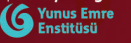

ER

Sayı Issue 5 | Kasım-Aralık November-December 2015 | www.yee.org.tr
İki Aylık Dil, Kültür ve Edebiyat Dergisi
Bi-monthly Language, Culture and Literature

VE YAZILARIYLA...
and with articles by

İskender Pala
İlber Ortaylı
Hilmi Yavuz
Leyla İpekçi
Prof. Dr. Ümit Meriç
Ömer Erdem
Kamil Fırat
Hulusi Üstün

Sultan İkinci Abdülhamid'in
arşivinden **çok özel fotoğraflar**

EXCLUSIVE PHOTOGRAPHS FROM
SULTAN ABDUL HAMID'S ARCHIVE

Osmanlılarda **KIYAFET VE KİMLİK**

OTTOMAN ATTIRE AND IDENTITY

Prof. Dr. Christoph K. Neumann

TÜRK ŞEHİRLERİNİN ANALİZİ

ANALYSIS OF TURKISH CITIES

Alev Alatlı

TÜRKİYE'Yİ ANLATAN ROTALAR

ROUTES NARRATING TURKEY

Prof. Dr. Haluk Dursun

Türkey

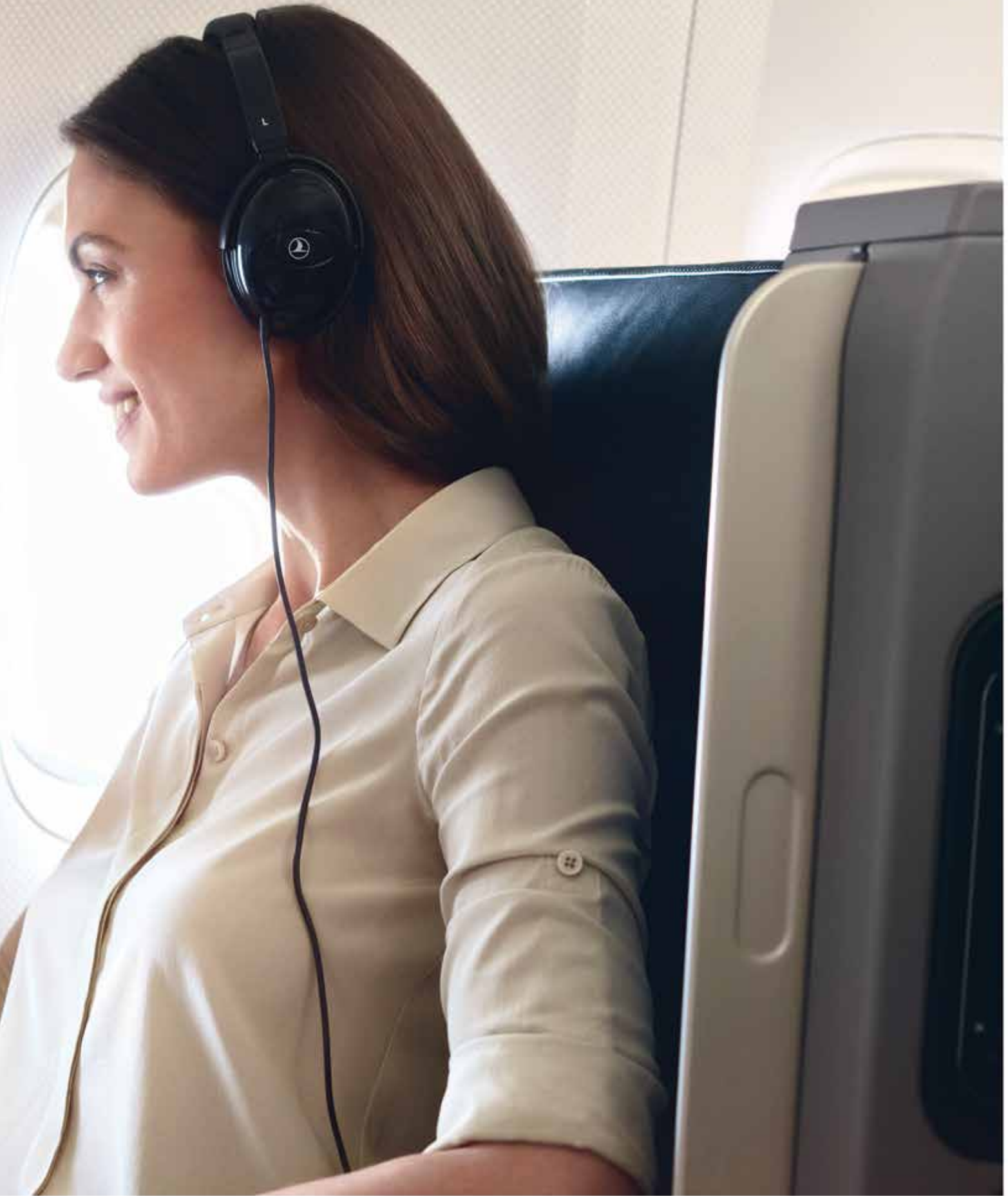
Avrupa'nın
En İyi Havayolu

SKYTRAX TARAFINDAN **5 YIL ÜST ÜSTE**
AVRUPA'NIN EN İYİ HAVAYOLU SEÇİLDİK.

TURKISHAIRLINES.COM

Skytrax Passenger Choice ödülleriinde Avrupa'da 2015 yılının en iyi havayolu seçildi.

A STAR ALLIANCE MEMBER

DÜNYA DAHA BÜYÜK.
K E Ş F E T.

**TURKISH
AIRLINES**

16

GÜNDEM AGENDA

- Sancar'ın *Ritmik Saat*'ine Kimya Nobel'i
Nobel Prize in Chemistry to Sancar's 'Circadian Clock'
- Tarihi Yanmada'dan Adalar'a İstanbul Bienali
From Historical Peninsula to Prince's Islands, Istanbul Biennial
- Kerpiç Sarayda 5 Bin Yıllık Taht
Five Thousand Years Old Throne in Adobe Palace

DOSYA FILE

- Osmanlılarda Kıyafet ve Kimlik
Ottoman Attire and Identity
- Ayasofya'ya Son Osmanlı Rötüşü
Last Ottoman Retouch to Hagia Sophia
- Bin Yıllık Türk Şehirlerinin Analizi
Analysis of 1000 Years old Turkish Cities

36

📷 Fatih Sultan Mehmet Şadoğlu

74

SANAT ART

- Sultan İkinci Abdülhamid'in Arşivinden Çok Özel Fotoğraflar
Exclusive photographs from Sultan Abdul Hamid II's archive
- Sanatçı ve Zamanı
Artists in Their Time

128

SEYAHAT TRAVEL

- Kültür Kültür İçinde: Moskova
Culture Within Culture: Moscow

102

EDEBİYAT LITERATURE

- Cemil Meriç 100 Yaşında
*Cemil Meriç is
100 years old*
- İskender Pala'dan Aşkın
Hakikati
*Truth of Love by
Iskender Pala*

44

RÖPORTAJ INTERVIEW

- Haluk Dursun ile Türkiye'yi
Anlatan Rotalar
*Routes Narrating Turkey
with Haluk Dursun*

Yunus Emre Enstitüsü

İKİ AYLIK DİL, KÜLTÜR VE EDEBİYAT DERGİSİ
Bi-monthly Magazine of Language, Culture and Literature

Kasım - Aralık 2015 November - December 2015 Sayı Issue 5

Yunus Emre Vakfı Adına Sahibi
Publisher on Behalf of the YEİ
Yunus Emre Enstitüsü Başkanı
Yunus Emre Institute Chairman
Prof. Dr. Hayati Develi

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Responsible Editor
Dr. Şaban Çobanoğlu

Genel Yayın Yönetmeni
Editor in Chief
Selçuk Karakılıç

Yayın Danışmanı
Counselor of Publication
Dr. Melike Günyüz

Yayın Kurulu
Publication Committee
Prof. Dr. M. Fatih Andı
Prof. Dr. Turan Karataş
Doç. Dr. Mustafa Balcı
Nazife Şişman
Hüseyin Su

Yönetim Yeri
Management Location
Yunus Emre Enstitüsü
Atatürk Bulvarı No: 11
Ulus, Ankara

İletişim Contact
E-mail: iletisim@yee.org.tr
Faks/Fax: +90 312 309 16 15

Yapım
Production

cube
medya

Cube Medya Yayıncılık Tanıtım
Organizasyon Hizmetleri Tic. Ltd. Şti.

Genel Koordinatör
Coordinator
Ömer Anıcı

Grup Direktörü
Manager
Mustafa Özkan

Yayımlar Koordinatörü
*Publications
Coordinator*
Melih Uslu

Sanat Yönetmeni
Art Director
Serpil Atmış

Reklam Satış
Advertising Sales
Öztunç Handereleli

Editörler
Editors

Hanife Çelik (Kültür-Sanat/Culture&Art)
Merve Ay (Aktüel/Actual)
Ömer Buğra Bilgi (Tarih/History)
Mahmut Gediz (Fotoğraf/Photograph)
Cansu Özdeş (İngilizce/English)
Zeynep Yeğiner (Redaksiyon/Copydesk)

Grafik-Tasarım
Graphic-Design
Merve Aktaş

Yönetim Yeri

Management Location
Dumankaya İkon A2/85 Örnek Mah,
E. Batanay Sok, No: 14 Ataşehir, İstanbul

İletişim Contact

info@cubeamedya.com
Tel./Phone: +90 216 315 25 00

Baskı, Cilt

Printing

İMAK OFSET

Merkez Mah, Atatürk Cad, Göl Sok, No: 1 Yenibosna
34192 Bahçelievler, İstanbul. Telefon/Phone: +90 212 656 49 97

Yayın Türü

Type of Publication
Global, Süreli/Periodical

.tr dergisinde yayımlanan yazı, fotoğraf ve çizimlerden yayıncının izni alınmadan ve kaynak belirtilmeden tam ya da parça alıntı yapılamaz.

Neither text, photographs nor illustrations from '.tr' magazine may be reproduced either in full or summary without acknowledging the source and without prior permission from the publisher.

ISSN 2149-3170

Türkiye Tekstil Tarihi Üzerine Araştırmalar (Halil İnalıcık) kitabından, İş Bankası
'From Studies in the History of Textiles in Turkey' (Halil İnalıcık) book, İş Bankası

Belgesel, Panel ve Sergi

Documentary, Panel and Exhibition

AVRUPA'NIN KADERİNİ
DEĞİŞTİREN ADAM

FATİH

The Conqueror

The Man who changed the destiny of Europe

Yunus Emre Enstitüsü

Yer / Venue: Museo Nazionale D'Arte Orientale
5 Kasım-12 Aralık 2015 / 5 November - 12 December

MERHABA | Greetings

Prof. Dr. Hayati Develi
Başkan / President

Değerli .tr dergisi okuyucuları,

Geçen Ağustos ayında, İstanbul'da 60 ülkeden 500'e yakın öğrencinin katıldığı "1000 Yılım Sesi Türkçe Bayramı"nı görkemli bir şekilde kutladık. Öğrencilerimiz, sahneye koydukları etkinliklerle dünyaya "Türkçe" barış, dostluk ve sevgi mesajları gönderdi.

Yurt dışındaki Yunus Emre Enstitülerinde veya Türkoloji bölümlerinde Türkçe öğrenen yabancı öğrenciler, Kutadgu Bilig'den günümüze Türk kültürünün yüksek değerli ürünlerine temas eden çeşitli sahnelerden oluşan muhteşem bir performans ortaya koydular. Türkçe Bayramı, Dede Korkut'un duasıyla başladı ve yine Dede Korkut duasıyla sona erdi. Bu yıl *Dede Korkut* kitabının bilim âleminde tanınmasının da 200. yıl dönümüdür.

Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın himayelerinde gerçekleştirdiğimiz "1000 Yılım Sesi Türkçe Bayramı", farklı dil, din, ırk ve kültüre sahip yüzlerce genci, Türkçenin aydınlık ışığı altında bir araya getirdi.

Yunus Emre Enstitüsü olarak Türkçeyi sadece kendi tabii sınırları içinde değil, dünyanın en uçra noktasındaki insana ulaşmak için çalışmaya devam ediyoruz:

Bu vesileyle "Uluslararası Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Sempozyumu"nu da 8-10 Ekim tarihleri arasında Erzurum'da gerçekleştirdik. 13 ülkeden 26 bildirinin sunulduğu sempozyumun konusu Türk Dillilere Türkiye Türkçesi Öğretimi" idi. Sempozyuma katılan bilim adamları Türkçenin kollarından birini ana dil olarak konuşanlara Türkiye Türkçesine daha etkili ve verimli öğretebilme yolundaki çabalarımıza ışık tuttular. Toplantının, bu konuda yazılacak ders kitapları ve yardımcı kaynaklar için yol gösterici olacağını umuyoruz.

Dil ve kültürün birbiriyle olan yakın temasını her daim hatırlayarak çalışmalarına devam Enstitümüz, kültürel faaliyetleriyle de dünya genelinde Türkiye'nin imajına katkı sağlamaya çalışıyor. 1969 yılından beri her iki sene de bir düzenlenen EUROPALIA Sanat Festivali'nde bu sene Türkiye'nin odak ülke oldu. Enstitü olarak Anadolu'nun tarihî ve kültürel tecrübesini anlatmak için Brüksel'deki merkezimiz vasıtasıyla bir dizi programlar hazırladık. 1960'lı yıllarda dönemin Avrupa Topluluğu ülkelerinin birbirlerini tanımasını amacıyla yapılmaya başlanan, daha sonra diğer ülkelere de açılan EUROPALIA festivaline, 2005'te Rusya, 2009'da Çin, 2011'de Brezilya ve 2013'te de Hindistan konuk ülke olarak katılmıştı. Yunus Emre Enstitüsü, düzenlenecek 22 etkinliğin ev sahipliğini yapacaktır.

Yunus Emre Enstitüsü, güz ve bahar aylarında yaptığı merkez müdürler toplantısının bir yenisini 26-28 Ekim 2015'te Ankara'da gerçekleştirecektir. Merkez müdürlerimizle, görüş alışverişinde bulunarak "Türkiye'nin kültürel imajını nasıl artırarak devam ettirebiliriz?" gibi soruların cevaplarını aramaya, sorunlar ve çözümler ekseninde meseleleri ele almaya başlayacağız.

Daha güzel sayılarda buluşmak üzere, muhabbetle...

Dearest '.tr' readers,

Last August we celebrated "Sound of 1000 Years Turkish Festival" in Istanbul with participation of nearly 500 students from 60 countries. Our students sent messages of peace, friendship and love to the world in "Turkish language" with the shows they staged.

Foreign students learning Turkish in Yunus Emre Institutes or in Turcology departments abroad, made a great performance consisting of various stages which referred to high-valued works of Turkish culture from Kutadgu Bilig to our day. Turkish Festival took start and ended with prayer of 'Dede Qorqut'. This year is the 200th anniversary of Dede Qorqut's introduction to the world of science.

"Sound of 1000 Years Turkish Festival" we organized under the auspices of our esteemed President Recep Tayyip Erdoğan, brought together hundreds of young people of different language, religion, race and cultures, under the bright light of Turkish.

As Yunus Emre Institute, we continue our efforts to bring Turkish language beyond its natural borders, and to individuals in the most remote areas of the world.

With this purpose, we organized "International Symposium on Teaching Turkish as a Foreign Language" in Erzurum between 8-10 October. The subject of the symposium was "Teaching Turkey Turkish to Turkish speaking individuals" where 26 declarations from 13 countries were presented. Scientists who attended the symposium, offered insight into our efforts to teach Turkey Turkish more efficiently and productively to individuals who speak a branch of Turkish as their native language. We hope that the meeting will guide us in textbooks and study aids to be written on this subject.

Our Institute, carrying on its operations by keeping close contact of language and culture in mind, works to contribute to Turkey's global image with cultural activities. Turkey was the country in focus this year in EUROPALIA Art Festival organized once every two years since 1969. We organized a series of programs by way of our Brussels center to narrate historical and cultural experience of Anatolia. EUROPALIA Festival, launched with the aim of introducing European Union countries of the period in 1960s to each other, and later opened to other countries, had Russia as guest country in 2005, China in 2009, Brazil in 2011 and India in 2013. Yunus Emre Institute will be hosting 22 events to be organized.

Held in fall and spring months, Yunus Emre Institute will hold another center directors meeting between 26-28 October 2015 in Ankara. By exchanging opinions with our center directors, we will look for answers to questions such as "How to carry on by improving Turkey's cultural image?", and begin to deal with issues through questions and answers.

Hope to meet in better issues, best regards...

.tr

İki Aylık Dil, Kültür ve Edebiyat Dergisi

*Bi-monthly Language,
Culture and Literature Magazine*

Yunus Emre Enstitüsü

.tr Dergisi Bir YEE Yayınıdır

İOS ve ANDROID
Marketlerden
Ücretsiz İndirebilirsiniz

Bizi Takip Edin

www.trdergisi.com

Selçuk Karakılıç
Genel Yayın Yönetmeni / Editor in Chief

Dokumadan Kimliğe Osmanlı Kıyafetlerinin Uzun Hikâyesi

From Textiles to Identity Long Story of Ottoman Attire

12 Aralık 1916'da Hatay'ın Reyhanlı ilçesinde dünyaya gelen Cemil Meriç, Türk düşüncesinin önemli ve değerli isimlerinden biriydi. Fikir ve sanat dünyamızı parlaltılı cümleleriyle aydınlatan Cemil Meriç bugün 100. yaşındadır. Kızı Ümit Meriç, "Kadim Dostları" başlıklı yazısında babası Cemil Meriç'in dostlarını bu sayımızda anlatıyor. Kendisini Türk irfanının fikir işçisi olarak tanımlayan Cemil Meriç hakkındaki ikinci yazımızı ise Gülcan Tezcan yazdı. "Bu Ülke'yi Bilen Adam" isimli yazısında Tezcan, "Cemil Meriç'i okumak Türkiye'yi okumaktır" diyor.

Bu sayımızın önemli konularından olan "Dokumadan Kimliğe Osmanlı Kıyafetleri"ni Münih Ludwig Maximilian Üniversitesi Öğretim Üyesi ve Osmanlı tarihçisi Prof. Dr. Christoph K. Neumann yazdı. Prof. Dr. Neumann bu ilginç yazısında, Osmanlı yönetim elitinin giydiği kıyafetlerin sıra dışı anlam taşıdığını belirtiyor. "Ancak" diyor, Prof. Dr. Neumann, "Zenginler, yüksek rütbeliler ipek karışımı kumaşlar, pahalı kürkler giyerdi; ama diğerleri asla". Osmanlı devlet şeklinin modernleşmesiyle birlikte giyim kuşamının da değiştiğini ileri süren Prof. Dr. Neumann'a göre, "Avrupa ile ilişki içinde olan fakat kendine göre gelişen Osmanlı modernitesi bir kılık kıyafet devrimini beraberinde getiriyordu. Türkiye Cumhuriyeti'nin buna dair inkılapları bu modernitenin devamında tahakkuk edecekti".

Arkadaşımız Melih Uslu'ya konuşan kültür tarihçisi, gezgin ve İstanbul sevdahısı Prof. Dr. Haluk Dursun ise, "Türkiye'yi Anlatan Rotalar" başlıklı röportajında önce "Ertuğrul" adında Türk-Japon ortak yapımı bir filmin çekildiğini ve filmin kasım ayında Türkiye'de düzenlenecek olan G 20 Zirvesi'nde gösterileceğini" müjdeyor. Modern gezginlerimizden Haluk Dursun'a göre bir insanın Türkiye'yi tanımasının en kısa yolu İstanbul'u gezmesidir: "İstanbul Anadolu'yu, Türkiye'yi ve daha da ötesi Osmanlı coğrafyasını kendisinde toplayan bir şehir. Yani İstanbul'u gezmeden diğerlerini görmenin manası ve ehemmiyeti yok. Bir diğer ifadeyle İstanbul'u bütün ayrıntısıyla görürseniz, bütün Osmanlı coğrafyasının da en seçkin eserlerini de keşfetmiş olursunuz".

Modern Türk düşüncesinin dikkat çeken isimlerinden Alev Alath, "Eğri Büğrü Sokaklarımız ve Gökküre'nin Rölevesi", Prof. Dr. İskender Pala, "Aşkın Hakikati", Hilmi Yavuz, "Edebiyat ve Her Şey", Ömer Erdem, "Sanatçı ve Zamanı", Prof. Dr. İlber Ortaylı, "Kültür İçinde Kültür: Moskova", Dr. Ömer Osmanoğlu, "Gazali ve Descartes" isimli yazılarıyla bu sayımıza katkıda bulundular.

Geçen ekim ayında Türkiye-Katar arasında imzalanan anlaşmaya göre, her iki ülkede karşılıklı kültür yılı kutlanacaktı. 2015 Türkiye-Katar Kültür Yılı ilan edilince, bizde bu meseleyi değerlendirmek istedik. Türkiye, 2-12 Aralık 2015'te Katar'ın başkenti Doha'da Kitap Fuarına katılmaya hazırlanıyor.

Daha güzel sayılarda buluşmak üzere, saygılarımla...

Cemil Meriç, born in Reyhanlı district of Hatay on 12 December 1916, was a prominent and esteemed figure of Turkish thought. Cemil Meriç, who illuminated our thought and art world with his brilliant phrases, is 100 years old today. In this issue, his daughter Ümit Meriç narrates her father Cemil Meriç's friends in the article "Old Friends". Our second piece on Cemil Meriç, who describes himself as a thought worker of Turkish knowledge is by Gülcan Tezcan. In her article titled "The Man who Knows This Country" Tezcan says, "Reading Cemil Meriç is reading Turkey."

Another important subject of this issue, "From Textile to Identity Ottoman Attire" was written by Munich Ludwig Maximilian University Professor and Ottoman Historian Prof. Dr. Christoph K. Neumann. In this interesting article, Prof. Dr. Neumann remarks that costumes of the Ottoman ruling elite had extraordinary meanings. "However," says Prof. Dr. Neumann, "The wealthy and dignitaries would wear fabrics mixed with silk and expensive furs, others never..." According to Prof. Dr. Neumann who claims that the apparel changed in parallel with the modernization of Ottoman form of state, "Ottoman modernity which was in contact with Europe but developed in its own way brought along an attire reform. Reforms regarding this in Turkish Republic were to be realized later on as part of this modernity."

Culture historian, traveler and Istanbul-lover Prof. Dr. Haluk Dursun interviewed by our friend Melih Uslu, heralded in the interview titled "Routes Narrating Turkey" that "a film titled 'Ertuğrul' was made as a Turkish-Japanese co-production and will be screened in G-20 Summit to take place in Turkey in November". According to modern Turkish traveler Haluk Dursun, the most practical way for a person to get to know Turkey is visiting Istanbul: "Istanbul is a city that unifies Anatolia, Turkey and even Ottoman in itself. This means there is no point and value of seeing others before visiting Istanbul. In other words, if you see Istanbul in all its detail, you will have discovered the most excellent monuments of the entire Ottoman geography."

Prominent names of modern Turkish thought, Alev Alath with the article "Our Crooked Streets and Relievo of the Celestial Sphere", Prof. Dr. İskender Pala with "Truth of Love", Hilmi Yavuz with "Literature and Everything", Ömer Erdem with "Artists in Their Time", Prof. Dr. İlber Ortaylı with "Culture within Culture: Moscow", Dr. Ömer Osmanoğlu with "Ghazali vs Descartes" contributed in this issue.

Due to the agreement signed between Turkey and Qatar last year, culture year was to be mutually celebrated in both countries this year. 2015 was announced as Turkey-Qatar Culture Year, and we wanted to mention the subject. Turkey is getting ready to participate in the Book Fair to be held between 2-12 December 2015, in capital of Qatar, Doha.

Looking forward to meet in better issues, sincerely...

KONSER/CONCERT

ELIF ÇAĞLAR

Güçlü sesi kadar etkileyici sahne performansı ile de dikkat çeken Elif Çağlar, Bilgi Üniversitesinde caz kompozisyonu eğitimi gördü. Lisans üstü eğitim aldığı New York The Aaron Copland School of Music'ten ödülle mezun olan ilk Türk oldu. *M-U-S-I-C*, ülkemizde bir kadın caz vokalistin tüm söz, müzik ve aranjmanlarını yazdığı ilk İngilizce albümdür.

5 KASIM, 18.00
MÖTBE KÜLTÜR MERKEZİ, İZMİR

Elif Çağlar standing out with her impressive stage performance as well as her strong voice, studied jazz composition in Bilgi University. She was the first Turkish citizen to graduate from New York The Aaron Copland School of Music with honorary degree where she completed her master's degree. 'M-U-S-I-C' is the first English album in Turkey in which a female jazz vocalist wrote lyrics to, composed and arranged all songs.

5 NOVEMBER, 6 p.m.
MOTBE CULTURAL CENTER, IZMIR

HİROMİ TRIO PROJECT

14 yaşında Çek Filarmoni Orkestrası ile konser veren genç müzisyen, 17 yaşında şans eseri Tokyo'da tanıştığı Chick Corea ile çalışma şansı yakaladı. 1999'da Amerika'ya yerleştiğinde Berklee Müzik Kolejinde eğitimine devam eden sanatçı, davulcu Simon Phillips ve basçı Anthony Jackson ile iş birliği yapıyor.

7 KASIM, 20.00
CRR KONSER SALONU, İSTANBUL

Young musician who performed with Czech Philharmonic Orchestra at the age of 14, got the opportunity to work with Chick Corea upon meeting him by coincidence in Tokyo when she was 17. She continued her education in Berklee College of Music after moving to USA in 1999, and now collaborates with drummer Simon Phillips and bass-player Anthony Jackson.

7 NOVEMBER, 8 p.m.
CRR CONCERT HALL, ISTANBUL

VEDAT SAKMAN

Deneyimli müzisyen, 50. sanat yılını özel bir konser projesiyle kutluyor. Sanatçının müzikal geçmişinde mihenk taşı olmuş klasik eserlerini kapsayan konser, senfoni orkestrasının katılımı ile sahneleniyor. Etkinlik sonunda konserin bir de albümü yayınlanacak.

21 KASIM, 21.00
CADDEBOSTAN KÜLTÜR MERKEZİ, İSTANBUL

Experienced musician celebrated its 50th art year with a special performance project. Concert featuring classical pieces, each a cornerstone in artist's musical background is performed with accompaniment of symphony orchestra. A concert album will also be released following the event.

21 NOVEMBER, 9 p.m. CADDEBOSTAN CULTURAL CENTER, ISTANBUL

EMEL MATHLOUTHİ

Tunuslu şarkıcı ve söz yazarı Mathlouthi, müziğe öğrencilik yıllarında başladı. İlk olarak Prix RMC Moyen-Orient Musique Yarışması'nda adını duyurdu. Fairouz'dan oldukça etkilenen, duru ve vurucu vokaliyle dinleyenler üzerinde tesiri uzun süren bir etki bırakan sanatçı, geçtiğimiz yıl yayımladığı *Kelmti Horra* isimli parçasıyla büyük beğeni topladı.

12-14 KASIM, 22.00
HAYAL KAHVESİ İZMİR, ANKARA, İSTANBUL

Tunisian singer and lyricist Mathlouthi began her music career when she was a student. She first made her name known with Prix RMC Moyen-Orient Musique competition. Greatly inspired by Fairouz, and with a long-lasting influence on the listeners with her clear and striking vocals, the artist won recognition with her song 'Kelmti Horra' released last year.

12-14 NOVEMBER, 10 p.m.
HAYAL KAHVESİ İZMİR, ANKARA, İSTANBUL

YASMİNE HAMDAN

İnsanın ruhuna işleyen puslu sesiyle ünlünen Lübnanlı sanatçı, müzikal yolculuğuna Kate Bush, Nick Cave ve PJ Harvey gibi isimlerden aldığı ilhamla çıktı. 2000'li yıllarda Orta Doğu'nun ilk indie-elektronik grubu Soapkills ile Arap dünyasının gizemli bir yıldızı olarak tanındı. İki yıl önce yayınladığı *Ya Nass* isimli albümüyle belirgin bir çıkış yakalayan Hamdan, naif sesiyle dinleyicilerine bambaşka bir dünya sunuyor.

17 KASIM, 20.30 / DEVLET KONUKEVİ,
ANKARA

Lebanese artist famous with her hazy voice that gets to human soul, began her musical journey with inspirations from names like Kate Bush, Nick Cave and PJ Harvey. She made a name for herself in 2000s as the mysterious star from Arab world with her band Soapkills, the first indie-electronic band of the Middle East. Making a significant debut with her album 'Ya Nass' released two years ago, Hamdan takes the listeners to a whole different world.

17 NOVEMBER, 8.30 p.m.
STATE GUESTHOUSE, ANKARA

FABRIZIO PATERLINI

İtalyan besteci ve piyano sanatçısı Paterlini, müzik teorisi üzerine eğitim aldı. 1990'lı yıllarda caz klasiklerini yorumlayan yerel gruplarda yer alan sanatçı, 2006'da piyano için besteler yapmaya başladı. Bugüne kadar sekiz piyano albümü yayımlayan Paterlini'nin 2014'te yayımlanan son albümü *The Art of the Piano*, gerçek bir piyano şaheseri olarak tanımlandı.

11 KASIM, 21.30
SALON İKSV, İSTANBUL

Italian composer and piano virtuoso Paterlini received music theory education. The Artist who performed in local bands interpreting jazz classics in 1990s, started composing for piano in 2006. Paterlini's album 'The Art of the Piano' released in 2014, latest of his eight piano albums to this day, is described as a true piano masterpiece.

11 NOVEMBER, 9.30 p.m.
SALON İKSV, İSTANBUL

BUDAPEŞTE ORKESTRASI

Dünya çapında benzersiz bir müzik kurumu olarak klasik senfoni orkestrası şeklinde çalışan grup, 1985 yılında kuruldu. Orkestra, Liszt, Bartók, Kodaly, Brahms, Tchaikovsky ve Strauss'un klasik sanat eserlerinin yanı sıra Macar melodileri ve halk şarkıları da seslendiriyor. 2000 yılında Macar Mirası Ödülü'nü kazanan topluluk, bugüne dek 20'den fazla CD ve 5 DVD yayınladı ve birçok uluslararası ödül kazandı.

21 KASIM, 21.00
ÜLKER SPORTS ARENA, İSTANBUL

BUDAPEST ORCHESTRA

The band, a unique musical establishment acting as a classical symphony orchestra was founded in 1985. Orchestra performs classical pieces by Liszt, Bartók, Kodaly, Brahms, Tchaikovsky and Strauss as well as Hungarian melodies and folk songs. The band that received the Hungary Heritage Award in 2000, has released more than 20 CDs and 5 DVDs to this day, and won numerous international awards.

21 NOVEMBER, 9 p.m.
ÜLKER SPORTS ARENA, ISTANBUL

MOHSEN NAMJOO

İranlı sanatçı, söz yazarı, şarkıcı, müzik eğitmeni ve setar çalgıcısı Namjoo, çocuk yaşta başladığı müzik eğitimine 18 yaşına kadar devam etti. 1994 yılında Tahran Üniversitesi Tiyatro ve Müzik Fakültesine giren sanatçı, burada önemli ustalardan eğitim alırken İran folk müziğini de öğrendi. İlk albümü *Toranj*, 2007'de yayınlandı. Filmler ve belgeseller için de besteler yapan Namjoo, klasik ile modern, geçmiş ile bugünü harmanlayan ezgileriyle tanınıyor.

12-19 ARALIK, 21.00
CONGRESIUM, ANKARA - VOLKSWAGEN ARENA, İSTANBUL

Iranian artist, lyricist, singer, music teacher and sitar player Namjoo continued his music education he began at early ages until he was 18. Artist attended Tehran University Drama and Music Faculty in 1994, received trainings from prominent masters and learnt about Iranian folk music here. His first album 'Toranj' was released in 2007. Namjoo composing also for films and documentaries, is known for his tunes synthesizing classical and modern, past and present.

12-19 DECEMBER, 21 p.m. / CONGRESIUM, ANKARA - VOLKSWAGEN ARENA, ISTANBUL

MARIA PAGÉS

1990 yılında kurduğu dans topluluğu ile prestijli ödülleri sahibi olan sanatçı, flamenkonun çağdaş bir dans olarak yükselişinin öncülerinden biri olarak kabul ediliyor. "Sonsuz Kollu" dansçı olarak ünlenen Pagés, İspanyol'ya özgü estetik ruhu Amerika'dan Hindistan'a,

Meksika'dan Japonya'ya taşıyor. Hususi koreografik evrenini flamenko ile inşa eden sanatçı, dansını bir ses gibi kullanıyor ve bu yolculuğun bir iç benlik araması olduğunu belirtiyor.

13 ARALIK, 20.00
CRR KONSER SALONU, İSTANBUL

Winning prestigious awards with the dance company she found in 1990, artist is considered a pioneer in rise of flamenco as a contemporary dance. Pages known as the dancer with "Endless Arms", brings the aesthetic spirit authentic to Spain to America, India, Mexico and Japan. Artist building her personal choreographic universe with flamenco, uses her dance as a voice and states that this journey is the search for an inner self.

13 DECEMBER, 8 p.m.
CRR PERFORMANCE HALL, ISTANBUL

SERGI/EXHIBITION

CONTEMPORARY ISTANBUL

Türkiye'nin ve bölgenin önde gelen uluslararası sanat fuarı, bu yıl 10. yaşını kutlamanın heyecanını yaşıyor. Katılımcıları CI Artistik Danışmanı Marc-Oliver Wahler ve Seçici Kurul Üyeleri Freda Rozenbaum-Uziyel, Kerimcan Güleriyüz ve Nathalie Mamane Cohen tarafından belirlenen etkinlik, 28 şehir ve 24 ülkeden toplam 102 galeriye ev sahipliği yapacak.

12-15 KASIM / İSTANBUL KONGRE MERKEZİ VE SERGİ SARAYI

A prominent international art fair both in Turkey and the region, Contemporary Istanbul experiences the thrill of celebrating its 10th year in 2015. Participants determined by CI Artistik Consultant Marc-Oliver Wahler and with Freda Rozenbaum-Uziyel, Kerimcan Güleriyüz and Nathalie Mamane Cohen as members of the Selection Committee, organization will be hosting a total of 102 galleries from 28 cities in 24 countries.

12-15 NOVEMBER ISTANBUL CONGRESS AND EXHIBITION CENTER

ARTIST 2015

İstanbul Uluslararası Sanat Fuarı ARTIST 2015, bu yıl 25. kez sanatseverlerin beğenisine sunuluyor. Kapılarını bağımsız sanatçılara, gruplara, inisiyatiflere ve üniversitelerin güzel sanatlar fakülteleri öğrencilerine açan etkinlik, genç sanatçılara desteğiyle tanınıyor. Geleceğin sanatçı adaylarının resim, heykel, video, yerleştirme ve performanslarına geniş bir seçkide yer veren organizasyon, ödüllerini de geleneksel hale getirmeyi hedefliyor. Bu yılki ödüller, fuar sırasında bir basın duyurusu ve tören ile açıklanacak.

7-15 KASIM TÜYAP FUAR VE KONGRE MERKEZİ, İSTANBUL

Istanbul International Art Fair ARTIST 2015 is presented to the taste of art-lovers for the 25th time this year. Event opening its doors to independent artists, bands, initiatives and fine arts faculties of universities, is known for the supporting young artists. The event featuring a wide range of paintings, sculptures, videos, installations and performances by up-and-coming artists, plans to give awards traditionally. Awards to be given this year will be announced with a press release and ceremony.

7-15 NOVEMBER TÜYAP FAIR AND CONGRESS HALL, ISTANBUL

İPEK YOLLARI YILI

ABD'li fotoğraf sanatçısı Lynn Gilbert, sekiz yıldır izini sürdüğü İpek Yolu'na ait en özel fotoğraflarıyla New York Şehir Üniversitesi bünyesindeki müzede izleyicileriyle buluşuyor. Yarım asrı aşkın süre boyunca fotoğraf tutkusunun peşinden giden sanatçı, özellikle iç mekân ve portre fotoğraflarıyla tanınıyor. Suriye'den Ürdün'e, Özbekistan'dan Türkmenistan'a uzanan İpek Yolu seyahatleri boyunca Türkiye'ye tam 10 kez gelen Gilbert'a ait sergide, sanatçının "görkemli alan" olarak nitelendirdiği Anadolu'dan fotoğraflar da bulunuyor.

15 ARALIK'A KADAR THE GODWIN-TERNBACH MÜZESİ, NEW YORK

YEAR OF SILK ROADS

Photography artist from USA, Lynn Gilbert meets with audience with her most exclusive photographs of Silk Road she has been tracing for eight years, in the museum under the roof of the City University of New York. Following her passion for photography for over half a century, Gilbert is famous for her interior and portrait photos. Gilbert's exhibition features photographs from Anatolia she traveled to 10 times throughout her Silk Road trips from Syria to Jordan, from Uzbekistan to Turkmenistan which she describes as "magnificent area".

UNTIL 15 DECEMBER THE GODWIN-TERNBACH MUSEUM, NEW YORK

DÜNYADAN BÜYÜK

Modern sanat alanında 20. yüzyılın en önemli isimlerinden biri olan Louise Bourgeois, çarpıcı eserlerinden oluşan *Dünyadan Büyük* adlı sergisiyle İstanbul'a konuk oluyor. Küratörlüğünü Prof. Dr. Hasan Bülent Kahraman'ın yaptığı sergide, ünlü sanatçıya ait toplam 58 yapıt yer alıyor. 35 yıla yakın bir süre içinden geçtiği psikanaliz seanslarının verilerini yapıtlarında işleyen Bourgeois, çalışmalarında bellek, kimlik, beden, aidiyet, mekân, anımsama, unutuş ve tekinsizlik gibi temalar üzerinde yoğunlaşıyor.

28 KASIM'A KADAR / AKBANK SANAT, İSTANBUL

'LARGER THAN WORLD'

A figure of primary importance for modern art in the 20th century, Louise Bourgeois is visiting Istanbul with her exhibition titled 'Larger than World' which features her striking works. Exhibition curated by Prof. Hasan Bülent Kahraman, features 58 works by the artist. Bourgeois dealing with the outcomes of psychoanalysis sessions she went through for almost 35 years, focuses on themes such as memory, identity, body, belonging, space, recollection, forgetting and sinister.

UNTIL 28 NOVEMBER / AKBANK SANAT, ISTANBUL

ZERO: GELECEĞE GERİ SAYIM

20. yüzyılın en büyük uluslararası sanat ağı ZERO, İkinci Dünya Savaşı sonrası dünyaya hâkim olan durağan ve olumsuz atmosfere bir cevap olarak 1957 yılında Almanya'da doğdu. Sempozyum, konferans, film gösterimleri, atölyeler, özel turlar ve rehberlik hizmetleri ile zengin bir içerik sunacak olan sergi, ZERO'nun omurgasını oluşturan ışık, zaman, boşluk, renk ve hareket kavramları etrafında şekilleniyor.

10 OCAK 2016'YA KADAR / SAKIP SABANCI MÜZESİ, İSTANBUL

ZERO: COUNTDOWN TO THE FUTURE

The largest international art network of 20th century, ZERO emerged in 1957 in Germany as a reaction to the stagnant and negative atmosphere dominating the world after The Second World War. Exhibition to present a rich content with symposiums, conferences, film screenings, workshops, private tours and guidance services, takes shape around concepts of light, time, space, color and motion which constitute ZERO's backbone.

UNTIL 10 JANUARY 2016 / SAKIP SABANCI MUSEUM, ISTANBUL

GÖRÜNENİN ARDINDAKİ

Çağdaş sanatçılar Krzysztof Wodiczko, Michal Rovner ve Zimoun'un dört özel eserinin görülebileceği sergi, her geçen gün daha da artan yabancılaşma ve güven eksikliği üzerinden göçmenlerin sorunlarına odaklanıyor. "Öteki olma" korkusunu büyük bir oda boyutunda dört özel eserle anlatan etkinliğin en dikkat çekici parçası ise bir ton ağırlığındaki *Parçalanmış Zaman* isimli eser. Borusan Contemporary'ye farklı teknikler ve uzun uğraşlar sonucu yerleştirilen ve doğal taştan yapılan bu eser, özel bir yöntemle aydınlatılarak izleyenleri yüzyıllar öncesinden başlayan bir göç hikâyesine sürüklüyor.

21 ŞUBAT 2016'YA KADAR PERİLİ KÖŞK, İSTANBUL

BEYOND THE VISIBLE

Exhibition focusing on immigrants' problems over the ever-increasing alienation and lack of trust, feature four exclusive works by modern artists Krzysztof Wodiczko, Michal Rovner and Zimoun. Event expresses the fear of "being the other" with four exclusive large room-sized works, as the most striking piece being 'Shattered Time' which weighs a ton. This work, made up of natural rock and was placed in Borusan Contemporary using various techniques and after much effort is illuminated with a special technique, and it hauls the viewers to a emigration story which began centuries ago.

UNTIL 21 FEBRUARY 2016 PERİLİ KOSK, ISTANBUL

CAHİDE SONKU MÜZİKALİ

Tiyatro Keyfi, bu yeni eserinde sanat ve özel yaşamı ile bir döneme damga vurmuş sinema ve tiyatro oyuncusu Cahide Sonku'nun dramatik yaşam öyküsünü çağdaş bir müzikal olarak sahneye taşıyor. Türkiye'nin ilk kadın sinema yönetmeni olarak da tanınan Sonku, müzikalde yetenekli oyuncu Nilüfer Açıkalın tarafından canlandırılıyor. Gökhan Erarşlan'ın yazdığı oyunun yönetmen ve dramaturji koltağında Kemal Başar oturuyor.

6-26 KASIM 20.30 / DOLMABAĞÇE SAHNE, İSTANBUL

CAHİDE SONKU MUSICAL

Tiyatro Keyfi stages the tragic life story of Cahide Sonku, a cinema and theater actress who made her mark on a period with her art and personal life, as a contemporary musical in this new play. Sonku also known as the first female film director in Turkey, is played by talented actress Nilüfer Açıkalın in the musical. Written by Gökhan Erarşlan, the play's dramatist and director is Kemal Başar.

**6-26 NOVEMBER 8.30 p.m.
DOLMABAĞÇE SAHNE, İSTANBUL**

UYUYAN GÜZEL

Dünyaca ünlü bale topluluğu Saint Petersburg Ballet Theatre, yine dünyaca ünlü baş balerini Irina Koleniskova ile birlikte İstanbul'a geliyor. 1994 yılında kurulan topluluk, günümüzde altı kıtada, yılda 200'den fazla gösteriyle izleyenleri etkiliyor. Devlet desteğinden bağımsız olarak çalışmalarını sürdüren toplulukta yer alan 60 profesyonel bale sanatçısının çoğu, dünyaca ünlü Vaganova Rus Balesi gibi önemli okullardan mezun.

**6 ARALIK, 15.00
TÜRKER İNANOĞLU SHOW CENTER, İSTANBUL**

'SLEEPING BEAUTY'

World-famous ballet company Saint Petersburg Ballet Theater is visiting Istanbul again with their world-famous prima-ballerina Irina Koleniskova. Founded in 1994, company impresses the audience in six continents with more than 200 shows a year. Most of 60 professional ballet dancers in the company, continuing its activities without support from the state, have received training in globally prestigious schools such as Vaganova Russian Ballet.

**6 DECEMBER, 3 p.m.
TÜRKER İNANOĞLU SHOW CENTER, İSTANBUL**

MÜFETTİŞ

Rus yazar Nikolay Gogol'ün klasik oyunu, Tiyatro Kedi tarafından perdeye taşınıyor. Türk tiyatrosunun önemli isimlerinden Haldun Dormen'in sahne aldığı oyunun yönetmenliğini Cenk Tunalı üstleniyor. Oyunda, yüzyıllardır bürokraside bitmeyen yozlaşmış kirlili ilişkiler, sahtekârlıklar, insanların ikiyüzlülüğü, dönemin sosyal ve toplumsal konuları içerisinde mizahi bir üslupla anlatılıyor.

**12 KASIM, 20.30
KADIKÖY HALK EĞİTİM MERKEZİ, İSTANBUL**

'INSPECTOR'

A classical play by Russian writer Nikolai Gogol, 'Inspector' is staged by Tiyatro Kedi. Featuring a prominent name in Turkish theater, Haldun Dormen, play is directed by Cenk Tunalı. Centuries old, never ending degenerated dirty relations in bureaucracy, frauds, hypocrisy of people, and social issues are narrated in the play humorously.

**12 NOVEMBER, 8.30 p.m. / KADIKÖY PUBLIC
EDUCATION CENTER, İSTANBUL**

BAŞLIKLAR Titles

- Rus Kütüphanesi Türk Edebiyatı Zengini Russian Library is Rich in Turkish Literature
- 14. İstanbul Bienali 14th Istanbul Biennial
- Sancar'ın *Ritmik Saat*'ine Kimya Nobel'i Nobel Prize in Chemistry to Sancar's 'Circadian Clock'
- İstanbul Kitap Fuarı Başlıyor Istanbul Book Fair Begins
- Selçuklu Tersanesine Yoğun İlgi Great Interest Towards Seljuk Shipyard
- Bizans Üzerine İlk Merkez First Center on Byzantine
- Efes Müzesi Beşe Katlandı Ephesus Museum Multiplied by Five

Türkiye-Katar

KÜLTÜR YILI'NDA FİNAL

FINAL IN TURKEY-QATAR CULTURE YEAR

Renkli kültürel etkinliklere ev sahipliği yapan 2015 Türkiye - Katar Kültür Yılı, iki ülke arasındaki köklü ilişkileri geleceğe taşıyor.

2015 Turkey-Qatar Culture Year hosting colorful cultural events, carries the long-established relations between two countries into the future.

2015 Türkiye - Katar Kültür Yılı, iki ülke ve insanları arasındaki uzlaşmayı sanat, kültür, miras ve spor alışverişi ile sağlayıp derinleştirmek amacıyla başlatılan önemli bir girişimi ifade ediyor. Bu dev organizasyon, katılımcı ülkelerin aktif desteğinin yanı sıra yurt dışından birçok kurumun iş birliği ile gerçekleştiriliyor. Etkinlik, bir dizi kültürel değişim programına da öncülük ediyor.

Yılbaşından bu yana konferans, Türk - Arap müzik konseri, uluslararası yemek festivali, moda atölyesi, dostluk maçı, kadınlar sahur, çağdaş sanat sergisi ve Ramazan sohbeti gibi etkinliklere ev sahipliği yapan 2015 Türkiye - Katar Kültür Yılı, çok önemli konuklarla da adından söz ettirmeye devam ediyor. Türk edebiyatının önde gelen kalemlerinden İskender Pala ile gerçekleştirilen "Tarih ve Kimlik" başlıklı Edebiyat Meclisi bunlardan sadece biri.

2015 Turkey-Qatar Culture Year predicates a significant initiative that aims to enable and deepen reunification between two countries and their people through exchange of arts, culture, legacy and sports. Huge organization is carried out through collaborations with various institutions abroad as well as active support of participating countries. Organization also blazes the trail for a series of cultural exchange programs.

2015 Culture Year has hosted various conferences, a Turkish-Arabic music concert, an international food festival, fashion workshops, a friendly game, a ladies sahur, a modern art exhibition and Ramadan conversations since the beginning of the year, and still remains popular with important guests. Literature Council titled "History and Identity" held with prominent pen in Turkish literature, İskender Pala is just an example.

Türkiye
2015

▲ Türkiye - Katar Kültür Yılı logosunda iki ülkenin isimleri, Arapça ve Latince harflerle iç içe geçirilmiş.

▲ In Turkey-Qatar Culture Year logo, names of two countries are intertwined in Arabic and Latin letters.

Türkiye ve Katar, 2015 Kültür Yılı ile benzerlik ve farklılıklarını keşfetmeye davet ederken aralarındaki ekonomik ilişkiler de hızla gelişiyor. Türkiye, İstanbul'dan Doha'ya yapılan hava yolu seferlerinin sayısını arttırırken, Katar da Türk vatandaşlarına vizesiz giriş imkânı sağlıyor. Kişi başına düşen milli gelir açısından dünyanın en zengin ülkelerinden biri olan Katar'da hemen her yerde inşaat faaliyetleri göze çarpıyor. 2022 yılında başkent Doha'da yapılacak FIFA Dünya Kupası yatırımları bu inşaatların önemli bir bölümünü oluşturuyor. Türk inşaat firmalarının Katar'daki iş hacmi ise 50 milyar Amerikan dolarına ulaşıyor. Bu süreçte Katar'da üçü yenileme olmak üzere toplam 11 stadyum yapılıyor. Öte yandan Katar'ın başını çektiği Körfez ülkelerinde Türkiye rüzgârı esmeye devam ediyor. 200'den fazla firmanın katılımı beklenen Katar 2. Türk Ürünleri Fuarı, 5-8 Aralık 2015 tarihleri arasında Doha'da yapılacak. Bu fuarla Türk özel sektör mensupları ile Katar ve Körfez ülkelerinin profesyonellerinin buluşturulması hedefleniyor. Bilgi için: www.qatarturkey2015.qa

▲ **Katar Çağdaş Sanat Sergisi, Ankara.**

▲ **Contemporary Qatari Art Exhibition, Ankara.**

► **İslam Eserleri Müzesi, Doha (üstte). Sultanın Haremi Sergisi, Galeri QM - Katara Binası.**

► **Museum of Islamic Art, Doha (above). Harem Al Sultan's Exhibition, QM Gallery, Katara Building.**

Since Turkey and Qatar continue to discover their similarities and differences in 2015 Culture Year, economic relations rapidly develop as well. As Turkey increases the number of flights organized between Istanbul and Doha, Qatar does not request visa from citizens of Turkish Republic. Construction activities can be seen all across Qatar which is among world's wealthiest countries with regard to per capita income. Investments made for FIFA World Cup to be organized in 2022 in capital Doha, constitute a major part of construction activities. Business volume of Turkish construction companies in Qatar reaches up to 50 billion US Dollars. In the meantime, a total of 11 stadiums are being built in Qatar, three being under renovation.

On the other hand Turkey continues to take Gulf countries, particularly Qatar, by storm. More than 200 companies are expected to participate in Qatar 2nd Turkish Products Fair to be held in Doha between 5-8 December 2015. The aim of the fair is to bring together members of Turkish private sector with professionals from Gulf countries. For information: www.qatarturkey2015.qa

Çağdaş Türk Edebiyatının
Varşova Przy Zawiszy Kütüphanesinde
Tanıtımı

The Presentation of Contemporary Turkish Literature in Warsaw Przy Zawiszy Library

Turkey
Discover
the potential

"Türkçeden
Lehçeye
Çevrilmiş Edebî
Eserler ve
Yazarları"

The Writers and
Their Literary Works
Translated from
Turkish to Polish

Tarih : 21 Ocak 2016
Saat : 18.00
Yer : Biblioteka Przy Zawiszy
Al. Jerozolimskie 121 / 123 Varşova

Yunus Emre Enstitüsü
Centrum Kultury Turckiej
Warszawa

TARİHİ YARIMADA'DAN ADALAR'A İstanbul Bienali

FROM HISTORICAL PENINSULA TO PRINCE'S ISLANDS, ISTANBUL BIENNIAL

Dünyanın en prestijli modern sanat etkinlikleri arasında yer alan İstanbul Bienali'nin "Tuzlu Su" temalı 14.'sü, şehrin dört bir yanına yayılıyor.

A globally prestigious modern art event, 14th Istanbul Biennial with theme "Salt Water" spreads across the city.

İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSV) tarafından düzenlenen 14. İstanbul Bienali, 1 Kasım'a kadar ücretsiz olarak ziyaret edilebilecek. "Tuzlu Su: Düşünce Biçimleri Üzerine Bir Teori" başlığıyla gerçekleştirilen etkinlikte Afrika, Asya, Avustralya, Avrupa, Ortadoğu, Latin Amerika ve Kuzey Amerika'dan 80'in üzerinde katılımcının 1500'ün üzerinde eseri şehrin farklı noktalarında gezilebilecek.

Boğaz'ın Avrupa ve Anadolu yakasını içine alan 36 mekânda gezilebilecek bu

Organized by Istanbul Foundation for Culture and Arts (IKSV), 14th Istanbul Biennial is offered to public visit free of charges until 1 November. Event titled "Salt Water: A Theory on Thought Forms" presents over 1500 art works by more than 80 artists from Africa, Europe, Middle East, Latin America and North America, and can be seen in a variety of venues throughout the city.

This huge art organization in 36 venues on both European and Asian sides, spreads across structures on land and

dev sanat organizasyonu, müzelerin yanı sıra tekneler, oteller, eski bankalar, otoparklar, bahçeler, okullar, dükkânlar ve özel konutlar gibi kara ve su üzerindeki alanlara yayılacak. Bienalin geçici mekânlarından biri de Antalya'nın Kaş ilçesine iki kilometre uzaklıktaki Yunan adası Meis. Adada bienal sanatçıların katılımıyla özel bir program gerçekleştirilecek.

Bienalde yer alacak işler arasında okyanusbilim, çevre incelemeleri, sualtı arkeolojisi, Art Nouveau, nörobilim, fizik, matematik ve teosofi tarihinden yapıtlar ile Robert Smithson'ın Büyük Tuz Gölü üzerindeki "Sarmal Dalgakıran"dan topladığı tuz kristalleri de bulunuyor.

Bienal boyunca İstanbul Modern Sinema'da ücretsiz film gösterimleri gerçekleştirilecek. "Ekolojik Kurgular", "Denizler Altında", "Hayatta Kal!" ve "Kıyıdağıklar" olmak üzere dört tema etrafında hazırlanan program, uzun metrajlı filmler, sessiz dönemden başlayarak belgeseller, gişe filmleri ile Avrupa ve Amerikan sinemasının klasiklerinden oluşuyor.

Etkinlik kapsamında çocukların ve gençlerin sergi kültürünü geliştirmek, güncel sanata olan ilgilerini artırmak ve onları bazı temel sanat kavramlarıyla tanıştırmak amacıyla Çocuk Eğitim Programları da düzenlenecek. Bu kapsamda yapılacak etkinliklerle çocuklar ve gençler, bienalin farklı mekânlarında öğrendiklerini pratiğe dönüştürme fırsatı yakalayacak. 8-18 yaş aralığındaki katılımcılara yönelik olarak ücretsiz gerçekleştirilecek eğitim programı, bienalin açık kaldığı süre boyunca devam edecek.

water such as boats, hotels, old bank buildings, car parks, gardens, schools, shops and private dwellings in addition to museums. Another temporary venue is located on Greek island of Meis (Kastellorizo), two kilometers from Kaş district of Antalya. Meis will host a special programme with attendance of biennial artists.

Works from history of oceanography, environment research, underwater archeology, Art Nouveau, neuroscience, physics, mathematics and theosophy are featured in the biennial where salt crystals gathered from Robert Smithson's "Spiral Jetty" on Great Salt Lake are exhibited.

Free film screenings will be organized in Istanbul Modern Cinema throughout the biennial. Programme designed around four themes, "Ecological Construct", "Under the Seas", "Survive!" and "Those on the Shore", feature full-length films, documentaries since the silent period, box-office films, and classic films from European and American cinema.

Children Education Programs will also be held as part of the event, with the aim of improving children and youth's exhibition culture, kindling their interest towards modern art, and introducing them with some basic art concepts. In this context, children and youth will get the chance to transfer the knowledge they acquired in various biennial venues into practice with activities to be organized. Education programme targeting children and youth between ages 8 and 18, will be free of charges and continue throughout the biennial.

► **Bienal mekânları pazartesi hariç her gün 10.00-18.00 saatleri arasında ziyaret edilebilir.**
www.14b.iksv.org

► **Biennial venues will be open for visit everyday except Mondays, between 8 a.m. and 6 p.m.**
www.14b.iksv.org

İLK AĞIZDAN

Carolyn Christov-Bakargiev (14. İstanbul Bienali'nin ABD'li Küratörü)

"Boğaziçi ekseninde kentin geneline yayılan bu sergi, bir materyalin -tuzlu su- ve gelişen düğüm ve dalga imgelerinin etrafında dönüyor. Çizginin nereye konulacağını, nerede geri çekileceğini, nerede yaklaşıp nerede uzaklaşacağını araştırıyor. Bunu, açık denizlerde, aygıtlarımızın düz yüzeyleri üzerinde parmak uçlarımızla yaptığımız gibi, sualtının derinliklerinde, kat kat şifrelemeler açılmadan önce de yapıyor."

AT FIRSTHAND

Carolyn Christov-Bakargiev (Draftsperson of 14th Istanbul Biennial from USA)

"This exhibition spreading across the city on Bosphorus axis, rotates around a material -salt water- and contradicting images of knot and wave. It investigates where to draw the line, where to withdraw, where to approach and move away. It does this both in open seas, as we do with our fingertips on flat surfaces of our devices and at the depths of underwater, before layers of encryption are decrypted".

📷 Yelena Teslova 📸 Melih Uslu

Rus Kütüphanesi

TÜRK EDEBİYATI ZENGİNİ

RUSSIAN LIBRARY IS RICH IN TURKISH LITERATURE

Türk edebiyatının nadide kitapları, Moskova'daki Rusya Devlet Kütüphanesinin Türkiye koleksiyonunda bulunuyor.

Rare books of Turkish literature are featured in Turkish collection of Russian State Library in Moscow.

2 47 farklı dilden yaklaşık 45 milyon kitaba ev sahipliği yapan Moskova'daki Rusya Devlet Kütüphanesi, alanında dünyanın üç büyüğünden biri olarak tanınıyor. Kütüphanenin Doğu Medeniyetleri Merkezindeki Türkiye koleksiyonunun tarihi, kütüphanenin kurulduğu 1828 yılına dayanıyor. Türk yetkililerin Rusya'ya hediye ettiği eserler arasında Osmanlı döneminde basılan ilk 17 kitaptan 16'sı bulunuyor. Kütüphanenin en zengin bölümlerin-

Home to nearly 45 million books in 247 languages, Russian State Library located in Moscow is known to be one of the three largest libraries in the world in its category. In the Eastern Civilizations Center of the library, the history of Turkish collection dates back to 1828, the year library was established. Among works Turkish authorities bestowed to Russia are 16 of the first 17 books published in Ottoman period. One of the richest sections in the library, Turkey collection currently features 15 thousand books, 17.500 magazines and

den biri olan Türkiye koleksiyonunda şu anda 15 bin kitap, 17 bin 500 dergi ile 10 yıllık gazetelerin arşivi yer alıyor. Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerindeki üst düzey yöneticilerin imzalarının ve notlarının görüldüğü bazı tarihi olaylara ilişkin belgeler de koleksiyonun parçaları arasında yer alıyor.

Rusya Devlet Kütüphanesinin koleksiyonunda 1729 yılında İbrahim Müteferrika tarafından sadece bin adet basılan ilk kitap da var. Bu, İsmail El-Cevheri'nin 10. yüzyılda yazdığı ve 16. yüzyılda Vankulu ismiyle tanınan Müderris Mehmed bin Mustafa el Vani tarafından Türkçeye çevrilmiş iki cilt şeklindeki *Kitab-ı Lügat-ı Vankulu* eseridir. İlk basılı kitap olmanın yanı sıra basıldığı dönemde büyük ilgi gören ve hızlıca satılan eser, döneminin eğitilmiş kişileri tarafından başucu kitabı olarak görüldüğü biliniyor.

Kütüphanedeki bir başka nadide kitap ise Müslüman ülkede yayınlanan ilk resimli kitap özelliğini taşıyan ve Emir Muhammed bin Hasan-ül Mes'udi'nin yazdığı *Tarih-i Hind-i Garbi* kitabıdır. Dinde resmedilmesi yasak olmasına rağmen, insan ve hayvan resimleriyle süslenen bu kitabı İbrahim Müteferrika'nın o dönemde nasıl yayımlayabildiği halen sır niteliği taşıyor.

Kâtip Çelebi'nin *Cihannüma* eseri de koleksiyonun önemli parçalarından birini oluşturuyor. Kitabın orijinal baskısında hiçbir resim bulunmamasına karşın, Rusya İmparatorluğu'na hediye edilen kitapta elle çizilmiş çok sayıda resim ve harita bulunuyor.

Doğu Medeniyetleri Merkezi, günümüzde Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı ve Türkiye'nin Moskova Büyükelçiliği ile iş birliği yaparak kitap koleksiyonunu daha da zenginleştiriyor.

◀ Moskova'daki Rusya Devlet Kütüphanesinin sütunlu girişinde yükselen Fyodor Dostoyevski Heykeli. Kütüphanede bulunan Osmanlı dönemine ait nadide eserlerden biri (altta).

◀ Statue of Fyodor Dostoyevsky rising on the portico of Russian State Library in Moscow. A rare Ottoman Period artifact in the library (below).

archives of newspapers from 10 years ago. Documents concerning some historical events with signatures and notes of senior staff in Ottoman and Republic periods, are among collection items.

A copy of the first book with only 1000 copies printed by Ibrahim Müteferrika in 1729, is also featured in Russian State Library collection. The book 'Kitab-ı Lügat-ı Vankulu' in two volumes was written in the 10th century by İsmail Al-Cevheri and was translated into Turkish in the 16th century by Mudarris Mehmed bin Mustafa el Vani known as Vankulu. The first printed book which drew great attention in that period and immediately became sold out, is known to be the reference book for the clerisy of the period.

Another rare book in the library is 'Tarih-i Hind-i Garbi' by Emir Muhammed bin Hasan-ül Mes'udi, the first illustrated book published in the Muslim country. It still remains a mystery as to how Ibrahim Müteferrika managed to publish this book adorned with human and animal illustrations although Islam strictly forbids it.

Another notable work in the collection is 'Cihannüma' by Katip Çelebi. Although there are no illustrations in the original print of the book, the book presented to Russian Empire features numerous hand-painted illustrations and maps.

Today, Eastern Civilizations Center collaborates with Turkish Ministry of Culture and Turkish Embassy in Moscow to enrich its book collection even further.

SANCAR'IN RİTMİK SAAT'İNE Kimya Nobel'i

NOBEL PRIZE IN CHEMISTRY TO SANCAR'S 'CIRCADIAN CLOCK'

Amerika'nın Kuzey Kaliforniya Üniversitesi'nde görev yapan Prof. Dr. Aziz Sancar, kanser tedavisine yönelik buluşuyla Nobel Kimya Ödülü'ne değer görüldü.

Prof. Dr. Aziz Sancar of University of North Carolina in USA, was awarded Nobel Prize in Chemistry for providing fundamental knowledge which can be used for cancer treatment.

2015 yılı Nobel Ödülleri sahiplerini buldu. İsveç'teki Nobel Komitesi tarafından yapılan açıklamada, bu yıl ödülün ABD'de yaşayan Aziz Sancar, İngiliz Thomas Lindahl, Amerikalı Paul Modrich'e verildiği ifade edildi. Komite, söz konusu isimlerin DNA ile ilgili çalışmalarını nedeniyle ödüle layık görüldüklerini belirtti. Sancar, kanser tedavisinde *Ritmik Saat* buluşuyla dünya çapında üne kavuşmuştu. 1946 Mardin doğumlu Sancar, her kanser çeşidinde farklı mutasyonların tespit edildiğini ve dokudaki bazı hücreler öldürülse dahi başka mutasyonları kontrol etmenin zor olduğunu belirtiyor. Profesör Sancar, Yazar Orhan Pamuk'tan sonra Nobel almaya hak kazanan ikinci Türk oldu.

Diğer yandan İsveç Akademisi, 2015 Nobel Edebiyat Ödülü'nü Belaruslu Svetlana Aleksandrovna Aleksieviç'in kazandığını açıkladı. Araştırmacı, gazeteci ve yazar Aleksieviç favoriler arasında görülüyordu. Akademinin Başkanı Sara Danius açıklamasında, "Aleksieviç'in çalışmaları, günümüz dünyasında eziyet ve cesaretin anıtıdır." dedi.

2015 Nobel Prizes were awarded. Nobel Committee in Sweden announced that this year's prize was awarded to Aziz Sancar who is living in USA, Tomas Lindahl from Britain, and Paul Modrich from USA. Committee deemed these names worthy of prize for their studies on DNA.

Sancar gained worldwide recognition after discovering 'Circadian Clock' in cancer treatment. Born in 1946 in Mardin, Sancar states that there are distinct mutations in each type of cancer and although some cells can be killed in the tissue, it is difficult to control other mutations. Professor Sancar is the second person of Turkish origin after Orhan Pamuk to receive a Nobel.

On the other hand Swedish Academy announced that 2015 Nobel Prize in Literature was awarded to Svetlana Alexandrovna Aleksievich from Belarus. Researcher, journalist and writer Aleksievich was a favorite. Academy Director Sara Danius said "Aleksievich's works are monuments of oppression and courage in today's world."

İstanbul Kitap Fuarı BAŞLIYOR

ISTANBUL BOOK FAIR BEGINS

7-15 Kasım tarihleri arasında yapılacak İstanbul Kitap Fuarı'nın bu yılki teması, "Mizah: Hayata Gülümseyerek Bakmak" olarak belirlendi.

To be held between 7-15 November this year, Istanbul Book Fair's theme was determined as "Humor: Smiling upon Life".

Türkiye Yayıncılar Birliği iş birliği ile 34.'sü düzenlenen İstanbul Uluslararası Kitap Fuarı'nın bu seneki konuğu olan Romanya'nın etkinlik programı da açıklandı. Romanya, fuarda "Size sözcükler borçluyuz" sloganıyla yer alacak. Bu sloganın nedeni ise Rumen diline Türkçeden geçmiş pek çok sözcük bulunması ve iki dil arasındaki etkileşim. Romanya, hazırladığı etkinlik programıyla iki ülkenin dili, edebiyatı, kültürü, yazarları ve yayıncıları arasında köprü kurmayı hedefliyor. Fuardaki uluslararası salon kapsamında kurulacak ülke standında ise yine Romanya yer alacak. Romanya edebiyatı ve kültürünün ayrıntılı bir şekilde yer alacağı bu bölüm, toplam dört gün açık kalacak. Fuar ile ilgili gerçekleştirilen basın toplantısına TÜYAP Kültür Fuarları yetkililerinin yanı sıra Romanya Kültür Bakanlığı Koordinatörü Alexandru Popescu ve Dimitrie Cantemir Rumen Kültür Merkezi Müdürü Nadia Tansu katıldı. "Mizah: Hayata Gülümseyerek Bakmak" başlığı altında yapılacak fuarın onur çizeri de belirlendi. Danışma kurulu tarafından alınan kararlar Karikatürist Tan Oral, kitap fuarının onurlandırdığı isimlerden biri oldu.

Activity schedule of Romania, guest country of Istanbul International Book Fair organized for the 34th time this year in collaboration with Turkish Publishers' Union, was also announced. Romania will be in the fair with the slogan "We owe you words". The reason behind this slogan is numerous Turkish words in Romanian language and the interaction between these two languages. Romania aims to build bridges between languages, literature, culture, writers and publishers of two country with the activity program prepared. Romania will also be featured in the country booth in fair's international hall. Romanian literature and culture will be comprehensively introduced in this section to be open for a total of four days. Romania Ministry of Culture Coordinator Alexandru Popescu and Dimitries Cantemir Romanian Cultural Center Director Nadia Tansu attended the press conference of the fair as well as TÜYAP Culture Fairs officials. Honorary illustrator of the fair with the title "Humor: Smiling Upon Life" was identified. With the decision of advisory committee Tan Oral became a name honored by the book fair.

Selçuklu Tersanesine YOĞUN İLGİ

GREAT INTEREST TOWARDS SELJUK SHIPYARD

**Restore edilerek
açık hava müzesi
haline getirilen
8 asırlık Alanya
Tersanesi, 2015
yılıının ilk yedi
ayında 100 bin kişi
tarafından ziyaret
edildi.**

**Eight-centuries old
Alanya Shipyard,
renovated and
transformed into an
open-air museum,
received 100
thousand visitors
in the first seven
months of 2015.**

Sultan Alaaddin Keykubat tarafından 1228'de Alanya'da yaptırılan Selçuklu tersanesi, Kültür ve Turizm Bakanlığının desteğiyle restore edildi. Açık hava müzesi haline getirilen tersanede, dönemin denizcilik özelliklerini anlatan eserler sergileniyor. Alanya Kalesi'nin doğu kıyısında bulunan tarihi yapı, bugüne kadar bozulmadan ayakta kalan tek Selçuklu tersanesi olarak tanınıyor. Yapının giriş kapısının üzerinde Alaaddin Keykubat'ın mührü niteliğinde bir kitabe bulunuyor. Ünlü devlet adamının Karadeniz kıyısındaki Sinop'tan sonra Alanya'da bir tersane yaptırarak "iki denizin sultanı" unvanını aldığı biliniyor.

1960'lı yıllara kadar tersane işlevini sürdüren yapının girişindeki mescidin duvarları çeşitli yazılar, resimler ve fresklerle süslenmiş. Temizlik sırasında tesadüfen bulunan bu eserlerin ne zaman ve ne amaçla yapıldığı konusunda araştırmalar devam ediyor.

Tersanede omurgası tamamlanmamış Osmanlı çekevelesi (lojistik amaçlı tekne), antik dönem vinci, koçbaşı, yön bulma aletleri ve farklı dönemlere ait çıpaların yanı sıra, yörenin balıkçılık kültürünü anlatan kayıklar da sergileniyor.

Built in 1228 in Alanya by command of Sultan Alaeddin Kayqubad, Seljuk Shipyard was renovated with support of Ministry of Culture and Tourism. Maritime artifacts of the period are exhibited in the shipyard transformed into an open-air museum. Historical monument located at the east shore of Alanya Castle, is known to be the only intact Seljuk shipyard standing to this day. An inscription serving as the signature of Alaeddin Kayqubad is placed over the entrance gate of the shipyard. Great statesman is known to receive the title "Sultan of Two Seas" after having a shipyard built in Alanya, following Sinop on Black Sea coast.

Walls of the small mosque at the entrance of the monument, functioned as a shipyard until 1960s, are decorated with various inscriptions, illustrations and murals. Research continues to explore when and with what purpose these works were made, discovered by chance during cleaning.

An Ottoman logistic boat with an uncompleted keel, a crane from ancient period, a battering ram, navigation devices and anchors from various periods are exhibited in the shipyard next to rowboats that demonstrate the fishing culture of the region.

Konuşmacı:
**Beşir
Ayvazoğlu**

TÜRK KAHVE KÜLTÜRÜ ÜZERİNE BİR SÖYLEYİŞİ

An Interview on Turkish Coffee Culture

12 Aralık 2015 / 19.00

Yunus Emre Enstitüsü
Qendra Kulturore Turke
Prizren

Adres: Rr. Shuajip Spahiu Nr. 46 20000 Prizren/KOSOVA **Tel:** 029 222 400
E-Mail: prizren@yee.org.trr - **Web:** prizren.yee.org.tr

/yee prizren

✎ Filiz Altun 📷 Nikolai Sorokin

Bizans ÜZERİNE İLK MERKEZ

FIRST CENTER ON BYZANTINE

Boğaziçi Üniversitesinde kurulan Bizans Araştırma Merkezinde yürütülecek çalışmalar sayesinde, İstanbul ve Osmanlı tarihi ile kültürüne ışık tutulacak.

Studies to be conducted by the Byzantine Studies Application and Research Center recently established within Boğaziçi University will also shed light on the history and culture of Istanbul and Ottomans.

Boğaziçi Üniversitesi bünyesinde Türkiye’de ve dünyada Bizans uygarlığıyla ilgili çalışmalara katkıda bulunmak amacıyla bir uygulama ve araştırma merkezi kuruldu. Türkiye’de devlet üniversiteleri arasında bir ilk teşkil eden merkezin müdürlüğünü Bizans Tarihi Uzmanı Prof. Dr. Nevra Necipoğlu üstleniyor. Merkez, Bizans tarihi, kültürü, sanatı, mimarlık tarihi ve arkeolojisi konularındaki akademik birikimi uluslararası bir ortama taşıyarak geliştirmeyi amaçlıyor. Merkezin temel işlevleri arasında Türkiye’de Bizans uygarlığı üzerine çalışan araştırmacı yetiştirmek, araştırmalara katkıda bulunmak ve yurt içi ve yurt dışından araştırmacılar için fikir alışverişi ortamı yaratmak da yer alıyor. Yapılacak bu çalışmalar sayesinde Orta Çağ Anadolu, Balkanlar, İstanbul ve Osmanlı tarih ve kültürü üzerine daha derinlikli bilgilere ulaşılması hedefleniyor.

An application and research center was established within Boğaziçi University with the aim to contribute to the development of studies on Byzantine civilization in Turkey and around the world. Professor Doctor Nevra Necipoğlu of Boğaziçi University, a Byzantine history specialist, will chair the Boğaziçi University Byzantine Studies Application and Research Center, a first of its kind to be founded at a state university in Turkey. The purpose of the Center is to carry the accumulated academic knowledge on Byzantine history, culture, art and architectural history and archeology to the global level and to contribute to its development. Among the basic functions of the center are encouraging the education of researchers to work on Byzantine civilization in Turkey, contributing to the ongoing research, and providing an environment suitable for the exchange of ideas among researchers and scholars from Turkey and abroad. The aim is to promote a better understanding of the history and culture of Medieval Anatolia and the Balkans, Istanbul and early Ottomans by way of these studies.

Ahmet Bayram Mahmut Gediz

Efes Müzesi BEŞE KATLANDI

EPHESUS MUSEUM MULTIPLIED BY FIVE

Restorasyon nedeniyle üç yıldan sonra yeniden açılan Efes Müzesi'ndeki tarihi eser sayısı, eski haline göre yaklaşık beş kat arttırıldı.

Reopened after a three-year long restoration, number of historical artifacts in Ephesus Museum is multiplied by about five times the previous amount.

Eserleri ön plana çıkaran renkler ve aydınlatmalar kullanılarak baştan aşağıya yenilenen Efes Müzesi'ne yeni salonlar eklendi. Daha önce sergilenmemiş 3 binden fazla buluntu da müzedeki yerini aldı. Müzenin girişine yapılan bilgilendirme salonunda Efes'in çağlar boyu değişimini anlatan bir tanıtım filmi gösteriliyor. Buradan geçilen salonda Efes kazılarında ortaya çıkarılan çeşmelerdeki heykeller ve su yollarıyla ilgili bir plan sergileniyor. Müzenin buluntu salonunda bulunan Yamaç Evler'e ait örnekler ise ilk kez bu kadar kapsamlı olarak sergileniyor. Fildişinden yapılmış ve çok küçük parçalardan oluşan bir frizde, İmparator Traian'ın barbarlara karşı savaşa hazırlık sahnesi betimleniyor. Dünyanın yedi harikasından biri kabul edilen Artemis Tapınağı'na ait pek çok yeni parça da Efes Müzesi'nin teşhir bölümlerindeki yerini aldı. Müzede, Büyük ve Güzel Artemis Heykelleri'nin yanı sıra yaklaşık 400 kadar tapınak buluntusu yer alıyor. Müzeye gelenler Efes'teki 8 bin yıllık tarihin dokularını, yöre halkının nasıl yaşadığını, nelere ilgi duyduğunu, eski çağlardaki moda kültürünü, tıp biliminin geçmişi ve günümüzle bağlantısını, ana tanrıça kültürünün Anadolu'da nasıl yayıldığını görebiliyor.

New halls are added to the Ephesus Museum, fully refurbished using colors and lighting that feature the artifacts. More than 3 thousand findings never exhibited before, have also taken their places in the museum. The introductory film depicting the transformation of Ephesus throughout ages can be seen in the information hall built in museum entrance. Fountain sculptures discovered in Ephesus excavations, and a plan of city's waterways are exhibited in the next hall. Samples from Slope Houses in museum's finding hall are exhibited this extensively for the first time. An ivory frieze consisting of very tiny pieces depicts a scene in which Emperor Trajan is preparing for a battle against barbarians. Numerous new artifacts from Temple of Artemis, considered among seven wonders of the world are displayed in various sections of Ephesus Museum. There are around 400 temple findings in the museum alongside 'Great Artemis' and 'Beautiful Artemis' statues. Those who visit the museum get the chance to observe Ephesus' historical texture dating back to 8 thousand years ago, how locals lived, what they took interest in, fashion culture in ancient ages, history of medical science and its connection to our day, and how Mother Goddess culture spread around Anatolia.

Moby Dick TÜRKİYE'DE

'MOBY DICK' IN TURKEY

Amerikalı yazar Herman Melville'in dünyaca ünlü romanı *Moby Dick*'e konu olan balina türünü Türkiye denizlerinde görebileceğinizi biliyor muydunuz?

Did you know that you can see white whales, subject to world-famous novel 'Moby Dick' by American writer Herman Melville, in Turkish seas?

Dünya denizleri ve tatlı sularında 90'a yakın balina ve yunus yaşıyor. Bunların 12 tanesine Türkiye sularında rastlanabiliyor. Bu deniz canlıları arasında biri var ki romanlara ve filmlere ilham verecek kadar meşhur: *Moby Dick*. "Bana İsmail deyin." cümlesi ile başlayan roman, anlatıcı İsmail'in ağzından Kaptan Ahab adlı denizcinin *Moby Dick* adlı balinanın peşinde yaşadığı macerayı anlatıyor. Türkçede "Beyaz Balina" ve "Koca Kafa" isimleriyle tanınan bu dev balık, yeryüzünde yaşayan en büyük etobur hayvan türü olarak anılıyor. Moby Dick haricinde en kavgacı tür olduğu için genellikle her yanı faça dolu olan küvier, balinaların en meraklısı olarak tanınan minke, saatte 50 kilometreye ulaşan hızlarıyla ünlü uzun balina ve dünya denizlerinde nadir görülen mesoplodon da Türkiye denizlerinde görülebiliyor. Ayrıca boyları 18 metreye, ağırlıkları ise 24 tona kadar çıkabilen kaşalotların 3 bin metreye kadar dalabildiği ifade ediliyor.

There are around 90 different species of whale and dolphin in world seas and fresh waters. 12 of these species can be seen in Turkish waters. There is one sea creature so famous that it has inspired novels and films: 'Moby Dick'. Novel opening with the quote "Call me Ishmael", depicts the adventures of sailor Captain Ahab in pursuit of a whale called 'Moby Dick', through Ishmael's narration. This giant fish also referred to as "White Whale" and "Big Head" in Turkish, is known to be the largest carnivorous species in the world. An aggressive species, Cuvier's beaked whale usually with scars all over its body, minke known to be the most curious whale, fin whale famous for its speed that can reach up to 50 kilometers per hour, and mesoplodon rarely seen in world seas, can be observed in Turkish seas alongside 'Moby Dick'. Furthermore cachalots with a length reaching up to 18 meters, and a weight up to 24 tonnes, can dive to depths around three thousand meters.

DOĞUDAN
Esinlentiler
Oriental Breeze

ŞİİR
ÇEVİRİ
YARIŞMASI

Tarih: Ocak – Aralık 2016

Daha fazla bilgi almak için: <https://www.facebook.com/yeevarsova>
+48 22 891 25 13 / varsowa@yee.org.tr - Al. Jerozolimskie 55 /3 Varşova

Yunus Emre Enstitüsü
Centrum Kultury i Turystyki
Warszawa

Orhan Pamuk'a ÖZ EDEBİYAT ÖDÜLÜ

ORHAN PAMUK RECEIVED ÖZ LITERARY PRIZE

Yapı Kredi Yayınları Arşivi / Archive of Yapı Kredi Publishing

Erdal Öz Edebiyat Ödülü, roman sanatına verdiği emek ve Türk edebiyatının dünyaya açılmasındaki katkıları nedeniyle Orhan Pamuk'a verildi.

Orhan Pamuk received Erdal Öz Literary Prize for his contributions in the art of novel writing and to Turkish literature opening up to the world.

Bu yıl sekizincisi verilen 2015 Erdal Öz Edebiyat Ödülü, yeni sahibini buldu. Organizasyonu yürüten oluşan seçici kurul, ödülün Orhan Pamuk'a layık görüldüğünü açıkladı. Deneyimli yazarlardan oluşan kurul, ödülün "romanı sözcüklerle resim yapma sanatına dönüştürdüğü" gerekçesiyle Pamuk'a verildiğini belirtti.

Erdal Öz Edebiyat Ödülü 2015 Seçici Kurul Başkanı Feride Çiçekoğlu, "Orhan Pamuk Türk edebiyatına dünya ölçeğinde katkı yapmış, yeni anlatım teknikleri kullanmıştır. Yazar, özellikle son romanı *Kafamda Bir Tuhaflık*'ta 1960'lardan itibaren Türkiye'nin yaşadığı uzun macerayı bir minyatür hassasiyetiyle işlemiştir." dedi. Orhan Pamuk, *Masumiyet Müzesi* romanından altı yıl sonra kaleme aldığı kitabı *Kafamda Bir Tuhaflık*'ta, bir bozacının yaşam öyküsüyle birlikte 1960'lardan 2012'ye İstanbul'un yaşadığı kentsel ve toplumsal değişimi anlatıyor.

2015 Erdal Öz Literary Prize is awarded for the 8th time this year. Selection committee consisting of organization members announced that Orhan Pamuk was deemed worthy of the prize. Committee with experienced writers as members stated that Pamuk received the prize for "transforming novel writing into art of painting with words".

Head of 2015 Selection Committee for Erdal Öz Literary Prize, Feride Çiçekoğlu said, "Orhan Pamuk contributed to Turkish literature on a global scale, and used new narrative techniques. Especially in his latest book 'Kafamda Bir Tuhaflık' (A Strangeness in my Mind) the writer narrates the long adventure he has had in Turkey since 1960s, with sensitivity of a miniature artist." In his novel 'A Strangeness in my Mind', written six years after 'Museum of Innocence', Orhan Pamuk depicts the urban and social transformation Istanbul has gone through from 1960s to 2012 via the life story of a boza seller.

Kerpiç Sarayda 5 BİN YILLIK TAHT

FIVE THOUSAND YEARS OLD THRONE IN ADOBE PALACE

Dünyanın en eski kerpiç sarayına ev sahipliği yapan Malatya'daki Aslantepe höyüğünde M.Ö. 3 binli yıllardan kalma taht bulundu.

A throne dating back to 3000 B.C. was discovered in Malatya Aslantepe tumulus, home to the world's oldest adobe palace.

Anadolu'nun ilk şehir devleti Aslantepe'deki kazılarda 5 bin yıllık geçmişi bulunduğu tahmin edilen bir taht gün yüzüne çıkarıldı. Aslantepe Höyüğü Kazı Heyeti Başkanı Prof. Dr. Marcella Frangipane, bir kamu binasında buldukları tahtın kerpiçten yapılmış olduğunu ifade etti. Frangipane, insanların sarayın ön kapısından avluyu takip ederek tahtın olduğu platforma geçip, kral ya da şefin huzuruna çıktığını söyledi. Tahtın önemine değinen Roma La Sapienza Üniversitesi Öğretim Üyesi Frangipane sözlerine şöyle devam etti: "Tahtın bulunduğu yapı bir tapınak değil, kral binası. Avluda insanların kralın huzurunda durması için küçük bir platform yapılmış. Burada kralın karşısına bir tür seremoniyle çıktığını düşünüyoruz. Bu buluntular, devlet sisteminin başlangıcına işaret ediyor. Kerpiç taht bu açıdan çok önemli." Kazı alanında yeni buluntular ortaya çıkmaya devam etmesiyle birlikte bölgeye gelen turist sayısının artacağını vurgulayan Frangipane, Aslantepe'deki sarayın benzerinin bulunmadığını sözlerine ekledi.

A throne estimated to date back to 5000 years ago came to light in excavations in Aslantepe, the first city-state in Anatolia. Aslantepe Tumulus Head of Excavation Committee Prof. Dr. Marcella Frangipane said that the throne they unearthed in a public building was made of adobe, and people would enter through palace's front gate, pass the forecourt and move towards the platform where throne is placed to appear before the king or leader. A faculty member in Rome La Sapienza University, Frangipane referred to the importance of the throne, and continued as follows: "The building throne is placed in is not a temple but a royal building. A small platform was built in the forecourt for people to come into the king's presence. We think that people used to appear before the king with some kind of ceremony. These findings indicate the beginning of state system. Adobe throne is significant in this respect." Frangipane emphasized that the number of tourists visiting the region will rise as new artifacts continue to come into light in the excavation site, and the palace in Aslantepe is unparalleled.

Kuşlat'ın Hikâyesi FİLM OLUYOR

KUSLAT'S STORY TO BE ADAPTED TO FILM

**15. yüzyılda
Bosna'nın
fethi sırasında
Osmanlı askerleri
tarafından inşa
edilen Kuşlat
Camisi'nin çarpıcı
öyküsü filme
dönüşüyor.**

**Built in the
15th century by
Ottoman soldiers
during Turkish
conquest of Bosnia,
striking story of
Kuslat Mosque is to
be adapted to film.**

Bosna Hersek'in kuzeydoğusundaki Zvornik şehri yakınlarında çok önemli bir kültür mirası bulunuyor. Bölgeye hâkim bir tepenin doruğunda, adeta bir kartal yuvasını andıran tarihi Kuşlat Camisi'ni farklı kılan sadece konumu değil. Ormanlık patikalardan geçerek yaklaşık yarım saatlik yürüyüşün ardından ulaşılabilen bin metre yükseklikteki mabet, 1460'lı yıllarda Osmanlı askerleri tarafından yapılmış. Bosna Hersek'te yaşanan savaş sırasında hasar gören cami, 2013 yılında yenilenerek yeniden ibadete açıldı.

Günümüzde Bosna'nın Türkler tarafından fethinin simgesi olarak görülen tarihi caminin hikâyesi, *Cumadan Cuma ya Kuşların Namaz Kıldığı Yer: Kuşlat Camisi* adıyla kısa film olarak çekiliyor. Film ekibinin söylediklerine bakılırsa, bu özel cami ile ilgili bir film çekmek uzun zamandır planlanan bir düşünceymiş.

Filme olan ilgiyi arttırmak amacıyla ünlü Osmanlı Seyyahi Evliya Çelebi gibi isimler de senaryoya dâhil edilmiş. Filmde rol alacak isimlerden biri olan Zvornik İslam Birliği Meclisi Başkanı Mustafa Muharemoviç ise Bosna'daki savaş sırasında camide sadece cuma ve bayram namazlarının kılınabildiğini, günümüzde ise mabedin ibadete açık olduğunu söylüyor.

A major cultural heritage is located near Zvornik city at northeastern Bosnia-Herzegovina. Historical Kuslat Mosque at the top of a hill overlooking the region, resembling an eagle's nest, is not diverse only due to its location. Sanctuary at a thousand meters that can be reached after a half-hour long walk through forest paths, was built by Ottoman soldiers around 1460. Mosque that suffered damages during the Bosnian war, was renovated in 2013 and opened for worship.

Today seen as the symbol of Turkish conquest of Bosnia, story of the Mosque is adapted to a short film titled 'Where Birds Perform Prayers Only on Fridays: Kuslat Mosque'. According to the film crew, it has been long planned to make a film about this special mosque.

In order to attract more attention to the film, famous Ottoman traveler Evliya Çelebi was integrated into the screenplay. Head of Zvornik Islamic Union Council Mustafa Muharemoviç to have a part in the film says that during the Bosnian War people could only perform prayers on Fridays and holidays in the mosque, today open for worship.

Konuşmacı:
Prof. Dr. Arif Bilgin

Osmanlı **MUTFAĞI**

Konferans Sergi ve Yemek Tanıtımı

4 Aralık 2015 / 19.00 Sirius Hotel

Yunus Emre Enstitüsü
Qendra Kulturore Turke
Prishtine

Adres: Rr. "Mujo Ulqinaku", nr.20, Pejton, 10000 Prishtine, **Tel:** 038 609 415
E-Mail: pristine@yee.org.tr - **Web:** pristine.yee.org.tr

/yee pristine

BAŞLIKLAR Titles

- **Haluk Dursun ile Türkiye'yi Anlatan Rotalar** Routes Narrating Turkey with Haluk Dursun
- **Ayasofya'ya Son Osmanli Rötüşu** Last Ottoman Retouch to Hagia Sophia
- **Bin Yıllık Türk Şehirlerinin Analizi** Analysis of 1000 Years old Turkish Cities
- **Buğday'ın 12 Bin Yıllık Öyküsü** 12 Thousand Years Old Story of Wheat

✍ Prof. Dr. Christoph K. Neumann* 📷 Mahmut Gediz

Osmanlılarda KIYAFET VE KİMLİK

OTTOMAN ATTIRE AND IDENTITY

Bireylerin renk, kumaş ve şekil tercihleri vardı: Birisi daha ziyade beyaz, diğeri rengârenk giyinirdi. Birisi kaftan üzerine vücutta bol duran feracelerle geniş kontoşlar, diğeri cübbe türünden binişler tercih ederdi.

Individuals had color, fabric and form preferences: One would mainly dress in white and another in various colors. One would wear loose fit overcoats and oversized long tops over caftans, and others would prefer robes like frocks.

Yer: İstanbul Sultanahmet At Meydanı. Tarih: Haziran 1582. Osmanlı Padişahı Üçüncü Murad, oğlu Mehmed'in sünnetini kutlamaktadır. Sarayın az ötesinde, Ayasofya'nın yanı başında, şehrin göbeğinde olan meydanda kırk gün merasim var. Esnaf loncalarının geçitleri, eğlenceler, cambazlar, herkese dağıtılan kese kese paralar, hediyeler, yemekler... Tam bir şehir bayramı, çünkü bir gün becerilerini sergileyerek göstermeye katılan esnaf mensupları, ertesinde seyirci olarak yine meydana gelir.

Location: Istanbul Sultanahmet Horse Square. Date: June 1582. Ottoman Sultan Murad III is celebrating the circumcision of his son Mehmed. Just a little ahead the palace, right beside Hagia Sophia, at the city square, a forty days long celebration is taking place. Parades of trade guilds, entertainments, acrobats, bags of gold handed to people, gifts, food... It is a city festival because tradesmen who join the show to exhibit their talents are on the square again the next day as audience.

This was such a celebration that it was

► Üçüncü Murad'ın Şehzade Mehmed'in sünnet düğünü şenliklerinde sarayın ileri gelenlerine hil'at giydirilmesi.

► Palace notables are rewarded with Hil'at by Murad III in Prince Mehmed's circumcision feast.

Bu öyle bir kutlamadır ki bittikten sonra bile hatırlanarak kutlanır! Şairlerin kasidelerle methettikleri bu günler hakkında devrin genç ve hırslı entelektüellerinden birisi olan Mustafa Âli, *Cami ul-Buhur der Mecalis-i Sur* isimli 2772 beytlik bir uzun eser kaleme alır. Bu eserde, meydana geçen olayların yanında saray içindeki kutlamalara da yer verilir, asıl sünnet törenine de değinilir, devlet erkânının katıldıkları yemekler anlatılır. *Cami ul-Buhur*'un bir nüshası hâlâ Topkapı Sarayı'nda bulunur, lakin minyatürler için boş bırakılmış çerçevelere hiç bir zaman bir şey nakşedilmemiştir. Ancak Osmanlı Sultanı Üçüncü Murad'ın emri üzerine bugün İntizamî diye bilinen başka bir şairin metnine nakkashanenin sanatçıları tarafından muhteşem minyatüer yapılmıştır. Bunun sonucunda ortaya çıkan yazma, bugünün meşhur 1582 *Surnamesi*'dir.

Bu yazmanın bir resminde şu sahne var: Arka planda İbrahim Paşa Sarayı'nın üst katındaki kasırdan oğlu Şehzade Mehmed ve iki maiyet silahdarı ile aşağıyı seyreden (ve seyrederek ortada olanları bir şekilde de kendi irade ve merhame-tinin tezahürü haline getiren) sultanın gözünün önünde bazı yeniçeriler iki kişiye kaftan giydiriyor; ön planda üç sarıklı, ikisi de yeniçeri olan beş kişi omuz üstüne kıyafetler atmış duruyor.

commemorated and celebrated after it ended! Mustafa Âli, a young and ambitious intellectual of the period wrote a 2772 couplet piece titled 'Cami ul-Buhur der Mecalis-i Sur' about these days, praised by poets with eulogies. This piece explains the celebrations in the palace as well as the events on the square, mentions actual circumcision ceremony, narrates the feasts to which high state officials attended. There is still a copy of 'Cami ul-Buhur' in Topkapı Palace however frames left empty for miniatures were never filled. But by the command of Ottoman Sultan Murad III, artists from painters' house adorned the text of another poet, today known as İntizamî, with magnificent miniatures. The manuscript formed as a result is now famous 1582 'Surname'.

A scene is depicted in a picture of this manuscript: In the background Sultan is watching the yard from the pavilion on the upper floor of İbrahim Pasha Palace with his son Prince Mehmed and two armorers from his entourage (in a way turning what happens into a manifestation of his own will and mercy by watching) and some Janissary put caftans on two people under Sultan's very eyes; in the foreground stand five people, two with turbans and three Janissary with garments on their shoulders. This scene depicts two people being awarded with caftans. Ottomans did not grant

◀ Mısır Çarşısı'ndaki dükkânlarda satılan Osmanlı stilinde dokumalar. Tarih 1572, İstanbul'da Yahudi bir kumaş tüccarı (altta).

◀ Ottoman style textiles sold in shops in Spice Bazaar. Year 1572. A Jewish cloth merchant in Istanbul (below).

Bu sahne, kaftan giydirilen iki kişinin ödüllendirilmesini anlatıyor. Osmanlılar, madalya ve nişanları ancak 19. yüzyıla girilirken kullanmaya başladılar; o zamana kadar mükâfat olarak ya atlar ya da hil'at diye bilinen değerli kaftanlar verilirdi. Mustafa Âli'nin metni, bu mükâfata dair rekabeti anlatır: Üçüncü Murad bir grup rütbeliden herkese aynı tür takımla, aynı kalitede birer at dağıtıyormuş. Son derece dindar olan sultanın hocası, devrin önde gelen âlim ve tarihçisi Hoca Sa'd ed-Din bundan hoşnut olmamış ve beylerbeyilerin hocalardan aşağı sayılması gerektiğini söylemiş, sultan da ona uymuş.

Resme bakılırsa bu tür hikâyelerin yansımaları görülüyor. Hil'at giydirilen biri bir kul kethüdası, yani çok yüksek bir yeniçeri zabıtı, diğeri ise sarıklı biri, büyük bir ihtimal ile bir âlim. Resim, sultanın cömertliğini dengeli, hatta adil bir davranış olarak gösteriyor. Çizilen kıyafetler elbette gündelik elbiseler değildir. Kaftanların upuzun yenleri vardır: Onlar gayet kullanışsız süs unsurlarıdır.

Ayrıca başka bir şey de dikkat çekicidir: Aslında herkes benzer şeyler giyer, kıyafetler arasında farklılıklar, kavukların renk ve şekillerinden ibarettir. Bir de kumaşların kıymetinden, hil'atlarda kullanılanlara altın rengi hâkimdir; belli ki onlar sırmalı, ağır dibalardır.

medals and decorations until the early 19th century; either horses or valuable caftans called hıl'at were given as reward. Mustafa Âli's text narrates the competition for this reward: Murad III would give each official in a group a fine horse with identical equipment. Sultan's teacher, a prominent scholar and historian of his period Hodja Sa'd ed-Din was a very devout man and was not pleased with this. He said that governors should be regarded inferior to hodjas, and Sultan agreed to it.

The reflection of this kind of stories can be seen when picture is viewed. One of those rewarded with hil'at is a slave chamberlain that is a Janissary police with a very high rank, and other wears a turban, probably a scholar. Painting portrays sultan's generosity as a balanced, even a righteous act. Garments drawn were of course not ordinary clothing. They had very long sleeves: these were utterly dysfunctional, decorative elements.

There is something else that is remarkable: Everybody in fact has similar attire, the only difference between attires is the head garments. And because the fabrics are valuable, hil'ats are dominantly in golden color; it is obvious that they are made up of brocaded heavy diba (silk fabric woven with silver and gold

▼ Osmanlı döneminde İstanbul Kapalıçarşı'da kumaş alan kadınlar.

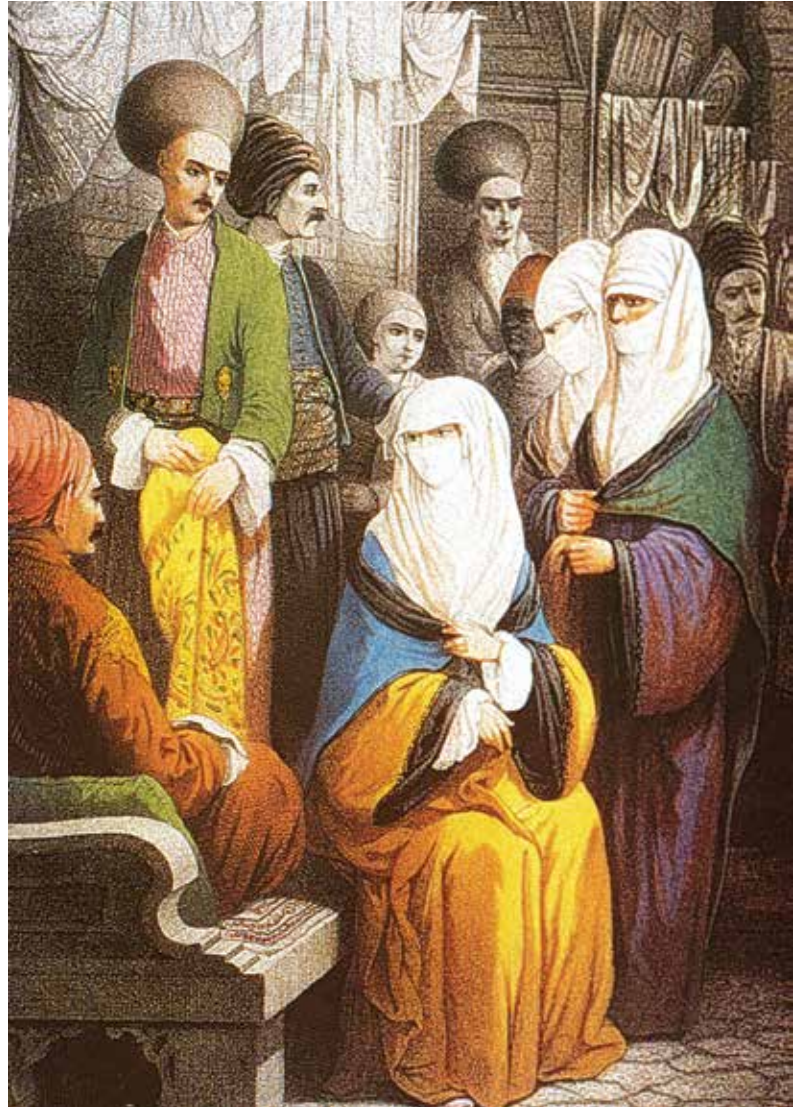
▼ Women shopping for fabrics in Istanbul Grand Bazaar in Ottoman period.

threads). The wealthy and dignitaries would wear fabrics mixed with silk and expensive furs, others never... It is difficult to distinguish from the pictures (because Prince Mehmed's circumcision ceremony was celebrated in a summer month, furry garments were nowhere to be seen); however there is no "personal" style neither in uniforms nor individuals, except head garments.

It is disputable whether or not miniatures are realistic (and subject is still discussed by art historians); but the feeling that emerges is apparent: these garments worn "outside" in the Ottoman, went through an insignificant change for a long period of time and had a consistency because fashion played a minor role. In fact it was also the case for women because principally both men and women wore the same kind of clothing: Kaftan over

Zenginler, yüksek rütbeliler ipek karışımı kumaşlar, pahalı kürkler giyerdi, diğerleri ise asla... Bunları resimlerde fark etmek zor (Şehzade Mehmed'in sünneti bir yaz ayında kutlandığı için kürklü elbiseler ortada zaten pek yoktu); ancak burada başlıklar hariç ne üniforma ne de tek tek bireylerde "şahsî" bir üslup söz konusudur.

Minyatürlerin bir gerçekçilik derdini ne kadar taşıyıp taşımadığı tartışmalı (ve sanat tarihçiler tarafından tartışılmaktadır); ancak ortaya çıkan intiba belli: Osmanlılarda bu "dışarıda" giyilen kıyafetler, uzun zaman nispeten az değişen, modaların rolü büyük olmayan bir süreklilik içindeydi. Bu sürekliliğe aslında erkeklerle kadınlar çok benzer bir şekilde katılıyordu, çünkü ikisi de prensipte aynı tür kıyafet içindeydi: Entari üstüne kaftan. Geri kalanlar ikincildi: Entarilerin altındaki gömlek ve don veyahut şalvar, ayakkabılar, kemerler, kaf-

tanın üzerine atılacak üstlükler... Kadın giyimini, erkeklerinkinden asıl fark ettiren örtüydü: Dışarıya çıkan kadını görünmez (ve aynı anda görünür) kılan hicap unsuru. Uzun, hatta yüzyıllarca devam eden kendi içinde tutarlı bir motif dünyası da fark edilebilir: Hatayiler, laleler, karanfiller, yıldızlar, Doğu Asya'dan mülhem çintomaniler... Bunlar, sırf kumaşlarda kullanılmazdı; ahşap işlerinde, çinilerde, seramik kaplarda, kitap ciltlerinde de yerlerini alır, Osmanlı estetiğine ayrı bir tutarlılık verirdi.

Bütün bunlardan taşralarda giyilenler hariç tutulmalı. Yerli giysilerin bambaşka bir dünyası vardı. Arnavut çobanı, Kahireli tüccar ve Mezopotamyalı bedevi farklı farklı giyinirdi. İklim koşullarıyla sosyal şartlar başka bir şey imkân bırakamazdı. Ancak İstanbul'da, Edirne'de ve orduda giyilenler hem minyatürlerde hem de Latin Avrupası'nda yaratılan gravür, yağlıboya ve

robe. The rest was secondary: shirt and pants or salwar under robes, shoes, belts, overcoats to throw on caftans... What distinguished women's attire from men's was veil: hijab element which made a woman invisible (and at the same time visible) on the outside. A world of motifs consistent within itself which was maintained for a long time, even centuries: stylized flowers, tulips, carnations, stars, "çintomani" inspired from Eastern Asia... These were not only used on fabrics but also on wood, tiles, ceramic containers and book bindings, and provided Ottoman aesthetics with a distinct consistency.

Country attire should be left out of this. Local clothes had a totally different world. Shepherd from Albania, merchant from Cairo and Bedouin from Mesopotamia would dress distinctly. Climate conditions, social circumstances would not allow anything else. However Ottoman dressing style in Istanbul, Edirne and the army is

▲ Mısır Çarşısı'nda Osmanlı motifleriyle süslü bir terlik.

▲ A slipper decorated with Ottoman motifs in Spice Bazaar.

▲ Fransız Ressam Jean-Baptiste van Mour'un 1730'lu yıllarda yaptığı tablo. Prof. Dr. Halil İnalçık'ın *Türkiye Tekstil Tarihi Üzerine Araştırmalar* adlı kitabından bir Osmanlı kaftanı (altta).

▲ Painting by French Artist Jean-Baptiste van Mour around 1730s. An Ottoman caftan from Prof. Dr. Halil İnalçık's book titled 'A Research on Turkish Textile History' (below).

çizim albümlerinde böyle nispeten kapalı, uzun soluklu, pek şahsi olmayan, modanın rolü de az olan bir Osmanlı giyim üslubunu anlatır. Bu betimlemelerde herkesin yeri, kafasındaki başlıktan ve giydiği kıyafetlerin kıymet ve kalitesinden bellidir, ancak bundan başka acayip bir ortaklık söz konusudur.

Durum gerçekten acayip olurdu. Ancak tereke defterleri gibi yazılı kaynaklardan ve nispeten az sayıda hâlâ ortada olan kıyafet parçalarından öğrendiğimiz vaziyet daha normal: Ali'nin zevki, Veli'ninkiyle aynı değildi; Ahmed Paşa'nın tercih ettikleri, Osman Paşa'nın beğenisine uygun olmazdı. Bireylerin renk, kumaş ve şekil tercihleri vardı: Birisi daha ziyade beyaz, diğeri rengârenk giyinirdi. Birisi kaftan üzerine vücutta bol duran feracelerle geniş kotonşlar, diğeri cübbe türünden binişler tercih ederdi. Birisi ağır kürkler, diğeri seraser veya kılabdanlı türünden sırmalı ipeklilere para yatırırdu. Ki en pahalı kıyafetlerde belki şahsi tercih en az rol oynamış olabilir: Hil'atlar elden ele, omuzdan omza dolaşırdu, hatta müsadere yoluyla uzun bir seyahattan sonra yine saraya dönüp yeniden kullanırdu: Değerli kumaşlar atılmazdı.

Osmanlı kıyafet evreninde böylece en

illustrated both in miniatures and gravures, oil paintings and drawing albums created in Latin Europe and it is a relatively conservative, long-winded, hardly personal style, not much influenced by fashion. In these depictions everyone's position is apparent from headpieces and value and quality of the clothes worn but there is another peculiar commonality.

It would be really peculiar. However the situation we deduce from written sources like inheritance books and a few clothing items still around is more typical: Ali's taste is not the same with Veli's; what Ahmed Pasha preferred did not suit Osman Pasha's liking. Individuals had color, fabric and form preferences: One would mainly dress in white and another in various colors. One would wear loose fit overcoats and oversized long tops over caftans, and others would prefer robes like frocks. One would spend money on heavy furs, other on brocaded silks with golden threads or fabric woven with silver and gold. And maybe personal preferences played a minimal role in the most expensive clothing items: Hil'ats would pass from hand to hand, shoulder to shoulder, even would return to the palace after a long journey through confiscations to be re-utilized: Valuable fabrics were never disposed of.

azından üç tabaka fark edilebilir: Ali ile Veli'nin çok şahsi zevkleri vardı ve bilfiil giydiklerinde ifadesini de bulurdu. Ancak kafalara geçirdikleri esvap parçası, ait buldukları toplumsal grubu belli ederdi ve kullandıkları elbiselerin kalitesi toplumsal statülerleriyle de az çok uyum içinde olurdu. Nihayet herkes bir dereceye kadar muhayyel, fakat ana hatları son derece tesirli ve tutarlılık sağlayan bir kıyafet evreninde hareket ederdi. Betimlenen de hep bu tabaka idi.

Bu evrenin sonu, modernite ile birlikte gelirdi. Önce İkinci Mahmud'un (1808-39) askerlerle, kalem memurlarına mecburi kıldığı, sonra da Müslim - gayrimüslim şehirli erkeklerin Osmanlılığın nişanesi olarak giymeye başladıkları fes, başta sultan olmak üzere vazifeliler tarafından giyilen uniformalar, üniformasızların üniforması haline gelen pantolon ve İstanbullu denilen ceketler, kadınlara mahsus Latin Avrupa tarzı elbiseler ve beraberlerinde gelen yıldan yıla değişen modanın kavramı Yeni Çağ Osmanlı kıyafet evrenine, en azından bir dereceye kadar, daha 19. yüzyılda son verdiler. Avrupa ile ilişki içinde olan, fakat kendine göre gelişen Osmanlı modernitesi bir kılık kıyafet devrimini beraberinde getiriyordu. Türkiye Cumhuriyeti'nin buna dair inkılapları bu modernitenin devamında tahakkuk edecekti.

* Münih Ludwig Maximilian Üniversitesi

▲ 16. yüzyıla tarihlenen bir Osmanlı miğferi. 1900'lü yıllardan bir fotoğraf (altta).

▲ An Ottoman helmet dating back to 16th century. A photograph from 1900s (below).

This way can be seen in Ottoman attire universe at least three layers: Ali and Veli had quite personal tastes and actually manifested in their dressing style. However the piece of garment worn over head would reveal their social class and the quality of their clothes would more or less suit their social statuses. In conclusion everybody would move around in a clothing universe imaginary yet with extremely influential outlines and with consistency. This was the class always depicted.

This universe came to an end with modernity. First, Mahmud II (1803-39) obliged soldiers and principal registry officers to wear fez, and then Muslim-non-Muslim townsmen started to wear fez as a mark of being Ottoman. Later uniforms worn by Sultan and officials, trousers and jackets called İstanbullu which became the symbol of those without uniforms, Latin European style dresses exclusively for women and the concept of fashion changing every year alongside, put an end to modern age Ottoman attire universe, at least to an extent in the 19th century. Ottoman modernity which was in contact with Europe but developed in its own way brought along an attire reform. Reforms regarding this in Turkish Republic were to be realized later on as part of this modernity.

* Münih Ludwig Maximilian University

TÜRKİYE'Yİ ANLATAN

✍ Melih Uslu 📷 Mahmut Gediz

Rotalar

ROUTES NARRATING TURKEY

Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı Müsteşarı Prof. Dr. Haluk Dursun'dan Türkleri, Türkiye'yi ve eski Osmanlı coğrafyasını tanımak için ipuçları.

Tips from Turkish Republic Ministry of Culture and Tourism Undersecretary Prof. Dr. Haluk Dursun to know about the Turks, Turkey and old Ottoman geography.

■ Sizi birçok yönünüzle tanıyoruz: Araştırmacı, kültür tarihçisi, İstanbul aşığı, modern seyyah... Siz kendinizi nasıl tanımlıyorsunuz?

■ We know you are a versatile person: Researcher, culture historian, Istanbul lover, modern traveler... How would you describe yourself?

Öncelikle meraklı bir insanım. Öğrenmekten büyük keyif alan, öğrenme aşkı inşallah asla bitmeyecek olan, öğren-

First of all, I am a curious person. I would describe myself as someone who greatly enjoys learning, who will hopefully never

diklerini öğretmekle kendini mükellef hisseden bir insan olarak tanımlıyorum. Burada sadece kitabi bilgileri kasdetmiyorum. Kendimi, benden öncekilerden ve büyüklerimden -yaşanmışlıklarla- öğrendiklerimi genç kuşaklara ulaştırın bir aktarıcı olarak görüyorum.

■ Bu bağlamda günümüz kültür - sanat dünyasını nasıl görüyorsunuz? Yayınlanan kitapların kalitesi, çekilen filmler, diziler ve benzerleri...

Bazı alanlarda önemli ilerlemeler var. Size heyecan verici birkaç projeden bahsedebilirim. *Ertuğrul* adında Türkiye - Japonya ortak yapımı bir film çekildi. Osmanlı sarayının hediyelerini Japonya'ya götürmek üzere İstanbul'dan yola çıkıp dönüş yolunda sulara gömülen *Ertuğrul Fırkateyni*'nin hüznü hikâyesini anlatan film, yayına hazırlanıyor. Filmin kasım ayında yapılacak G-20 Zirvesi'nde gösterilmesini bekliyoruz. *Ertuğrul* filmi, ciddi bir bütçe, kadro ve çalışma ile ortaya çıkan önemli bir yapım. Bunun dışında Çanakkale Zaferi'nin 100. yılı nedeniyle önemli kültürel çalışmalar yapıldı. Yine Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı olarak "Şehir ve Kültür" adında, şehirlerimizin kültürel düzeyinin yükseltilmesi ve oralarındaki etkinliklerin artırılmasına yönelik bir proje faaliyete geçirildi. Son yıllarda teknolojik atletlerin iletişim yöntemi olarak yoğun

fall out of love with learning, and who feels responsible to teach the others what he has learned. I do not only mean the knowledge in books. I see myself as a person who passes on the teachings of those before me and my elders -through experience- to younger generations.

■ In this context, what is your view on the culture-art world of our day? The quality of books published, films and series produced, and alike...

There is significant progress in some fields. I could tell you about several exciting projects. Film titled 'Ertuğrul' was made as a Turkish-Japanese co-production. Film narrating the tragic story of Ertuğrul Frigate which sailed to Japan from Istanbul to bring gifts from Ottoman Palace and sank on its way back, is soon to be released. We expect the film to be screened in G-20 Summit to take place in November. 'Ertuğrul' is an important production realized with a significant budget, crew and efforts. Apart from that, serious cultural activities were organized for the 100th Anniversary of Çanakkale Victory. Again as Turkish Republic Ministry of Culture and Tourism, we launched a project titled "City and Culture" with the aim of improving the cultural levels of cities and increasing the number of activities organized at those cities. We have been witnessing that our youth cannot sufficiently benefit from richness of

◀ .tr dergisi olarak Sayın Haluk Dursun ile Topkapı Sarayı bünyesindeki Mecidiye Köşkü'nde keyifli bir sohbet gerçekleştirdik.

◀ As '.tr' magazine, we had a pleasant chat with Mr. Haluk Dursun in Mecidiye Mansion within Topkapı Palace.

biçimde kullanmasından dolayı gençlerimizin Türkçenin zenginliğinden yeterince istifade edemediklerine tanık oluyoruz. Tam da bu noktada Yunus Emre Enstitüsü'nün misyonu büyük önem taşıyor. Geride bıraktığımız yaz döneminde gerçekleştirilen "Bin Yılın Sesi Türkçe Bayramı" çok başarılı bir organizasyon oldu. Ayrıca Yunus Emre Enstitüsü'nün dil, kültür ve edebiyat yayını olan .tr dergisini yakından takip ediyor ve başarılı buluyorum. Biz de Bakanlık olarak şu anda "Türkçe'nin Sırları" başlıklı bir proje hazırlıyoruz. Bu proje, gençlerde Türkçe kullanımında görülen eksiklikleri tamamlamak amacıyla yapılıyor.

■ Seyahat tutkunuzu biliyoruz. Bu eksen-
de devam edelim isterseniz. "Üçüncü
Ahmed Çeşmesi"ni bilmeyenin, ne ka-
dar çok ülke gezmiş olduğunun benim
için kıymeti yok." diyorsunuz. İstan-
bul'da "mutlaka" diyebileceğiniz yerleri
sorsak?

Seyahati tutkudan çok bir eğitim ala-
nı olarak görüyorum. Ondan sonra da
gösterme ve öğretme alanı olarak... Bu-
radan yola çıkarsak İstanbul'u bir "su
ve şiir medeniyeti" olarak keşfetmek
isteyenler, Sultanahmet'teki Üçüncü
Ahmed Çeşmesi'ni görmeli. İkincisi,
Ayasofya'nın şadırvanı. Halkın uğruna

*Turkish language because in recent years
technological devices are intensely used
for communication. Right at this point
Yunus Emre Institute's mission is crucial.
"Sound of 1000 Years Turkish Language
Festival" organized last summer, was
a highly successful event. I also closely
follow '.tr' magazine, language, culture
and literature publication of Yunus Emre
Institute and deem it successful. We are
currently working on a project titled "Se-
crets of Turkish Language" as Ministry.
This project aims to correct the deficien-
cies in youth's use of Turkish language.*

■ We know your passion for traveling.
Let's continue on this axis if you like.
You say "I do not care how many
countries one has traveled to if one
does not know the Fountain of Ahmed
the Third". What if we ask you the
"must see" destinations in Istanbul?

*I see travel as a ground of training rather
than a passion. And then as a ground to
show and teach... Setting off from here,
those who wish to discover Istanbul as a
water and poetry civilization must visit
the Fountain of Ahmed the Third in Sul-
tanahmet. Second is the Water Tank of
Hagia Sophia. For me, this water monu-
ment people wrote poems for is a must-
see in Istanbul: "A thousand mansions
on the ground, anyone who sees adores
it. Such a beautiful water tank has not
been or will be built." These praises for
the water tank also show the interest
and intellectual level of people in the
Ottoman. There is a humble fountain at
Çınaraltı Square in Emirgân as well. This
monument, a part of Abdul Hamid First's
Social Complex was adorned by the big-
gest calligraphist of the period, Yesari
Mehmed Esad Efendi. Fountain's marble
and stone masonry aside, one must go to
the open air coffeehouses and have tea
across the fountain to watch its beautiful
lines and this richness. This was a com-
mon pleasure in Ottoman era, visitors
would read and understand the inscrip-
tions adorning the fountain, and view
the finesse of calligraphic arts. Now how
many are there who can do this? This is
a question that needs answering. If we
continue... Mehmet Emin Aga Drinking
and Public Fountain on Fındıklı Avenue
from Karaköy to Dolmabahçe is a perfect*

▼ Topkapı Sarayı'nın
girişindeki 1729 tarihli
Üçüncü Ahmed Çeşmesi,
Türk rokoko mimari tarzının
en güzel örneklerinden biri.

▼ Dated 1729 Fountain of
Ahmed III at the entrance of
Topkapı Palace, is one of the
finest examples of Turkish
rococo architectural style.

Onur Aykutlu

maniler ve şiirler yazdığı bu su eseri, bana göre İstanbul'da görülmezse olmazlardandır: "Bin konak yerden sayılır, her gören ona bayılır. Böyle bir rana şadırvan ne yapılmış ne yapılır." Şadırvana düzülen bu methiyeler, Osmanlı toplumunda halkın ilgi ve entelektüel düzeyini de gösteriyor. Ayrıca Emirgân'da Çınaraltı Meydanı'nda mütevazı bir çeşme vardır. Birinci Abdülhamid Külliyesi'nin bir parçası olan bu eser, dönemin en büyük hattatı olan Yesari Mehmed Esad Efendi tarafından bezenmiş. Çeşmenin mermer ve taş işçiliği bir yana, hatlarının güzelliği için karşısındaki açık hava kahvehanelerinde çay içip bu zenginliği seyretmek gerekir. Osmanlı döneminde bu keyif yaygın olarak yapılır, oraya gidenler çeşmeyi süsleyen yazıları okuyup anlar, kaligrafik sanatların inceliğine bakardı. Şimdi bunu yapabilecek kaç kişi var? Bu soru yanıtlanmaya muhtaçtır. Devam edersek... Dolmabahçe Camii'nin karşı köşesinde bulunan Mehmet Emin Ağa Çeşmesi ve Sebili, mükemmel bir su eseridir. Yine Karaköy'den Dolmabahçe'ye giden Fındıklı Yolu üzerinde Koca Yusuf Paşa'nın çok zarif bir sebili vardır. Onun hemen yakınlarında Zevki Kadın adında sübyan mektebi ile sebil kompozisyonunun mükemmel bir örneği daha mevcuttur. Yine Eyüp'te Şah Sultan'da çok zarif bir sübyan mektebi sebili bulunur. Gelelim Topkapı Sarayı'na... Arz Odası'nın hemen önünde harika bir çeşme göze çarpar. Ayrıca Harem'in içinde İstanbul'un en güzel selsebil örneklerinden birine rastlarız. Bilenler bilir: Selsebillerde su içilmez, abdest alınmaz. Bunlarda suyun çıkardığı akustikten faydalanılır. Öyle ki su düşerken görüntüsüyle gözünüzü, sesiyle de gönlünüzü ferahlatır. Osmanlı döneminde psikolojik sıkıntıları olanları selsebil başına götürürlerdi.

■ **Peki bir insanın "Türkiye'yi tanıyorum" diyebilmesi için hangi şehirleri görmesi, bilmesi gerekir?**

Öncelikle şunu belirteyim: İstanbul Anadolu'yu, Türkiye'yi ve daha da ötesi Osmanlı coğrafyasını kendisinde toplayan bir şehir. Yani İstanbul'u gezmeden diğerlerini görmenin manası ve ehemmiyeti yok. Bir diğer ifadeyle İs-

water monument. Near that is another excellent example of fountain composition in Zevki Kadın primary school. Again in Eyüp Shah Sultan, there is a very elegant primary school fountain. And Topkapı Palace... A fantastic fountain catches the eye right before Display Hall. Besides you come across one of the best cascade fountain examples in Istanbul inside the Harem. You cannot drink from or perform ablution at cascaded fountains. The acoustic of flowing water is to benefit from. So that when water falls it enlivens your eyes with its sight and your heart with its sound. People in psychological distress were taken to cascade fountains in the Ottoman era.

■ **Which cities should a person visit and know about, to be able to say "I know Turkey"?**

First let me stress this: Istanbul is a city that unifies Anatolia, Turkey and even Ottoman in itself. This means there is no point and value of seeing others before visiting Istanbul. In other words, if you see Istanbul in all its detail, you will have discovered the most excellent monuments of the entire Ottoman geography. I place special emphasis on Istanbul in this sense. One of the most practical ways of getting to know Turkey is to visit old Turkish capitals like Konya, Edirne, Bursa and İznik. We have a project titled "Pleasant

tanbul'u bütün ayrıntısıyla görürseniz, bütün Osmanlı coğrafyasının en seçkin eserlerini de keşfetmiş olursunuz. Bu anlamda İstanbul'u çok önemsiyorum. Türkiye'yi tanımanın en pratik yollarından biri de Konya, Edirne, Bursa ve İznik gibi eski Türk başkentlerini gezmektir. Bakanlık olarak halen üzerinde çalıştığımız "Şirin Osmanlı Kasabaları" diye bir projemiz var. Burada mimari dokusunu ve en önemlisi de ruhani özelliklerini kaybetmemiş köklü yerleşimleri belirliyoruz. Bu noktada Safranbolu, Amasya, Kastamonu ve Beypazarı öne çıkıyor. Benim favorim ise henüz pek az kişinin bildiği Güdül'dür. Ankara yakınlarındaki bu ilçe, günlük hayatın bütün özgünlüğü ile yaşandığı yerlerden. Yakınlardaki Tarihi İpek Yolu hattı üzerinde ise Taraklı, Mudurnu, Göynük üçlüsü bulunuyor. Bunlara Cumalıkızık, Birgi, Kula ve Tire'yi de dâhil edebilirsiniz.

■ **Nil'den Tuna'ya ve Tuna Güzellemesi gibi kitaplarınızda eski Osmanlı coğrafyasında gezdiğiniz şehirleri anlatıyorsunuz? Sizi en çok etkileyen yerler nereler?**

İlk göz ağrım diyebileceğim, bir dönem yaşayıp eğitim aldığım yer olan Şam'ın bendeki yeri farklı. Birçok kez gitme şansına sahip olduğum Kudüs de öyle... Her ne kadar dokusu bozulmaya başladıysa da Eski Çarşı tarafındaki Üsküp'ü çok severim. Selanik'i her zaman görülmeye ve incelemeye değer bulurum. Ben tarihi, mekânlarıyla birlikte bilen bir tarihçiyim. Merak eder gidip

Ottoman Towns" we are still working on as Ministry. Here we determine rooted settlements which still preserve the architectural texture and most importantly the spirit. At this point Safranbolu, Amasya, Kastamonu and Beypazarı stand out. My favorite is Güdül, known only by a handful of people. This district near Ankara is a location where daily life continues in all its authenticity. Taraklı, Mudurnu, Göynük trio is in the vicinity on the historical Silk Road. You may also include Cumalıkızık, Birgi, Kula and Tire.

■ **In your books as 'From Nile to Danube' and 'Praising Danube', you narrate the cities you have visited in old Ottoman geography. Which places impressed you the most?**

Damascus I call my first love, where I lived and studied for a while has a different place in my heart. So does Jerusalem where I had the chance to visit several times... Although its texture is degenerating, I adore Skopje around the Old Bazaar. I always find Thessaloniki worth seeing and exploring. I am a historian who knows the history together with its monuments. I wonder and go to find the source of Danube River. Or I search for the coffeehouse in Thessaloniki where Party of Union and Progress was first established. Then I wonder the current state of the mansion where Sultan Abdul Hamid II lived in exile in Rumelia. These all give me great joy.

■ **You state that a journey embarked on without reading and getting prepared prior to it, is just an effort in vain. For example, what to read to make the Rumelia (Balkans) journey you like a lot, efficient?**

Before I start my journey, I make sure to read about the places I will visit. What I read pushes me towards there; I say to myself "I definitely must visit that destination." I care about memoirs in this sense. But before that learning to read a map... When you enter from Alexandropolis, which road leads to Macedonia and which to Xanthi and Komotini? One must know. For instance 'The History of Banditry in Macedonia and The Last Ottoman Administration' by Tahsin Uzer can be

Tuna Nehri'nin kaynağını bulurum. Ya da Selanik'te İttihat ve Terakki'nin ilk kurulduğu kahveyi ararım. Sultan İkinci Abdülhamid'in Rumeli'de sürgün hayatı yaşadığı köşkün durumu nedir diye merak ederim. Bütün bunlar bana büyük keyif verir.

■ **Okuyup hazırlanmadan çıkılan seyahatlerin kuru bir emekten öteye geçemeyeceğini belirtiyorsunuz. Mesela çok sevdiğiniz Rumeli (Balkanlar) gezisini verimli kılmak için neler okunmalı?**

Yola çıkmadan önce gideceğim yerlerle ilgili mutlaka okurum. Okuduklarım beni oraya iter; kendime "oraya mutlaka gitmem lazım" derim. Bu anlamda hatıratları önemsiyorum. Ama ondan da önce harita okumayı öğrenmeyi... Dedeâğaç'tan girdiğinizde hangi yol Makedonya'ya, hangisi İskeçe'ye ve Gümölcine'ye gider? Bunları bilmek gerekir. Örneğin Tahsin Uzer'in *Makedonya Eşkiyalık Tarihi ve Son Osmanlı Yönetimi* adlı kitabı okunabilir. Ayrıca Necati Cumalı, Yaşar Nabi Nayır ve Yahya Kemal Beyatlı da Rumeli seyahatleri için iyi birer kaynaktır. Sadece seyahate çıkmadan önce ya da yolda değil, döndükten sonra da okurum. Böylece gittiğim yerlerle ilgili aklıma takılan tüm konuları öğrenirim. Merakım geçmediyse bir yere sayısız kez gidebilirim. Mesela Selanik'e 20'den fazla gittim. Fırsat bulursam yine giderim.

■ **Gitmeyi çok istediğiniz ancak çeşitli sebeplerle ertelediğiniz yerlerden bahsetsek. Seyahat listenizde nereler var?**

Bugünlerde daha çok küçük ölçekte doğa gezileri beni cezbediyor. Şelaller, su kaynakları, yüksek zirvelerdeki karagöller, aşılması güç dağlar... Bir de kültür havzalarına hayat veren nehir boylarını keşfetmeyi seviyorum. Son dönemde Sibiryaya ve Moğolistan dağlarından doğan Yenisey ırmağı ilgimi çekiyor. Bölgede Türkçe konuşan, animist inançlara sahip çeşitli topluluklar var. Bunlarla temas kurmak gerektiğine inanıyorum. Buraya ilgi duymamda Sibiryaya üzerine yazılmış yazıları ve kitapları okumuş olmamın da etkisi olabilir. Nasip diyelim. Bir vesile olur ve Allah izin verirse gideriz inşallah.

read. Also the books by Necati Cumalı, Yaşar Nabi Nayır and Yahya Kemal Beyatlı are good sources for Rumelia journeys. Not only before or during the journey, I also read when I return from the journey. This way I will learn all about the subjects on my mind on the destinations I visit. If my curiosity is not satisfied, I can visit a destination countless times. For instance I visited Thessaloniki more than 20 times. And I will again if I get the chance.

■ **Let's talk about places you would like to visit but have not for various reasons. What are the destinations on your travel list?**

These days I am more interested in small scale nature excursions. Waterfalls, water sources, black lakes on high summits, mountains difficult to cross... And I also like to discover river banks which vitalize cultural basins. Lately I am interested in Yenisei River rising from mountains of Siberia and Mongolia. There are various communities in the region who speak Turkish and have animistic beliefs. I believe we must contact them. The books and texts I read on Siberia might have influenced me. Let's say if it is written in the stars, if there is an occasion and if God allows, we will hopefully visit.

◀ **Kültür Müsteşarı Haluk Dursun'un bahçesinde gezinmeyi sevdiği Topkapı Sarayı'ndaki Bağdat Köşkü.**

◀ **Undersecretary of Culture Haluk Dursun likes to walk around in the garden of Baghdad Mansion in Topkapı Palace.**

Ahmet Apaydın Sarayburnu Kitaplığı / Sarayburnu Library

AYASOFYA'YA Son Osmanlı Rötüşü

LAST OTTOMAN RETOUCH TO HAGIA SOPHIA

**1800'lü yılların ortalarına gelindiğinde Ayasofya'nın tamir edilme ihtiyacı doğdu.
Sultan Abdülmecid tercihini Fossati'den yana kullandı.**

In the mid-1800's, the need for the restoration of Hagia Sophia emerged.
Sultan Abdulmecid decided in favor of Fossati.

Gaspere Trajano Fossati, 1809 yılında Güney İsviçre'nin İtalyanca konuşulan bölgesinde dünyaya geldiğinde onu farklı kılan özelliği kuşaklar boyunca sayısız ressam ve mimarlar yetiştirmiş bir sülalenin ferdi olmasıydı. Hayatına atalarının izinde devam eden genç Fossati, Milano'da mimarlık eğitimini tamamladıktan sonra soluğu Roma ve Venedik'te aldı. Birkaç yıl Roma ve Venedik'i gezen Fossati, burada tarihi yapıları inceleme ve resmetme fırsatı buldu. Devrin mimar ve sanatçıları için en bereketli ekmek kapağı Rusya'ydı. Hatta Fossati'nin amcası da Rusya'da çalışmaktaydı. Çarlık idaresindeki şehirlerde, Rus esintisiyle biraz değiştirilmiş Neo-Rönesans üslubu çok moda olmuş, bu tarzı en iyi yapan İtalyan sanatçılara da rağbet artmıştı. Fossati de modaya ayak uydurmuş ve Rusya'ya gitmeye karar vermişti.

O esnada Beyoğlu'nda çıkan yangın Fossati'nin kaderini değiştirecekti. Bu yangında Rusya'nın Pera'da Galata Mevlevihanesi ile Galatasaray arasında Boğaz'a hâkim bir alanda bulunan ahşap elçilik binası da yanmıştı. Rusya burada gösterişli yeni bir elçilik binası yapmak istiyordu. 1833'te Rusya'ya gelen Fossati gerçekleştirdiği inşaatlarla dikkatleri üzerine çekmiş olacak ki çar, yeni elçilik binası inşaatı için onu görevlendirdi.

➤ 19. yüzyılda Ayasofya'nın içinden bir görünüm.

➤ A view from the interior of Hagia Sophia in the 19th century.

When Gaspere Trajano Fossati was born in 1809 in the Italian-speaking region of Southern Switzerland, his only distinctive quality was being a part of a lineage that included countless painters and architects for generations. After finishing his education on architecture in Milan, young Fossati did not lose time to travel to Rome and Venice, following the footsteps of his ancestors. For several years he spent in Rome and Venice, Fossati had the chance to study and depict historical buildings in these cities. The most fertile source of income for the architects and artists of the era was Russia. In fact, Fossati's uncle was working in Russia. In cities under the Czar's administration, a Neo-Renaissance style altered with a touch of Russian influence was in fashion and demand for Italian artists, who were the finest in this style, was increasing. Keeping up with this trend, Fossati decided to go to Russia.

Just then, a fire in Beyoğlu would change Fossati's destiny. The wooden Russian embassy building located in Pera and overlooking the Bosphorus, in the region between Galata Mawlawi House and Galatasaray, was amongst the buildings destroyed in the fire. Russia wanted to build a new, impressive embassy building in the same location. Fossati, who arrived in Russia in 1833, must have stood out for the constructions he was involved in,

◀ Gaspere Trajano Fossati (1809-1893).

▲ Fossati'nin restorasyonu sonrası Ayasofya'nın açılışı, 13 Temmuz 1849.

▲ Opening ceremony of Hagia Sophia after Fossati's restoration, 13 July 1849.

▼ Fossati'nin Ayasofya restorasyonunu anlatan kitap *Aya Sofia Constantinople* adıyla yayınlandı.

▼ The book narrating Fossati's restoration of Hagia Sophia was released with the title 'Hagia Sophia Constantinople'.

Kendisine Rus pasaportu verilen Fossati, 1837 senesi Mayıs'ında İstanbul'a ayak basacak, böylece talihi değişerek birkaç asır sonra dahi kendinden bahsedilen bir insan olacaktı.

İstanbul'a varan genç mimar, ayağının tozuyla soluğu Beyoğlu'nda aldı ve çalışmalara başladı. Fakat çar, inşaat için gerekli izni ancak iki yıl sonra verecekti. 10 yıl kadar sürecek olan elçilik binası inşaatı devam ederken Fossati'nin talihi de dönmeye başlayacak, yeni iş teklifleri alacaktı. Bu tekliflerden ilki Beyoğlu'nda bir kilise inşaatıydı. Asıl önemli iş ise 1933 yılında meydana gelen bir yangın faciasında yok olarak günümüze ulaşmayan devasa yapının inşaatıydı. Yapı, yapılış amacına uygun olarak hiç kullanılmamış olsa da Fossati'ye, Darülfünun yani ilk üniversite binası olarak sipariş edilmişti. Bu tarihlerde Fossati'nin birkaç resmi ve şahsi müşterisi de oldu. Ancak onu devrin diğer mimarlarından daha özel hale getiren iş teklifi, 1846 yılında bizzat Sultan Abdülmecid'in iradesi ile gelecekti; Ayasofya'nın tamirati...

FOSSATI TERCİHİ

Osmanlılar, İstanbul'u fethettiklerinde kadim şehir artık bitkin düşmüştü. Bizans'ta işler uzun zamandır rayında gitmiyordu ve şehrin, kendine bakacak gücü kalmamıştı. Osmanlılar, 916 yaşındaki ihtiyar delikanlı Ayasofya'yı önce camiye çevirdiler. Fatih Sultan Mehmet devrinde itibaren çeşitli zamanlarda gerçekleştirdikleri tamiratlarla, özellikle de Mimar

because he was assigned by the Czar for the construction of the new embassy building. Having obtaining a Russian passport, Fossati would set foot in Istanbul in May, 1837, thus changing his fortune and turning himself into a figure who would be remembered even several centuries later.

Arriving in Istanbul, the young architect did not lose time and went to Beyoğlu to start the operations. But it would take two years for the Czar to give the permit required for construction. During the construction of the embassy building, which would take about ten years, Fossati's fortunes would begin to change; he would start receiving new contracts. First of these series of contracts was the construction of a church in Beyoğlu. But his most significant contract was the construction of a giant structure which would not survive to this day, perishing in a fire in 1933. It was commissioned to Fossati as Darülfünun, the first university building, but the structure was never used for its intended purpose. In this period, Fossati also received several other official and civilian contracts. But the offer that would set him apart from other architects of the era would come in 1846, directly from Sultan Abdülmecid himself; restoration of Hagia Sophia...

CHOOSING FOSSATI

When the Ottomans conquered Istanbul, the ancient city was already exhausted. Things

Sinan'ın inşa ettiği destek payandalarıyla, adeta Ayasofya'nın ömrünü uzattılar. Sultan Abdülmecid devrine geldiğinde Ayasofya'nın son kapsamlı tamiratının üzerinden epey zaman geçmişti. Sultan, bu mühim işi uzun zamandır resmi inşaatların kalfa ve mimarlığını yapan Balyan ailesine vermek istemediğinden tercihini Fossati'den yana kullandı.

Sekiz yüz işçinin çalıştığı inşaat yaklaşık üç yıl sürdü. Yapıya yeni takviyeler yapıldı, iç ve dış süslemeleri değişti. Binanın içindeki nakışların yenilenmesi için devasa iskeleler kuruldu. Hatta iskeleden düşen iki talihsiz işçi hayatını kaybetti. Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin yazdığı sekiz devasa levha ana direklere asıldı. Aynı zamanda da yapıya yeni parçalar eklendi. Mihrabın solundaki kafesli hünkâr mahfili, bu tamirat zamanında inşa edilmişti. Yine Ayasofya'nın bahçesinde Fatih döneminden itibaren varlığını sürdüren, İstanbul'un da ilk medresesi olan Ayasofya Medresesi elden geçirilerek yenilendi. Bahçe kapısı kenarına günümüzde de varlığını sürdüren bir muvakkithane inşa edildi.

YETİŞEMEYEN MADALYALAR

Osmanlı devrinde gerçekleştirilen bu son tamirat, 1849 senesinde tamamlandı. Cami, Ramazan ayının ilk Cuma günü, 13 Temmuz 1849 tarihinde muhteşem bir

▲ **Fossati'nin 1852 yılında Londra'da basılan Ayasofya restorasyonu ile ilgili kitabında İstanbul Tarihi Yarımda.**

▲ **Istanbul Historical Peninsula in Fossati's book on Hagia Sophia restoration published in London in 1852.**

had been tumultous in Byzantium for years and the city had no strenght left to sustain itself. The Ottomans' first project was to turn the 916-year-old boy Hagia Sophia into a mosque. Starting from the Conqueror's reign, occasional repair works they carried out helped to prolong the building's life; especially the support buttresses built by Mimar Sinan. When Sultan Abdulmecid's reign began, a long time had passed since the last comprehensive repairs were made on Hagia Sophia. The Sultan did not want to entrust this important work in the hands of the Balyan family, who had been the contractors and architects for official construction projects for years, so he decided on Fossati.

Eight hundred workers were employed in the construction, which took about three years. New supports were built for the structure and interior and exterior ornaments were modified. Giant scaffolds were set up for the renovation of interior decorations. Two unfortunate workers were deceased, falling down the scaffold. Eight huge plates inscribed by Kazasker Mustafa İzzet Efendi were suspended from the main columns. During the restoration, new elements were also added to the structure. For instance, the cased Sultan's Loge on the left of the altar was built during the restoration. The first madrasah of Istanbul, Hagia Sophia Madrasah which was situated in the garden

of Hagia Sophia since the Conqueror's reign was also renovated. A timing room (for providing prayer time to public) that still exists today was built by the side of the garden gate.

MEDALS THAT DID NOT ARRIVE ON TIME

The restoration, which was the last restoration effort of the Ottoman Empire, was completed in 1849. The mosque was opened to worship on 13 July 1849, the first Friday of the month of Ramadan, with a magnificent ceremony. To commemorate the finalization of restoration, a limited number of medals cast of various metals were prepared to be distributed to the prominent figures of the era who participated in the ceremony. The two medals to be presented to the Sultan and his mother were made of gold, 99 medals to be given to government officials were made of silver and 199 of them were made of bronze. The medals, which had Sultan Abdülmecid's tughra on one side, and a relief of Hagia Sophia designed by the architect Fossati above the inscription in Ottoman, "Tarih-i Tamir-i Ayasofya 1265" (Restoration Date of Hagia Sophia 1849), on the other, were ordered from Paris; but they couldn't be brought to the opening ceremony on time.

merasimle ibadete açıldı. Tamiratın tamamlanmasının anısına, törene katılan devrin ileri gelenlerine dağıtılmak üzere sınırlı sayıda ve farklı madenlerden madalyalar hazırlanmıştı. Sultan ve valide sultana verilmek üzere hazırlanan iki madalya altından, çeşitli devlet görevlilerine verilmek üzere 99 tanesi gümüşten ve 199'u da bronzdan imal edilmişti. Bir yüzünde Sultan Abdülmecid'in tuğrasının, diğer yüzünde Mimar Fossati tarafından tasarlanan Ayasofya kabartmasının, onun hemen altında ise Osmanlıca "Tarih-i Tamir-i Ayasofya 1265 [1849]" yazısının bulunduğu madalyalar, Paris'ten sipariş edilmiş; ancak açılış merasimine yetişememiştir.

SULTANA YENİ KİTAP

Osmanlılar, Bizans devrinde Ayasofya'nın duvarlarına resmedilen ve çe-

➤ 31. Osmanlı padişahı Sultan Abdülmecid (1823-1861).

➤ 31st Ottoman Sultan Abdülmecid (1823-1861).

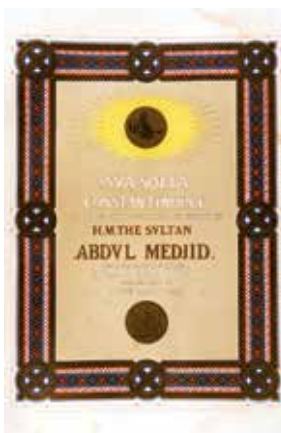

şitli tasvirlerden oluşan mozaiklere dokunmamışlar, sadece üzerlerini ince bir alçı tabaka ile kapatmışlardı. Tamirat sırasında bu tabakalar kazınınca, eski mozaikler ortaya çıktı. Fossati, vakit kaybetmeden üzerleri tamirat sonrası yeniden kapanacak olan mozaikleri resmetti. Gayesi mozaiklerin desenini çıkararak, bunları büyük bir kitapta toplamaktı. Kitabın basılması için gerekli meblağ olan altı bin rubleyi çardan isteyebilirdi. Lakin çar, kendisine gösterilen bir kaç resme karşılık Fossati'yi ufak bir yüzükle mükâfatlandırmıştı.

Fossati, bu kez Ayasofya'nın içinden ve dışından çeşitli manzaraları tasvir eden resimlerden mütevellit yeni bir albüm hazırladı. Sultan Abdülmecid albümü beğendi ve gerekli maddi desteği sağladı. Fossati'nin *Aya Sofia Constantinople* ismini verdiği kitap, taş baskı olarak 1852 yılında Londra'da basıldığında üzerinde Sultan Abdülmecid'in tuğrası bulunuyordu. Albüm şeklindeki kitap, 25 levhadan oluşuyordu ve resimler Fossati'nin aynı zamanda iyi bir ressam olduğunun da habercisiydi.

NEW BOOK FOR THE SULTAN

The Ottomans had not destroyed the mosaics of various depictions on the walls of Hagia Sophia made during the Byzantine era; they had just covered them with a thin layer of plaster. During the restoration, when these plaster layers were removed, the old mosaics came to light. Without delay, Fossati produced illustrations of these mosaics which were to be covered again after the restoration. His goal was to collect these mosaic patterns in a big book. He could have asked the Czar for the six thousand roubles needed to print the book. But for the several pictures he was shown, the Czar rewarded Fossati with only a small ring.

Fossati then prepared a new album which included depictions of scenes from the interior and exterior of Hagia Sophia. Sultan Abdülmecid liked the album and provided the financial support needed. When the book, named by Fossati as 'Aya Sofia Constantinople', was printed as lithograph in 1852 in London, it had Sultan Abdülmecid's tuğra on it. The book, in the form of an album, was comprised of 25 plates and these pictures were also the herald of Fossati's talent as an artist.

DOSYA | File

BİN YILLIK TÜRK
ŞEHİRLERİNİN
ANALİZİ

Analysis of 1000
Years old Turkish
Cities

📷 Alev Alatlı 📸 Fatih Sultan Mehmet Şadoğlu

EĞRİ BÜĞRÜ SOKAKLARIMIZ VE Gökküre'nin Rölevesi

OUR CROOKED STREETS AND RELIEVO OF THE CELESTIAL SPHERE

Anadolu şehirlerinin hemen hepsi gibi çocukluğumun İstanbul'u da "nizami" mimariden hemen hiç nasibini almamış bir şehirdi. Bugün bile almış olduğu söylenemez.

Istanbul of my childhood did not get much of its share from "regular" architecture as is the case for most cities in Anatolia. And that cannot be said even today.

Bizim, bir düzine tankın yan yana geçebileceği cetvelle çizilmiş büyük bulvarlarımız, dört köşe “rayon”larımız, geometrik meydanlarımız, bize tepeden bakan dev binalarımız hemen hiç olmamıştı. Topkapı, Çırağan gibi imparatorluk sarayları bile daha sonraki yıllarda ziyaret etmek fırsatını bulduğum West Minister, Versailles gibi yapıların, Alman şatolarının yanında hayli mütevazıdılar. Zarif Beylerbeyi Kasrı, St. Petersburg’daki o nefes kesici Çarskoye Selo ile kıyaslandığında, Çariçe Elizabeta’nın giyinme odasından daha büyük ya da daha görkemli değildir. Bizde Kazan Üniversitesi’nin muhteşem bloğunun bir eşi de yok. Dar, dolambaçlı, hatta eğri büğrü sokaklar, kâh birbirlerine abanan, kâh uzaklaşan ahşap yapılar, küçük meydanların ortasında küçük camiler, mescitler, sebiller, çitlembikler, fıstık çamları, ıhlamlurlar, erguvanlar... İstanbul, buydu. Şurası muhakkak ki hiç bir zaman bugün gördüğüm görkemli Kazan olmadı. Ve hep merak ettim, neden?

Sorunun cevabının ekonomik imkânlarda yatmadığı neredeyse kesindi. Kadirgalarını ipek yelkenlerle donatmaktan bahseden Osmanlı’nın payitahtını bezemekten aciz olmadığı kuşkusuzdu. Osmanlı’nın geometriden mükemmelen anladığı da kuşkusuzdu. O halde neden, ne devasa ovalarda yer almalarına rağmen geometrik düzene itibar etmemiş Anadolu şehirleri ne de İstanbul ısrarla gayri nizamidirler? Neden bizim şehirlerimizde yapılar toprağa rastgele serpi-

We hardly ever had large boulevards as if drawn with rulers through where a dozen tanks can pass side by side, foursquare “rayons”, geometric town squares, and giant buildings looking down on us. Even imperial palaces as Topkapı, Çırağan are considerably humble compared to buildings as West Minister, Versailles, German castles I visited in following years. Comparing elegant Beylerbeyi Pavilion to breathtaking Tsarskoye Selo in St. Petersburg, it is not larger or more magnificent than Tsaritsa Elizabeta’s dressing room. We do not have a building that is a match for the spectacular block of Kazan University. Narrow, winding, even crooked streets, wooden buildings either leaning towards or moving away from each other, small mosques in the middle of small squares, masjids, fountains, nettle trees, pines, linden, Judas trees... Istanbul was this. It has certainly never been the sublime Kazan I recently visited. And I have always wondered, why?

It was almost certain the answer was not economic conditions. Ottomans who had spoken of equipping triremes with silk sails were surely not incapable of glamorizing the capital city. There was also no doubt that Ottomans knew geometry quite well. Then why both Anatolian cities which never paid attention to geometrical regularity despite being established on vast plains and Istanbul, insist on being anomalous? Why do the structures in our cities rise as if someone scattered a handful of maize on earth? Why do we

► Paris’in batısında, 17. yüzyıldan kalma bir Fransız şatosu olan Versay (Versailles) Sarayı’nda Aynalar Galerisi.

► Hall of Mirrors in Versailles Palace located on the west of Paris, a French chateau dating back to 17th century.

▲ Gobi Çölü yakınlarında geleneksel Moğol çadırları. Cengiz Han'ın torunu Hülagü Han ve eşi Dokuz Hatun, 14. yüzyıl (altta).

▲ Traditional Mongolian yurts near Gobi Desert. Ganghiz Khan's grandson Hulagu Khan and his wife Doquz Khatun, 14th century (below).

len bir avuç darının düştüğü noktalarda yükselmiş binalardan oluşmuş gibidirler? Neden, evlerimizi dağların yamaçlarına dikip, ovaları uzaklardan seyretmek ister gibiyizdir?

Anadolu'da ve Türk unsurunun hâkimiyetini sürdürdüğü hemen her yerde, iç şehirlerde, rastladığım bu yerleşim biçiminin izini sürdüğümde, merakım beni ortak akrabamız Cengiz Han'a ve Orta Asyalı atalarımızın yerleşim anlayışına kadar getirdi ki bugün burada sizinle paylaşmak istediğim, onların büyüleyici dünya görüşlerinin şekillendirdiği şehircilik anlayışlarıdır.

Dünyanın gelmiş geçmiş bu en büyük imparatorluğunun “Mavi Moğollar”ın, şehircilik anlayışını önemsiyorum. Çünkü “muhafaza etmek” ve “korumak” eylemlerinin fiziki varlıkların, yani binaların ve kremlinlerin restorasyonundan öte bu eserleri doğuran dünya görüşlerinin araştırılması, anlaşılması ve içselleştirilmesinden geçtiğine inanıyorum. “Sürdürülebilir muhafaza”nın söz konusu fiziki varlıkların “mimarlarının muradı”nı ihlal etmeyen, saptırmayan, düşünce ve inançlarına saygılı koruma olduğuna inanıyorum. Bana öyle geliyor ki giderek monotonlaşan, tek-tip olmak tehlikesiyle karşı karşıya olan dünyamızda, anlamlı koruma, nispeten yeni bir bilim olan arkeolojik astronominin bulgularına kulak vermesi gereken bir faaliyet olmalıdır.

1200'lü yıllarda Çin'in kuzeydoğusundan Hazar'a, daha sonraki yıllarda Kore yarımadasından Polonya'nın başkenti Kraków kapılarına kadar at koşturan rakipsiz Moğol orduları, icazetlerini “Tengri”den alır, kaderlerini “Ebedi Mavi Gök”e emanet ederlerdi.

build our houses on mountain slopes as if we desire to watch the plains from a distance?

Tracing this settlement style I encountered in Anatolia, almost all regions where Turkish element dominates, and in central cities, my curiosity took me all the way back to our common kin Genghis Khan and settlement view of our Central Asian ancestors. What I would like to share with you today is the their city planning approach shaped by their fascinating world views.

I take heed of city planning approach of “Blue Mongolians”, the greatest empire in the history of the world. Because I think “preservation” and “protection” are about researching, comprehending and internalizing the world views which generated these works rather than restoration of physical assets as buildings and kremlins. I believe that “sustainable preservation” should not distort and violate the “desires of architects” of physical assets in question, and respect their ideas and beliefs. It seems to me that in our world, becoming more and more monotonous each day and facing with the threat of standardization, substantive preservation should pay attention to findings of archeological astronomy, a relatively novel science.

Unrivalled Mongolian armies fooling around in the area from northeastern China to Khazar in 1200s, and later from Korea peninsula to Poland's capital Krakow, got permission from “Tengri” (God), and entrusted their destinies to “Eternal Blue Sky”.

As legend goes, Genghis Khan was born to “Blue Wolf” and “Gray Doe” who had

◀ Bir zamanlar Leh krallarının ikamet ettiği Polonya'nın Kraków şehri.

◀ Kraków city in Poland where Polish kings resided.

Cengiz Han'ın "Mavi Kurt" ile "Boz Maral"ın birlikteliğinden geldiği şeklindeki efsaneyi bilirsiniz. Mavi Kurt'la Boz Maral, Ulan Batur'un kuzeybatısında, Hentey dağlarından kaynakayan Onon ırmağının kenarında kurulan Moğol düğünüyle evlenirler, Cengiz Han doğar. Moğollar, dokuz gün dokuz gece bayram yapar, Sonsuz Gök'ün tanrısına tütsü ve at kurban eder, kırmızı sunarlar. Mavi Gök'ün süvarileri, dokuz tuğlu mızraklarını parlatırlar. Dokuz Uygur boyu hediyelerini sunarlarken, dokuz Oğuz boyu sıralarını bekler. Cengiz Han, kutsal Hentey dağının önünde dokuz kez diz çöker, dokuz defa secdeye varır.

Cengiz Han, babası Ebedi Mavi Gök'ün tanrısının göksel ideolojisini benimser, onun Göksel yasasını eksiksiz uygular. Göksel Ruhlar Divanı'nın 99 üyesini temsilen yeryüzünde 99 üyelik kurultayını oluşturur. Kurultay üyeleri, güçlerini Göksel Ruhlar Divanı'ndan sağlarlar. Nitekim Cengiz Han'ın "Bozkırların İmparatoru" ilan edilmesi, Çin takviminin Kaplan Yılı 1206'da, Onon ırmağının kaynağında toplanan Yeryüzü Kurultayı ile gökyüzünde toplanan Göksel Ruhlar Divanı'nın ortak kararıyla olur.

İmparatorluğunun adını "Mavi" koyan Cengiz Han'dır. Mavi İmparatorluk, Büyük İskender'in, Romalıların, Napolyon'un topraklarını aşar; Pasifik Okyanusu'ndan Polonya'ya, Kuzey Hindistan'dan Rusya'ya uzanır. Moğol hanları, dünyayı Ebedi Mavi Gök'ün

wedded in northwestern Ulan Bator with a Mongolian wedding held on banks of Onon river springing from Khentii mountains, and Genghis Khan was born. Mongolians celebrated for nine days and nine nights, offering the God of Eternal Sky incenses, horses, and kumis. Cavalry of Blue Sky polished their spears with nine tails. As nine Uighur tribes offered their presents, nine Oghuz tribes waited for their turns. Genghis Khan knelt and groveled before holy Khentii mountain nine times.

Genghis Khan's father adopted the celestial ideology of God of Eternal Blue Sky, and completely enforced his Celestial law. He established a council of 99 members representing 99 members of Celestial Spirits Divan in the world. Council members got their power from Celestial Spirits Divan. As a matter of fact, announcing Genghis Khan as the "Emperor of Steppes" in 1206 Tiger Year according to Chinese calendar, was the joint decision of Earth Council and Celestial Spirits Divan who gathered at Onon river's source.

Genghis Khan named the Empire "Blue". Blue Empire went beyond the lands of Alexander the Great, Romans and Napoleon, stretching from Pacific Ocean to Poland, from Northern India to Russia. As long as Mongolian khans were under Eternal Blue Sky's protection and loyal to administrative principles and ideologies of his council made up of celestial spirits, Tengri would act along noble Mongolian

tanrısının himayesinde ve onun gök-sel ruhlardan oluşan heyetinin sema-ları yönetim ilkelerine, ideolojilerine sadık kaldıkları sürece Tengri, savaş-çı Moğol soyluları ile birlikte hare-ket eder, halkı düşmanlarından korur.

Bu, hepimizin az ya da çok farklılıklarla bildiğimiz bir efsanedir. “Gök”, Moğol-larda olduğu gibi Anadolu Türkçesinde de “mavi” demektir. Kul Şerif Camii’nin kubbesinin, minarelerinin külahlarının “mavi” olması, mimarının kişisel terci-hinden ibaret değildir. Taşkent’teki Ku-kuldeş Medresesi’nin, Semerkent’teki Uluğ Bey Türbesi’nin, Buhara’daki camilerin ve daha nicelerinin kubbelerinin “mavi” olmaları da tesadüfen değildir. İstanbul’daki Mavi Camii’nin, İznik çin-ilerinin, Gagavuzların sancaklarındaki kurt başının gök rengi olması da öyle...

Mavi Moğolların torunları için “mavi” kutsal renktir. Dünyanın üçte birini kapsayan imparatorluğun yurttaşlarının gözünde astronomi, resmi bir uğraştır. Çünkü imparatorluğun dizginlerinin Ebedi Mavi Gök’ün ellerinde olduğuna inanırlar. Heyet âlimlerinin yani astro-nomların (Osmanlılarda astronomiye “heyet ilmi” denirdi), Göksel Ruhların dilek ve niyetlerini izleyebilmeleri, arzu-larını doğru saptamaları gerekir.

13. yüzyıl uzay araştırmalarını finanse eden dünya hükümdarı Kubilay Han’dır. Cengiz Han’ın torunu, Çin’in doğusun-daki Hainan Adası’na kadar toplam 26

▲ Buhara’da 10. yüzyıldan kalma Samani Türbesi. Tahtakale Hasırcılar Çarşısı’ndaki Rüstem Paşa Camii, 16. yüzyıl Osmanlı çinileri ile bezeli. (altta).

▲ Samani Tomb in Bukhara, dating back to 10th century. Rüstem Pasha Mosque in Tahtakale Hasırcılar Bazaar is decorated with 16th century Ottoman tiles. (below).

📷 Onur Aykutlu

warriors and protect people from enemies.

This is a legend we all know with minor differences. “Sky” means “blue” in Anatolian Turkish and in Mongolian. Dome and spires of Kul Şerif Mosque being “blue” is not simply architect’s personal preference. Kukuldash Madrasa in Tashkent, Uluğ Bey Mausoleum in Samarkand, mosques in Bukhara and many more have “blue” domes as the Blue Mosque in Istanbul, Iznik tiles, wolf head on Gagauz flags are all in the color of sky which is not coincidental. “Blue” is a sacred color for Blue Mongolians’ grandchildren. In the eyes of the citizens of the empire that covered one third of the world, astronomy was an official occupation. Because they believed that the law of the Empire was in hands of Eternal Blue Sky. Council scientists which were astronomers (Ottomans called astronomy “Council Science”) had to monitor Celestial Spirits’ wishes and intentions, and establish their desires.

Kublai Khan was the world leader who financed the 13th century space researches. The grandson of Genghis Khan built a chain of 26 observatories all the way to Hainan Island on eastern China which was the biggest investment made in astronomy. Relievo of the Celestial Sphere was determined in these observatories.

The goal was to plan and establish cities in a way that they perfectly reflected celestial planning. In fact, our ancestors’

gözlemevinden oluşan rasathaneler zinciri kurmuş, en büyük yatırımı astronomiye yapmıştır. Bu rasathanelerde Gökküre'nin rölevesini çıkarılır.

Gökküre'nin rölevesinin çıkarılmasından amaçlanan yeryüzünde kurulacak şehirlerinin planlamasının, göksel planlamayı birebir yansıtmasını sağlamaktır. Nitekim atalarımızın şehirleri Gökküre'nin rölevesinin yeryüzünde uygulanması şeklinde gerçekleşir. Uygulamanın yaşayan en iyi örneklerinden birisi, Mavi Moğolların kuzey başkenti Beijing'dir. Efsaneye göre Kubilay Han, Güneş, Su, Toprak ve Ay Tanrılarının arasındaki dayanışmayı onların yeryüzündeki evlerini birbirlerine surlarla bağlayarak güçlendirmeye karar vermiş, böylece oluşan kareyi ufuk çemberinin içine yerleştirmiştir. Güneş, Su, Toprak ve Ay Tanrıları, aynı zamanda kutsal yönleri, yani Dünya'nın dört bucağı olan Güney, Kuzey, Doğu ve Batı'yı temsil ederler. Çemberin ya da karenin merkezinde "Mavi Gök'ün tanrısının yeryüzündeki evi" inşa edilir. Göksel imparatorluğun hakanları, "Ezeli ve Ebedi Mavi"nin, Tengri'nin, gücünü Dünya'ya aktığı bu evde yaşayacaklardır. Konağın kapısının kayın ağacından oyulmuş olması anlamlıdır. Kayın, Altayların kutsal hayat ağacıdır. Bu muhteşem kapının kuzey steplerinin zararlı Yin etkilerinden koruyacak, Güneş tanrısının cömert Yang sıcaklığını içeri alacak şekilde Güney'e yerleştirilmesi de tesadüfi değildir. İnşaatta madeni çivi kullanılmaz, çatısı masmavi çinilerle örtü-

cities were established by applying the Relievo of the Celestial Sphere to the earth. One of the best examples standing to this day is the northern capital of Blue Mongolians, Beijing. Legend has it Kublai Khan decided to strengthen the solidarity between Gods of Sun, Water, Earth and Moon by connecting their world houses with walls, and placed the square formed inside the horizontal circle. At the same time Sun, Water, Earth and Moon Gods represent the holy directions South, North, East and West which are four corners of the world. " God of Blue Sky's house on earth" would be built at the center of the square or circle. Emperors of Celestial Empire were to live in this house through which Tengri "The Eternal Blue" funneled his power to earth. It is meaningful that the mansion's gate was carved from beech. Beech is the holy life tree of Altai. It was not incidental to place this magnificent gate facing South: it was to prevent from harmful Yin influences of northern steppes, and to welcome the generous Yang warmth of God of Sun. No metal nails were used in the construction, and its roof was covered with deep blue tiles. In this building today known as the "Greatest Palace of Harmony" Emperor of the earth Kublai Khan lived with the God of Blue Sky.*

Crane symbolizes blessing and long life. Kublai Khan's city was protected by "cranes". This tradition was survived also in the Ottoman. 68th Janissary Troop was responsible for protection of cranes. In

◀ **Astronomi ölçümlerinde yararlanılan usturlab. Bu aletin kullanımı ile ilgili 9. yüzyılda Harran'daki İslam üniversitesinde çeşitli eserler kaleme alınmış.**

◀ **Astrolabe, an instrument used for astronomical measuring. Various pieces were written on uses of this instrument in the 9th century in Islam universities in Harran.**

▲ Balıkçı teknelerinin sıralandığı Göksu Nehri kıyısında Osmanlı eseri Anadolu Hisarı'na bakış.

▲ A view of Ottoman monument Anatolian Fortress from the banks of Göksu River where fishing vessels are lined up.

lür. Günümüzde “En Mükemmel Ahenk Sarayı” diye bilinen bu binada, yeryüzünün İmparatoru Kubilay Han, Mavi Gök'ün Tanrısı ile birlikte yaşayacaktır.

Turna, kutsanmışlığı ve uzun ömrü simgeler. Kubilay Han'ın şehri “turnalar” tarafından korunur. Gelenek Osmanlı'da da korunur. 68. Yeniçeri Ortası, turnaların korunmasından sorumludur. Doğrudan padişaha bağlı Kapıkulu Ocakları'nın piyade sınıfı kapsamında turnalardan sorumlu 68. Orta'nın kumandanına Turnacıbaşı; 14, 49, 66 ve 67. ortaların kumandanlarına Haseki Ağaları denirdi. Cuma namazı alaylarında, kıdemlerine göre padişahın atının yanı sıra ikisi sağında, ikisi solunda yürürlerdi.

Hanın sarayının yerinin saptanmasından sonra sıra imparatorluğun askeri ve sivil erkânının hüküm sürecekleri malikânelerin yerlerini tespit etmeye gelir. Önce gökyüzünün Güneş ve Ay'dan sonra en parlak yıldızı olan Büyük Tazı (Canis Major) kümesinin en görkemli yıldızı Sirius'den bir şakul sarkıtılır. “Cebbar Avcı” dediğimiz Orion'un “Betelgeuse” ve “Rigel” yıldızlarına kanca atılır, böylece ordunun sol ve sağ kanat kumandanlarının karargâhlarının yerleri saptanır. “Arabacı” kümesi Augira'nın oğlağı Capella'nın izi düşürülür. Küçük

Household Troops' cavalry class directly answering to Sultan, commander of 68th Troop responsible for cranes was called Turnacıbaşı (Head of Crane Keepers), and commanders of 14th, 49th, 66th and 67th troops Haseki (title given to Sultan's sons' mothers) Aghas. In Friday prayer parades, two would walk on right and two on left of Sultan's horse according to seniority.

After Khan established palace's location, it was time for empire's senior officers and civilians mansions. First a plumb-line is hung from Sirius, the most glorious star of Canis Major cluster, the second brightest star after Sun and Moon. A hook is thrown to “Betelgeuse” and “Rigel” stars of Orion the “Tyrant-Hunter”, this way the position of left and right wing commanders' headquarters are determined. Augira's kid Capella's track is dropped. They project Leo Minor's “Regulus”, Little Dog's “Procyon”, Taurus's “Aldebran” (ن ا ر ب د ل) and continue with Canopus, Centaurus, Arcturus, Vega, Achernar, Hadar, Acrux, and Altair.

They mark 99 houses of 99 stars on earth. The architectural plan of Kublai Khan's earth city becomes a facsimile of that of sky.

Arslan, Leo Minor'ın "Regulus"unu, Küçük Köpek'in "Procyon"unu, Boğa takım yıldızı Taurus'un "Aldebran"ını (ناربدل) indirirler. Canopus, Kentaurus, Arcturus, Vega, Archernar, Hadar, Acrux, Altair ile devam ederler.

99 yıldızın yeryüzündeki 99 evini işaretlerler. Kubilay Han'ın yeryüzü şehrinin mimari planı, gökyüzünün mimari planının tıpkı basımı olur.

Bir diğer akrabamız, Hun yabgusu Teoman'ın büyük oğlu Mete'nin, "Ezeli ve Ebedi Gökyüzü'nün Biricik Kızı" olarak bilinen, çift - bileşkenli süper dev Polaris yani Kutup Yıldızı ile evlendiği anlatılır. Efsaneye göre "Polaris gülse, Mavi Gök güler, Polaris ağlasa Mavi Gök ağlardı. Mete Han, Kutup Yıldızı Polaris'i gebe bıraktı, Oğuzlar, *Göksel Ruhlar Divanı* ile akraba oldular. Göksel gelinleri yeryüzündeki yaşamını yadırgayıp mahzun olmasın diye atlarını maviye boyadılar. Mavi atlarını Polaris'in yurduunun etrafında dolaştırdılar, takımyıldızları aramadılar."

Anadolu Türkçesinde Kutup Yıldızı'na "Demirkazık" deriz ve sadece bizim topraklarımızdan beşten fazla "Demirkazık" tepesi ya da dağı vardır.

Kutup Yıldızı, Mete Han'a oğulları Gün, Ay ve Yıldız'ı doğurduğunda, göksel akrabaları ona doğum hediyesi olarak gök

Another ancestor, older son of Hun Yabgu Teoman Mete is said to have married North Star, known as "The One and Only Daughter of Eternal Sky", the super giant Polaris with two components. Legend goes "If Polaris smiled, Blue Sky would smile, if Polaris cried, Blue Sky would cry. Mete Khan impregnated North Star Polaris, and Oghuz were then related to 'Celestial Spirits Divan'. They painted their horses blue so their Celestial bride would not find the earthly life odd and feel sad. They walked their blue horses around Polaris' yurt, and did not let her long for constellations."

In Anatolian Turkish, North Star is referred to as "Iron Pole" and only in our country, there are more than five "Iron Pole" hills or mountains.

When Polaris gave birth to Mete Khan's sons Day, Moon and Star, her celestial kin gave a deep blue wolf with celestial hair and mane as a present. Blue Wolf glided through yurt's smoke hole and fell before Mete. He walked from Tungus country at Northern Korea Peninsula to Khazar, from lands of King Nyatri Tsenpo to empire of Golden Man, and led Gagauzians. When they got into trouble, he enthroned god-like Bilge (Wise) son of Gods. Horsemen of Blue Sky hailed Bilge by rising their wolf head finials cast from gold up to the sky.

As our people were occupied with these, The Brilliant Soul of Sublime and

▼ **Gündoğumu saatlerinde Galata sirtlarından İstanbul manzarası.**

▼ **Istanbul from Galata hillside at sunrise hours.**

▲ Japonya'nın en yüksek dağı Fuji, bulutsuz bir günde başkent Tokyo'dan görülebiliyor.

▲ Japan's highest mountain Fuji Mountain can be seen from Tokyo on a clear day.

tüylü, gök yeveli, masmavi bir kurt armağan ederler. Mavi Kurt, yurdun duman deliğinden süzülür, gelir, Mete'nin önüne düşer. Kore Yarımadası'nın kuzeyindeki Tunguz ülkesinden, Hazar'a, Kral Niyatri Tsenpo'nun topraklarından Altın Adam'ın krallığına yürür, Gökoğuzlara öncülük eder. Başları sıkıştığında tanrıdan olmuş tanrıya benzer Bilge'yi tahta çıkarır. Mavi Gök'ün atlıları Bilge'yi altından dökülmüş kurt başı âlemlerini gökyüzüne kaldırarak selamlarlar.

Bizimkiler bunları yapadursunlar, öte yandan, Yüce ve Muhteşem Gök'ün Parlak Ruh, Japon Amaterasu-omikami, "Kami" dedikleri, *Göksel Ruhlar Divanı*'nı Kyuşu Adası'nın Honşu Adası'na sokulduğu Yamato topraklarının semalarında toplanmaya çağırır, yeryüzünde bir hanedan başlatmaya karar verdiğini bildirir. *Göksel Ruhlar Divanı*, Güneş tanrıçasının kararını coşkuyla karşılar, yıldızlar göktaşlarını ateşler, Japon adalarının üzerinde havai krizantemler oluştururlar. Havai krizantemler, Amaterasu-Omikami'nin torunu, Güneş'in veliahdı Prensi Ninici-No-Mikoto'yu kucaklar, Kyuşu Adası'nın en yüce dağı

Magnificent Sky Japanese Amaterasu-omikami called 'Celestial Spirits Divan' called "Kami" to the skies of Yamato lands, where Kyushu Island edges Honshu Island, and announced his decision of starting a dynasty on earth. 'Celestial Spirits Divan' were enthusiastic about the decision of Sun Goddess, stars fired meteors, aerial chrysanthemums occurred on Japanese Islands.

Aerial chrysanthemums embraced the grandson of Amaterasu-omikami, Sun's heir Prince Ninici-No-Mikoto, and lowered him on the most paramount mountain of Kyushu Island. There he was wedded to the mortal bride from Fuji Yama Mountain, picked by Amaterasu-omikami for his grandson. Sky impregnated Earth, the first mortal Emperor of Japan Jimmu Tenno was born at Nara Basin of Honshu Island. The city Tenno was born, completely echoes Kublai Khan's northern capital plans. Central Asia from Tibet to Uighur Basin is the land of similar myths.

Back to our day... A relatively new field of science, archeological astronomy tells us that societies in direct contact with

Takaçiko'ya indirirler. Orada Amaterasu-Omikami'nin torunu için seçtiği Fuji Yama dağında ikamet eden ölümlü gelinle evlendirirler. Gökyüzü, yeryüzünü döller, Japonya'nın ilk ölümlü İmparatoru Jimmu Tenno, Honşu Adası'nın Nara Havzası'nda doğar. Tenno'nun doğduğu şehir, Kubilay Han'ın kuzey başkent planlarını hemen aynen uygular. Tibet'ten Uygur diyarına Orta Asya, benzer efsanelerin diyarıdır.

Günümüze dönersek... Nispeten yeni bir bilim dalı olan arkeolojik astronomi bize Ezeli ve Ebedi Gökyüzü ile doğrudan ilişki içinde olan toplumların, dünya görüşlerini şehirlerine yansıttıklarını söylüyor. Kendilerini kâinata / gökyüzüne bağlayan toplumların doğayı fethetmek, hükümdarlarının gücünü cismanileştirmek için yola çıkmadıklarına, şehirlerinde geometriye, yada "regulyarnaya" itibar etmediklerine işaret ediyorlar. Bizim yerleşimlerimiz toprağa rasgele serpiştirilmiş bir avuç darının düştüğü noktalarda yükselmiş binalardan oluşmuşlarsa, nedeni yıldızların da öyle yerleşmiş olmalarıdır. Evlerimizi dağların yamaçlarına dikip, ovalara uzaktan bakıyorsak, nedeni dağların ölümsüz göksel ruhların fani insanoğlunu döyledikleri kutsal yerler olmalarıdır.

Kendi adıma, ne zaman ata ruhlarının değerlerini reddeden "regulyarnaya"dan bunalırım, gönlüm kaybolan şehirlerimizi arar. Gönül ister ki Avrasya kültür mirasını korumaya yönelik bu fevkalade önemli toplantı, interdisipliner bir toplantı olarak genişletilsin, dilbilimcilerden antropologlara, arkeoloğlardan astronomlara ve en önemlisi çevre-bilimcilerine kadar geniş bir yelpazeyi kapsasın.

► Tibet'te sonbahar aylarında hasat zamanı yapılan Ongkor Festivali'nde atlı alay.

► Mounted regiment in Ongkor Festival, held in fall during harvest season in Tibet.

Eternal Sky reflect their worldviews to their cities. They point that societies which attach themselves to universe/sky did not set off with the intention of conquering the nature, to externalize the power of their commanders, and did not pay attention to geometry of "regularity" in their cities. If our settlements are comprised of buildings rising on spots as if a handful of maize had been scattered randomly on earth, this is because the stars are like that too. If we build our houses on mountain slopes and look at plains from a distance, it is because mountains are holy places where immortal celestial spirits impregnated mortal human beings.

▼ Japonya'nın kurucusu ve ilk imparatoru Jimmu Tenno, 1891 yılından kalma bu resimde Doğu seferi sırasında resmedilmiş.

▼ Founder and first emperor of Japan, Jimmu Tenno was portrayed during his campaign to East in this painting dated 1891.

Personally when I feel overwhelmed by "regularity" which defies the values of our ancestors, my heart longs for our lost cities. One could wish that this exceptional meeting aimed at preserving Eurasian cultural heritage is extended as an interdisciplinary meeting, and involve linguists, anthropologists, archeologists, astronomers and most importantly environmental scientists.

Hulusi Üstün

Buğdayın

12 BİN YILLIK ÖYKÜSÜ

12 THOUSAND YEARS OLD STORY OF WHEAT

Buğday ilk kez Harran'da toprağa düştü, ilk yerleşik toplumlar ve en eski şehirler Anadolu'da kuruldu. Bu nedenle buğdayın tarihi, Türkiye'nin tarihidir.

Wheat first fell to the earth in Harran, first settled societies and oldest cities were established in Anatolia. This is why the story of wheat is also the story of Turkey.

İnsanoğlunun buğdayla tanışıklığı yer-yüzü macerasının başladığı ilk günlere kadar uzanır. Kimi dini söylencelere göre insanoğlunun atası Adem'e yasaklanan meyve, buğdaydır. İnsanın işlediği ilk günah yasak meyveye el uzatmak olduğu için bunca savaşın, bunca acının yaşandığı dünya sürgününün görünürdeki sebebidir, buğday. Yine dini

The humanity's familiarity with wheat dates back to early days of his adventure on the earth. According to some religious myths, the fruit forbidden to ancestor of humans, Adam was wheat. Since the first sin humanity committed was to reach for the forbidden fruit, wheat is the apparent reason behind the exile to the earth where so many wars, and so much suffering took

söylencelere göre dünya sürgününe çıkan Adem'e, kendisinin ve soyunun binlerce yıl sürecek trajedisine sebep olan buğdayın üretimi bilgisi öğretilmişti. Bu bilgiyle saban ilk defa Harran'da toprak ile buluştu ve cennetten getirilen buğday taneleri burada başağa dönüştü. Başlancıkta her bir başağında deve dişi büyüklüğünde yüzlerce tane olan buğday, Adem'in günahkâr çocuklarının elinde azalıp küçüldü. Kimi zaman sadece bire iki verdi. Kimi zaman bire on, bire yüz... Bu sebeple binlerce yıl boyunca buğdayın çokluğu zenginlik ve tokluk, azlığı kıtlık ve kaos anlamına geldi.

Adem'in çocukları Habil ve Kabil'in arasındaki anlaşmazlığın bir tarafında yine buğday vardır. Kabil, yetiştirdiği buğday başaklarından bir tutam sunmuştu Tanrı'ya; Habil ise koyunlarından birini... Kurbanı kabul edilmeyen Kabil'in öfkesi, yeryüzünde ilk cinayetin işlenmesine sebep olmuştu.

Yine kutsal metinlere göre firavunun rüyasını yorumlayan Yusuf Peygamber, yedi bolluk yılı süresince Mısır'ın mahsulünü depolamış ve halkın yedi kıtlık yılını atlattırmasını sağlamıştı. *İncil*, toprakla buluşmayan buğdayın yeşeremeyeceğini anlatarak örnek veriyordu, insanoğlunun olgunluk arayışını. *Tevrat*'taki dualarda "bol buğday başaklarının dalgalanması" temennisi dile getiriliyordu. *Kur'an*, mallarını Allah yolunda harcayanları her bir başağında yüz buğday tanesi olan, yedi ayrı başağa tohumluk eden bir tek taneye benzetiyordu. Bu sebeple bazı *Kur'an* araştırmacıları, bir buğday tanesinden yedi ayrı başak bitirmenin mümkün olabileceğini ileri sürüyordu. Yine *Kur'an* dünya nimetlerini anlatırken ekine atıf yapıyor, helak olmuş kavimleri ezilmiş ekine benzetiyordu. Tüm bu anlatılar dolayısıyla semavi inançların hepsinde buğdayın temel motiflerden biri olduğunu söylemek mümkündür.

Yazılı kaynaklarda buğday, yetiştiği coğrafyanın iklimiyle, toprağıyla uyum sağlayan bir bitkiydi. Hasat edildikten sonra uzun süre bozulmadan durabiliyor, suyla buluştuğunda çoğalıp doyurucu oluyordu. Çok çeşitli gıdalarla birlikte tüketilebiliyor, sapı samanı hem hayvan gıdası olarak kullanılıyor hem de yakacak ola-

place. Again according to religious myths, Adam was taught to cultivate wheat before he was exiled to the earth, which would result in thousands of years of tragedy for him and his lineage. With this knowledge, plow met with the earth for the first time in Harran and here, wheat kernels brought from Heaven turned into wheat ears. At the beginning, wheat with hundreds of camel-tooth sized kernels in each ear, got fewer and smaller in the hands of Adam's evil-doing children. Sometimes it just gave two crops to one, sometimes ten or a hundred... This is why for thousands of years, abundance of wheat has meant wealth and satiety, as scarcity of it meant famine and chaos.

Wheat was again on one side of the conflict between Adam's children Cain and Abel. Cain offered a handful of wheat ears to God, as Abel offered a sheep from his flock. The rage of Cain, whose offering was rejected, resulted in him committing the first murder in the history.

Again according to holy writings, Prophet Josef who interpreted Pharaoh's dream stored Egypt's produce throughout seven years of abundance, and this way people survived seven years of famine that followed. In 'Bible', humanity's search for maturity is exemplified through the saying "unless a grain of wheat falls into the earth, it does not bear much fruit". In prayers in 'Torah', the wish for "plenty of wheat undulating" is uttered. In 'Koran', those who spent their wealth in God's way are resembled to a single grain that grows seven separate ears which has a hundred grains in each. This is why some 'Koran' researchers claimed growing seven separate ears from a single kernel is possible. Again 'Koran' referred to crops in explaining worldly possessions, and resembled perished nations to crushed crops. All these narratives demonstrate that wheat was a basic motif in all divine religions.

In written sources, wheat is a plant that adapted to the climate and soil of the geography it grew in. It would for a long time after the harvest and when mixed with water, it would increase in amount and satisfy one's hunger. It could be consumed with a variety of foods, and its straws were used both as forage and fuel. It was easy to carry wheat around because of its small

▲ Osmanlı basınının prestijli dergisi *Servet-i Fünun*'da yayınlanmış buğday tarımına yönelik aletlerin tanıtıldığı reklam afişi.

▲ A publicity poster promoting wheat farming equipment, printed in 'Servet-i Fünun', a prestigious magazine of Ottoman press.

► Buğday tarlaları, ABD'de 20. yüzyıl başına kadar onlarca atın çektiği ilkel biçerdöverlerle işleniyordu.

► In USA, wheat fields were processed by primitive harvesters pulled by tens of horses until early 20th century.

rak iş görüyordu. Tanelerinin küçüklüğü dolayısıyla taşınması kolaydı. Yetiştirilmesi için başında beklemek ve estradan sulamak gerekmiyordu. Sürekli bir ticari değer taşıyordu. Bu sebeple varlığı yaşamla eş anlamlıydı.

İnsanoğlu ektiği buğdayın hasat mevsimini beklemek için yerleşik hayata geçti. Yerleşik hayat, barınma ve savunma imkânlarını geliştirmeyi zorunlu kıldı. İnsanoğlu, yerleştiği yerde önce kulübe-ler, sonra köyler, sonra şehirler kurdu. Ürettiği ürünün fazlasını kendisinde olmayan ürünlerle takas etmek suretiyle ticareti başlattı. Evvelce korkup uzak durduğu diğer insan topluluklarıyla iletişime geçti. Ürettiği ve alıp sattığının çetesini tutmak ihtiyacı dolayısıyla taşa, kil tablete ve deri parçalarına çizgiler çizdi. Bu çizgiler evrilip sesleri ifade etmeye başladı. İnsanoğlu yazının keşfi ile tarihin karanlıklarından dışarı çıktı.

Dolayısıyla buğday sadece insanın yüzü macerasının başlamasına sebep olan yasağın adı değil, aynı zamanda uygarlığa geçiş sürecinin de en temel dinamiğidir. Arkeolojik kaynaklar buğday tarımının Anadolu, Azerbaycan, Batı İran ve Güney Kafkasya bölgelerinde başlamış olduğunu doğruluyor. Şeria nehri yakınlarındaki Jeriko ve Şam'ın güneyindeki Tell Esved adlı yerleşim yerlerinde buğday tarımı yapıldığına ilişkin somut arkeolojik veriler bulunmaktadır. Bu bölge gerçekten Adem'in cennetten

grains. Growing it would not require close inspection or extra irrigation. It was of constant commercial value. This is why its existence was the synonym for life.

Humanity adopted a sedentary life to wait for the harvest season of the planted wheat. Sedentary life required developing housing and defense methods. Humanity first built huts, then established villages and cities where he settled, and initiated trade by exchanging the excess produce with goods he did not possess. People started communicating with other communities which they initially feared and avoided. Due to the necessity of keeping an account of what is produced and exchanged, they drew lines on stone, clay tablets and pieces of leather. These lines transformed, and started to represent sounds. Humanity stepped out of the darkness of history with the invention of writing.

So wheat was not only the name of the ban which commenced humanity's adventure on the earth, but at the same time the prime dynamic in humanity's transition to civilization. Archeological sources confirm that wheat was first cultivated in Anatolia, Azerbaijan, Western Iran and Southern Caucasus. There is physical archeological evidence that wheat was cultivated in Tell Aswad settlements located at the south of Jericho and Damascus near River Sharia. It is not known if this is the region Adam first landed following his banishment from heaven, but the civilization period for

kovulup indiği coğrafya mıdır bilinmez, ama insanoğlunun uygarlık süreci burada başlamıştır. Evet, buğday tarımının ilk kez bu coğrafyada yapıldığını, eski medeniyetlerin temel gıda maddesinin buğday olduğunu hem tarihi hem dini kayıtlar doğruluyor.

Mezopotamya uygarlıklarından kalan yazılı kayıtlarda buğdayın temel ticaret ürünlerinden birisi olduğu görülmektedir. *Gilgamiş Destanı*'nda buğday motifi sıklıkla işlenir ve tasvirlerde kullanılır. Mezopotamya'dan Arap çöllerine ve Asya içlerine, deniz yoluyla körfez civarına gönderilen temel ürün de buğdaydır. Eski Mısır ve Fenikelilerde buğday narh uygulanan ve vergi kesilen ürünlerdendir. Devrin askeri güçlerinin ve dini otoritelerin temel ihtiyaç malzemesinin buğday olduğuna dair kayıtlar da mevcuttur.

Hititlerin Anadolu'da tarım kültürünü geliştirdikleri, hâlâ kullanılan geniş ekim alanlarını onların açtığı bir başka tarihi kayıttır. Buğday, Hititlerin elinde çeşitli formlar almış; bulgura, bozaya, irmiğe dönüşmüştür. Günümüz Türkçesinde kullanılan "kalbur" sözcüğünün etimolojik kökünün Hitit dillerine uzanması enteresandır. Bugüne ulaşan kabartmalarda Hitit tanrısı Tarhuna bir elinde buğday başağı, bir elinde üzüm salkımı ile resmedilmiştir.

Binlerce yıl sonra bile buğday Türkiye'de yaşayan insanlar için tokluk, varıllık ve yaşamı çağrıştırmaktadır. Tıpkı Orta

▲ **Antik Çağ'da Anadolu'da buğday kültürünü geliştiren Hititlerin başkenti Hattuşa'da Aslanlı Kapı. Tarihin en eski destanlarından biri olan *Gilgamiş*'ta buğday motifine sıkça rastlanıyor (altta).**

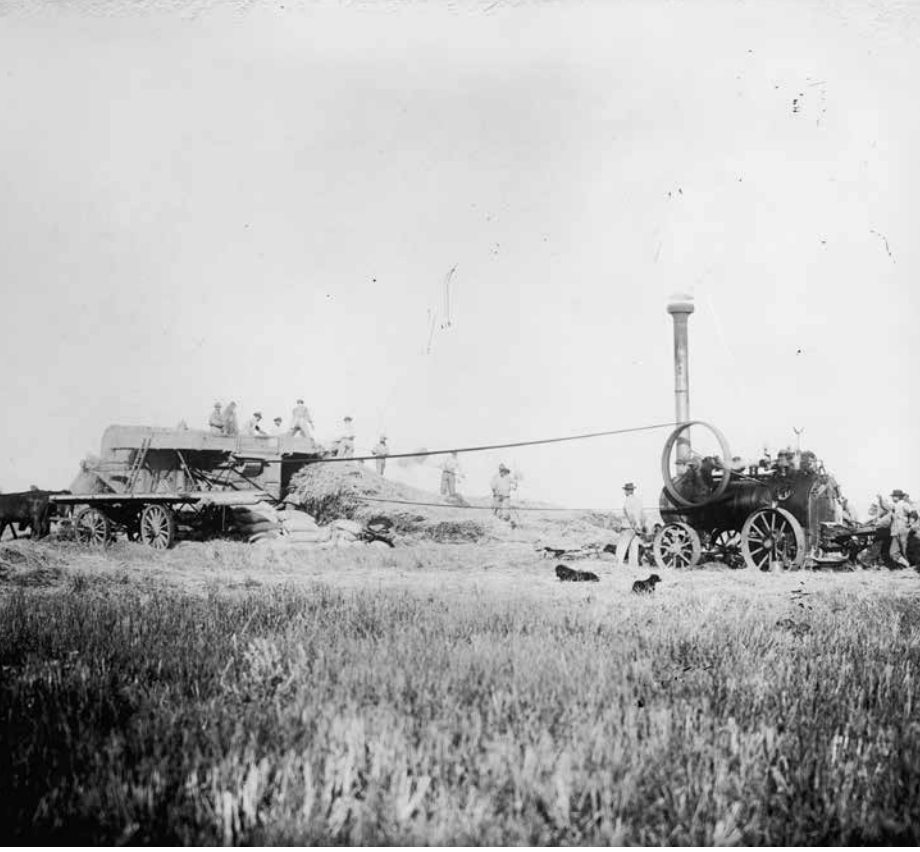
▲ **Lion Gate in Hattusa, capital of the Hittites who developed wheat culture in Anatolia in the Ancient Age. Wheat motif is widely used in 'Gilgamesh', one of the oldest epics in the history (below).**

humanity began here. Yes, both historical and religious records confirm that wheat, staple food of old civilizations, was cultivated here first.

In written records dating back to Mesopotamian civilizations, it is seen that wheat was a major commercial product. Wheat motif is frequently used in 'Epic of Gilgamesh' and in depictions. Main product sent from Mesopotamia to Arabic deserts and central Asia, and to Gulf region by sea was wheat. In Old Egyptians and Phoenicians, wheat was a taxed product and had an officially fixed price. There are also records on wheat being a convenience good for military forces and religious authorities.

Another historical record suggests that Hittites developed agriculture in Anatolia, and cleared vast lands for cultivation which are still farmed today. It took various forms in the hands of Hittites and was transformed into cracked wheat, millet drink and semolina. It is interesting that the etymological root of the word "kalbur" (sieve) used in modern Turkish goes back to Hittite languages. Reliefs which still stand, depict Hittite God Tarhuna with a wheat ear in one hand, and a bunch of grapes in the other.

Even thousands of years later, wheat is associated with satiety, wealth and life for the people of Anatolia. Just like the sacred meaning corn has for Central American natives, rice for the Chinese, and potato for Southern Americans... This is why religious rituals command regarding wheat as the holiest offering from God and therefore showing respect to it. It is customary in Turkey to kiss bread and place it over the head. This is why bread and salt are

Amerika yerlileri için mısırın, Çinliler için pirincin, Güney Amerikalılar için patatesin taşıdığı kutsal anlam gibi... Bu nedenle dini gelenekler buğdayı tanrının en kutsal ikramı kabul edip saygı duymayı buyurur. Bu nedenle Türkiye’de ekmeğin öpülüp, baş üstüne konur. Bir tuzun bir de ekmeğin hatırı güdülür ki bu en temel ihtiyaçların karşılanmasına duyulan vefadır. Sonra kahve hatırı vardır. Bu ise dostluğa, ahbablığa, arkadaşlığa duyulan hürmettir.

Öte yandan buğday, tabiatın süsü niteliğindedir. Kışın eriyen karla birlikte yeşerir, nisan yağmurlarıyla boy verir. Rüzgârda yeşil bir deniz gibi dalgalandır. Başak verdiğinde gönence dönüşür, sarardığında yaz ortasıdır artık. Biçildiğinde tatlı bir zafer yorgunluğu yaşatır. Türk çiftçisinin dilinde atasözüne evrilen “Buğday ile koyun, gerisi oyun.” sözü buğdayın tarımla uğraşan kesim için temel geçim kaynaklarından biri olduğunu ortaya koymaktadır. Anadolu’da, Balkanların bir kısmında ve İran’da zıfaf evine getirilen gelinin başından buğday dökülmesi geldiği eve bereket ve zenginlik getirmesi dileğini ifade eden bir seremonidir.

▲ 1908-1919 yılları arasında Güney Amerika’nın tarım merkezi Buenos Aires’te çiftçiler. Matson Koleksiyonu’na ait 1900’lü yılların başından kalma bu fotoğrafta, Orta Doğu’da buğday ölçümü yapılıyor (altta).

▲ Farmers in Buenos Aires, the agriculture center of Southern America between 1908-1919. In this photograph from Matson Collection showing early 1900s, wheat is measured in the Middle East (below).

respected: an expression of loyalty because humanity is provided with most basic needs. Then there is the respect towards coffee as a reverence to friendship, fellowship and companionship. On the other hand wheat is the ornament of nature. It is out as the snow melts, and grows with April showers, undulating like a green sea with the wind. It becomes welfare when it comes into ear, it is mid-summer when it turns yellow. Harvest gives a pleasant feeling of weariness felt after a victory. The saying “Wheat and lamb, rest is a game” transformed into a proverb by Turkish farmers, reveals that wheat is a basic means of living for those engaged in agriculture. In Anatolia, some parts of Balkans and Iran, custom of pouring wheat grains over a bride’s head upon entering the nuptial chambers, is a ceremony that expresses the wish for the bride to bring abundance and wealth to the house.

Humanity, searching for methods so that the harvested wheat would for a longer time, be used in a larger variety of dishes, evolve into different delicacies, and become a more refined commercial good, then came up with the idea of frying wheat which had been water-soaked for consumption before. Then they discovered that when crushed between two flat stones wheat turns into a magical dust. This process is thought to be implemented for the first time in Ancient Egypt. Dusted wheat extract acquired is thought to be prepared as a thick soup at first. Flour mixed with water in leather bottles would thicken with the help of hot

Hasat edilen buğdayın daha uzun süre dayanması, çeşitli yemekler haline gelmesi, farklı tatlara dönüşmesi ve daha rafine bir ticari materyal haline gelmesinin yollarını arayan insanoğlu, daha önce su ile ıslatıp yenilebilir hale getirdiği buğdayı bir sonraki aşamada kavurarak tüketmeyi akıl etti. Ardından düz iki taş arasında ezdiğinde büyüleyici bir toza dönüştüğünü keşfetti. Bu işlemin ilk önce Eski Mısır'da gerçekleştirildiği düşünülmektedir. Elde edilen toz haline gelmiş buğday özünün ilk pişirme şeklinin bulamaç olduğu düşünülmektedir. Buna göre, deri kırbalar içinde suyla karıştırılan un, sıcak taşlar yardımıyla kıvamlandırılıyor olmalıydı. Bu pişirme metodu aynı zamanda boza ve biranın keşfine de yol açmış olmalı. Günümüzde hâlâ Avrupa'nın eski kolonileri olan bazı Afrika ülkelerinde un, bulamaç yapmak suretiyle pişirilmektedir.

Hamurun önce kızgın taş, sonra demirin işlenmesi suretiyle geliştirilen saçlar üzerinde pişirildiği kabul edilir. Tandır, Orta Doğu ve Ön Asya'da kullanılan temel metot olarak hâlâ varlığını sürdürür. Ekmek ne kadar modern ve kolay tekniklerle pişirilirse pişirilsin Ön Asya'da tandır vazgeçilmezdir. Fırın ise tandır tekniğinin gelişmiş halidir.

Unu bambaşka bir şekle dönüştüren mayalama işleminin Mısırlılar tarafından bulunduğu kabul edilmektedir. Yaklaşık 4 bin yıl önce keşfedilen bu teknikle daha az oranda buğday ile daha fazla ölçüde ve daha lezzetli ekmek elde etme imkânına kavuşulmuştur. Günümüzde mayasız ekmek üretimi yok denecek kadar azdır.

Daha sonraki çağlarda buğday sadece ekmek yapımında değil, çok muhtelif ürünlerde kullanılmaya başlanmıştır. Daha dayanıklı hale gelmesi için kaynatılıp kurutulmuş, elde edilen malzeme farklı ölçülerde kırılarak bulgur, yarma, ince bulgur, irmik gibi formlara dönüşmüştür. Binlerce yıldır bu ürünleri işleyen, üreten, saklayan sihirli kadın eli, sanatıyla taşa şekil veren bir heykeltıraş maharetiyle her bir üründen sayılmayacak kadar çok miktarda yemek çeşidi, hamur işi, tatlı, tuzlu, çorba ve çerez elde etmiştir.

stones. This cooking method probably also led to the invention of Boza (millet drink) and beer. Today in some African countries which are former European colonies, flour is still prepared as a thick soup.

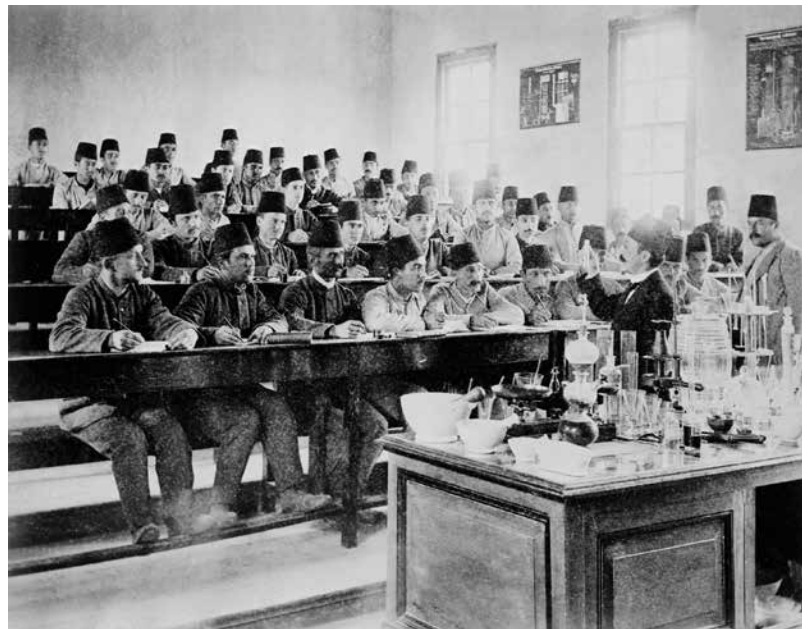
It is agreed that dough was first cooked on hot stones and then later on sheet metals developed by forging iron. Tandoori (Floor furnace) still exists as the basic method of bread-making utilized in Middle East and Asia Minor. Bread-making can be as modern and as simple however tandoori still remains irreplaceable in Asia Minor. Oven is an improved tandoori.

It is thought that fermentation process which totally transforms flour, was invented by Egyptians. This method invented nearly four thousand years ago, enabled producing more and tastier breads with less grain. Today bread is mainly produced using fermentation technique.

In later ages, wheat started being used not only in bread-making but also in a great variety of products. It was boiled and dried so it would be durable for a longer period of time, and material acquired was transformed into bulgur, cracked wheat, fine bulgur and semolina. Magical hands of women which had been processing, producing and storing these products for thousands of years, made them into numberless dishes, pastries, desserts, salty dishes, soups and appetizers with the skill of a sculptor giving form to rocks with her art.

▼ 1891 yılında açılan İstanbul Halkalı Yüksek Ziraat Okulu'nda verimlilik artırma çalışmaları.

▼ The efforts to improve yield in Istanbul Halkalı School of High Agriculture opened in 1891.

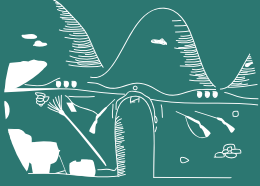

GÖBEKLİTEPE'DEN BUGÜNE buğdayın tarihi

HISTORY OF WHEAT FROM GÖBEKLİTEPE TO OUR DAY

İllüstrasyon Illustration by: Merve Aktaş

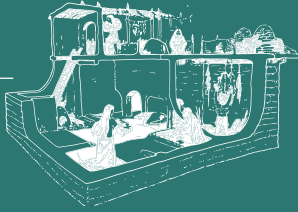

M.Ö. 10000

Buğdayın atasının ilk olarak Harran ve Göbeklitepe eteklerinde yetiştiği ortaya çıktı.

B.C. 10000

It was discovered that ancestor of wheat first grew in Harran and foots of Göbeklitepe.

M.Ö. 6000

Bilinen en eski Neolitik yaşam bölgesi olan Çatalhöyük'te buğday öğütme ve fırıncılık faaliyeti başladı.

B.C. 6000

Wheat grinding and bakery activities began in Çatalhöyük, known to be the oldest Neolithic area of settlement.

M.Ö. 4000

Anadolu, Mısır ve Mezopotamya'da buğdayın başka ürünlerle takası sistemli hale geldi.

B.C. 4000

Trading wheat for other goods became systematized in Anatolia, Egypt and Mesopotamia.

M.Ö. 2600

Mısırlılar, buğday unu ve su karışımından elde edilen hamura maya kattıklarında ekmeğin daha yumuşak ve kabarık olduğunu fark ettiler.

B.C. 2600

Egyptians discovered that bread is softer and puffier when yeast is added to the dough made of wheat flour and water.

M.Ö. 500

Ticari fırınların yaygınlaşmaya başlamasıyla birlikte ekmeğin dayanıklılığını arttırmak için bazı karışımlar kullanılmaya başlandı.

B.C. 500

As commercial bakeries became widespread, some mixtures started being used to improve durability of bread.

1400'ler

Birçok ülkede, fırıncılar dışında ticari amaçla kitlesel ekmeğin üretimi ya yasaklandı ya da kısıtlandı.

1400's

In numerous countries, mass production of bread for commercial purposes was either banned or limited, except for bakeries.

16. Yüzyıl

Buğdaydan yapılmış yassı bir ekmeğin türü olan pide, İstanbul'da yaygın olarak tüketilmeye başladı.

16th Century

Common consumption of Pita, a type of flat bread made of wheat, began in Istanbul.

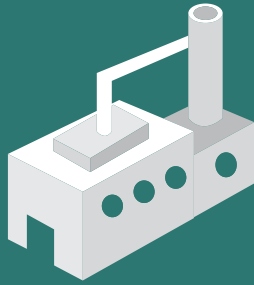

17. Yüzyıl

Gemilerle İstanbul'a getirilen buğdayların dağıtım ve idaresi Unkapanı rıhtımından yapılıyordu.

17th Century

Wheat transported to Istanbul by ships would arrive at Unkapanı docks and management and distribution would be carried out here.

19. Yüzyıl

Ekmeğin üretimi, mikroorganizmaların ve mayanın aktif olarak bilinmesinden sonra sanayi dalı haline geldi.

19th Century

Bread-making turned into a branch of industry after knowledge of microorganisms and yeast became widespread.

1943

Yoğun talebi karşılamak ve ticari verimliliği arttırmak amacıyla buğdaya yönelik genetik müdahaleler başladı.

1943

To meet the heavy demand, and to improve commercial productivity, genetic modifications of wheat were initiated.

BAŞLIKLAR Titles

- **Sultan 2. Abdülhamid'in Arşivinden** From Sultan Abdul Hamid II's Archive
- **Röportaj: Osman Sınav** Interview: Osman Sınav
- **Sanatçı ve Zamanı** Artists in Their Time
- **Tevhid Sanatçısının "En Güzel" İcrası** "Most Beautiful" Performance of Artist of Oneness
- **Dede Efendi'nin Evinde** At the House of Dede Efendi

Kamil Fırat ANAMED Arşivi / ANAMED Archive*

FOTOĞRAF PENCERESİNDEN

Osmanlı

OTTOMAN THROUGH THE
WINDOW OF PHOTOGRAPHY

Osmanlı Devleti, 1839'da fotoğrafı büyük bir coşkuyla karşıladı. Peki sonra? İşte padişah arşivlerinden gizli örneklerle Osmanlı coğrafyasında fotoğrafın anlamı.

The Ottoman State welcomed photography enthusiastically in 1839. And then? Here is what photography represented in Ottoman lands with examples from sultan's secret archive.

Osmanlı dönemindeki fotoğraf algısıyla ilgili anlatmak istediklerime çarpıcı bir örnekle başlamak istiyorum. Yıllar önce Dolmabahçe Sarayı'nın depolarından çıkan fotoğraf araçları ve fotoğraflar ile ilgili olarak, bilgime başvurulmak üzere davet edilmişim. Önümdeki malzemeler heyecan verici idi. Niagara Şelalesi ve Mısır Piramitleri'nin de aralarında bulunduğu dünyanın çeşitli yerlerinde çekilmiş pek çok stereoskopik fotoğraflar vardı. Bu fotoğrafların sarayda bulunması ilginçti. O dönemde çeşitli sorunlarla boğuşan Osmanlı, dünyayı merak etmiş ve onu anlamak için de fotoğrafı araç olarak görmüştü. Osmanlı Sarayı'nın erken dönemde fotoğrafa gösterdiği ilgi biraz da buralardan geliyordu.

I would like to begin my words on photography perception in the Ottoman era with a striking anecdote. Years ago, I was invited to provide information on photography equipment and photographs found in Dolmabahçe Palace storage. The material before me was utterly exciting. There were numerous stereoscopic photographs shot at various destinations in the world, including Niagara Falls and Egyptian Pyramids. It was peculiar that these photographs were found at the palace. The Ottoman State, struggling with various issues at that period, was curious about the world and regarded photography as a means to follow the world. The interest Ottoman palace took in photography at its early period was partly due to this.

▲ 25 Mayıs 1912'de Galata Köprüsü açılış merasimi. İkinci Abdülhamid döneminde çekilmiş mahkûm portreleri (altta).

▲ Galata Bridge opening ceremony on 25 May 1912. Portraits of convicts taken in Abdul Hamid II period (below).

DÜNYA İLE AYNI ANDA

Fotoğrafın tüm dünyada yoğun ilgiyle karşılandığı 19. yüzyılda, Osmanlı'da fotoğrafla ilgili ilk yazı *Takvim-i Vekayi* gazetesinin 28 Ekim 1839 tarihli nüshasında çıktı. Yani dünyayla birlikte aynı günlerde... Bu örnek Osmanlı'nın dünyadaki gelişmeleri yakından izlediğini ve ilginç buldukları ile bir şekilde ilişki içine girdiğini gösteriyor. Bir diğer husus, Osmanlı'nın fotoğrafa tutucu bir gözle bakmadığı gerçeği. Batı'da -ekonomik nedenlerle bile olsa- kiliseden fotoğrafın şeytan icadı olduğu üzerine açıklamanın yapılmış olmasına karşın, Müslüman Osmanlı Sarayı'nın fotoğrafı benimsemesi çok önemlidir.

Osmanlı'da fotoğraf, 1840'lı yıllardaki ilk denemelerden sonra iyice gelişip yerleşti. Osmanlı, fotoğrafın belge oluşturması konusundaki öneminin farkına varmıştı. Devlet daireleri, maden ocakları, hastaneler gibi kurumların yanı sıra sokaktan manzaralar, suçlu fotoğrafları ve portreler bize Osmanlı'da fotoğrafın gazetecilik, eğitim, kriminoloji ve tıp gibi alanlarda da kullanıldığını gösteriyor.

Osmanlı'da toplumun üst kesimlerin fotoğrafa olan ilgisinin nedenlerine gelince... Batılılaşma hamlelerinin yansıma biçimi olarak Osmanlı'da fotoğrafın bir statü göstergesi haline dönüşmesi önemli bir nedendir. Çünkü Osmanlı'da fotoğrafa -Batı'da olduğu gibi- önce varıl aileler ilgi göstermiştir. Asırlar boyu soyluluk göstergesi olan resim yaptırma geleneği yavaş yavaş

AT THE SAME TIME WITH THE WORLD

In the 19th century when photography was in the limelight all around the world, the first article on photography in the Ottoman was published in *'Takvim-i Vekayi'* newspaper on the issue dated 28 October 1839, around the same time with the world... This instance demonstrates that the Ottoman closely followed the developments in the world, and established relations with what is deemed interesting. Another fact is that Ottoman did not have a conservative approach towards photography. Although in the West -even due to economic reasons- Church declared photography to be an invention of the devil, Muslim Ottoman Palace adopted photography which is significant.

Photography was fairly developed and established in the Ottoman following the first experiments in 1840s. Ottomans had already realized the importance of photography in creating documents. In addition to photographs of institutions such as government offices, mines, hospitals; views from streets, photographs of criminals and portraits show us that photography was utilized in journalism, education, criminology and medicine fields in Istanbul.

The reasons upper classes in Ottoman took interest in photography... As a reflection of Westernization moves, photography becoming a status indicator in Ottoman was an important reason. Because wealthy families in the Ottoman took interest in

yerini fotoğrafa bıraktı. Osmanlı'da da benzer şekilde İstanbul'un zengin aileleri fotoğrafı tercih etmeye başladı. Çünkü fotoğraf insanlara hem pratik hem de daha ucuz bir yöntem sunuyordu. Fotoğraf, ancak asırlar sonra ucuzladı. Bunun sonucu olarak da yaygınlaşarak halka ve tabana yayılabildi.

Osmanlı fotoğrafçılığını geliştiren en önemli unsurlardan biri Batılı seyyahların, ressamların ve fotoğrafçıların, başta İstanbul olmak üzere Türk coğrafyasına duyduğu ilgiydi. Bunun kökeninde kuşkusuz 16. yüzyıldan itibaren Batı dünyasındaki yazar ve sanatçıların Doğu algısını biçimlendiren oryantalist bakış yatar. Osmanlı, Batı için her dönemde merak edilen gizemli yerlerin başında geliyordu. James Robertson, İngiltere'de kazandığı fotoğraf bilgisini İstanbul'a taşıyarak çektiği nadide karelerden oluşan *Photographic Views of Constantinople* adlı bir albüm hazırladı. Aynı şekilde Carlo Naya, İtalya'dan Beyoğlu'na gelip yerleşen ilk ecnebi fotoğrafçı oldu. Ayrıca İngiliz fotoğrafçı Francis Frith, Ernest de Caranza, Alfred Nicolas Normand, Pascal Sebah, Francis Bedford, Alfred de Moustier, Guillaume Berggren ve daha birçok isim Osmanlı'nın zenginliklerinden etkilenip fotoğraf makinesini konuşuran isimlerdendi.

ABDULLAH BİRADERLER

1850'li yılların fotoğraflarında daha çok İstanbul panoraması ve şehir belgelenmeye ilişkin çalışmaların yapıldığını görüyoruz. Osmanlı fotoğrafçılı-

▲ **Pascal Sebah'ın 1870'li yıllarda çektiği Türk kadını.**

▲ **A Turkish lady photographed by Pascal Sebah in 1870s.**

photography just like in the West. The tradition of having paintings made as an indicator of nobility was gradually replaced by photography. Similarly in Ottoman, wealthy families of Istanbul started opting for photography because photography offered both a more practical and cheaper solution. Photography became cheaper only centuries later. As a result it became widespread in public.

Another vital element which led to development of Ottoman photography was the interest Western travelers, painters and photographers took in Turkish lands, and especially Istanbul. What underlies was undoubtedly the orientalist view that shaped the Western writer and artists' perception of the East. Ottoman had always been a mysterious destination which aroused interest in the West throughout all periods. Bringing the photography knowledge he acquired in England to Istanbul, James Robertson prepared an album titled 'Photographic Views of Constantinople' featuring rare frames. Carlo Naya was the first foreign photographer who came from Italy and settled in Beyoğlu. Furthermore English photographer Francis Frith, Ernest de Caranza, Alfred Nicolas Normand, Pascal Sebah, Francis Bedford, Alfred de Moustier, Guillaume Berggren and numerous names were impressed with the riches of the Ottoman and worked their magic on the camera.

ABDULLAH BROTHERS

In 1850s photography, we mainly see

► **1911 yılında Makedonya'nın Manastır şehrinde çekilen bu fotoğrafta, Sultan Beşinci Mehmed Reşad'ın şehzadeleri yerel giysiler içinde.**

► **In this photograph taken at Bitola city of Macedonia in 1911, princes of Sultan Mehmet V Reshad are in local attire.**

► Basile Kargopoulo'nun objektifinden 1875 yılında İstanbul.

► İstanbul in 1875 through the lens of Basile Kargopoulo.

ğındaki bir diğer önemli hamle, Pera çevresindeki esnaf ve zanaatkarların bu işe sahip çıkıp stüdyolar açmasıydı. Abdullah Biraderler tam da burada söz edilmesi gereken önemli bir örnek oluşturuyor. Fotoğrafın Osmanlı'da ilgi görmesi üzerine 1856 Kırım Savaşı sırasında İstanbul'a gelen Alman kimyager Rabach, Beyazıt'ta bir fotoğrafhane açtı. İşlerini kısa sürede büyüten Rabach, yanına aldığı Kevork, Viçen ve Hovsep Kardeşleri fotoğrafçı olarak yetiştirdi. Rabach'ın ülkesine dönmelerinden sonra fotoğrafhane bu üç kardeş kaldı. Fotoğrafçılığa kendi buluşlarını katarak iyice geliştiren kardeşlerin ünü kısa zamanda payitahtın hemen her yerine yayıldı. Başta saray erkânı olmak üzere zengin ve ünlü kişiler birer birer onlara fotoğraflarını çekirtmek için adeta yarıştılar. Üç kardeş, Sultan İkinci Abdülhamid zamanında Müslüman olarak Abdullah Biraderler adını aldı.

Osmanlı'nın Batı'yla rekabet edebilme için ıslahatlar yaptığı dönemde Abdullah Biraderler'in yanı sıra Basile Kargopoulo ve Sebah, Andreomenos gibi isimler İstanbul'un en ünlü fotoğrafçılarıydı. Guillaume Berggren, Boğaziçi'nin, sahillerin, caddelerin, esnafın, yerel halkın ve şehir manzaralarının fotoğrafçısı olarak nam salmıştı. Berggren, Bağdat demiryolunun yapımı sırasında Anadolu'ya yaptığı

Istanbul panoramas and works that aimed to document the city. Another crucial move in Ottoman photography was artisans and craftsmen around Pera district claiming the profession and opening photography studios. Abdullah Brothers set an important example which should be mentioned here. When photography gained traction in the Ottoman, German chemist Rabach who came to Istanbul during the 1856 Crimea War opened a photography studio in Beyazıt. Rabach who expanded his business in a short period of time, raised Kevork, Viçen and Hovsep Brothers he took in as photographers. Shortly after Rabach returned to his country, three brothers took over the studio. Brothers who improved photography significantly with their own inventions, quickly became famous all around the capital city. As people of the palace leading, the rich and the famous competed to get their photographs taken by them. Three brothers converted to Islam in the period of Abdul Hamid II and got the name Abdullah Brothers.

In the period when Ottoman made reforms to be able to compete with the West, names such as Basile Kargopoulo and Sebah, Andreomenos were famous photographers of Istanbul alongside Abdullah Brothers. Guillaume Berggren was known as the photographer of Bosphorus, coasts, avenues, craftsmen, local people and city views. Berggren photographed many cities in his

seyahatlerde pek çok şehrin fotoğraflarını çekmişti. Berggren'in Osmanlı mimarisine ait tarihi evler, camiler, medreseler ve hanlara ait fotoğrafları yabancıların büyük ilgisini çekti.

Önceleri İstanbul'un gayrimüslim ahalisinin elinde gelişen fotoğrafçılık, kısa sürede Müslüman Türkler tarafından öğrenildi. Burada Rahmizade Bahaeddin Bediz'e ait ilginç bir hikâye daha var. 1910 senesinde bu Müslüman vatandaş, Osmanlı'daki ilk fotoğraf stüdyosunu açtı. Bâb-ı Âli yokuşunda, vilayetin tam karşısında Resna adıyla açılan bu fotoğrafhaneye kısa sürede ünlendi. Üsküdar ve Bahçekapı olmak üzere iki şube açan Bediz, Fransa'dan getirttiği kitaplarla fotoğraf bilgisini arttırdı. Kimse-siz çocuklara fotoğraf öğreten Bediz, onların çoğunu meslek sahibi yaptı.

► 1890'lı yılların ortalarında ameliyat olmuş kadınlar. Kudüs'teki Kubbetü-Sahre'nin 1900 yılındaki görünümü (altta).

► Women who underwent surgery in the mid-1890s. The view of Dome of the Rock in Jerusalem in 1900 (below).

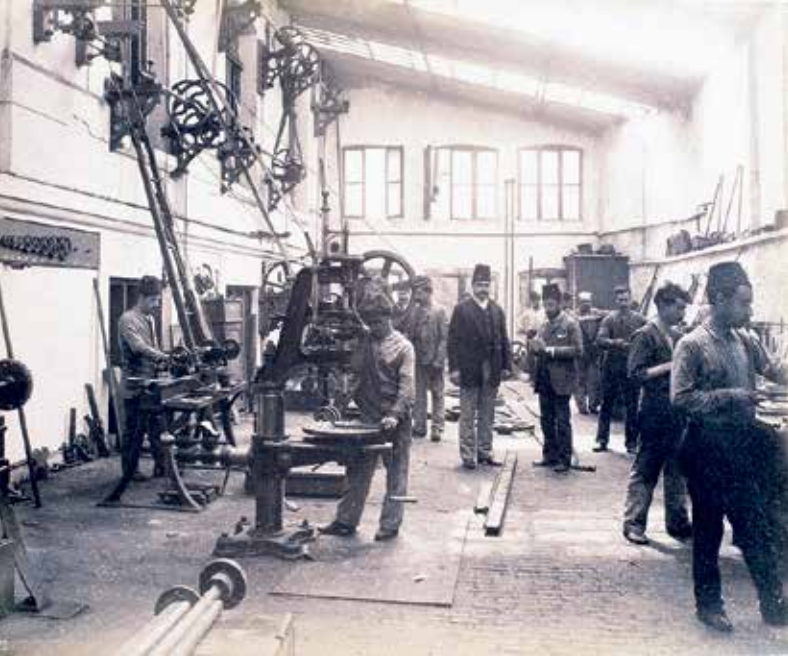

journeys to Anatolia during the construction of Baghdad railway. Berggren's photographs of Ottoman architecture, historical houses, mosques, madrasah and inns received attention also from the foreigners.

In a short period of time, Muslim Turks learned about photography, initially developed by the non-Muslim community of Istanbul. There is an interesting story here about Rahmizade Bahaeddin Bediz. This Muslim citizen opened the first photography studio in the Ottoman in 1910. This photography studio titled Resna was opened on Bâb-ı Âli ramp, right across the provincial hall, and earned a reputation in a short time. Bediz, who opened two branches in Üsküdar and Bahçekapı, improved his photography know-how with the books he ordered from France. Thanks to Bediz who trained orphans in photography, most of them learned a profession.

COSMOPOLITAN SMYRNA

Although Istanbul was the prime destination of fascination in the Ottoman, for most travelers the entrance gate to Anatolia was Izmir (Smyrna). A cosmopolitan city, Izmir became a main photography center of Anatolia in a short time. It was not uncommon for embassy officials and travelers who were to travel to East after arriving in Anatolia, to stay in Izmir for years. French writer Maxime du Camp developed a passion for photography to

KOZMOPOLİT SMYRNA

Osmanlı'nın merak edilen şehirlerinin başında İstanbul geliyor olmasına karşın, çoğu seyyah için Anadolu'nun giriş kapısı İzmir'di. Kozmopolit bir şehir olan İzmir, kısa sürede Anadolu'nun önemli fotoğraf merkezlerinden biri oldu. Anadolu'ya ayak basıp Doğu'ya doğru gidecek olan konsolosluk görevlilerinin ve seyahatlerin İzmir'de yıllarca kaldıkları görülüyordu. Fransız Yazar Maxime du Camp, Doğu'ya yolculuk yapmak ve gördüklerini belgelemek amacıyla fotoğrafçılığa merak salmış ve 1843 yılının Mayıs ayında önce İzmir'e gelmişti. Sonrasında da imparatorluğun pek çok şehrini gezip fotoğraflar çekmişti. Du Camp'ın çektiği fotoğraflar sonraki yıllarda birçok meslektaşına ilham kaynağı oldu. Du Camp'ın peşi sıra İzmir'in çeşitli yerlerinde fotoğraf stüdyoları açılmaya başladı.

Fotoğraf, Osmanlı'da çok sevilmişse de Batı'nın hızına yetişmek kolay değildi. Çünkü Batı'da fotoğrafın alanları hızla çeşitlendi. Şüphesiz bunun arka planında Batı'da gelişen binlerce yıllık sanat geleneğinin etkileri var. Endüstri Devrimi'nin teknolojiye kazandırdığı yenilikler de eklenince Batı, fotoğrafın merkezi haline geldi. Benzer bir durumu Amerika içinde söyleyebiliriz. Fotoğraf Amerika'da bulunmamış olmasına karşın, Amerikalılar

travel to East and document what he sees, and arrived first in Izmir in May 1843. Later he visited numerous cities of the Empire and took photographs. Du Camp's photographs later inspired many of his colleagues. Many photography studios were opened in various Izmir districts following Du Camp.

Although Ottoman took great fancy to photography, it was not easy to catch up with the West because the fields of photography rapidly became varied. There is no doubt that this was an outcome of Western art tradition that had developed for thousands of years. In addition, with the technological innovations brought by the Industrial Revolution, West became the center for photography. Something similar can be said for America. Although photography was not invented in America, Americans accept photography as their national art. Another reason for this may be that the invention date of photography and founding years of USA are close.

Sizable investments in film and photography industry in America, led to establishment of Kodak, one of the biggest global brands before "digital age". No developments took place in this field in Turkish geography, and because photography did not reach large masses neither photography industry nor archiving were developed. Except the palace archive and meager efforts of private person and organizations,

▲ Cibali Tütün Fabrikası, 1885 yılında Guilloume Berggren tarafından çekilmiş. Bu Halep Kalesi fotoğrafı, ikinci Abdülhamid devrine ait (altta).

▲ Cibali Tobacco Factory photographed by Guilloume Berggren in 1885. This photograph of Aleppo Castle dates back to Abdul Hamid II period (below).

fotoğrafi ulusal sanatları olarak kabul ederler. Bunun bir nedeni de fotoğrafın bulunduğu tarih ile ABD'nin kuruluş yılları arasındaki yakınlık olabilir.

Amerika'da film ve fotoğraf endüstrisine yapılan büyük yatırımlar, "dijital çağ" öncesinde dünyanın en büyük markalarından biri olan Kodak'ın ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bizim coğrafyamızda ise bu konuda herhangi bir gelişme yaşanmamış; fotoğraf geniş kitleler ile de buluşamayınca ne fotoğraf endüstrisi gelişmiştir ne de arşivcilik. Sarayın arşivi dışında özel kişi ve kurumların cılız çabalarının dışında, değer sayılabilecek örnekler oluşturulamamıştır. Keza fotoğraf müzeleri ve enstitüleri alanında da öyle... Dünyanın neredeyse her yerinde fotoğraf müzeleri, fotoğrafın bulunduğu yıllarla birlikte kurulmaya başlanmış olmasına karşın, ülkemizde bu anlamda örnek yoktur. 21. yüzyıla gelmemize rağmen "fotoğraf müzesi" adıyla açılmış birkaç yer ise daha çok "galeri" özellikleri taşımaktadır. *.tr* dergisinde yayınlanan bu dosya vesilesiyle İstanbul ya da İzmir'de bir fotoğraf müzesinin kurulmasını diliyorum. Ya da bu bir fotoğraf enstitüsü de olabilir. Burada Osmanlı dönemi fotoğrafları, uzmanlar eşliğinde tasnif edilebilir. Bu şekilde fotoğraflar üzerinden şehirlerimizin tarihini yeniden okuma fırsatı yakalayabiliriz. Neden olmasın?

*Anadolu Medeniyetleri Araştırma Merkezi.

valuable examples could not be produced. Also photography museums and institutes... Although photography museums were established all around the world in the years photography was invented, there are no examples to that in our country. In the 21st century various venues opened under the name "photography museum" with rather "gallery" characteristics. I hope that this file published in '.tr' magazine will lead to establishment of a photography museum either in Istanbul or Izmir. Or a photography institute. Ottoman period photographs can be assorted under supervision of experts. This way we can get the chance to reread our cities' histories through these photographs. Why not?

*Anatolian Civilizations Research Center.

▲ 2015 yılı yaz aylarında ANAMED'te açılan Camera Ottomana Sergisi Osmanlı'da fotoğrafın hikâyesini anlatıyordu.

▲ The story of photography in the Ottoman was narrated in Camera Ottomana exhibition opened in ANAMED in the summer of 2015

◀ Yoğun ilgi gören Camera Ottomana'da sergilenen eserleri kapsayan kitap.

◀ The book featuring works exhibited in Camera Ottomana which drew intense interest.

SULTAN
2. ABDÜLHAMİD'İN

ARŞİVİNDEN

ÇOK ÖZEL FOTOĞRAFLAR

Exclusive photographs from
Sultan Abdul Hamid II's archive

Geleceğe Miras

DEVASA ARŞİV

GIANT ARCHIVE A LEGACY TO THE FUTURE

.tr dergisi
100 yıl önce
yağmalanmaktan
son anda
kurtarılan
Yıldız Fotoğraf
Albümleri'nin
izini sürdü. İşte 38
bin 599 eserden
kalanlar...
'tr' magazine
traced Yıldız
Photography
Archive, saved
from looting at the
last moment 100
years ago. Here
are what is left of
38 thousand 599
works...

Güzel sanatlarla yakinen ilgilenen Sultan İkinci Abdülhamid'in kendisi de fotoğraf çekti. Vaktinin bir kısmını Yıldız Sarayı'nda kurduduğu fotoğraf atölyesinde geçirirdi. Aynı zamanda iyi bir fizyonomist olan sultan, Harbiye'ye girecek öğrencileri fotoğraflarına bakarak seçti. Yine tahta çıkışının 25. yılında ilan edilecek genel af için bütün mahkûmların fotoğraflarını çektirmiş, aften yararlandırılacak mahkûmlar fotoğraflarına bakılarak seçilmiştir.

HER RESİM BİR FİKİRDİR

"Her resim bir fikirdir. Bir resim yüzlerce sayfa ile ifade olunamayacak hissî ve siyasi manaları telkin eder. Onun için ben tahrirî münderecâtan (yazılı bilgilerden) ziyade, resimlerden istifade ederim." Bunlar, devrini aşan bir şahsiyetin, Sultan İkinci Abdülhamid'in fotoğrafa verdiği önemi belirtmek için kurduğu cümlelerdir.

Fotoğraf sanatıyla yakından ilgilenen sultan, devrin sınırlarını zorlamış; tuttuğu özel fotoğrafçılara memleketinin ve Amerika'dan Japonya'ya kadar diğer ülkelerin fotoğraflarını çektirmişti. Mümkün merite saraydan çıkmayan Sultan Abdülhamid çektiği fotoğraflarla ülkesindeki ve dünyada olan gelişmeleri takip ediyordu.

GEÇMİŞİ ANALİZ

Sultan İkinci Abdülhamid devrinde çeşitli fotoğrafçılara çektirilen "Yıldız Fotoğraf Albümleri", 962 albüm ve 38 bin 599 fotoğrafı ihtiva etmektedir. Geçmiş analiz ve devrin koşullarının tahlili açısından oldukça önemli olan fotoğrafların orijinali Beyazıt'ta, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinde, bir kopyaları da Yıldız'da İslam Konferansı Teşkilatı Ta-

Sultan Abdul Hamid II, who took a close interest in fine arts, also took photos himself. He used to spend time in the photography studio he established in Yıldız Palace. Sultan, also a good physiognomist, would select Military College students by looking at their photographs. Again before announcing a general amnesty for the 25th anniversary of his ascension, he had all convicts' photos taken, and those to be granted amnesty were chosen from their photos.

EACH PHOTOGRAPH IS AN IDEA

"Each photograph is an idea. A picture can inspire emotional and political meanings which cannot be expressed in hundreds of pages. This is why I benefit from photographs rather than written information." These are the words Sultan Abdul Hamid the Second formed to express the importance he attached to photography.

Sultan who took a close interest in the art of photography pushed the boundaries of the period, and he hired private photographers and commanded them to take photos of his home country and other countries from America to Japan. Sultan Abdul Hamid who left the palace as rarely as possible, followed the developments in his country and the world through photographs.

ANALYZING THE PAST

"Yıldız Photography Albums" contain 962 albums and 38 thousand 599 photographs, taken by various photographers in the period of Sultan Abdul Hamid II. Originals of photographs which are of great importance for analyzing the past and the conditions of the period, are in Istanbul University Rare Works of Art Library in Beyazıt and their copies are preserved

rih Sanat ve Kültür Araştırma Merkezinde (IRCICA) muhafaza ediliyor. Burada araştırmacı ve meraklılarının hizmetine sunuluyor.

AZ KALSIN YAĞMALANACAKLARDI

Devletin en zor zamanlarında tahta geçen ve uzun yıllar Osmanlı tahtında kalarak çeşitli badireler atlatan sultan, 1909 yılında tahttan indirildi. Bu esnada Yıldız Sarayı da yağmalandı. Sultan İkinci Abdülhamid'in sarayda bulunan ve çok nadir, hatta kimisinin dünyada başka eşi olmayan kitaplardan oluşan devasa kütüphanesi de yağmacıların hedefindeki yerlendendi. Sultanın kütüphane görevlisi Kalkandelenli Sabri Bey kapının önünde durarak, önce kendisini öldürmeleri gerektiğini söyleyince kütüphane, dolayısıyla Yıldız Fotoğraf Albümleri de yağmalanmaktan kurtulmuştu.

OSMANLI'DAN AMERİKA VE AVRUPA'YA

Kendisi için çalışan fotoğrafçılara ülkedeki olayların ve kurumların fotoğraflanması görevini veren Sultan İkinci Abdülhamid, donanma gemileri, askeri kuruluşlar, fabrikalar, mektepler, camiler, karakollar, hastaneler başta olmak üzere pek çok yapının ve eserin, çeşitli açılış ve merasimlerin fotoğraflarını çekirtmişti. Ülkesinin Avrupa ve Amerika halkı nezdinde yanlış algılandığının farkında olan sultan, 1893 yılında ülkesinin propagandasını yapmak için çeşitli zamanlarda çekilmiş kurum, bina ve olay fotoğraflarından oluşan 51 albümü Amerika'daki National Library'ye, 47 tanesini ise İngiltere'de British Museum'a gönderdi.

▲ İkinci Abdülhamid idaresindeki Osmanlı'da Antep şehriden görünüm. 1900 yılında Kudüs'ün doğusundaki Mescid-i Aksa (altta).

▲ A view from Antep city in the Ottoman under rule of Abdul Hamid II. Al-Aqsa Mosque at eastern Jerusalem in 1900 (below).

in Organization of Islamic Cooperation Research Center for Islamic History Art and Culture Conference Organization (IRCICA) in Yıldız, also at the disposal of researchers and enthusiasts.

ALMOST LOOTED

Sultan who ascended to the throne in the most difficult period of Ottoman state and survived the hardships throughout his long years on the throne, was dethroned in 1909. Yıldız Palace was looted in the meantime. The huge library in Sultan Abdul Hamid's palace which featured very rare, even one of a kind books, were targeted by looters. Sultan's library clerk Mister Kalkandelenli Sabri blocked the door, and said that they had to kill him first which saved the library and consequently Yıldız Photography Albums from looting.

FROM OTTOMAN TO AMERICA AND EUROPE

Sultan Abdul Hamid II assigned photographers working for him to take photos of the events and organizations in the country, and mainly navy ships, military establishments, factories, schools, mosques, police stations, hospitals were photographed as well as numerous structures and works, various openings and factories. Sultan knowing that his country was misperceived by Europeans and Americans, sent 51 albums comprised of establishments, structures and event photographs taken at different times in 1893 to National Library in USA, and 47

SULTANIN FOTOĞRAFLARINI ZİYARET ETTİK

Beyazıt'ta İstanbul Üniversitesi'nin ana yerleşkesinin arka tarafında, ufak ama ismiyle müsemma bir kütüphane burası: Nadir Eserler Kütüphanesi. Mimar Kemalettin Bey tarafından 1913 yılında Medresetü'l-Kuzat, yani kadı medresesi olarak inşa edilmiş, Cumhuriyet devrinde ise kütüphaneye dönüştürülmüş. Sultan Abdülhamid Han'ın Yıldız Sarayı'nda bulunan şahsi kütüphanesindeki taş baskı, el yazması nadir kitaplar, haritalar, planlar başta olmak üzere pek çok nadir eser bu kütüphanede muhafaza ediliyor. Kütüphanenin heybetli demir kapısını aralayıp, küçük bir salondan ulaştığımız mermer merdivenlerle çıkıyoruz, binanın ikinci katına. Geçmişin tüm haşmeti karşımızda... Fotoğrafların tamamına yakını dijital ortama aktarılmış. Arama motorundan yapılan arama sayesinde fotoğraflara ulaşabiliyor, istediğiniz fotoğrafın dijitalini de alabiliyorsunuz.

ARŞİVDE NELER VAR?

Başta İkinci Abdülhamid devrinin en mukaddes icraatlarından biri olan Hicaz demiryolu olmak üzere, sultanın hükümdarlığı zamanında Osmanlı vatanında inşa olunan binaların, hayır eserlerinin, mukaddes beldelerin, Osmanlı şehirlerinin, gelen yabancı devlet adamları ve hükümdarların, sultanın katıldığı başta cuma selamlığı olmak üzere merasimlerin, devrin sokaklarının, caddelerinin ve meydanlarının fotoğraflarını bu gizli hazinede bulmak mümkün.

albums to British Museum in England with the aim to promote his country.

WE VISITED SULTAN'S PHOTOGRAPHS

Behind the main campus of Istanbul University in Beyazıt, there is a tiny but true to its name library. Library of Rare Works of Art... Built by Architect Mister Kemalettin in 1913 as Medresetü'l-Kuzat, Kadi Madrasah, was transformed into a library in the Republic era. Many rare items in Sultan Abdul Hamid Khan's personal library in Yıldız Palace, mainly lithography, rare handwritten books, maps and plans, are preserved in this library. Opening the majestic iron gate of library, we climb the marble stairs we reach after passing a small hall, and to the second floor of the building. All glory of the past is before us... Almost all photographs are transferred to digital media. All photographs can be accessed when searched on a search engine, and digital versions of photographs can be purchased.

WHAT IS IN THE ARCHIVE?

As one of the most sacred inventions of Sultan Abdul Hamid II's period, Hejaz Railway photographs are leading, photographs of buildings built on Ottoman lands during Sultan's rule, charity works, holy destinations, Ottoman cities, visiting statesmen and kings, ceremonies Sultan attended as Friday Divine Service Parades leading, streets, avenues and town squares of the period can be found in this hidden treasure.

◀ Yıldız Sarayı arşivinden nadide bir fotoğraf: Halep Saat Kulesi. 1 Eylül 1904'te Erzurum Sanayi Mektebi'nin açılışı (altta).

◀ A rare photograph from Yıldız Palace Archive: Aleppo Clock Tower. Opening of Erzurum Industrial School on 1 September 1904 (below).

Merve Ay Sinegraf

“YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ SON 50 YILIN EN ÖNEMLİ KÜLTÜR HAREKETİDİR”

YUNUS EMRE INSTITUTE IS THE MOST SIGNIFICANT CULTURAL MOVEMENT OF THE LAST 50 YEARS

Süper Baba, Ekmek Teknesi ve Deli Yürek gibi uzun soluklu dizilerin yönetmeni Osman Sınav'la Türk sineması üzerine keyifli bir söyleşi gerçekleştirdik.

We held an enjoyable interview with Osman Sınav, director of long-winded TV series as 'Süper Baba' (Super Dad), 'Ekmek Teknesi' (Bread and Butter) and 'Deli Yürek' (Crazy Heart).

Osman Sınav, Türk sinema tarihinde asistanlık yapmadan yönetmenliğe başlayan iki isimden biri. Kendi ifadeleriyle senaryolarında hayatından, yaşadıklarından, çevresinden ve ülkesinden etkileniyor. Sınav, "Benim filmlerimde yörem ikliminin inadı ve refleksi vardır." diyor. Sınav'la gerçekleştirdiğimiz söyleşimizde sinema sanatından yönetmenliğe ve oyunculuğa kadar birçok konu üzerinde durduk. Ayrıca Mustafa Kutlu'nun öyküsünden uyarladığı *Uzun Hikâye* filmine de yer verdik.

■ **Günlük rutininizden bahseder misiniz? Bir gün boyunca neler yapıyorsunuz?**

Gün içerisinde yapmak istediğim çok şey var; ama çoğunu yapamıyorum. Çünkü genellikle çalışıyorum. Sabah kalkıp hazırlanıyorum ve çayımı içmek için sabırsızlanıyorum. Sonra da o çayı hak etmek için çalışmaya başlıyorum. Vaktim olursa okuma yaparım. Sette değilsem hemen hemen her gün projelendirdiğim konuların senaryo çalışmalarını yapar, yazar arkadaşlarımla sohbet ederim. Bir proje üzerine fikir üretmeye çabalarım. Vaktimin çoğu böyle geçiyor. Eğer o gün kafamda yeni bir fikir oluşmadıysa mutsuz yatarım. Mutlu yatabilmem için o gün yeni bir fikrimin olması lazım. Bu bende refleks olarak gelişmiş ve ben böyle yaşıyorum.

Osman Sınav is one of the two names in Turkish cinema history to become a film director before working as an assistant. In his own words, his screenplays are inspired by his life, his experiences, his environment, and his country. Sınav says "In my films, the tenacity and reflexes of my hometown's climate can be seen." In our interview with Sınav, we discussed numerous topics from art of cinema to directing and acting. And his adaptation of Mustafa Kutlu's story 'Uzun Hikâye' (Long Story) as well.

■ **Can you tell us about your daily routine? What do you do during a day?**

There are many things I'd like to do during the day but I cannot do most because I am usually busy working. I wake up, get ready and cannot wait to have my a cup of tea. Then I start working to deserve that tea. I read if I have time. When I am not on the set, I work on screenplays on subjects I conceptualized and talk to my writer friends almost everyday. I try to generate ideas for a project. This is how I spend most of my time. If I come up with nothing new that day, I go to bed unhappy. To go to sleep happily, I must have a new idea that day. It has become a reflex for me and this is how I live.*

■ **Who has supported you the most throughout your career?**

It is not a must to get support from a per-

◀ **Yönetmen Osman Sınav, başrol oyuncusu Kenan İmirzalıoğlu ile *Uzun Hikâye* filminin setinde.**

◀ **Director Osman Sınav on the set of film 'Long Story' with leading actor Kenan İmirzalıoğlu.**

▲ Osman Sınav, henüz sinema kariyerinin başında olduğu 1980'li yılların ortasında kamera arkasında.

▲ Osman Sınav behind the camera in the mid-1980s, at the beginning of his cinema career.

■ Kariyeriniz boyunca en çok kimden destek aldınız?

İlla birden destek görmenize gerek yok. Ben Allah'tan başka kimseden destek almadım. Üstelik sinemacı olmaya karar verdiğimde bu işi yapan kimseyi tanıımıyordum. Aynı zamanda Türk sinema tarihinde hocam Metin Erksan'dan sonra asistanlık yapmadan yönetmenliğe başlayan ikinci kişiyim. Yani hem asistanlık yapma fırsatım olmadı hem de sektörden kimseyi tanıımıyordum. Önce sinema ile ilgili kitaplar okumaya başladım. Bir de ben çok hayal kuran bir adamım. İnsanların hayallerinin olması önemli. Eğer kendi hayalinizi kurarsanız daha sonra adım adım onu besleyecek strateji oluşturmaya başlarsınız. Doğru hayal ortağı ve stratejiyle hayalinize ulaşırsınız. Eğer bir hayaliniz yoksa sadece başkasının hayalinin parçası olursunuz. Tercih sizin...

■ Sizce bir yönetmen nasıl olmalıdır?

Allah'ın külli iradesinin içinde Rabbim bize cüzi bir irade vermiştir. Cüzi iradeyi en geniş yelpazede kullanabilen kişi yönetmen olabilir. Bana göre bu yönetmen olabilmenin ön şartıdır. Bunu yapamayan kişiden teknik mühendis veya yönetici olur; ama yönetmen olmaz. Çünkü biz insan hayatı üzerinden bir kurgu üretiyoruz. Bu, kader kurgusunun labirentlerinde dolmak gibi bir şey. Yani Tanrı'nın yarattığı kurguyu analiz ederek, yeniden oluşturuyoruz. Bu aynı zamanda bu kurguyu algılamamız için de bir anahtar. Ayrıca yönetmen çok çalışmalıdır. Sinema, sosyoloji, psikoloji, felsefe bilmesinin yanı sıra tüm sanatlar hakkında da biraz bilgi sahibi olmalıdır. Yönetmenin bol bol okuması, insanı tanınması ve ona ulaşması gerekli.

son. I had nobody's support but God's. Moreover, I knew no one in the business when I decided to become a film-maker. At the same time, I am the second person in Turkish cinema history after my mentor Metin Erksan, who started directing films before working as an assistant. I did not get a chance to work as an assistant and also I knew no one in the industry. First, I started reading about cinema. Besides I am a dreamer. One must have dreams. If you have your own dreams, then step by step you start developing a strategy to nourish it. With the right dream partner and strategy, you will achieve your dream. If you do not have a dream, you will only become a part of someone else's dream. It is your choice.

■ In your opinion how should a director be like?

Within God's universal will, we are granted an insignificant will by the God. A person who uses this willpower as broadly as possible can be a director. For me, this is a prerequisite to become a director. One who cannot do this can become a technical engineer or a manager; but not a director. Because we create fiction based on human life. This is also a key for us to comprehend this fiction. Besides, a director should work hard. In addition to possessing knowledge on cinema, sociology, psychology, philosophy, he should also be informed a little about all fields of art. Director must read a lot, know and reach people.

■ So what do you have to say on difficult and entertaining aspects of your profession?

Directing is not always fun and games as is the case for all professions. For instance, I work an average of 15 hours everyday since I began this profession. I doubt any other profession requires this long working hours. But I am one of those who think that no one dies from working. This is why I have no problems with working hard. Directing is a truly entertaining profession. You meet different people from all walks of life, and tell their stories. You reveal their stories sometimes in a comedy, in a drama or with action scenes. This way you also get the chance to see life in its entirety.

■ **Peki, mesleğinizin zor ve eğlenceli taraflarıyla ilgili neler söyleyeceksiniz?**

Her mesleğin zor yanları olduğu gibi yönetmenliğin de var. Örneğin ben mesleğe başladığım yıldan bu yana günde ortalama 15 saat çalışıyorum. Herhalde hiçbir işte bu kadar uzun çalışma saati yoktur. Ama ben çalışmaktan dolayı kimsenin ölmeyeceğini düşünenlerdenim. Bu nedenle çok çalışmaktan yana bir sıkıntım yok. Yönetmenlik, gerçekten eğlenceli bir meslektir. Hayatın her tarafından değişik insanlarla karşılaşsınız ve onların hikâyelerini anlatırsınız. Bunu kimi zaman komedi kimi zaman dram kimi zaman da aksiyon sahneleriyle ortaya koyarsınız. Böylece hayatı tüm yönleriyle görme şansınız da olur.

■ **Senaryolarınızın esin kaynaklarından bahseder misiniz?**

En çok kendi hayatımdan, yaşadıklarımın esinleniyorum. Daha sonra da çevremden ve ülkemden... Hemen akabinde de bunu yazabilecek yazar arkadaşlarımla buluşuyorum, sonra çalışmalara başlıyoruz. Sanatçı yaşadığı çağın tanığıdır derler. Eğer yaşadığınız çağa, tarihe ve ülkeye tanıklık etmek istiyorsanız, yaşadığınız ülkenin şartlarını, içinde bulunduğu atmosferi tarif etmeniz ve oraya kayıt düşmeniz gerekiyor. Ben de bu bağlamda Türkiye'nin yaşadığım dönemini analiz etmek istiyorum. Benim yaşadığım zamanlara gelecekte tarihçiler nasıl bakacaklar, onu düşünüyorum. Çünkü bence tarih bilimi biraz da geleceğe yönelik projeksiyon oluşturmaktır. Tarihinizi bilmezseniz, geleceğinizi kuramazsınız.

■ **Oyuncu seçimlerinde nelere dikkat edersiniz?**

Öncelikle senaryodaki karakterlerin özelliklerini inceliyorum ve onları hayal ediyorum. Hayalimde oluşturduğum karakteri fizik, ruh ve refleks olarak hangi oyuncuyla çizebilirim diye düşünüyorum; ona göre seçim yapmaya çalışıyorum. Kariyerim boyunca hiçbir zaman "Projelerimde meşhur oyunculara yer veririm, seyirci tarafından daha çok sevilir." diye düşünmedim. Hiçbir filmi içerisinde ünlü biri yer aldığı için seyretilmedim. Hiçbir filmimde de ünlü diye birine rol vermedim.

■ **Can you tell us what inspires you for your screenplays?**

I am primarily inspired by my own life and my experiences. And then by my environment and my country... I meet with my writer friends who can draw this up immediately afterwards, and we start working. They say "Artist is a witness of the period s/he lives in." If you wish to be a witness of the period, history and country you live in, you must describe the conditions of the country you live in, the atmosphere surrounding it, and make an entry there. In this regard, I too would like to analyze the period Turkey is in which I am a part of. I think about how the future historians will see the period I am living in. Because for me, science of history is a little about making future projections. You cannot build a future unless you know your history.*

■ **What do you pay attention to in selecting casts?**

First of all I analyze the traits of characters in the screenplay and I picture them. I look for an actor with whom I can draw the character I imagined with physical, mental traits and reflexes. I try to make a selection considering these. Throughout my career, I never said "if I cast famous actors in my projects, audience will like it more." I have never seen a film because it featured famous actors. And I have never cast someone for a film because they are famous.

■ **Have you ever considered becoming an actor? If you were one, what kind of movie would you like to perform in?**

What you want to exist with in this world

■ **Siz hiç oyuncu olmayı düşündünüz mü? Oyuncu olsaydınız nasıl bir filmde yer almak isterdiniz?**

Bu dünyada neyle var olmak istediğiniz önemli ve benim var olma sebebim bu değil. Ben yaratıcının bana verdiği cüzi iradeyi kullanmaya çalışan biriyim. Fotoğraf çekilirken utanan bir adam olarak oyunculuk yapamazdım. Oyunculuk, gerçeği inşa etmek için hakikat arayışında bir yöntem kullanarak yetenekli insanların yapması gereken bir iştir. Oyuncular, insanların yaşadıklarını kurguladığımız hikâyelerdeki sır takipçileridir.

■ **Filmlerinizde doğup büyüdüğünüz yerin etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?**

Ben Yörük kökenliyim. Burdur'un Yeşilova kazasının Düden köyünde doğdum. Tabii ki doğup büyüdüğüm coğrafyanın filmlerime etkisi olmuştur. Yaptığım işlerde, oyuncularına aktardığım beden dilinde, o toprakların ve Yörük kültürünün yansımalarını görüyorum. Reji yapmak, oyunculara oyun vermek, mizansen bulmak davranışla ilgilidir. O davranış irdelediğinizde muhakkak altından kültürünüzün izleri çıkıyor. Benim filmlerimde de yörem ikliminin inadı ve refleksi vardır.

■ **Uzun Hikâye filminizle ilgili neler söyleyeceksiniz?**

Mustafa Kutlu'nun aynı adlı kitabını yaklaşık 12-13 yıl önce okuduğumda, onun filmini yapmak istedim ve bu hikâye uzun yıllar bendeki tazeliğini hiç yitirmedi. Bu senaryo için yıllarca

◀ **Filmlerine derinlikli araştırmalarla hazırlanan Sınav, 1981 yılında İstanbul'daki çalışma odasında.**

◀ **Sınav in his study in 1981 preparing for his films with thorough research.**

matters and that is not my reason for being. I am someone who tries to utilize the insignificant willpower granted to me by the Creator. I could not have been an actor as a person who feels embarrassed even when posing for a photo. Acting is a profession for talented people who utilize a method in search for the truth with the aim to build the reality. Actors are the pursuits of mysteries in stories in which we fictionalize people's experiences.*

■ **Do you think the region you were born and raised in has an influence on your films?**

I have Yuruk (Turkish nomads) ancestors. I was born in Düden village in Yeşilova district of Burdur. Of course, the geography I was born and raised in influences my films. In my works, in body language I transfer to my actors, I see echoes of those lands and Yuruk culture. Directing, giving actors cues, coming up with scenes is about behavior. When you analyze that behavior, you surely find traces of your respective culture. And in my films, the tenacity and reflexes of my hometown's climate can be seen.

■ **What would you like to say about your film 'Uzun Hikâye' (Long Story)?**

When I read the book by Mustafa Kutlu with the same title 12-13 years ago, I wanted to adapt it to a film and this story has been fresh for me for long years. I worked with numerous friends on this screenplay but I was not satisfied with the results. When I finally came up with the final screenplay, I said "This will be it!" I convinced myself and I think it turned out fine. Actually, 'Long Story' became a Yunus Emre Institute film by itself. We have traveled to Jordan, Tehran, Poland, Bosnia-Herzegovina, Macedonia, Kazakhstan and many more countries with Yunus Emre Institute. And I must add, Yunus Emre Institute is the greatest cultural movement of Turkish Republic in the last 50 years. Back to the film, although it does not depict an emigration story, when you interpret it with dramatic reading method 'Long Story' turns out to be an emigration film. In the end, people migrate from a place they suffer to a place they are fed. The emigration here is to go to a more fair and just place both physically

birçok arkadaşımınla çalıştım ama tatmin olamadım. Filmdeki senaryoya ulaştığımda, "Tamam bu olacak!" dedim. Kendimi ona ikna ettim ve bence güzel oldu. Aslında *Uzun Hikâye*, kendiliğinden Yunus Emre Enstitüsü filmi oldu. Bu film ve Yunus Emre Enstitüsü ile Ürdün'e, Tahran'a, Polonya'ya, Bosna Hersek'e, Makedonya'ya, Kazakistan'a ve daha birçok ülkeye gittik. Şunu da söylemeliyim, Türkiye Cumhuriyeti'nin son 50 yılda yaptığı en büyük kültür hareketi Yunus Emre Enstitüsüdür. Tekrar filme dönecek olursak, hicret hikâyesi anlatmasa da dramatik okuma metoduyla baktığınızda *Uzun Hikâye*, bir hicret filmidir. Sonuçta insan kötülük gördüğü bir yerden beslenebileceği bir yere hicret eder. Burada söz konusu olan hicret, manen ve madden daha doğru ve adaletli yere gitmektir. Filmdeki Ali karakteri de hep daha iyi ve adaletli bir yere doğru gider. Adaletsizlik gördüğü anda buna tavır alır, isyan eder. Daha iyi olacağına inandığı ya da yeni umutlar taşıyacağı bir yolculuğa çıkar. Hikâyesi trende başlar, trende devam eder.

■ Hayalinizde bir film ve gerçekleştirmeyi planladığınız projeleriniz var mı?

Çok fazla hayalim var, ama son yıllarda birine konsantre oldum. Beş filmi içeren bir proje hayata geçirmek istiyorum, inşallah bunu başaracağım. Bu beş film, Osmanlı'nın yıkılışı ve Kurtuluş Savaşı'nın başlangıç yıllarının hikâyesini konu edinecek. Beş filmin de afişinde "Vatan Sevgisi İmandandır" ibaresi yer alacak. Çünkü bu bir refleksin ifadesi. Bu filmlerden biri Sultan Abdülhamid Han'a yapılan Yıldız suikastı ile başlayacak. Çünkü bana göre Birinci Dünya Savaşı'nın başlangıcı 5 Temmuz 1905 Yıldız suikastıdır. Başarılammış ve bu nedenle savaş ertelenmiştir. Ayrıca bu vaka, dünya terör tarihinin ilk saatli bombasının kullanıldığı suikasttır. İkinci hikâyem, Trablusgarp Savaşı olacak. Üçüncüsü de bir Çanakkale filmi çekmek istiyorum. Yalnız benim hikâyem, ilk kurşunun atıldığı yerden, Avusturalya'dan başlayacak. Bir de Yemen ve Medine Müdafaası'nı çekmek istiyorum. Bu beş filmi yapmadan ölürsem gözlerim açık gider.

and spiritually. Ali character in the film always moves towards a better and more just place. When he witnesses injustice, he takes a stand, reacts against it and sets out on a journey where he believes things will be better or carries new hopes. His story begins and continues on a train.

■ Is there a film or a project you would like to realize?

I have many dreams; but I have been focused on one in recent years. I aspire to realize a project featuring five films, and I hope I will achieve that. These five films will depict the downfall of Ottoman Empire and the early years of War of Independence. The phrase "Patriotism lies in Faith" will be on posters of all five films. Because this is the expression of a reflex. One of the films will begin with the Yıldız assassination which targeted Sultan Abdul Hamid. Because in my opinion the beginning of the First World War is Yıldız assassination that took place on 5 July 1905. It was not successful so the war was delayed. Besides this incident is the first assassination attempt where the a time bomb was used for the first time in the history of world terror. My second story will be on Turco-Italian War. I also wish to shoot a film on Çanakkale War as a third. But my story will begin in Australia, where the first bullet was fired. I would also like to shoot a film on Defense of Yemen and Medina. If I die before I make these five films, I will have died in disappointment.

▲ Sınav, Yazar Mustafa Kutlu'nun *Zafer Yahut Hiç* isimli romanından serbest uyarlanan *Hatasız Kul Olmaz* dizisinin çekimlerinde.

▲ Sınav during shooting of series 'No Man is Without Fault', a free adaptation from Mustafa Kutlu's novel titled 'Victory or Nothing'.

📷 Ömer Erdem 📷 Murat Germen

Sanatçı ve Zamanı

ARTISTS IN THEIR TIME

İstanbul Modern’de “Sanatçı ve Zamanı” temasıyla açılan yeni daimi sergi, Türk edebiyatının mihenk taşı Ahmet Hamdi Tanpınar’dan ilham alıyor.

Istanbul Modern’s new collection exhibition “Artists in Their Time” is inspired by Ahmet Hamdi Tanpınar, a most prominent figure in Turkish literature.

Yaklaşın, yaklaşın, yaklaşın, daha, daha da yaklaşın. Şu kollarımı iki yana açmış, denizin derinliğine doğru tedirgin ilerleyen adamın sırtına bakın. Ne kadar da gergin. Zaman bir zemberek olmuş da kaslarında sıkışmış sanki. Hemen başınızı sağa çevirin, şu kollarında simitlerle acemi civcivler gibi şakıyan çocuklara yoğunlaşın. Yetmez, geri çekilin, el ele tutuşmuş sevgililere dikkat kesilin. Hiç ayrılmamak üzere sözleşmişler sanki. Ya şu, hemen öndeki, kıyafetleri ile denize girmiş başörtülü kadın! O belli, suda

Come close, close, close, closer, closer. Look at the back of that man with his arms spread wide open, uneasily going towards the depths of the sea. How tense. It is as if time transformed into a spring, and got stuck in his muscles. And turn your head right immediately, focus on the kids singing like chicks with floatation rings on their arms. It is not enough, take a step back, pay attention to the lovers holding hands. It is as if they agreed never to separate. How about that woman right ahead wearing a headscarf, bathing in the sea with her clothes on! It is

▲ Kromojenik baskı, Muta-morfoz serisi. Zincirlikuyu, İstanbul 2013.

▲ C-print, Muta-morphosis. İstanbul, Zincirlikuyu 2013.

fazla kalamamış. Ürkmüş mü? İfadesiz yüzü zamanı silmiş. Manuel Çıtak'ın 2000 yılında Kilyos Plajı'nda çektiği bu siyah beyaz fotoğraf, İstanbul mahşerini sunuyor bize. Neredeyse biraz daha içine dalsak su yekpare olacak, Karadeniz daha bir kararacak, bir şehrin hararet içindeki değişim hızının su mağarasına dönüşecek. Fakat mademki "Sanatçı ve Zamanı" başlığını taşıyan bir sanat sergisindeyiz; fotoğrafların, resimlerin, heykel ve işlerin dışına çıkmaya, daha bir çıkmaya başlamalı; okumanın, düşünmenin, anlamamanın ve yorumlamanın özgür uzayına dalmalıyız. Zamanı, zamanımıza taşmalıyız.

NE İÇİNDEYİM ZAMANIN...

İstanbul Modern'de açılan sergi, özünde Ahmet Hamdi Tanpınar'ın (1901-1962) "Ne içindeyim zamanın, ne de büsbütün dışında; yekpare, geniş bir anın parçalanmaz akışında..." mısralarından ilham alıyor ve "sanatçıların zaman fikri" etrafında birey olarak kendilerini ve çalışmalarını nasıl konumlandıkları odaklanıyor. Doğu - Batı, eski - yeni, gelenek ve modernlik konularına dalıyor. Değişimin, durmaksızın değişimin mutlak bir kanun olduğu İstanbul'da, zamanın ayak izlerini takip etmek imkânını sunuyor. Daha da ötesi var elbette: Anadolu ve bütünüyle hayat merceğine yansıyor sanatın, sanatçıların. O sebepten bir yandan Coşkun Aral'ın objektifinden bize geçiyor şehvetle ateşlenen bir silah ve onun dumanları. Orta Doğu yanıyor. Neş'e Erdok'un resminde ceketini dalına atmış kafası dazlak, beyaz gömleklili bıçkın delikanlı bir yandan isyanı ve belki de asıl çaresizliği duyuruyor. Öyle ya zaman bazen çaresiz kalmaktır. Ki buradan baktığımızda değişim, zaman bir duygular patlaması, parçalanmasıdır.

Modern Türk sanatının tecrübesi elbette modern hayatımızın, o hayatın, arayış, dönüşüm ve çatışmalarının da göstergesidir. Felsefi ve kuramsal bağlamda başlı başına bir mesele olan, sanat ve zaman, bir yönüyle sanat eserlerinde somutlaşmakta, böylelikle de izleyiciye kolay ve topluca anlaşılabilir bir düşünce alternatifini sunmaktadır. Burhan Uygur'un minyatür sanatımızdan açık izler taşıyan *Kapı* eseri bu bakımdan tipik ve çarpıcı bir örnektir. Burada kapı hem girmeyi hem çıkmayı hem sıkışmayı asıl önemlisi ise hareket ve zaman içinde oluşmuş hayat renkliliğini sunmaktadır. Zaman ölü değildir. Ölümün ana yurdu, Doğu'da hiç ölümlü değildir. Evet, değişim hızlı, ezi-

apparent, she could not stay in the water for long. Was she scared? Her blank face erased time. This black and white photograph taken by Manuel Çıtak in 2000 at Kilyos Beach, presents us the Istanbul crowd. If we stare a bit more, water might become uniform, Black Sea might get even darker, and turn into a sea cave of a city's feverish pace of change. But since we are visiting an art exhibition titled "Artists in Their Time", we should begin going beyond and beyond the photographs, paintings, sculptures, and artworks, and submerge into the free space of reading, thinking, comprehending, and interpreting. We must bring the time into our time.

I AM NEITHER WITHIN TIME...

Exhibition opened in Istanbul Modern takes as its starting point the words of Ahmet Hamdi Tanpınar (1901-1962), "I am neither within time nor completely outside of it, but in indestructible flow of a uniform, extended moment..." and "focuses on how artists position their work and themselves as individuals within the concept of time". Exhibition meditates on topics West-East, old-new, tradition and modernity. It offers an opportunity to follow the footsteps of time in Istanbul where change, constant change is an unconditional law. There is of course more to it: Anatolia and life in its entirety reflect on art's, artists' lens. This is why through Coşkun Aral's lens, we see a gun fired with lust and its smoke. Middle East is on fire. In Neş'e Erdok's painting, a bald-headed, tough young boy in a white shirt with his jacket thrown on a branch gives voice to rebellion on one hand, and maybe in fact despair. It is what it is: time is being desperate at times. And when we look from our standpoint, time*

▲ Fotoğraf: Manuel Çıtak. Gümüş jelatin baskı. Kilyos Plajı, İstanbul 2000.

▲ Photograph: Manuel Çıtak. Silver gelatin print. Kilyos Beach, İstanbul 2000.

► İstanbul Modern Sanat Müzesi Koleksiyonu.

► İstanbul Museum of Modern Art Collection.

ci, çok çarpıcıdır ancak bir yandan da sesler ve renklerle dopdoludur. Burada önemli olan, Türk sanatının zamana şahitliği değil, bu şahitliğin insan tarafında gününde ve erkence algılanıp algılanmadığıdır.

ANADOLU MOTİFLERİ

Bedri Rahmi Eyüpoğlu'nun Anadolu motiflerinden esinlenerek kurduğu resimdeki renk ve çizgi cümbüşü bir yana, zamanın minimal dokunuşları, kırmızı masanın üzerine yerleştirilmiş çay bardaklarında açığa çıkar. Detaylar zaman kuşunun sert gagaları kadar narin pençeleriyle de süslenmiştir. Tıpkı Avni Arbaş'ın resminde denize çıkan balıkçılar tablosunda olduğu gibi, renk ve çizgi zamanda düğümlenir, nazar boncuğu gibi boşluğa asılır. Fotoğraflar, video sanatları, heykeller, hiç dinmeyen ve çok gerilimli değişim ruhunu hem eleştirir hem de yorumlar. Burhan Doğançay ise sokaktan, duvarlardan topladığı nesnelere, zamanın izini kendi yorumuyla nesne olmaktan öte bir tür "artı gerçeklik" çıkarır. Gördüğümüz gerçeğin

is a burst and disintegration of emotions.

Experience of contemporary Turkish art naturally demonstrates our modern living and the pursuit, transformation and conflicts within that living. Art and time are issues on their own both in philosophical and theoretical contexts, and these in a way become concrete in works of art thus offering the viewer a simple and collectively comprehensible alternative thinking. Burhan Uygur's work titled 'Kapı' (The Door), clearly bearing traces of traditional Turkish miniature art, is a typical and striking example in this respect. Here the door represents entering and exiting, being stuck, but more importantly it illustrates the zest of life arising from among motion and time. Time is not dead. In East, the homeland of death, it is not mortal at all. Yes, change is rapid, overwhelming and utterly intense however it is filled with sounds and colors too. What matters here is not Turkish art witnessing time, it is whether humanity perceives this witness state in due time and prematurely, or not.

▼ Hüseyin Bahri Alptekin. Payetli reklam panosu, 2001.

▼ Hüseyin Bahri Alptekin. Sequins mounted on plastic plate, 2001.

ANATOLIAN PATTERNS

The color and line festivity in Bedri Rahmi Eyüpoğlu's painting inspired by Anatolian patterns aside, minimal touches of time are revealed on tea glasses placed on the red table. Details are adorned with hard beak of time bird as well as with its delicate claws. Just like in Avni Arbaş's painting depicting fishermen going out to the sea, color and line knot in time, and hang in space like an evil-eye talisman. Photographs, video arts, sculptures both criticize and interpret the unmitigated and highly tense soul of change. With objects he collects from streets and walls, Burhan Doğançay generates some kind of "augmented reality" rather

gerçeküstü boyuta taşınmasıdır. Adnan Çoker'in vaktiyle çok popüler olmuş, bugün klasik sayılan silik çerçeve içindeki oval ve mor dokunuşları, okumanın manifestosu sayılmalı. Zaman batan güneş gibidir onda.

Sergideki en ilginç eser, Erol Akyavaş'ın politik, fütürist, gelenekten çıkarak modernini kucaklayan çalışmasıdır. Elif gibi yukarı uzanmaya çalışan dikey çizgiler, insanda ilkin bir zaman çiti duygusu oluşturmaktadır; İslam yazısından mühlhem üst kısımdaki çiziktirmeler bulutumsu havaya bürünmekte ve kendi zamanını sorgulayıcı, ruh akışına bağlanmakta. Döngüsel olan, teslimiyetçidir de onda. Komet'in saçılmış kibritleri, Şahin Kaygun'un düşsel çizimleri de öyle. Zaman tekin de sayılmaz.

Geri çekilip kalbimizin sesini dinledikçe, eserlerin içine daha daha da içine girdikçe, zamanın ve içimizdeki büyük değişimin yavaşlamadan sürdüğünü, hemen saptığımız ilk sokakta bizi kucakladığını görmek de zaman ile mekân arasındaki geçişkenliğin kanıtı olmalı. Sanatçının zamanı sadece eserde hapsolmez, asıl biz sergiyi gezdikten, eseri gördükten sonra varlığımızın parçasına dönüşür. Zaman, diridir.

SERGI KİTABI

"Sanatçı ve Zamanı" sergisi için Türkçe - İngilizce olarak hazırlanan koleksiyon kataloğu, sergideki çalışmalar ve sanatçılar üzerine metinlerin yanında, konuk yazar olarak sanat tarihçisi ve eleştirmen Ahu Antmen ile edebiyat tarihçisi ve Ahmet Hamdi Tanpınar uzmanı Handan İnci'den birbirini kesen bağlamlarda makalelere yer veriyor. Antmen, zaman fikri üzerinden Türkiye'de modernleşmeye ve kuşakların birbirleriyle olan etkileşimlerine eğiliyor. İnci ise Tanpınar'ı biyografik bir anlatımla tanıtırken, zaman kavramını yazarın çalışmalarındaki referanslarla ele alıyor.

than an object from traces of time with his own reading. What we see is transfer of real to a surreal dimension. Adnan Çoker's oval and purple touches in a worn frame, once popular now classic, should be regarded as the manifest of reading. There, time is like the setting sun.

The most gripping work in the exhibition is Erol Akyavaş's political and futuristic work in which he abandons tradition and embraces modernity. Vertical lines trying to reach up like letter aleph, reminds one of a time fence at first; scribbles at top inspired by Islamic inscription assume a nebulous state, question its own period, connect to soul flow. What is cyclical is at the same time submissive. So are Komet's scattered matches and Şahin Kaygun's fantastic drawings. Time is not auspicious anyway.

As we step back and listen to the sound of our hearts, as we go deeper and deeper into the works, realizing that time and the great change in us persist without slowing down and embrace us immediately in the first street we enter, must be a proof of the transitivity between time and space. Artist's time is not confined to the artwork, it actually becomes a part of our existence after we visit the exhibition and see the artwork. Time is living.

EXHIBITION BOOK

In addition to texts on artworks and artists, collection catalog in Turkish - English for "Artists in Their Time" exhibition features articles in overlapping contexts by guest authors, art historian and critic Ahu Antmen and literary historian and Ahmet Hamdi Tanpınar expert Handan İnci. Antmen focuses on modernization and interaction of generations in Turkey through concept of time. Introducing Tanpınar through a biographical narrative, İnci deals with concept of time with references to writer's works.

ZİYARET İÇİN

Salı - Pazar: 10.00-18.00

Perşembe: 10.00-20.00

Bilet: 10 TL

(İndirimli 5 TL)

Perşembe günleri

ücretsiz.

www.istanbulmodern.org

VISITOR INFORMATION

Tuesday - Sunday:

10 a.m. - 6 p.m.

Thursday:

10 a.m. - 8 p.m.

Ticket: 10 TL

(Discount 5 TL)

No entrance fee on

thursdays.

www.istanbulmodern.org

.tr dergisi olarak PEN Yazarlar Derneği'nin desteği ile gerçekleştirilen Birinci Dağlarca Şiir Ödülü'nü Şair Şükrü Erbaş ile paylaşan yazarımız Ömer Erdem'i tebrik ediyoruz.

As '.tr' magazine we congratulate Ömer Erdem, who shared The First Dağlarca Poetry Prize with poet Şükrü Erbaş, organized with support from PEN Association of Writers.

Leyla İpekçi Onur Aykutlu

Tevhid Sanatçısının “EN GÜZEL” İCRASI

“MOST BEAUTIFUL” PERFORMANCE OF ARTIST OF ONENESS

“Evrensel” gelenekler, tevhid sanatçısı aracılığıyla aktarılmaya devam eder. Bunu paylaşmasının yolu; imalı yani dolaylı ifadeye başvurmaktır. Yani sanat.

The artist of oneness continues to convey “universal” traditions. The way to share this is appealing to implication which is indirect expression. That is art.

Tevhid sanatçısının malzemesi sevgidir. Sevdiği insana bakar ve onda bütün mevcudatı görür. Görmek ister. Sevdiğinin yüzünde denizleri, ummanları, dağları, ovaları, bulutları yıldızları, ağaçları görür. Onun yüzünde kuşları, yunusları, bülbülleri, arıları seyrederek.

Her şey, sevdiğinin yüzüdür. Nereye dönse baktığı odur. Bu sevme edebi; başlı

The material of artist of oneness is love. Artist looks at the one s/he loves and sees all assets. Artist desires to see. S/he sees the seas, oceans, mountains, plains, clouds, stars, trees. Artist watches the birds, dolphins, mockingbirds on beloved's face.

Everything is the face of the beloved. Artists sees the loved one wherever s/he turns. This manners of love promise all of us a journey of “being human” all by itself. I will

başına bir “insan olma” yolculuğu vaat ediyor hepimize. Tevhid sanatçısı derken ne demek istediğimi buradan hareketle kabaca açmaya çalışacağım.

Sevdiğinin yüzündeki anlamı ifade etmek isteyendir tevhid sanatçısı. Onun yüzünde gezinir, dinlenir, yolculuk eder. Döner. Kâbe’yi tavaf eden hacıdır o. Yönsüzlüğe döner. Biriktirdiği tüm kayıtları siler atar. Hudutları kaldırır her tavafında. Maşukunun gözünü kaşını, ayva tüylerini, gamzesini överken.... Övdüğü Hak’tır tevhid sanatçısının. Hak ise insandan görünür en yetkin haliyle. Yunus Emre şöyle der: “Bizim sevdiğimiz Hak’dır, bu halka göz ü kaş gelir!” Nitekim ayette Adem’i kendi suretinde yarattığından bahseder Cenab-ı Hakk. Bu Adem, nefs-i emare-sinden geçmiş, nefsinin ruh kılmış, kâmil seviyeye çıkmış insanın makamıdır. Meleklerin secde ettiği... İblisin ise etmediği... Adem’in manası ise “Resulullah” ile tamamlanır.

Tevhid sanatçısı; tıpkı Hz. Peygamber (S.A.V.) gibi kendi nefsinden söylemez, kaynağından ne emanet alıyorsa onu devam ettirir. “Evrensel” gelenekler, onun aracılığıyla aktarılmaya devam eder. Bunu paylaşmasının yolu; imalı yani dolaylı ifadeye başvurmak. Yani sanat. İster yazarak, ister çizip boyayarak, ister ney gibi feryat ederek. Çünkü vasıtasız olarak dile gelmesi mümkün değildir hakikatin. Hz. Peygamber’in Cebrail vasıtasıyla vahiy üzerinden bildirmesi gibi tevhid sanatçısı da maşuk vasıtasıyla söyler, kendi nefs-i emmare’sinden söylemez. Ona

▲ Tevhid sanatçısı, geçmişten aldığı estetik unsurları evrensel ölçülerle zenginleştirerek geleceğe taşır. Tıpkı Süleymaniye Camii’nde olduğu gibi...

▲ Artist of oneness carries the aesthetic elements inherited to the future with enriching these according to universal measures. Just like in Süleymaniye Mosque...

roughly try to explain what I mean when I say “artist of oneness”, starting from this.

Artist of oneness is the one who tries to express the meaning lover’s face carries. Artist wanders, rests, travels on that face. Artist tours. A pilgrim circumambulating the Kaaba, artist turns towards directionlessness. Erases and gets rid of all registries. In each tour, artist removes the borders. In praising the eyes and eyebrows, fine hairs, dimples of the loved one... Artist of oneness praises to God. And God emanates through human beings in its most perfect form. Yunus Emre says, “Whom we love is God, and people get God’s eyes and eyebrows!” As a matter of fact, it is said that Adam is created in God’s own image. Adam symbolizes a position in humanity, and by leaving his evil desires behind, transforming his desires into his soul, he achieves perfection. Angels grovel to him, but Devil refuses to... What Adam represents is complete with “Our Master”.

Just like Prophet Muhammad (peace be upon him), artist of oneness does not voice own desires, but extends what is entrusted to the artist from the source. Through the artist “universal” traditions are conveyed. The way to share this is appealing to implication which is indirect expression. That is art. Either by writing, or drawing and painting, or screaming like a reed flute. Because truth cannot find its tongue without an agent. Just as Prophet Muhammad heralded through revelations from Gabriel, artist of oneness talks by way of the beloved, not from own evil desires. Because artist’s part is to carry the trust of the beloved in his own way. If artist loots with love from the loved one, this means s/he gets the inspiration from its source in

düşen maşuktan aldığı emanetini kendi meşrebince taşımaktır çünkü. “Gizli hazine”yi maşuktan aşkla yağma edebildiği ölçüde, eserlerinde ilhamını kaynağından çekiyor demektir. Gerçeğe ancak böyle yakınlaşır, yaklaştırır sanatseverleri.

Gelgelelim amacı güzel insan, yani kâmil insan yetiştirmek olan aşk ve irfan medeniyetine ilhamını kaynağından çekmek için salt bilgi yeterli değil. İlme’l yakın birikimlerin hayata geçmesi gerekiyor toplumda. Bildiklerini ancak hayatına, vücuduna tatbik ederek, canlı söze dönüştürerek gerçek bir insan olmak mümkün hale gelebiliyor. Musa da olsanız, illa Hızır gerekiyor bu insan olma yolculuğunda. Aksi takdirde nefsinin rızasına, başka bir deyişle ideolojilere, kimlik odaklı topluluklara, cemaatlerin nefesine (menfaatine vs.) hizmet etmeye başlanıyor. Bu da Hz. Peygamber gibi nefsinin ümmet kılma yolunda bir adım olmuyor.

Bugün aşkın taliplerinden ziyade müşterileri var. O yüzden onu kolayca tüketiyoruz, irfan ile ilişkisini kuramadan. İrfansız aşk, şeriatsız hakikat gibi oysa. İnsanı felsefeye hapsediyor. Tatbikatsız, delilsiz, ayetsiz bırakıyor. Güzelin etik ve estetiği gelişmeden kalıyor. Tevhid medeniyeti değil, kadavra medeniyeti gelişiyor.

Tevhid sanatçısı ise baktığı her şeyde; velev ki şiddet, acı, katliam, gözyaşı, kan olsun... Evet her şeyde sevdiğinin güzel isimlerini temaşa eder. Dışarıda güzel olmayan hiçbir şey kalmayana dek güzele talip olandır. Allah’ın cemalinden olduğu

▲ 2015 yılı yazında Ayasofya’da açılan Aşk-ı Nebi Sergisi’nde tevhid sanatçılarının hat levhaları sergilenmişti.

▲ Calligraphic panels by artists of oneness were exhibited in Aşk-ı Nebi exhibition opened in Hagia Sophia in the summer of 2015.

his/her works. This is the only way to come closer to the truth, and to bring art lovers closer.

However for love and knowledge civilization which aims to raise beautiful, perfect human beings, knowledge does not suffice for drawing inspiration from its source. The scientific, absolute accumulations should be put into practice. It is possible to become a real human being by putting into practice what you know for your life and body, by turning these into living words. Even if you are Moses, a Godsend is required in this journey of being human. Otherwise, one becomes a servant of desires, in other words ideologies, identity-oriented communities, and their desires (interests etc.). But this is not a step towards transforming one’s self into people as Prophet Muhammad did.

Today love has customers rather than aspirants. This is why we easily consume it, before tying it to knowledge. However love without knowledge is like truth without sharia. It restrains one to philosophy. It leaves one without practice, proof, verse. Ethics and aesthetics of what is beautiful remains undeveloped. Not the oneness civilization, but the civilization of cadavers progresses. But artist of oneness, yes, performs the beautiful names of the beloved in everything s/he looks; even if there is violence, pain, slaughter, tears and blood.... Artist desires beauty so much until there is nothing left out there that is unpleasant. Artist realizes the impossibility of attaining a satisfied self before giving into God’s glory as well as God’s beauty.

Although artist of oneness expresses what is foul and evil in his/her works, there is a certain etiquette to do that. Because artist knows that evil is accidental and what is substantive is good/ beautiful. In his works, artist brings closer, overlaps and joins hearts, makes them one, speaks the mother language of the heart. Every effort aimed at this are artist’s practice. We can say that lover is the practice as the beloved is the universe. Artist of oneness is exactly the person which makes these one.

Because loving God is loving Our Master. What is the biggest evidence to God if not Holy Human?..

Artist of oneness expresses this reality as much as s/he experiences this reality

kadar celalinden de razı olmadan, mutmain bir nefse ulaşmanın imkânsızlığına varmıştır.

Eserlerinde çirkinliği, kötülüğü de anlatırsa belli bir edep içinde anlatır tevhid sanatçısı. Çünkü kötülüğün arızı olduğunu, asli olanın iyi / güzel olduğunu bilir. Eserlerinde gönülleri birbirine yaklaştırır, örtütür, bitişir. Bir eder. Kalbin anadilini konuşur. Bu yoldaki her çabası onun ameli olacaktır. Aşık bir amel, maşuk ise âlemdir diyebiliriz bu bağlamda. Tevhid sanatçısı bu ikisini bir'leyendir tam da.

Çünkü Allah'ı sevmek: Resulullah'ı sevmektir. Hakka en büyük delil Hazreti İnsan değilse nedir?..

Bu gerçeği kendi şuurunda yaşayıp hayatında ve sanatında tatbik edebildiği ölçüde onu ifade eder tevhid sanatçısı. Onun gerçeği insandır. Gerçeğe yaklaşmak, insanı anlama niyetiyle başlıyor. İnsan sonsuz bir yolculuk. Başı sonu ezelden ebeye uzanan. Bu yüzden tevhid sanatçısı ile ölçü ister. Bu durumda başladığımız yere, sevilen yüze yaklaştık, ona döndük yeniden.

Bir yüzün güzelliğinden övgü ile söz etme mahareti, O'nun yüzünü çağrıştırmak içindir, başta da dediğim gibi. Hayatta da, sanatta da tek bir yüz yeter o halde tevhid sanatçısına. Sevmek, övmek, güzel olmak ve güzeli paylaşmak için... İşte o yüz, Hakk'ın yüzüdür. Kendini sevilende açığa çıkarır. Aşığa onu sevmek farz. Velhasıl bu yazıda bir icracı olarak ele aldığım tevhid sanatçısının bazı niteliklerinden bahsetmeye çalışırken aynı zamanda hayatını kâmil insan olmaya vakfeden, bu uğurda bedel ödemeyi göze alan ve belli bir edep ve üslup ile nefsinin sorguya çekmeye talip olanları kast etmeye çalıştım.

Nurla kaplı bir yokluk âlemine, gönlünde ancak zerre sevgisizlik kalmadığında dalabiliyor insan. Hak'ta fena bulunduğu, yani vuslat olduğunda aşık ve maşuk yek vücut olacak. Aşk şairlerinden Vâhib Ümmî'nin (ks) dediği gibi: "Aşıkam hem sâdikam tevhid bana şâhid yeter / Ey birader Hak gelicek anla sen nâ-hak gider..." Evet, insanlaşma serüveni: Sevmenin sanatı. Bu da tevhid sanatçısının en güzel icrası işte!

consciously and puts it into practice in his/ her life and art. Drawing near to the truth, begins with the intention of understanding human. Human is an endless journey. From eternity to for ever and ever. This is why artist of oneness demands a standard in any case. So we are back to where we started, we are closer to the face we love, have returned to it once more.

As I said in the beginning, the skill of praising the beauty of a face is to evoke beauty... Just one face is enough for the artist of oneness, both in life and art. To love, to praise, to be beautiful, and to share the beauty... That face is the face of the God. It reveals itself in the loved one. For the lover, it is an obligation to love it.

In conclusion, while trying to discuss some qualities of the artist of oneness I approached as a performer, I also referred to those who dedicate their lives to becoming a perfect human, who take the risk of paying the price for this cause and who seek to question one's own desires.

One can only dive into the radiant world of non-existence when there is not a single grain of lovelessness left in the heart. When evil is found in God, when the meeting takes place, lover and the loved become one. As love poet Vahip Ümmi said: "I am in love and loyal, oneness is my witness and that suffices/ Oh brother God will come and understand that your idol will leave..." Yes, journey of becoming human: Art of loving. This is the best performance of artist of oneness!

▲ Vâhib Ümmî Halvetî'nin *Dîvân-ı İlâhiyât* adlı eseri. Ayasofya'nın bahçesindeki sultan türbeleri, tevhid sanatçıları tarafından bezemiş (altta).

▲ 'Dîvân-ı İlâhiyât' by Vâhib Ümmî Halvetî. Sultan mausoleums in the garden of Hagia Sophia were adorned by artists of oneness (below).

📷 Zeynep Şafak 📷 Mahmut Gediz

Dede Efendi'nin EVİNDE

AT THE HOUSE OF DEDE EFENDI

18. yüzyılda İstanbul'un müzik çevrelerinde büyük ilgi uyandıran ünlü Türk bestekârı İsmail Dede Efendi'nin evini ziyaret etmeye ne dersiniz?

Would you like to visit the house of the famous Turkish composer İsmail Dede Efendi, who arouses the curiosity of musical societies in 18th Centuries?

Sultanahmet'in Marmara Denizi'ne açılan tarihi sokaklarında yürüyoruz. Küçük Ayasofya Camii'nin hemen altındaki Cankurtaran Mahallesi, ahşap cumbalı evleriyle ziyaretçilerine eski İstanbul'dan parçalar sunuyor. Ahırkapı Sokağı üzerindeki Dede Efendi Evi, vişneçürüğü rengiyle hemen kendisini belli ediyor. Bal rengi taşlar üzerinde yükselen bu zarif bina, 1984 yılında Türkiye Tarihi Evleri Koruma Derneği (TÜRKEV) tarafından restore edilmiş. Şu anda müze olarak hizmet veren mekân,

We are walking the historical streets of Sultanahmet opening onto Marmara Sea. Cankurtaran neighborhood below the Small Hagia Sophia Mosque, offers its visitors pieces of old İstanbul with its wooden houses with bay windows. Dede Efendi house immediately reveals itself with its purple-brown color. This elegant building rising over honey colored stones was restored by the Turkey Historical Houses Preservation Society (TÜRKEV) in 1984. Two storey house now serves as a museum. There are two rooms and an

iki kattan oluşuyor. Üst katta iki oda ve bir sofa, alt katta ise geniş bir salon bulunuyor. Dede Efendi'nin 1818-1846 yılları arasında yaşadığı ev, bugün müze olarak kullanılıyor. Osmanlı stilinin hâkim olduğu girişteki salonda duvarda, hat ve ebru sanatlarının işlendiği tablolar dikkat çekiyor. Birkaç merdiven çıktığımızda köşk oda, eyvan ve başoda ile karşılaşıyoruz. Odalar, Osmanlı dönemini yansıtan eşyalarla döşenmiş. Ney, kudüm, tambur ve ut gibi geleneksel müzik aletleri arasında gezinirken, genç yaşta "Dede" unvanını alan İsmail Bey'in kim olduğu merak etmemek elde değil. İsmail Dede Efendi, 9 Ocak 1778'de İstanbul'da doğmuş. Babası geçimini hamam işletmeciliğiyle sağladığı için Hamamizade adıyla tanınmış. Ünlü bestekâr, henüz çocukken sesinin güzelliğiyle tanınmış. Müzik eğitimi alıp kısa sürede ilahici başı olmuş. Daha sonra Yenikapı Mevlevihanesinde müzik derslerine devam edip ney üflemeyle öğrenmiş. "Zülfündedir Benim Baht-ı Siyahım" dizesiyle başlayan bestesiyle İstanbul'un müzik çevrelerinde büyük merak uyandırmış. Bundan sonra Sultan Üçüncü Selim'in huzurunda düzenlenen küme fasıllarına hanende olarak katılmaya başlamış. İkinci Mahmut döneminde ise sanat yaşamının en parlak ve en verimli dönemini yaşamış. Bir Kurban Bayramı arifesinde doğup yine Kurban Bayramı arifesinde vefat eden ünlü bestekârın hatırasını yaşatan ev, salı, perşembe, cumartesi ve pazar günleri saat 10.30 ile 16.30 arası ziyarete açık. www.turk-ev.org.tr

antechamber on the top floor, and a large saloon on the first floor. The house where Dede Efendi lived between the years 1818-1846 is now used as a museum. In the Ottoman style foyer, paintings with paper marbling and scripts can be seen. After going up a set of stairs, we see the pavilion room, iwan and main room. Rooms are furnished reflecting Ottoman culture. Walking around the traditional musical instruments like reed flute, small double drum, tambour and lute, you can not help but wonder who was this İsmail Bey to receive the title of "Dede" (Grandfather) at such a young age. İsmail Dede Efendi was born in İstanbul on January 9th 1778. As his father earned his keep by managing a Bathhouse, he was known as Hamamizade. Famous composer was recognized with his beautiful voice while he was still a child. Following his music education, he quickly became a master chanter. Then he continued music lessons in Yenikapı Mevlevi Lodge and learnt the play the reed flute. He attracted great curiosity among İstanbul music scenes with his composition starting with the verse: "Zülfündedir Benim Baht-ı Siyahım (In your lock of hair is my dark fortune)". Then he started participating in the flock chants in the presence of Sultan Selim the Third as a songster. But in the era of Mahmut the Second, his art career was at its prime and he was most productive. The house belonging to the famous composer born on the eve of a sacrifice holiday and passed away on the eve of another, is open for visitation on Tuesdays, Thursdays, Saturdays and Sundays between the hours 10:30 and 16:30. www.turk-ev.org.tr

▲ Sultanahmet'in Ahırkapı Mahallesi'nde bulunan Dede Efendi Evi'nde cumartesi günleri müzik dinletileri ve söyleşiler düzenleniyor.

▲ Music concerts and bull sessions are organized on Saturdays in House of Dede Efendi in Sultanahmet's Ahırkapı District.

BAŞLIKLAR Titles

- Cemil Meriç'in Kadim Dostları Old Friends of Cemil Meriç
- İskender Pala'dan Aşkın Hakikati Truth of Love by Iskender Pala
- Edebiyat ve Her Şey Literature and Everything
- Edebiyatın Haşarı Çocukları Müzede The Mischiveous Kids of Literature in the Museum

CEMİL MERİÇ 100 YAŞINDA

CEMIL MERIC IS 100 YEARS OLD

✍ Gülcan Tezcan

BU ÜLKE'Yİ BİLEN ADAM

Cemil Meriç

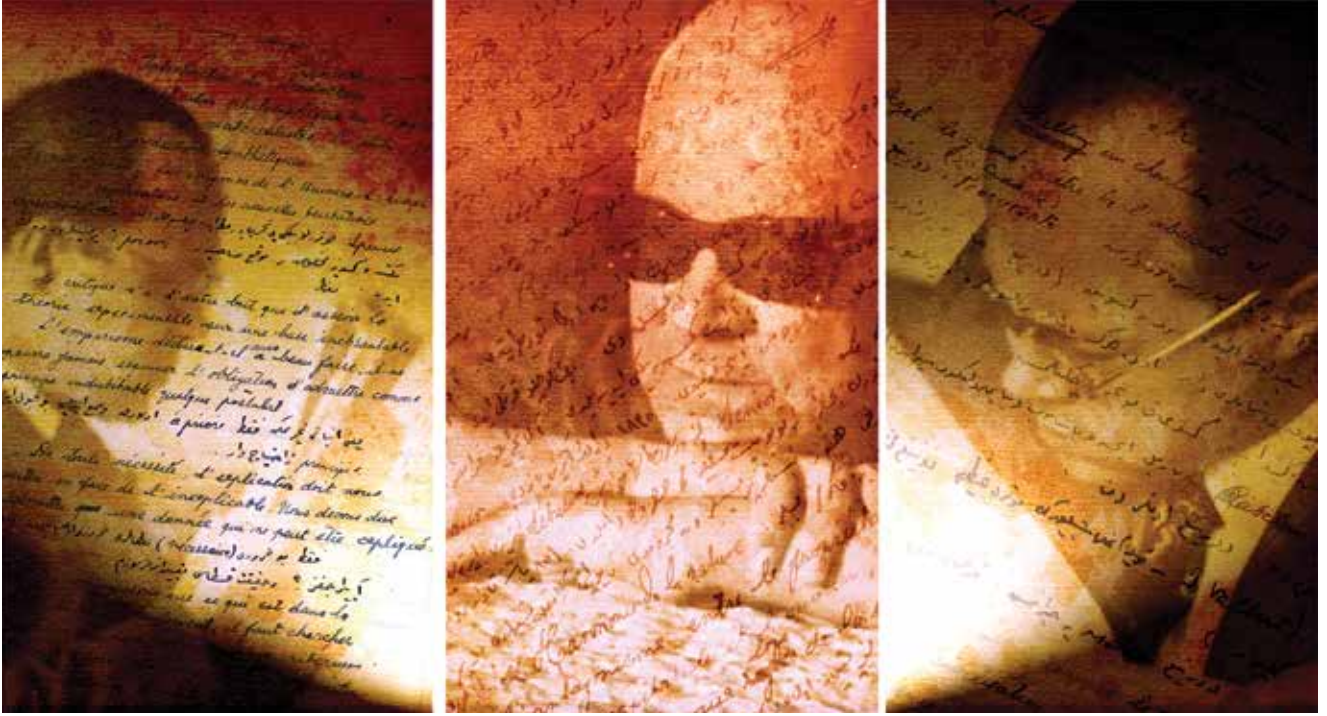
THE MAN WHO KNOWS 'THIS COUNTRY'

Fikir namusuna sahip bir münevver olmanın yürek istediği dönemlerde hakikati haykıran bir fikir işçisi olan Cemil Meriç, “Batı'nın yeniçerisi” değil bu ülkenin mütefekkeri olmayı tercih edenlerdendi.

A thought worker who called out the truth in times when it took courage to be a thinker with intellectual decency, Cemil Meriç was one of those who chose not to be the “Janissary of the West” but a philosopher of this country.

Doğu ve Batı arasındaki hesaplaşmamızda önemli köşe taşlarından biri olan Cemil Meriç, “Hayatını, Türk irfanına adayan, münzevi ve mütecessis bir fikir işçisi” olarak tanımlar kendini *Jurnal*'inde. Gerçek bir entelektüel olarak hep hakikatin peşi sıra gider. Çok okur, çok sorgular, çok soru sorar. Onu okuyanlar da ezberlerini bozmak için yol arayanlardır. Bu yüzden Cemil Meriç sadece yaşadığı dönemin değil kendisinden sonraki kuşakların da düşünce biçimini, dünyaya bakışını etkiler. Cemil Meriç sadece arayanların bulabildiği, ancak ışığının peşinden koşanların onun imbiğinden süzülen hakikati görebildiği fikir adamlarından biri.

One of the cornerstones of our reckoning with the East and the West, Cemil Meriç describes himself in his 'Journal' as “a solitary, inquisitive thought worker who has devoted his life to Turkish scholarship.” As a true intellectual, he constantly pursues the truth. He reads and inquires all the time, asking plenty of questions. And his readers are those who seek ways to break their molds. That is why Cemil Meriç wouldn't just remain as an influence in his lifetime, but also an influence on the mindsets and worldviews of following generations. Cemil Meriç is an intellectual who can only be found by those who seek him out; only those who follow his light can see the truth that is distilled through his alembic.

Fikir namusuna sahip bir münevver olmanın yürek istediği dönemlerde hakikati haykıran bu fikir işçisi, “Batı’nın yeniçerisi” değil, bu ülkenin mütefekkeri olmayı tercih edenlerdendi. Münevverlerini, ruh dünyalarını aydınlatanları sadece ölüm ve doğum yıldönümlerinde hatırlayan bir millet oluşumuzdan yaşadığı dönemde olduğu gibi vefatından sonra da geniş kitlelerin ilgisine mazhar olmaz. Ancak bu ülkenin, bu coğrafyanın derdiyle dertlenen, kimliğine, geçmişine, düne ve bugüne dair soruları olan herkesin yolu mutlaka Cemil Meriç’e düşer.

FARKLI KUTUPLARI BULUŞTURAN İSİM

Söyledikleri, yazdıkları ve işaret ettikleri ile Kemal Tahir gibi, İdris Küçükömer ve Necip Fazıl gibi toplumsal ve siyasi hastalıklarımıza doğru teşhisler koyup, tedavi yolları öneren Cemil Meriç’in bugün hâlâ yeterince anlaşılabilirliğini söylemek güç. Fikir namusunun her geçen gün daha da önem kazandığı bir ortamda Cemil Meriç’lere hasretimiz de artıyor.

İdraklere giydirilen deli gömleklere dediği “izm”lerden uzak duran Cemil Meriç, sadece bir düşünce adamı, deneme yazarı ya da hoca değildi hiç şüph-

▲ Cemil Meriç, 1981 yılında Türkiye Yazarlar Birliği Yılın Fikir Eserleri Ödülü’nü kazandı.

▲ Cemil Meriç won Turkey Writers Association Intellectual Works of the Year Prize in 1981.

A thought worker who called out the truth in times when it took courage to be a thinker with intellectual decency, he was one of those who chose not to be the “Janissary of the West” but a philosopher of this country. Since we are a nation who remembers their intellectuals and those who have enlightened their spiritual worlds only on their birth and death anniversaries, he hasn’t drawn much attention from large masses after his death, as was the case in his lifetime. But everyone concerned by the troubles of this geography, and has questions about their identity, past, yesterday and now, happens to come by Cemil Meriç.

A NAME THAT BRINGS TOGETHER OPPOSITE POLES

It is difficult to say that Cemil Meriç is appreciated sufficiently today who, with his statements, writings and references, accurately diagnosed our social and political diseases, and suggested treatment methods just like Kemal Tahir, İdris Küçükömer and Necip Fazıl. In an atmosphere where intellectual decency gains more importance every passing day, our longing for Cemil Meriç also grows.

Keeping his distance from “isms” which he described as straightjackets for perceptions, there is no doubt that Cemil Meriç was not just an intellectual, an author of essays or

siz... Başlı başına bir okuldu. Üstelik de 1970'li yıllar Türkiye'si düşünülürken bir araya gelmesi pek de mümkün olmayan birbirinden farklı uçlardaki gençleri; sağ ve solu bir araya getirebilen nadir isimlerden biriydi. Kimler yoktu ki o sohbet halkasında: Murat Belge'den Cevat Özkaya'ya, Mehmet Şevket Eygi'den Mustafa Özel'e, Berke Vardar'dan Hulki Aktunç'a... Bir nesil onun rahle-i tedrisinden geçerek Doğu'yu, Batı'yı, aydını, medeniyeti ve kavramlar üzerine doğru düşünmeyi öğrendi. Öğrencilerinin pek çoğu gönüllü olarak asistanlığını üstlenip Cemil Meriç'in entelektüel yolculuğunun devam etmesine katkı sağlarken onun zengin düşünce dünyasına da yakından tanıklık etme şansını yakaladılar. Zor bir hayat yaşayan, düşünceleri, yazdıkları, ortaya attığı fikirler sükût suikastına uğrayan Cemil Meriç, her şeye rağmen ısrarla okumaya, yazmaya ve büyük arayışına devam eder. Çünkü bu arayışın sonunda kendini, kim olduğunu bulmak vardır.

NAMUSLU BİR FİKİR ADAMI

Dursun Gürlek, Cemil Meriç'le ilgili

a lecturer... He was a school on his own. Moreover, he was one of the rare names who managed to bring together young people from opposite poles, right and left, who were not likely to convene in the backdrop of 1970's Turkey. So many figures were present in that circle of conversation: from Murat Belge to Cevat Özkaya, Mehmet Şevket Eygi, Mustafa Özel to Berke Vardar, Hulki Aktunç... Under his mentorship, a generation learnt about the East, West, enlightenment, civilization and how to properly think on concepts. As most of his students volunteered to be his assistant and assisted Cemil Meriç in continuing his intellectual journey, they seized the chance to witness his rich world of thought personally. Living a difficult life, the ideas, writings, opinions he put forward were subjected to a conspiracy of silence, but Cemil Meriç insistently continues to read, write and carries on his colossal search, against all odds. That's because at the end of this search is finding yourself, who you are.

AN INTELLECTUAL WITH INTEGRITY

In his recollections of Cemil Meriç, Dursun Gürlek mentions the Meriç school as follows: "I came by the most beautiful of conversations, most interesting of polemics and the perfect

anılarında “Sohbetlerin en güzeline, polemğin en ilgili çekenine, dost meclisinin bütün sıcaklığına burada rastladım. Çeşitli meslekte ve meşrepteki insanlar bu kalem ustasının cazibesine kapılıyordu. Yanına hemen her gidişimde yeni yeni simalarla karşılaşırdım” diye söz eder Meriç okulundan.

Cemil Meriç’i en güçlü kılan özelliği şüphesiz “bağımsız” oluşudur. “Düşünce adamı bir zümrenin emir kulu değildir. Hiçbir merkezden talimat almaz. Bir partiye bağlı olmayabilir. Ama tarihe ve kucağında yaşadığı topluma angajedir. Yani vatandaş olarak vazifeleri vardır; belli savaşları kabul etmesi, belli tehlikeleri göze alması lazımdır. Bir devrin şuuru olmak zordur o. Başka bir vazifesi; bütün hakikatleri yoklamak, bütün yalanların maskesini yırtmak, kalabalığa doğruyu göstermek. Bazen yangın kulesindeki nöbetçi olacaktır, bazen engine açılan geminin kılavuzu. Sokakta insanlar boğazlanırken düşüncenin asaletine sığınarak, elini kolunu bağlamak düşünceye ihanettir.” diyerek özetler Cemil Meriç aydın sorumluluğunu.

Türkiye’deki entelektüellere dair en

warmth of a council of friends there. People of diverse professions and dispositions would gravitate towards this master of letters. Every time I visited him, I would meet new faces”.

There is no doubt that the most prominent feature that makes Cemil Meriç strong is his “independence”. Cemil Meriç summarizes the responsibility of the intellectual as follows: “An intellectual is not the aide of a community. He does not receive instructions from any power groups. He may not be affiliated with a party, but he is bound to history and the society in which he lives. That is to say he has duties as a citizen; he must accept certain battles, he must face certain dangers. He has to become the consciousness of an era. Another duty of his; looking into every truth, tearing down the masks of every lie, showing the truth to the masses. Sometimes he will be the watchman on the fire tower, sometimes the guide of the ship that embarks on high seas. Turning a blind eye in the pretext of dignity of thought while people are being slaughtered on the streets, is betrayal to intellect”.

Cemil Meriç is also the harshest, sharpest of critics of intellectuals in Turkey. He says: “All insane asylums of the world are centers of sanity compared to the skulls of our intelligentsia. The advocacy of freedom by people who give fatwas for every murder, who trample freedom of thought when it is against their interest, is the expression of their view of themselves as a privileged community, almost a state within the state.” And he summarizes the way to become a real intellectual with the following lines: “The way to save ourselves from vileness is proving our dignity. Dignity means being conscious and making sacrifices. Being conscious means not being attached to any church, refusing any tutelage and opening one’s doors to every light. Sacrifice is facing up to any ordeal, even death, in the name of values one believes in. The person who is worthy of respect is the one who thinks with his own mind and does not hold back from shouting out his thoughts.”

In a way, reading Cemil Meriç is reading Turkey... As what is distilled through the alembic of this great thinker provides a guide for understanding the crises of Westernization and disidentification Turkey has been undergoing for the last two centuries, they also constitute a road map that is valid every period in the country’s and intelligentsia’s search for identity.

sert ve keskin eleştiriler de yine Cemil Meriç'ten gelir ve şöyle der: "Dünyanın bütün tımarhaneleri bizim entelijansiyanın kafatası yanında birer akl-ı selim mihrakı. Her cinayete fetva veren, fikir hürriyetlerini menfaatlerine dokunduğu anda ayaklar altına alan insanların bu hürriyetperverlikleri kendilerini imtiyazlı bir zümre, adeta devlet içinde devlet saymalarının ifadesidir." Ve gerçek münevver olmanın yolunu da şu cümlelerle özetler: "Zilletlikten kurtulmanın yolu haysiyetimizi ispattır. Haysiyet, şuur ve fedakârlık demek. Şuur hiçbir kiliseye bağlanmamak, her vesaleti reddetmek, kapılarını her ışığa açmak demektir. Fedakârlık ise inandığı değerler uğruna her çileyi göze almak, hatta ölümü bile. Saygıya layık insan kendi kafası ile düşünen ve düşüncesini haykırmaktan çekinmeyendir."

Cemil Meriç okumak, Türkiye'yi okumaktır bir bakıma... Bu büyük düşünce adamının imbiğinden süzülenler, Türkiye'nin son iki yüzyıldır yaşadığı Batılılaşma ve kimliksizleşme buhranını anlamak için kılavuzluk ederken, ülkenin ve aydınların kimliğini bulma yolundaki arayışında da her dönem geçerliliğini koruyan bir yol haritasıdır.

CEMİL MERİÇ KİMDİR?

Cemil Meriç (1916-1987), İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümünde okur. Mezuniyetinin ardından Fransızca öğretmenliği yapar. Sonra mezun olduğu üniversitede çalışır. 1955 yılında rahatsızlığı ilerler ve gözleri görmez olur. Kızı Ümit Meriç'in yardımıyla çalışmalarını ölümüne kadar devam ettirir. Yazıları birçok gazetede ve edebiyat dergilerinde yayınlanır. Gençlik yıllarında Fransızcadan tercümeyle başlayan Meriç, Balzac ve Victor Hugo'dan yaptığı çevirilerle dikkat çeker. Batı ve Doğu medeniyetleri üzerine kafa yoran, soru soran ve ezber bozan bir bakışa açısına sahip olan usta yazar, birikimini paylaşırken eserleriyle iki defa Türkiye Millî Kültür Vakfı Ödülü'nü kazanır. Geride *Hint Edebiyatı*, *Bu Ülke*, *Mağaradakiler*, *Işık Doğudan Gelir* ve *Kültürden İrfana* gibi eserlerin de aralarında bulunduğu dev bir külliyat bırakır.

WHO IS CEMIL MERİÇ?

Cemil Meriç (1916 - 1987) studied at the Department of French Language and Literature at Istanbul University Faculty of Literature. After his graduation, he worked as a French teacher. Later, he worked at the university he had graduated from. In 1955 his illness progressed and he lost his eyesight. He continued his work until his death with the help of his daughter, Ümit Meriç. His writings were published in many newspapers and literary journals. Taking up translation from French in his youth, Meriç attracted attention with his Balzac and Victor Hugo translations. Pondering over, questioning and possessing a groundbreaking perspective on Western and Eastern civilizations, the master author received Turkish National Culture Foundation Award twice with his works as he shared his accumulation. He left behind a giant corpus that includes works such as 'Hint Edebiyatı' (Hindu Literature), 'Bu Ülke' (This Country), 'Mağaradakiler' (Those in the Caves), 'Işık Doğudan Gelir' (Light Comes from the East) and 'Kültürden İrfana' (From Culture to Wisdom).

▲ Meriç'in Fransız dili ve edebiyatı tahsili gördüğü İstanbul Üniversitesi'nin kapısı.

▲ The gate of Istanbul University where Meriç studied French language and literature.

Prof. Dr. Ümit Meriç

CEMİL MERİÇ'İN Kadim Dostları

OLD FRIENDS OF CEMIL MERIC

Sevilen insandır Cemil Meriç. Etrafında daima ya talebelerinden oluşan bir alaka ya da pek sevdiği candan dostları vardır.

Cemil Meriç is a well-liked person. He is constantly surrounded either by the interest of his students or his cordial friends very dear to him.

Cemil Meriç'in az bilenen dostlarından biri Asaf Hâlet Çelebi'dir. "Onu, sabahları Beylerbeyi'nden Eminönü'ne gelen vapurda, öğleyin Kapalıçarşı içindeki Çukur Muhallebicide, akşamları da Küllük Kahvesinde görebilirsiniz. Orta boylu, şişmanca, çay kutuları üzerindeki Çinli resimlerini andıran düşük pos bıyıklı bir adam". Hindistanlı bir baharat tüccarına benzeyen Asaf Hâlet'ten Cemil Meriç sık sık gülererek,

"Seni tanımasaydım Buda olurudum. Seni tanıdım budala oldum." dizelerini okur.

Although their friendship is not very well known, Asaf Hâlet Çelebi was friends with Cemil Meriç. "You could come across him on the ferry from Beylerbeyi to Eminönü in the mornings, at Çukur Pudding Shop at Grand Bazaar in the afternoons, and at Küllük Coffeehouse in the evenings. A medium-built, plump man with a low bushy mustache that reminds one of the pictures of the Chinese on tea boxes." Cemil Meriç would read the following verse from Asaf Hâlet who looked like a spice trader from India:

"If I had not met you, I would become Buddha.

But I met you and I became a fool."

Asaf Hâlet, from whose "overcoat the Second

İkinci Yeni'nin "paltosundan çıktığı" söylenen Asaf Hâlet, babası vefat ettiği gün, Beylerbeyi'nde şimdi adını taşıyan yokuştaki fıstık çamlı, malta taşları altında tespih böceklerinin yaşadığı, sıska kedili evinden, dünyası karararak çıkar ve Cemil Meriç'in Fethi Paşa'daki evine gelir. "Cemil, babam öldü!" der. Babası onu "masallarla karışık çocuk rüyaları içinde büyütmüş", küçük yaşta Fransızca ve Farsçaya başlatmıştır. Cemil Bey hemen giyinir, meyus arkadaşının koluna girerek, onun kederini, cenaze toprağa verilip duası yapılana kadar paylaşır:

"Bakanlar bana gövdemi görürler.
Ben başka yerdeyim;
gömenler beni,
Gövdemi gömerler.
ben başka yerdeyim." şiiri o gün mü yazılmıştır acaba?

Asaf Hâlet'in Çin'den Lizbon'a ulaşan çift kanatlı geniş bir dünyası vardır. Cemil Meriç'ten önce, edebiyat tarihinde Hint edebiyatından ilk bahseden o olmuştur. Fransız dilinin aralarında yarattığı ortak dünya, belki Psikoloji Bölümü Kitaplığında ya da *Gün* ya da *Yeni Adam* dergilerinin yazıhanelerindeki sohbetler, bu iki hassas ruhu birbirine yakınlaştırmıştır. Ömer adlı öğrencisini 19 yaşında kaybeden Asaf Hâlet'i

"İbrahim,
gönlümü put sanıp kıran kim?" soru-

➤ Meriç'in *Geç Kalmış Bir Muhasebe* başlıklı ilk makalesi *Yeniğün* gazetesinde yayınlandı.

➤ Meriç's first article titled 'A Belated Soul-Searching' was published in 'Yeniğün' newspaper.

New poets emerged", leaves his Beylerbeyi house surrounded with pine trees and skinny cats where armadillos lived under Malta-stones, which was located on a slope street now carrying his name, the day his father passed away and his world turned black. Upon arriving at Cemil Meriç's house in Fethi Paşa, he says, "Cemil, my father died!". His father had raised him "in childhood dreams mixed with fairy tales", and he had started learning French and Persian at a very young age. Mister Cemil immediately dresses up, taking the arm of his grieving friend, he shares his sorrow until his father is buried and prayers were said. Was the poem:

*"Those who look at me,
See my body.
I am somewhere else,
Those who bury me.
Bury my body,
I am somewhere else". written on that day?*

Asaf Hâlet had a wide double world from stretching from China to Lisbon, and was the first person to talk about Indian literature in Turkish literary history before Cemil Meriç. Maybe the world they shared because of French language, maybe conversations they had in the library of Psychology Department or in their offices at Gün or Yeni Adam magazines, brought these two tender souls closer. Let's leave Asaf Hâlet, who lost his 19 year old son, alone with the question:

*"Abraham,
Who broke my heart taking it for an icon?",
and meet with the new faces in Cemil Meriç's circle of friends.*

► Hece vezninde yazdığı şiirlerle tanınan Rıza Tevfik, felsefeye merakı nedeniyle Filozof Rıza diye tanınıyordu. Cemil Meriç ailesi ile birlikte (altta).

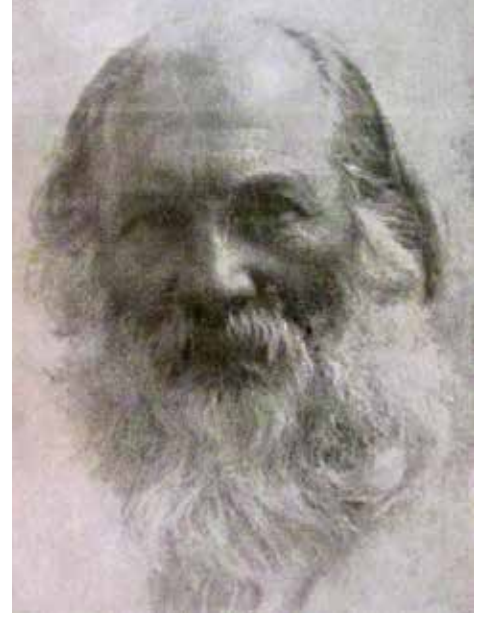
► Rıza Tevfik, famous with his poems in syllabic meter, was known as Philosopher Rıza for his fascination with philosophy. Cemil Meriç with his family (above).

su ile baş başa bırakıp, Cemil Meriç'in dost çevresindeki yeni çehreler ile tanışalım.

Cemil Meriç'in evi o yıllarda sık sık dost ziyaretlerine sahne olur. Sevilen, sayılan insandır Cemil Meriç, her yaş ve her baştan dostu vardır. Kimler gelmez ki evine? Bu çoğu Osmanlı'dan kalma kelli fellî ahbabların bir kısmını ziyarette Cemil Meriç de gider. Ama içlerinden biri vardır ki o Cemil Meriç'i delikanlılık yıllarından beri tanıyan ve takdir eden bir isimdir: "Filozof" Rıza Tevfik.

Cemil Meriç, kadim dostu Rıza Tevfik'i Moda'da Rızapaşa Sokak'taki evinde ziyaret eder. İki dost beraberce, bir "Felsefe Kamusu" kaleme almak niyetindedirler. Cemil Meriç, Fransızca, Rıza Tevfik ise İngilizce ve Almanca terimleri hazırlayacaktır. Ziyareti sırasında okumakta olduğu İngilizce *Kitab-ı Mukaddes*'ten kıssalar anlatan Rıza Tevfik'le, Cemil Meriç'in ortak kitap yazma projeleri, Rıza Tevfik'in 31 Aralık 1949'daki vefatı ile başlamadan sona erer.

Sabih Şevket Çengeloğlu, Abdülmecit dönemi kaptan-ı deryalarından biri olan ve Çengelköy semtinden adını alan Çengeloğlu Tahir Paşa'nın soyundan gelen bir paşazadedir. Yabancı Diller Okulu'nda Cemil Bey gibi Fransızca okutmanıdır. "Güldüğü zaman, camların şangırdadığı" bu İkinci Meşrutiyet döneminden kalma zat, İstanbul Tramvay-Tünel İdaresinin başında bulunmuş, İngilizce ve Fransızca'yı ana dili gibi konuşan, söze "ayol" diye başlayan gür sesli, müzmin bekâr bir zattır. Uzun ömrünün her saniyesinde, ömür peteğini bal ile doldurmak ister. Uzun yıllar Feneryolu'nda Mısırlı bir prensesin köşkünün giriş kapısı yanındaki geniş ama tek gözülü mekânda

Cemil Meriç's house was frequently a setting for friendly visits. Cemil Meriç was a well-liked, well-respected man with friends from all ages and walks of life. So, many people visited his house, and Cemil Meriç also paid visits to some of his elderly acquaintances, most of which lived also during the Ottoman era. But there is a figure who had known and appreciated Cemil Meriç since his teenage years: "Philosopher" Rıza Tevfik.

Cemil Meriç visited his old friend Rıza Tevfik's house on Rızapaşa Street in Moda. Two friends planned to write a "Philosophy Dictionary" together for which Cemil Meriç would prepare French terms and Rıza Tevfik, English and German terms. Rıza Tevfik quoted parables from the Bible he was then reading during a visit and their joint project of writing a book ended before it even began with Rıza Tevfik's passing on 31 December 1949.

Sabih Şevket Çengeloğlu was a pasha's son. His father Çengeloğlu Tahir Pasha was a chief admiral in Abdülmecid period and got his surname from Çengelköy district, and his mother was the daughter of a chief admiral. Just like Mister Cemil, he was a French lecturer in Foreign Languages School. This personality from the Second Constitutionalists Period who "crashed the windows when he laughed", was the head of Istanbul Tramway-Tunnel Administration. Confirmed bachelor with a strong voice spoke English and French like his mother tongues, and began his sentences with

yaşar. Sabah - akşam soğuk su ile duş alır, elinde gümüş topuzlu bastonuyla, tren yolunun tellerini aşır, Kalamış'a kadar yürür, güneşin batışını seyredip, evceğizine döner. Çilingir sofrasını hazırlayıp duvardaki udunu kollarına alır ve gecesini dostlarıyla birlikte musiki ile demleyerek geçirir. Bu eski zaman efendisi, Cemil Bey'e Cevdet Paşa'nın Mekteb-i Hukuk'ta verdiği ders notlarını, itina ile emanet etmiştir.

Yıllar sonra ortak dostları Suphan ve Fuat Andıç'la birlikte iki araba Şile'ye gidip denize giren Meriçler, dönüşte ortak dostları Halil Bey'in Erenköy'deki bahçesi hanımeli kokan villasına gelmişler ve yemekten sonra piyanonun başına oturan Sabih Bey'le beraber "Yağma yağmur, esme rüzgâr, yolda yolcum var benim" şarkısını terennüm etmişlerdir. Beklenen bu yolcu Sabih Bey'in bin bir türlü hatıranın teferruatına gömülü olan odasına hiç gelmemiş, ömrü boyunca cebinde taşıdığı Kasi-

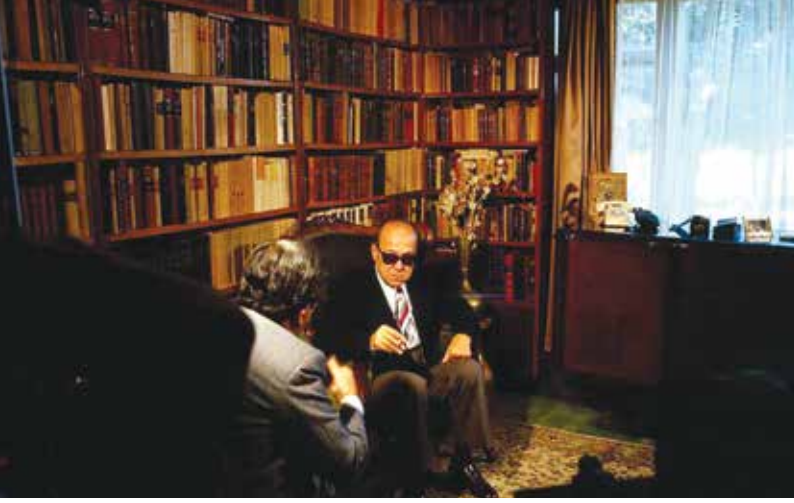
"Say!". In every moment of his long life, he desired to fill his life comb with honey. For long years, he lived in a large room at the entrance of an Egyptian princess' mansion in Feneryolu. He would get cold showers in the mornings and evenings, and crossing over railway's wire fences with his walking stick with a silver mace, he would walk to Kalamış, watch the sunset and return to his tiny home. He used to prepare a binge, take his oud down from the wall, and spend the night steeped with music hosting his friends. This old-time gentleman carefully entrusted Mister Cemil with the lecture notes of Cevdet Pasha, who taught in Law School.*

Years later Meriç family went to Şile to swim with their common friends Suphan and Fuat Andıç in two cars, and on the way back they visited another common friend Mister Halil in his villa in Erenköy smelling of honeysuckles, and sang the song "Rain don't pour, wind don't blow, I have a passenger on the road" with Mister Sabih at the piano after dinner. This expected passenger never

◀ Meriç, yaz aylarında fırsat buldukça dostlarıyla birlikte Şile'ye gidip denize girerdi.

◀ Meriç would visit Şile with his friends to swim in summer months when he had the chance.

mirski'nin *Kur'an* tercümesini çıkartıp estağfurullah, İkinci Meşrutiyet aklınca bulunduğu tezatları sağında solunda kim varsa göstermekten çekinmemiştir. Sabih Bey'e 85 yaşında -çabuk ölecek diye olsa gerek- bir bankadan ömür boyu maaş ikramiyesi çıkmış, o da güzel güzel yaşayıp nice yeni baharları devirmiştir. Bu müftehir ateist, 94 yaşında, etrafında hocalık yaptığı Erenköy Hemşire Okulunun kız öğrencilerinden başka kimse yok iken, ölüm döşeğinden başını kaldırmış "Allah'ım ben ölmek istemiyorum." deyip son nefesini vermiştir. Cemil Meriç, onu sever, fakat daha da çok kızar. Ümit'le Mahmut Ali'ye daha 15 yaşlarında iken "Hayatı bütün lezzetleriyle yaşayın" dediği için, *Jurnal*'de "Bu Ülkeyi Sizler Batırdınız!" başlıklı öfke dolu yazıyı kaleme alır.

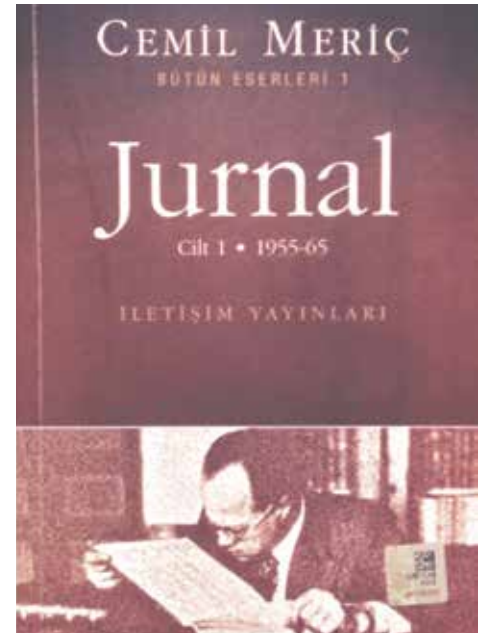
Cemil Meriç'i ziyaret edenler arasında Moda'dan kalkıp o devir için pek az kişide bulunan kuyruklu Alfa-Romeo arabasına beyaz yeleli şair Salih Zeki'yi de alıp gelen İskender Fikret Akdora da vardır. Sokakta veya bahçe aralarında oyun oynayan mahalle çocukları için bu arabanın yokuşu bir solukta tırmanıp, Meriçler'in bahçe kapısı önünde durması, aydan bir uzay gemisinin kalkıp gelmesi kadar ilginç ve şaşırtıcıdır. Her iki şair de yeni çıkan incecik şiir kitaplarını Cemil Meriç'e özenle ithaf edip imzalamışlar, kitaplarını getirmeyi de bir ziyaret vesilesi kılmışlardır. *Bu Ülke*'de "Yunan'a Kaçış" başlığı altında ufak fırça darbeleri ile manevi portresi çizilen beyaz yeleli şair Salih Zeki için Cemil Meriç "Bu topraklarda

▲ Meriç, yaklaşık 20 yıl boyunca üzerinde çalıştığı günlüklerine 1963'te başladı.

▲ Meriç began keeping journals in 1963 he worked on for nearly 20 years.

came to Mister Sabih's room buried under details of all sorts of memories. He would take out the Kasimirski translation of 'Koran' he carried in his pocket all his life and was not shy to point out the contradictions he detected with his Second Constitutionalist perspective to whomever was around. A bank put 85 years old Mister Sabih on a lifelong salary -probably because he would pass away soon-, and he lived happily ever after, seeing many more springs. This proud atheist, surrounded only by female students from Erenköy Nursing School he once taught in, lifted his head saying "God I don't want to die" and gave his last breath at the age of 94. Cemil Meriç was fond of but rather angry with him. Because he had said "Live the life with all its pleasures," to Ümit and Mahmut Ali when they were around 15 years old, he wrote the furious article "You brought this country to ruins!" for *Jurnal*.

Among Cemil Meriç's visitors was İskender Fikret Akdora, who would leave Moda in his Alfa-Romeo with a boat-tail difficult to come by then, and pick up and bring along Salih Zeki, the poet with a white mane. For children in the neighborhood playing on the streets or garden alleys, this car climbing the hill in just one breath and stopping at Meriç's garden gate was as peculiar and amazing as a spacecraft taking off from the moon and landing on the earth. Both poets elaborately signed for and inscribed their very thin poetry books to Cemil Meriç, and used this an excuse for a visit. Poet with white mane Salih Zeki with his spiritual

yaşayan son Yunanlı sayardı kendini. Oysa iliklerine kadar Türk'tü. Gururu ile zevkleriyle, zaaflarıyla" diye yazar. Nitekim monoklsuz edemeyen bu ihtiyar delikanlı, Fevziye Hanım'ın kurduğu sofrada lal renkli pancar turşusunun suyunu, cam bardağına doldurup, sonuna kadar lezzetle içecek kadar zevkleriyle Doğuludur.

Yine Meriç'leri Refik Halid (ve karısı) ziyaret edecek, batmak üzere olan ömür güneşinin son pırıltıları ile bu genç yazarın evini aydınlatacak, pek severek okuduğu Refik Halid'in üç ciltlik *Nilgün*'ünü yeni bitirmiş olan Ümit kadar, kedileri Pamuk'u da seveceklerdir.

Maarif Vekâletinden çoktan ayrılrsa da ihtişamından bir şey kaybetmeyen Hasan Ali Yücel, uçları göklere tırmanan kaşları ile Cemil Meriç'in sohbetine gelecek, ona bir çeviri veya bir telif eser sipariş edecek, geldiği gibi vekarla kalkıp gidecektir. Ümit ömrünün ilk 500 lirasını, bir çevirisinin ücreti olarak babasına getiren Hasan Ali Yücel'in elinde görecektir.

Bütün bu ismi sayılan dostlara ve onlarla "gemiler geçmeyen bir ummanda" buluşan Cemil Meriç'e rahmet olsun!

Bu metin, Ümit Meriç'in yayına hazırlanmakta olduğu *Babam Cemil Meriç* kitabının genişletilmiş nüshasından alınmıştır.

portrait made by little brush strokes in 'Bu Ülke' (This Country) under the title "Yunan'a Kaçış" (Escape to Greek), wrote the following on Cemil Meriç: "He considered himself the last Greek living in this country. But he was Turkish to the bone. With his pride, joys and weaknesses,". As a matter of fact, this old boy who could not do without his monocle was Eastern enough in his pleasures, to fill his glass with vermilion pickled beet juice at a table prepared by Madame Fevziye and to drink it with joy to the end.

Refik Halid (and his wife) also visited Meriç, illuminated the house of this young writer with last sparkles of the sun of life which was about to set, and liked Ümit who had recently finished and enjoyed Refik Halid's 'Nilgün' in three volumes as well as their cat, Pamuk.

Hasan Ali Yücel who had not lost his glory despite leaving Board of Education, would visit Cemil Meriç to have a chat, with the tips of his eyebrows climbing up to the sky, order him a translation or a copyrighted work, and leave with as much dignity as he arrived. Ümit saw the first five hundred liras of his life in Hasan Ali Yücel's hand, who brought it as payment for a translation her father had made.

Rest in peace all these friends commemorated and Cemil Meriç who met them in "a sea no ships sailed"!

This text is an excerpt from the extended version of the book 'My Father Cemil Meriç' currently being edited by Ümit Meriç.

▼ 1955 yılında görme yetisini tamamen yitiren Meriç, çalışmalarını çevresindeki insanların yardımıyla sürdürdü.

▼ Meriç who completely lost his eyesight in 1955, continued to work with help from people around him.

İskender Pala

Aşkın Hakikati

TRUTH OF LOVE

“Divan Şiirini Sevdiren Adam” olarak tanınan; *Babil’de Ölüm İstanbul’da Aşk, Katre-i Matem ve Şah ve Sultan* gibi romanların yazarı İskender Pala, *.tr* dergisi için yazdı.

Known as “the man who popularized Divan poetry”, writer of the novels as ‘Death in Babel Love in Istanbul’, ‘Grief Drop’ and ‘Shah and Sultan’, Iskender Pala wrote for ‘tr’ magazine.

Zeki bir öğrencim vardı, derslerindeki başarıyla sınıfın gözdesi ve ilgi odağıydı. Dönem ortasında birden ortadan kayboluverdi. Hasta mıdır, derdi mi vardır, kaza mı geçirmiştir gibi pek çok sorunun cevabı için arattırdım. Hiçbir arkadaşına rastlamadım. İki ay kadar son-

I had a smart student, he was popular and a center of attention with his success in classes. He suddenly disappeared in the middle of term. I made people look for him to find out whether he had been sick, had a problem, or had been in an accident. None of his friends found a trace. Two months later someone knocked on my door in a

ra bir sabah kapım çalındı. Zayıflamış, solmuş, neredeyse kendini kaybetmiş halde bekliyordu. Hiçbir şey demedi, usulca içeri süzüldü.

Şaşırmış, üzülmüştüm. Merakla sordum:

“Nerelerdeydin, pek merak ettirdin!”

Titreyerek anlattı. Meğer okul çıkışında bir gün metrobüste bir kız görmüş. Göz kalbe anlatmış, kalp tutuşmuş, dumanı göklere yükselmiş. İki ay boyunca okul onun okulu, ders onun dersi, arzular onun arzuları olmuş. Nihayet iki gün evvel kavga etmişler.

“Eşeklik ettim hocam, ondan yararlanmaya çalıştım! O da kovdu beni!”

“Hak etmişsin. Ama iyi de olmuş, işte sana derslerine dönmek için fırsat!”
Yok hocam, size bunun için gelmedim!”

“Ya niçin geldin?”

“Kapıdan çıkarken arkamdan ‘Aşkın ne olduğunu öğrenmeden sakın gelme!’ diye bağırdı.”

“Eee?”

“Aşk nedir hocam?”

morning. He was standing there; he had lost weight, gone pale, was almost beside himself. He said nothing and quietly sneaked in.

I was surprised and sad. I inquisitively asked:

“Where have you been, we have been really worried!”

He explained trembling. It turned out that he had come across a girl in the metro-bus after school one day. Eye told the heart, Heart caught fire, its smoke went up in the sky. For two months school was her school, lesson was her lesson, desires were her desires. Finally two days ago they got into a fight.

“I acted like a fool, Sir, I tried to take advantage of her! And she got rid of me!”

“You deserved it. But it is good at the same time, here is your chance to get back to your studies!”

“No Sir, this is not why I am here!”

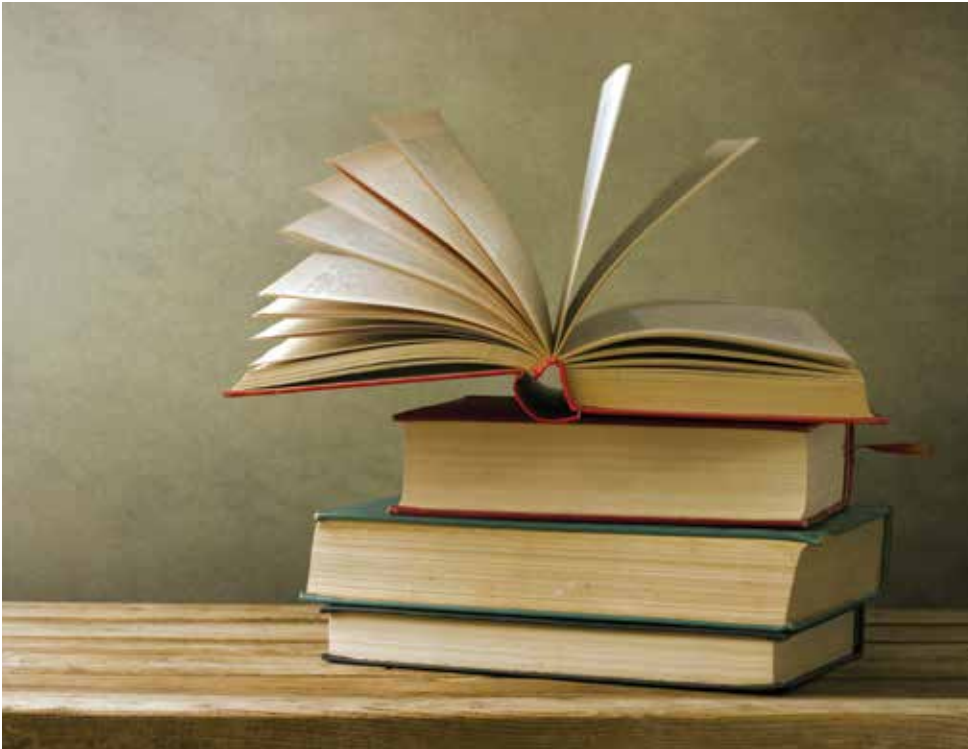
“So what are you doing here?”

“As I was walking out of the door, she yelled ‘Do not return before you find out what love is!’”

▲ Divan Edebiyatı Araştırmacısı ve Profesör İskender Pala, 2013 yılında Türkiye Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülü'ne layık görüldü.

▲ Divan literature researcher and professor İskender Pala was awarded Presidency of Turkey Culture and Arts Grand Prize in 2013.

“Aşk, senin yaptığının tam tersidir evladım!”

“Nasıl yani?”

Öğrencime kızdım. Karşısındakini kolay lokma görmenin bedelini ödemeliydi. Fedakârlık yapmadan aşktan bahsetmesi aşkında sahte olduğunu anlatıyordu. Ona aşkın hakikatini göstermek gerekiyordu. Fuzuli'nin söylediğini tekrarladım:

“Sen canın için yanında bir sevgili taşımak istemişsin; oysa aşk canı için sevgili değil, canını sevgili için taşımaktır.”

“Peki hocam ben şimdi pişmanlığımı ve bu söylediğinizi ona nasıl anlatayım?” Şöyle anlat:

“Bir zaman bir delikanlı bir güzele aşık oldu. Aşk, varlığına hâkim olunca her şeyi elden gitti, kendinden vazgeçti, sevgiliye feda oldu ve gün geldi, sevgilinin yolunda can vermeyi canına minnet bilmeye başladı. Nasihatler, yardımlar fayda etmedi, arkadaşları ve dostlarıyla irtibatı kesti, işi ve aşı bozuldu. Derken vefalı bir arkadaşı gidip kıza bu durumu anlattı:”

“Şu meydanın öte yanında bir delikanlı var, her gün şuradaki köşeye oturur, aynı yere bakar durur. Sözleri şiirdir, kalbinde hazineler vardır. Kim bilir, belki de onu tanımak istersin!”

Kız ferasetli ve akıllıydı. Bu bela fırtınasının kendi etrafında koptuğunu hemen anladı ve ertesi sabah oraya doğru salındı. Delikanlı onun gelişini görünce ağlamaya başladı. Bu arada tekrar ediyordu:

“Beni öldürmüştü, şimdi yanıma geliyor. Kurbanına ciğeri yandı besbelli.”

Kız geldi. Gayet mülayim bir tonda selam verip sordu:

“Adınızı lütfeder misiniz?”

“?”

“Kimsiniz?”

“?”

“Nerelisiniz?”

“?”

Nafile. Kız ne sorduysa delikanlı cevap

“So?”

“What is love, Sir?”

“Love is the opposite of what you did, Son!”

“What do you mean?”

I was angry with my student. He had to pay for thinking that the other person was an easy mark. Talking about love without making sacrifices illustrated that he was false in his love. One had to show him the truth of love. I cited Fuzuli's words:

“You wished to carry a lover with you, for your life; however love is not carrying your lover for your life but carrying your life for your lover.”

“Okay, but Sir how can I express her my remorse and what you just told me?”

Like this:

“Once upon a time a young boy fell in love with a beautiful girl. When love took over his existence, he lost everything, he gave up on himself, sacrificed himself for his lover and then one day, he began to feel that dying for the loved one is so much better. People's warnings, helps did not work, he got disconnected from his friends, lost his job and livelihood. Then a loyal friend went to the girl to tell her about the situation.”

“There is a young man across that square, he sits at that corner everyday, stares at the same point. His words are poetry, there are treasures in his heart. Who knows, maybe you would like to get to know him!”

vermiyor, veremiyor; yalnızca yanağına süzülen yaşları gizlemek ister gibi başını yere eğiyordu. Aşk denizinde boğulduğu belliydi.

“Benimle neden konuşmuyorsun?”

Bunu duyunca güç bela mırıldandı:

“Sen söylerken bana susmak, sen varken bana feda olmak düşer!”

Uzun bir “Aaah!” çekerek ruhunu teslim etti!

Hikâye bitince öğrencim afallamış gibiydi. Bekliyordum ki, “Hocam, haklısınız, ben ona gidip kapısında ölmeye hazır olduğumu söylemeliyim!” diyecek. Hayır, öyle demedi. Kapımdan girerken haline acıdığım öğrenci gitmiş, yerine sanki hödük birisi gelmişti. Gayet kaba bir densizlik içinde sesini yükseltti:

“Haddi yaaa!... Şimdi ona aşkı anlatabilmek için ölecek miyiz yani?”

Kızdım. Ruhunda aşka yetenek olmadığını anladım ve sesimi bu yüzden yükselttim:

“Evet, aşk işinde sevgilinin kapısında ölmek gerektir, geri dönmek değil. Sen şimdi burada olduğuna göre o kıızı hiç hak etmemişsin salak oğlum. En iyisi derslerine dön, kurtul bu ince işlerden!”

The girl was perceptive and wise. She immediately sensed that this trouble storm broke out around her, and she made her way there the next morning. When the young boy saw her coming, he began to cry. In the meantime, he kept repeating:

“She had killed me, now she is coming to me. Obviously she felt sorry for her victim.” She came upon him and greeting him sweetly, she asked:

“Would you grant me your name?”

“?”

“Who are you?”

“?”

“Where are you from?”

“?”

In vain. Young boy did not, could not answer any of her questions, he was only hanging his head as if he wanted to hide the tears coming down from his cheeks. It was apparent that he was drowning in the sea of love.

“Why aren’t you talking to me?”

He scarcely mumbled upon hearing that:

“When you talk I must keep silent, when you exist I must be sacrificed!”

And sighing a long sigh, he passed away! My student looked startled as I finished the story. I was expecting him to say, “You are right, Sir. I must go to her and tell her I am ready to die at her doorstep!”. But that was not what he said. The student I felt pity for when he came through my door was gone, and replaced by a boor. He rudely raised his voice with an utter tactlessness:

“Youu don’t saaay!... So I must die to express her what love is?”

I got angry. I realized he had no capacity in his soul for love and so I raised my voice:

“Yes, in love one must die at their lover’s doorstep, not go back. You being here now means you never deserved that girl, my stupid boy. Best is if you go back to your studies and leave this fine business behind!”

 Hilmi Yavuz

Edebiyat

VE HER ŞEY

LITERATURE AND EVERYTHING

Türk medeniyetinin söylemi şiidir. Roman, hikâye ve benzeri bize Batı'dan gelen türlerdir. Bu nedenle şiirin geriye itilmesi, bir medeniyetin geriye itilmesidir.

Turkish civilization's form of expression is poetry. Novel, story and the likes are literary forms of the West. This is why pushing poetry to the background is pushing a civilization to background.

Şeyh Gâlib der ki "Gele bir devr ki bu Gâlib'i yâd eyleyeler / Fırsat-ı sohbeti ahbâb ganîmet bilsün." Yani "öyle bir gün gelecek ki Gâlib'i hatırlayacaksınız ve ondan söz ederken bu sohbet

Sheikh Ghalib says "There will come a day Ghalib will be remembered / And you will consider this conversation opportunity, a trophy,". Sheikh Ghalib is entitled to say that since he is a great poet, but this is not the case for the things

fırsatını ganimet bileceksiniz.” Şeyh Gâlib büyük bir şair olduğu için bunu söyleyebilir, benim burada ifade etmek istediklerim için böyle bir durum söz konusu değil elbette, estağfurullah.

Nefî'nin çok sevdiğim bir beyiti vardır: “Rind-i aşkız hâsılı Nefî-i bî-pervâ gibi / Âşinâya âşinâ, bîgâneye bîgâneyiz.” İlk dizesi değil belki ama ikincisi bir mottodur benim için. Nefî burada der ki “Bize kim yakın, bize kimler dostluk gösteriyorsa işte biz onlara aşınayız.” Bu mecliste sizlerle birlikte birbirine aşına olanlar arasında bir sohbet olsun istiyorum.

DİVAN EDEBİYATI

“Edebiyat ve Her Şey” konusuna gelirsek... Burada edebiyatın önceliği olduğunu söyleyebiliriz. Dikkat ederseniz konumuz “Her şey ve Edebiyat” değil, tam tersi. Bu nedenle önce edebiyattan söz edip oradan her şeye geçebiliriz. Edebiyat derken, burada kendi tercihlerimi öne çıkarmak durumundayım. Çünkü benim için edebiyat demek şiir demektir. Neden? Modernleşme denilen süreçle birlikte Türk edebiyatına giren türlere karşı biraz bigâne durdum. Batı'dan ithal roman, hikâye, tiyatro ve deneme gibi türlerden söz ediyorum. Hatta bir anlamda “kritik” ya da “eleştiri” dediğimiz türden de söz etmemize olanak yok. Osmanlı toplumu modernleştikten sonra Türk edebiyatına giren türler bunlar. Türk edebiyatında Batılı anlamda bir roman ya da öykü geleneğine ancak Tanzimat'tan sonra rastlayabiliyoruz. Ama şiir var ve hep var. Yani Türkler İslam'a intisap etmeden önce başlayan bir şiir geleneği mevcut. İslam'la birlikte daha da gelişen,

▲ Şeyh Gâlib'in türbesine ev sahipliği yapan İstanbul'daki Galata Mevlevihanesi'nde dervişler.

▲ Dervish clothing in Galata Mevlevi Lodge in Istanbul, hosting tomb of Sheik Ghalib.

I wish to express here, not at all.

Nefî has a verse I adore; maybe not the first but the second line is a motto for me. Nefî says, “Those who are close to us, show us companionship, those are the ones we are familiar with.” In this council, I would like this to be a conversation between those who are familiar with each other.

DİVAN LITERATURE

About “Literature and Everything”... Here we can say that literature has priority. If you take notice, our subject is not “Everything and Literature” but the opposite. This is why we will talk about literature first, and then move on to everything. When literature is mentioned, I must highlight my personal preferences. Because for me literature is poetry. Why? I was a little alienated from forms that entered Turkish literature with the period called modernization. I am speaking of forms imported from the West like novel, story, theater, and essay. In a sense it is not even possible to talk about the form called “critique”. These are the forms that entered Turkish literature following Ottoman society's modernization. The novel or story tradition in the Western sense can be seen in Turkish literature only after Tanzimat reforms. But poetry is there, always there. This means there was a poetry tradition before Turks converted to Islam. I am talking about a great poetry tradition which developed and became stronger with Islam, both in contexts of Divan literature and folk poetry... Reading works by Bâkî, Fuzûlî, Nedim, Nefî and other great poets, I find myself telling

▲ Osmanlı şairi Tevfik Fikret'in Rumelihisarı sirtlarındaki Aşçıyan'da bulunan müze evinde çalışma odası.

▲ Ottoman poet Tevfik Fikret in his study in the museum house in Aşçıyan on hills of Rumelihisarı.

gümrah hale gelen büyük bir şiir geleneğinden bahsediyorum. Bu gelenek hem Divan edebiyatı bağlamında hem de halk şiiri bağlamında... Bâkî'nin, Fuzûlî'nin, Nedim'in, Nefî'nin ve benzeri büyük şairlerin eserlerini okurken yakın çevremdekilere hep şöyle derken bulurum kendimi: "Bu adamlar bizden iyi yahu." Gerçekten Divan edebiyatımız büyük bir edebiyattır. Ama maalesef okullarımızda bu hazinayı yeterince değerlendiremiyoruz.

ŞİİRİN GERİYE İTİLMESİ

Benim tezim hep şu olmuştur: İslam Medeniyetinin söylemi doğrudan doğruya şiirdir. Bugün Türkiye'de şiirin geriye itilmesi, şairlerin kimliklerinden yeterince söz edilmemesi; buna karşın romancıların özellikle çok daha fazla kamuoyunda kendilerinden söz ettiren kişiler olması, açıkçası bana çok hüznün verici geliyor. Çünkü şiirin geriye itilmesi durumu söz konusu ise bu bir medeniyetin geriye itilmesi anlamına gelir. "E ne var bunda?" ya da "Şimdi roman çağı" diyenlere karşı bunu böylece kabullenmek durumunda mıyız? Elbette değiliz. Çünkü Türk insanı asırlar boyu kendini şiirle dile getirmiştir. Aslında bu konuyla ilgili bir tartışma da açmak istiyorum. Tevfik Fikret'in dediği gibi "Barika-i efkârdan musademe-i hakikat doğar." Yani fikirlerin çatışmasından hakikat şimşegi doğar, demektir. Yoksa birbirimizi destekleyecek argümanlar ileri sürmenin bir getirisi yok. Birtakım dogmalar çerçevesinde hep aynı şeyler tekrarlanmış, ispat edilmiş olan bir şeyin yeniden ispat edilme

my inner circle the following: "These people are better than us." Our Divan Literature is a grand literature indeed. But unfortunately in our schools, we cannot sufficiently benefit from this treasure.

PUSHING POETRY INTO BACKGROUND

My argument has always been this: the expression of Islamic civilization is directly poetry. Today poetry being pushed into background, poets' identities not being sufficiently discussed, and in contrast particularly novelists becoming more popular, is frankly saddening for me. Because if pushing poetry into background is the case, this means pushing civilization as well. Do we have to accept this as it is in the face of those saying "So what?" or "Now it is the age of novel"? Of course not. Because for centuries Turkish people have expressed themselves through poetry. I would actually like to start a discussion on this topic. As Tevfik Fikret said, "The flash of lightning occurs when ideas clash,". Otherwise, there is no benefit in raising arguments which support one another. Within the frame of some dogmas, same things are repeated over and over, and new ways to prove something already proven are sought. This is a mental, in other words an intellectual disability. I will be a little orientalist because there is no other way. But this is not how things are in the West. In other words, an idea can only progress by argument and refutation. Same applies for science, too. If Newton had not argued Ptolemy, today we would still be claiming that the Sun revolves around the Earth.

FROM PHILOSOPHY TO REASONING

Citing French anthropologist Claude Lévi-Strauss: Jean-Jacques Rousseau has a book titled 'Essay on the Origin of Languages'. In the book he claims "First conversations were in the form of poetry. Reasoning came after." Here is something interesting. Why is poetry the first form of expression? This means there were no boundaries between spoken language and language of poetry then. Vocabulary was so limited that in order to convey a thought, one had to draw analogies to express what they knew. Just like in the infamous snake-lightning story... When someone looks up, sees a lightning and calls it a "snake in the sky", they actually generate a metaphor.

◀ Jean-Jacques Rousseau'nun kendi adını taşıyan Paris'teki galeride sergilenen büstü. Kültür olgusunu bir göstergeler sistemi şeklinde ele alan Claude Lévi-Strauss (sağda).

◀ Bust of Jean-Jacques Rousseau in the gallery with his name, in Paris. Claude Lévi-Strauss who approached the culture phenomenon as a system of indicators (right).

What does this example demonstrate? Now let's move to another problem. If there was such a time gap between poetry and reasoning, then it must be exhibited that the relation between poetry and philosophy was impossible at the onset. Because philosophy is ultimately based on reasoning.

Back to the snake in the sky... I am one of those who think that building a metaphor does not suffice for reasoning. Because on the simplest level, one must regard syllogism which is logic. In this sense, a metaphor cannot be a premise for a syllogism. Although if it is logical within itself, the result concerning reasoning will not be true. For notions to be formed "reasoning" is required. And a clear

yolları aranmış. Bu bir zihinsel, belki daha farklı biçimde söylemek gerekirse entelektüel bir maluliyettir. Biraz oryantalizm yapacağım, çünkü başka çaresi de yok. Ama Batı'da böyle değil bu işler. Bir diğer deyişle bir düşünce ancak tartışılarak ve reddedilerek ilerleyebiliyor. Bilim de öyle zaten. Eğer Newton, Batlamyus'u tartışmamış olsaydı bugün hâlâ güneşin dünyanın çevresinde döndüğünü iddia edecektik.

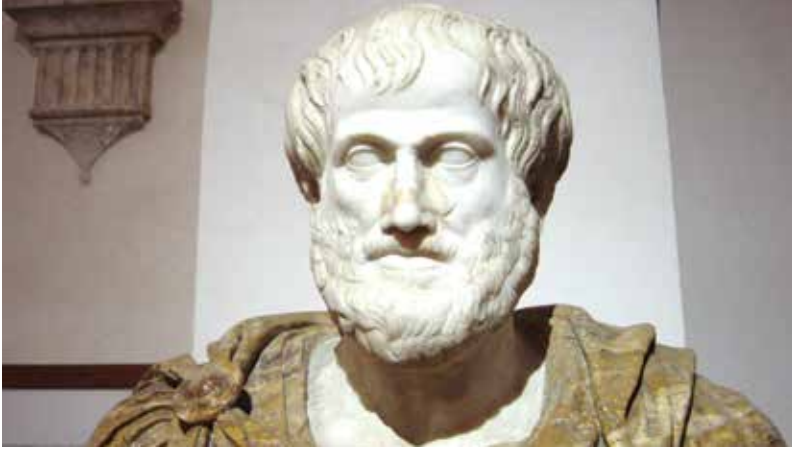
FELSEFEDEN AKIL YÜRÜTMEME

Fransız Antropolog Claude Lévi-Strauss'tan alıntıyla söyleyeyim: Jean-Jacques Rousseau'nun *Dillerin Kökeni Üzerine Deneme* diye bir kitabı var. Orada diyor ki "İlk konuşmalar şiir biçimindeydi. Akıl yürütme ise daha sonra gerçekleşti." Burada ilginç bir şey var. Neden ilk söylem şiir olmuş? Yani insanların konuşma dili ile şiir dili arasında bir sınır konulmuş değil o dönemde. Çünkü ellerindeki söz dağarcığı o kadar sınırlı ki bir düşünceyi anlatabilmek için bildiklerini ancak başka bir şeye benzeterek ifade edebiliyorlar. Tıpkı meşhur yılan - şimşek hikâyesinde olduğu gibi... Birileri yukarı bakıp şimşegi gördüğünde buna "gökyüzündeki yılan" diyerek aslında bir metafor üretmiş oluyor. Bu örnek bize neyi gösterir? Şimdi buradan başka bir probleme gidelim isterseniz. Şiirle akıl yürütme arasında böylesi bir zamansal fark var idiyse o zaman şiirle felsefe arasındaki ilişkinin başlangıçta mümkün olmadığını ortaya konulması lazımdır. Çünkü niha-

▼ Rousseau'nun dünyaya geldiği ev, İsviçre'nin Cenevre şehrinde bulunuyor.

▼ The house Rousseau was born in is in Geneva city of Switzerland.

yetinde felsefe akıl yürütmeye dayanır. Gökyüzündeki yılan örneğine dönerssek... Metafor kurmanın akıl yürütme için yeterli olmadığını düşünenlerdenim. Çünkü en basit düzlemde tasıma bakmak lazım gelir. Yani mantığa. Bu anlamda bir metaforun bir mantığa öncül olması mümkün değil. Kendi içinde mantık taşısa dahi, akıl yürütmeye dair çıkacak sonuç doğru olmaz. Kavramların oluşabilmesi için "akıl yürütme" gerekir. Bunun için de kavramların açık bir biçimde tanımlanması şarttır. Pre-Sokratikler, yani Sokrat öncesi filozofların şiirle felsefe yaptıklarını biliyoruz. Bu felsefe yapma biçimi sistematik bir düşünceye dayanmıyor, metaforlarla vücut buluyordu. Sokrat'ın önemi de buradan geliyor. Felsefeyi bir sistematığa ve akıl yürütme aşamasına taşıyor. Bunun tam tersini iddia edenler de yok değil. Friedrich Nietzsche asıl felsefenin şiirle yapıldığını söylüyor. Burada çok önemli bir nokta var. Felsefe artık günümüzde Hegel'in, Aristo'nun, Spinoza'nın ortaya koyduğu gibi büyük ve sistematik bir şekilde yapılmıyor. Bunun son örnekleri Martin Heidegger ve Jean Paul Sartre'dır. Onlardan sonra felsefe bütünüyle fragmanterdir. Ludwig Wittgenstein buna iyi bir örnek olabilir. Meseleye buradan baktığımızda Şeyh Gâlib'in şiirlerinde fragmanter felsefeye sıkça rastlayabiliriz. Öyleyse Wittgenstein'ı filozof sayıyorsak, Şeyh Gâlib de bir filozoftur denilebilir. Şu gerçeği unutmamak kaydıyla... Felsefe yapma ideası gibi bir idea yok. Çünkü her medeniyetin kendi düşüncesini örgütleme, formatlama ve dile getirme biçimi var. Batı, Sokrat'tan sonra bu türden bir gelenek inşa etmiş. Özellikle

▲ M.Ö. 4. yüzyılda yaşayan filozof Aristo'nun Assos'ta Anadolu'nun ilk felsefe okulunu açtığı biliniyor. Jacques-Louis David'in *Sokrat'ın Ölümü* isimli tablosu New York Metropolitan Müzesi'nde sergileniyor (altta).

▲ Philosopher Aristotle, who lived in the 4th century B.C. opened the first philosophy academy of Anatolia in Assos. The painting titled 'Death of Socrates' by Jacques-Louis David is displayed in New York Metropolitan Museum (below).

definition of notions is imperative for this purpose. We know that philosophers before Socrates, Presocratics philosophized using poetry. This philosophy method was not based on systematic thinking but arose from metaphors. This is why Socrates is significant. He brought a systematic to philosophy and a reasoning phase followed. There are also those who claim the opposite. Friedrich Nietzsche says true philosophy is poetic. There is a vital point here. Today philosophy is no longer as grand and systematic as Hegel, Aristotle and Spinoza suggested. Latest examples are Martin Heidegger and Jean Paul Sartre. After that, philosophy became entirely fragmented. Ludwig Wittgenstein can be a good example for this. From this perspective, we can often come across this fragmented philosophy. So if we consider Wittgenstein a philosopher, we can also call Sheikh Ghalib a philosopher. Keeping the following in mind: There is no idea such as idea of philosophizing. Because each civilization has its own way of organizing, formatting and reflecting its own way of thinking. West built such a tradition after Socrates. Especially until Nietzsche. Saying that the most competent form of philosophy is based on this tradition is utterly an Orientalist fabrication, and this claim must be refuted.

PARTING OF WAYS: 19th CENTURY

There are sagas and fairy tales with an important place in literature. These works which can be referred to as oral literature or folk literature, were put in writing much later. Just like in the Epics of Homer... Oral literature tradition still survives today.

◀ İngiltere'de Warwickshire kentine bağlı Stratford-upon-Avon'da William Shakespeare'in doğduğu ev. Shakespeare'i betimleyen bir mozaik (altta).

◀ The house William Shakespeare was born in Stratford-upon-Avon in Warwickshire town in England. A mosaic depicting Shakespeare (below).

le de Nietzsche'ye kadar. Felsefede en yetkin formun ancak bu gelenek baz alınarak yapılabileceğini söylemek, tam anlamıyla Oryantalist bir uydurmadır ve bu iddiayı reddetmek gerekir.

YOL AYRIMI: 19. YÜZYIL

Bir de edebiyatta önemli bir yer tutan destanlar ve masallar var. Sözlü edebiyat ya da halk edebiyatı olarak adlandırabileceğimiz bu eserler, çok sonraları yazıya aktarılmış. Tıpkı Homeros destanlarında olduğu gibi... Sözlü edebiyat geleneği günümüzde bile yok olmamış. Yakın zaman önce galiba Rumen bir etnolog, Çek Cumhuriyeti'nde bir köylünün 10 bin dizelik bir destanı ezberden okuduğunu aktarıyor. Karacaoğlan da bu konuya güzel bir örnektir. Yani şunu anlatmaya çalışıyorum. Edebiyatta söylem farklılıkları çok sonraları ortaya çıkmış. Batı'da bile. Mesela 19. yüzyıla gelinceye kadar Batı'da şiirle düz yazı arasında çok ciddi bir ayırım yok. Ancak Charles Baudelaire ve benzeri isimler çıktıktan sonra şiir, radikal bir çizgiyle diğer türlerden ayrılmış. Tiyatroda da durum böyledir. William Shakespeare'in bütün oyunları birer şiirdir aslında. Türk edebiyatında da şiirin düz yazı şeklindeki örneklerine rastlamak mümkündür. Nazım Hikmet'in *Benerci Kendini Niçin Öldürdü?* isimli eseri bu türden bir yapıttır.

Recently, I think a Romanian ethnologist narrated that a peasant in Czech Republic read a 10 thousand lines long epic from memory. Karacaoğlan is also a good example. What I am trying to explain is distinctions in literary expressions emerged later on. Even in the West. For instance until 19th century there were no serious distinctions between poetry and prose in the West. However with Charles Baudelaire and names alike, poetry diverged from other forms with a radical line. This is also the case for theater. All plays of William Shakespeare are in fact poems. There are also examples of prose in Turkish literature. It is possible to come across poetry in form of prose in Turkish literature. Nazım Hikmet's 'Why did Benerci Kill Himself?' is an example to this.

◀ Yazarın Taş Mektep 2015'te gerçekleştirdiği "Edebiyat ve Her Şey" başlıklı söyleşiden derlenmiştir.

◀ Text is from writer's bull session titled "Literature and Everything" held in Taş Mektep in 2015.

✍ Hanife Çelik 📷 Mahmut Gediz

Edebiyatın HAŞARI ÇOCUKLARI MÜZEDE

THE MISCHIVEOUS KIDS OF LITERATURE IN THE MUSEUM

Edebiyatımızın unutulmaz eseri *Hababam Sınıfı*, Türk izleyicisinin gönlünde taht kuralı tam 40 sene oldu. Peki, bu ölümsüz sınıfın bir de müzesi olduğundan haberiniz var mı?

Unforgettable book in Turkish literature, 'The Chaos Class' enshrined Turkish audience's memory exactly 40 years ago. Did you know that this immortal class also has a museum?

“**H**epimizin sınıfıdır o... Öğretmeniyle ve öğrencisiyle... Kara tahtası, tebeşir kokusu, haytaların gürültüsü, kâğıt hışırtısı, sıra gıcirtısı, yazılısı, sözlüsü, kopyası, karnesi, yoklaması ve bütünlemesiyle okul hayatının acı ve tatlı anıları...” Hababam Sınıfı Müzesi'nin duvarını süsleyen bu kısa yazıda Gazeteci - Yazar İlhan Selçuk en doğru şekilde betimlemiştir ölümsüz eseri: “40 yıldır yayınlandığı her seferinde zevkle izlediğimiz, içten kakhahalar attığımız, içimizi ısıtan ve hepimiz-

“It is the class of all of us... With its teachers and students... The sweetest and most bitter memories of school life with its black board, smell of chalk, noise of rascals, tests, oral exams, cheats, report cards, attendance and make-up examinations...” In this short article decorating the wall of the Chaos Class Museum, journalist/ writer İlhan Selçuk described the immortal work in the most correct way. 'The Chaos Class' is a film we watch with pleasure every time it is shown, we laugh at delightedly, that warms us inside and has a piece from each and

den bir parça bulunduran bir filmdir *Hababam Sınıfı*. Haşarılıkları bir yana bu sınıf; dostlukları, altın kalpleri ve birbirinden ilginç karakterleriyle her zaman bir güldürü unsuru olmuştur.”

SİNEMADA HABABAM

Türk sinema tarihinin en çok izlenen serisi *Hababam Sınıfı*, okula yeni gelen müdür yardımcısı Mahmut Hoca ile okulun müzmin öğrencilerinin hikâyesinin anlatıldığı ilk filmi ile giriş yapar sinemaya. Özel Çamlıca Lisesi'nin 6 Edebiyat A sınıfı öğrencileri yani meşhur *Hababam Sınıfı*'nin serüvenlerini izleriz sonra sırasıyla. Öğretmen öğrenci ilişkilerinin, eğitimdeki çarpıklıkların komedi ile harmanlandığı öykü, vizyona girdiği dönemde de çok beğenilmiş gişe rekorları kırmıştır. Filmde dönemin en meşhur karakter oyuncularının yanı sıra birçok figüran da yer almıştır.

RIFAT ILGAZ'IN ESERİ

Hababam Sınıfı, yazar ve şair Rıfat Ilgaz'ın aynı adlı eserinden uyarlanmıştır. Toplumcu gerçekçi edebiyatın önemli temsilcileri arasında yer alan Ilgaz, edebiyat hayatına *Nazikler* gazetesinde yayınlanan şiiriyle başlamıştır. 1943 yılında ilk kitabı *Yarenlik* yayımlanmış ve şiirleri büyük ilgi görmüştür. Muallim mektebini bitirdikten sonra altı yıl ilkokul öğretmenliği yapan Rıfat Ilgaz, 1938'de Ankara Gazi Eğitim Ensti-

► **Hababam Sınıfı ile özdeşleşen Adile Sultan Kasrı, Paris'te mimarlık eğitimi alan Nigoğos Bey (Balyan) tarafından tasarlanmıştır.**

► Adile Sultan Pavilion identified with The Chaos Class, was designed by Mr. Nigoğos (Balyan) who studied architecture in Paris.

every one of us. Their naughtiness aside, this class has invariably been humorous with their friendships, their golden hearts and characters each more interesting than the next.

THE CHAOS CLASS IN CINEMA

The most watched series in Turkish cinema history, 'The Chaos Class' made its debut in cinema with the first film which narrates the story of recently assigned Deputy Headmaster Sir Mahmut and habitual students of the school. Then we respectively watch the adventures of students of '6 Literature A' class in Private Çamlıca High School, the infamous 'The Chaos Class'. The story in which teacher-student relations and irregularities in education are blended with comedy received great appreciation when it first came out, and became a blockbuster. Numerous extras were featured in the film as well as the most famous character actors of the period.

RIFAT ILGAZ'S BOOK

'The Chaos Class' was adapted from the book with the same title by writer and poet Rıfat Ilgaz. Ilgaz, a prominent representative of socialist realist literature, began his literary life with his poem published in 'Nazikler' newspaper. His first book 'Yarenlik' was published in 1943, and his poems attracted considerable attention. After completing Teaching School, Rıfat Ilgaz worked as an elementary school teacher for six years,

◀ **Dikdörtgen planlı kasrın katlarını bağlayan merdivenler zarif tirabzanlarıyla dikkat çekiyor.**

◀ Stairs that connect the floors of pavilion with a rectangular plan, stand out with their elegant banisters.

tüsü Edebiyat Bölümünü bitirmiştir. Bir süre Türkçe öğretmeni olarak çalışmış, 1950'li yıllarda gazetecilik yapmaya başlamıştır. *Dolmuş* dergisinde “Stepne” takma adıyla yazılar yazmıştır. Eğitim sistemini eleştirmek amacıyla yazdığı *Hababam Sınıfı* ilk olarak bu dergide dizi olarak yayınlanmış, daha sonra 1957 yılında kitap haline getirilmiştir.

Rıfat Ilgaz'ın ölümsüz addedilen eserini beyaz perdeye aktaran isim ise yönetmen Ertem Eğilmez'dir. Filmin başarısında şüphesiz en büyük unsurlardan biri de yönetmenidir. Ünlü yönetmen, filmin çekimlerine başlamadan bir hafta öncesinde tüm ekibi bir araya getirip kaynaşmalarını sağlamıştır. Beyaz perdede göreceğimiz o samimi arkadaşlıkların gerçek temeli böylece atılmıştır. İlk *Hababam Sınıfı*'ni 1975'de çeken Eğilmez, filmin başarısı üzerine *Hababam Sınıfı Sınıfta Kaldı*, *Hababam Sınıfı Uyanıyor*, *Hababam Sınıfı Tatilde* ve son olarak da *Hababam Sınıfı Güle Güle* isimli dört film çekmiştir. Filmin diğer başarı unsurları arasında ise hepimizin aşına olduğu o müziğini söyleyebiliriz. Yavaş çalındığında insana hüznün veren müzik, hızlı çalındığında ise coşku vermektedir. *Hababam Sınıfı*'ni zihnimize kazıyan müzik, Melih Kibar'ın bestesidir ve müzisyen bu eseri ile Altın Portakal En İyi Film Müziği Ödülü'nü almıştır.

and graduated from Ankara Gazi Training Institute Department of Literature in 1938. After working as a Turkish teacher for some time, he started journalism in 1950s. He wrote articles for 'Dolmuş' magazine with the pen name "Stepne (Spare Tire)". 'The Chaos Class' he wrote with the aim of criticizing education system was published in this magazine first as a series, and then these stories were collected into a book in 1957.

Rıfat Ilgaz's book, considered immortal, was adapted to silver screen by director Ertem Eğilmez. The success of film is undoubtedly also due to direction. Acclaimed director brought the whole staff together a week before filming began, and allowed them to socialize. This is how the foundations of those sincere friendships we witnessed on silver screen were laid. Eğilmez who shot the first 'The Chaos Class' in 1975, made four more films titled 'The Chaos Class Flunked', 'The Chaos Class Flunked Up', 'The Chaos Class is on Vacation' and 'Goodbye Chaos Class' when first film was a success. The tune of the film we are all familiar with is another success element of the film. Tune is melancholic when played slowly, and cheerful when performed fast. Tune that imprinted 'The Chaos Class' on our minds was composed by Melih Kibar and the musician received the Golden Orange Best Film Music Award with the tune.

MÜZEDE NELER VAR?

Filmin çekildiği Adile Sultan Kasrı Üsküdar ilçesi Validebağ Korusu'nda yer almaktadır. *Hababam Sınıfı*'nın ilk film serileri burada çekilmiştir. Günümüzde odalardan biri Hababam Sınıfı Müzesi olarak düzenlenmiştir. Sınıfa girdiğinizde sıraların üstünde eserin sahibi, filmin yönetmeni ve oyuncularının fotoğrafları yer alıyor. Duvarlar filmin afişleri ile süslenmiş. Bununla beraber film ve oyuncular hakkında bilgiler de duvarlara asılmış. Sınıfın girişinde serinin üçüncü filminin bir sahnesi, Mahmut Hoca ve sobada yakaladığı Güdük Necmi balmumu heykelleriyle canlandırılmış. Serinin dördüncü filminde İnek Şaban tarafından Külyutmaz Hoca'nın akıbeti sanılan insan iskeleti de yine sınıfta sergileniyor. Öğretmen masasının hemen önünde bulunan Hafize Ana Heykeli ise aslına çok benzemesine de kıyafetiyle kendisini anımsatıyor. Diğer bir heykel ise Kemal Sunal'ın canlandığı İnek Şaban karakterine ait. Şaban'a tek benzerliği üzerindeki kazak olan heykel, sahibinin gülüşünün etkisini veremese de varlığı sizi gülümsüyor. Balmumu heykellerin başarısızlığı, sınıfın o çok bildiğiniz havasını solumanıza engel olamıyor yine de.

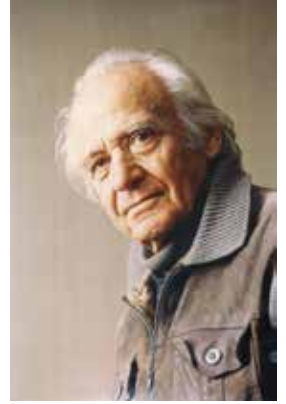
Hafta içi her gün 08.00 - 17.00 saatleri arasında sadece 2 TL ücret ödeyerek müzeyi gezebilir, zihninizde *Hababam Sınıfı*'nın o meşhur müziğiyle birlikte geçmişe bir yolculuğa çıkabilirsiniz.

WHAT DOES MUSEUM FEATURE?

Adile Sultan Pavilion where the film was shot, is located in Validebağ Grove in Üsküdar district. The first films of 'The Chaos Class' series were shot here. Today one of the rooms is arranged as The Chaos Class Museum. When you enter the class, the photographs of the writer, film's director and actors are on desks. Walls are decorated with film's posters. In addition, information on the film and actors are on the walls. In class' entrance, a scene from third film of the series where Sir Mahmut caught Stubby Necmi in the stove, is animated with wax figures. The human skeleton Nerd Şaban mistook for Sir Nobody's Fool in the fourth film of the series is also exhibited in the classroom. Mother Hafize figure, positioned right in front of teacher's desk does not resemble the actress but clothes still evoke her. Another figure is the character Nerd Şaban, portrayed by Kemal Sunal. The statue that only reminds Şaban because of the sweater, cannot create the effect of the authentic smile but still its presence makes you happy. Although figures are not successful, they cannot stop you from breathing the atmosphere of the class you very well know.

You can visit the museum everyday on weekdays between 8 a.m.-5 p.m. just for a 2 Lira fee, and travel back in time with the famous tune of 'The Chaos Class' in your head.

▲ *Hababam Sınıfı*'nın yazarı Rifat Ilgaz'ın kitapları İngilizce ve Almanca başta olmak üzere birçok dile çevrildi.

▲ The writer of 'The Chaos Class', Rifat Ilgaz's books were translated into numerous languages as English and German leading.

◀ Filme sahne olan Adile Sultan Kasrı, 1853 yılında Sultan Abdülaziz tarafından yaptırılmış.

◀ Set of the film, Adile Sultan Pavilion was built by the command of Sultan Abdulaziz in 1853.

İlber Ortaylı Melih Uslu

KÜLTÜR KÜLTÜR İÇİNDE

Moskova

CULTURE WITHIN CULTURE: MOSCOW

Moskova göz ucuyla bakıp geçilecek bir şehir değildir. Rusların edebî kültür şehri, insana “burada niçin yalnız kalınmaz?” sorusunun yanıtını verir.

Moscow is not a city one can take a glance at and pass by. Russians’ city of literary culture provides an answer to the question “Why cannot one be alone here?”

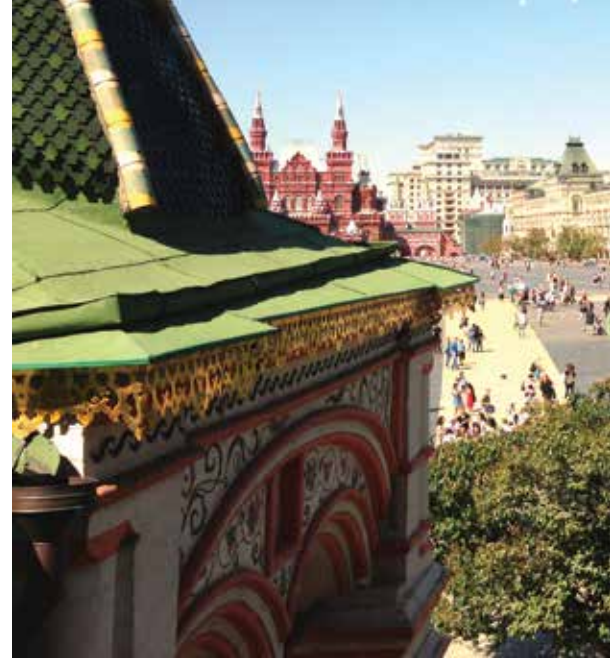
Türkiye ile Rusya, hiç şüphesiz ki 16. asırdan bu yana Avrupa ile sık sık karşı karşıya gelmiş iki ülke. Osmanlı Türkiye'si bu süreçte Rusya ile çeşitli nedenlerle pek çok kez savaşmışsa da ekonomik ve kültürel ilişkiler geliştirmekten de geri kalmadı. Bu iki komşu, 18. asrın ilk yarısı ve ortalarında modernleşen iki Doğu devleti konumuna sahip oldu. Rusya'nın modernleşmesinde Osmanlı Türkiye'sine kıyasla çok daha büyük bir yatırım ve masraf söz konusuydu. Rusların bu zenginleşmesinin altında toplumun alt kesimlerine yönelik bir sömürü düzeni yatıyordu. Rusya'da bu ekonomik refahın hemen peşinden kültürel kalkınma başladı. Özetle 19. asır, Rusya için beynelmilel anlamda son derece muhteşem bir dönem oldu.

RUSYA'NIN TEMELLERİ

Osmanlı'ya dönersek... 19. asır Türkler için de büyük bir açılım süreci oldu. Yapılan atılımlar, bütün Doğu dünyası için örnek teşkil edecek kadar önemliydi. Kesinlikle küçümsenecek bir şey değil. Sözü buraya getirmişken bu iki medeniyetin mukayesesini de yapmak gerekir. İki ülkenin de payitahtları vardı. Bu

▼ Kızıl Meydan'ın doğusunda boylu boyunca uzanan 1890 tarihli GUM Binası, günümüzde bir kapalıçarşı işlevi görüyor.

▼ GUM Building enclosing the Red Square from the East, today serves as a closed bazaar.

There is no doubt that Turkey and Russia are two countries which have both confronted with Europe many times since the 16th century. Although Ottoman Turkey waged war to Russia for various reasons during this period, both countries did not fail to develop economic and cultural relations. Two neighbors were the two Eastern states modernized throughout the first half and mid-18th century. Russians made a much bigger investment and their modernization costed more compared to the Ottoman. Russia owed its wealth to a system of exploitation targeting lower classes of society. Cultural development immediately followed this economic welfare in Russia. In short, 19th century was a splendid period for Russia in the international sense.

FOUNDATIONS OF RUSSIA

Back to the Ottoman... 19th century was a major development period for the Turks as well. Breakthroughs were significant enough to set an example to all the Eastern world and could certainly not be underestimated. Now that we mention this, a comparison of these two civilizations is in order. Both countries had capital cities. The regime changed as late as 20th century in the Ottoman. Ankara, a former canton capital and an important strategic and trade center since the Roman era, became the capital of Turkish Republic established after the Ottoman Empire. Therefore it

yönetim biçimi Osmanlı'da ancak 20. yüzyılda değişti. Eski bir eyalet başkenti olan ve ta Roma devrinden beri önemli bir stratejik ticari merkez konumundaki Ankara, Osmanlı sonrası kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin başkenti oldu. Dolayısıyla da halen Türk modernleşmesini temsil ediyor. Komşu başkent Moskova ise daha çok eski Rusya'nın temelleri üzerinde yükselen bir şehir. Moskova'nın Orta Çağ'dan başlayarak 19. yüzyıla kadar uzanan hemen her döneminin dünya tarihi açısından çok önemli olduğunu söyleyebiliriz. Bilhassa da Rönesans ile 17. ve 18. yüzyıllar... Rusya'nın bir başka gözde şehri olan St. Petersburg ya da Leningrad için aynı şeyi söyleyemeyiz. Çünkü burası tamamıyla 18. yüzyıl Rusya'sının bir eseridir. St. Petersburg, yaklaşık 200 yıl boyunca Çarlık Rusya'sının başkentliğini yaptıktan sonra ülkede büyük bir değişim yaşandı. Moskova yeniden Sovyetlerin yönetim merkezi sıfatıyla Rusya'nın başkenti unvanını kazandı. Bu nedenle günümüzde Moskova'da yan yana duran bütün tarihsel katmanları rahatça gözlemleyebilirsiniz.

KOZMOPOLİT BAŞKENT

Moskova'da metro istasyonları Sovyet yönetiminin eseridir, ama bir yandan da kendi içinde eski Rusya'nın havasını taşır. Tiyatrolarda 19. ve 20. yüzyıla özgü Rusya modernleşmesinin izleri belirgindir. Müzelerde ise titiz bir organizasyon

still represents Turkish modernization. Neighbor's capital, Moscow is a city rising over the foundations of former Russia. It can be said that Moscow has been of significance to world history in all periods, from Middle Ages to 19th century. Particularly in 17th and 18th centuries due to Renaissance... Same does not apply for another popular Russian city, St. Petersburg or Leningrad because it is completely an outcome of 18th century Russia. After serving as the capital of Tzarist Russia for nearly two centuries, a great transformation occurred in the country. Moscow once more received the title of Capital of Russia as the city from which Soviet Union is governed. This is why all historic layers can be observed side by side in Moscow today.

COSMOPOLIT CAPITAL

Subway stations in Moscow were built by the Soviet government however the atmosphere of former Russia is present as well. The traces of 19th and 20th century Russian modernization is apparent in theater halls. Meticulous organization of museums attract attention. Above all, Moscow hailed the 20th century as a world metropolis. All these elements we mentioned, brought genuine colors to the city. This liveliness still exists today. Moscow is a densely populated city. Metropolis has major issues but as a matter of fact from now on Moscow will be representing literary Russia as a cultural center. It starts whispering it in your ear the moment you start touring

◀ Rengârenk soğan kubbeleriyle ünlü Aziz Vasili Katedrali'nden Kızıl Meydan'a bakış.

◀ A view of Red Square form Saint Basil's Cathedral famous with its multicolored onion domes.

▼ Her istasyonu bir sanat galerini andıran Moskova metrosu.

▼ Moscow Subway with each station resembling an art gallery.

dikkat çeker. Asıl önemlisi Moskova, 20. yüzyılı bir dünya metropolü olarak karşılamıştır. Bu saydığımız unsurların her birinin şehre kazandırdığı özgün renkler vardır. Bu renklilik bugün de geçerlidir. Moskova, nüfusu kalabalık bir şehirdir. Metropol problemleri çok ağırdır. Ama şu da bir gerçektir: Moskova artık kültürel bir merkez olarak edebî Rusya'yı ifade edecektir. Şehri gezmeye başladığımızda kulaklarınıza bunu söylemeye başlar. Evet, İstanbul ve St. Petersburg da kozmopolit şehirlerdir ama Moskova tarihsel anlamda kozmopolittir. Moskova'da müze, konser salonu ya da opera sarayı gibi bir sanat kurumuna gittiğiniz zaman önemli bir yerde olduğunuzu hissedersiniz. Bununla birlikte bir lokantaya gittiğinizde bambaşka bir atmosferle karşılaşsınız. Karşılaştığınız şatafat ve lüks karşısında, "Bu ülkenin sosyalist bir geçmişi nerede?" diye sorarken kendinizi bulabilirsiniz. Bu anlamda Rusya modernleşmesinin zengin bir tüketime yönelik biçimde geliştiği görülür. Esasen Moskova'da iki ana eksenle ilerlemiş modernleşme çizgisinden bahsedilebilir. Biri 1990 sonrası, diğeri Rusya'nın tüm varlığı boyunca yaşadığı zenginlik ve modernleşmedir. Moskova'da hemen her köşe bunların ikisini izleriyle doludur. Moskova'yı gezdikçe Rusya'nın değiştiğini, buna paralel olarak da başkentin değiştiğine tanık olursunuz. Farklı etnik unsurlar Rusya'dan kopar ama Moskova'daki mevcudiyetlerini daha fazla hissettirirler. Burada bir paradoks vardır ve Moskova'nın ilginç toplumsal yapısı da buradan gelir.

▲ **Gorky Park yakınlarında Moskova kanallarını turlayan bir gezi teknesi. Usta ve Margarita isimli romanıyla tanınan Rus yazar Mihail Bulgakov'un Moskova'daki müze evi (altta).**

▲ **A recreational craft touring the Moscow canals near Gorky Park. The museum house of Russian writer Mikhail Bulgakov famous with his book 'The Master and Margarita' (below).**

the city. Yes, Istanbul and St. Petersburg are cosmopolitan cities but Moscow is cosmopolitan in the historical sense. When you visit an art establishment in Moscow such as a museum, a concert or opera hall, you feel like you are visiting an important place. However when you go to a restaurant there is a whole different atmosphere. You might find yourself questioning "Where is the socialist past of this country?" in the face of gaudiness and luxury you come across. In this sense, modernization occurred in Russia was related to luxury consumption. Essentially, there are two lines of modernization in Moscow which progressed in two main axes. As one took place after 1990, the other is the wealth and modernization throughout the history of Russia. There are traces at almost all corners of Moscow. As you tour the city, you can witness that Russia has changed, and capital has changed in parallel. Various ethnic groups break off from Russia however they make their presence felt more in Moscow. There is a paradox here, and this is the origin of Moscow's interesting social structure.

FLORISTS AND BOOKSELLERS

You come across florists at almost all corners in Moscow. People order bouquets of flowers, go to theaters and present these bouquets to their favorite actors or actresses. Even when the country was in serious economic distress, people afforded to pay half of their salaries to

ÇİÇEÇİLER VE KİTAPÇILAR

Moskova'da hemen her köşede çiçekçilere rastlarsınız. İnsanlar buket buket çiçek yaptırıp tiyatrolara gider ve sevdiği aktörlere ya da aktrisler çiçek hediye ederler. Ülkenin ekonomik yönden çok sıkıntılı olduğu zamanlarda bile insanlar bu ritüeli devam ettirebilmek için bazen maaşının yarısını ödemeyi göze almışlardır. Rusların kültüründe tiyatroya gitmek, primadonnayı ya da baş aktörü alkışlamak, tanışmak Türkiye'deki düğünler ya da nişan törenleri kadar önemlidir. Moskovalılar sadece aktörleri değil, tiyatroyu da severler, şiiri de. Önemli bir aktristin şiir matinesine büyük bir meclise seçilmiş üye gibi müthiş bir bilet parası öderler ve kendilerini bir imtiyaz sahibi gibi hissedip oturup izlerler. Tertemiz ve şık giyinmişlerdir ve etkinliği sonuna kadar keyifler izlerler. Moskova'da kitapçılar da hayatın içindedir. Günümüzde kitaplar Sovyet döneminde olduğu kadar ucuz değilse de talep görmeye devam eder. Kitapçılardaki kuyruklar, raflar, sergiler adeta sonsuz gibidir. Moskova zıtlıklar şehridir. Bir bakıma Batı'ya açılır öte yandan kendinden menkuldür. Mesela çeviri kitap oranı açısından İngiltere'nin ve ABD'nin çok gerisinde olduğu bilinir. Bunu anlamak çok zordur. Böyle bir şehir daha var mesela: Tahran. Burada müthiş kitap okunur, çokça basılır; kitaplar çok sevilir. Ruslar da öyledir. Her şeye rağmen okurlar.

TİYATRO TUTKUSU

Moskova'da müzeler her zaman için bakımlıdır. Her zaman bu mekânların arkasında kendine özgü bir teşhir geleneği ve titiz bir eser seçimi vardır. Çok

continue this ritual. Going to theater plays, applauding the primadonna or the lead actor and meeting them is as much important in Russian culture as wedding and engagement ceremonies are in Turkish culture. Muscovites do not only like actors but also theater and poetry. For a famous actress' poetry session or a grand council, they are ready to pay a fancy price just like an elected member, and they watch the event feeling like a privileged person. They dress up smartly and immaculately, and watch the event up to the end. Booksellers are also a part of everyday life in Moscow. Although books are not as cheap as they were in Soviet era, they are still in demand. The lines, shelves, displays seem endless in bookstores. Moscow is a city of contrasts. In a sense, it opens to the West, however it is self-proclaimed. For instance, it is known that they are well behind England and USA with regard to translated books. This is very difficult to comprehend. There is another city like this: Tehran. Here people are avid readers, a good many books are published and liked. Russians are the same. They read against all odds.

PASSION FOR THE THEATER

Museums are always well-kept in Moscow. Each of these venues has a unique exhibition tradition and present a meticulous selection of works. It is clear that behind the curtains are some competent experts who properly do their

◀ Moskova'nın meşhur Arbat Sokağı'nda Rusya'ya özgü nostaljik objeler satan bir dükkânın vitrini (üstte). Kremlin Sarayı'nın bahçesinde.

◀ Display of a shop selling authentic Russian nostalgic objects on the infamous Arbat Street in Moscow (above). In the garden of Kremlin Palace.

net bir şekilde bellidir ki bu müzelerin ardında işi bilen, hakkıyla yapan uzman birileri vardır. En önemlisi de bu işlere ciddi bütçeler ayıran bir devlet vardır. Ayrıca müzelere de kültür adreslerine de gönüllü koruyuculuk yapan duyarlı bir halk vardır. Bu mekânlara her zaman ilgi gösterilir. Eskiden “Evler küçük o yüzden insanlar dışarıda ve kültür mekânlarına gidiyor” denirdi. Şimdi evler genişledi, ama gelenek değişmedi. Ruslar dışarıda, sokakta olmayı sever. Onların yürüme, etrafa bakınma kapasitesini anlamak kolay değildir. Meşhur Bolşoy Tiyatrosu’nun karşısında ve etrafında bir takım başka tiyatrolar vardır. Repertuvar şaşırtıcı ölçüde zengindir. Buna rağmen insanlar kim bilir kaçınıcı kez bir Nikolay Gogol oyunu seyrederek. Her oyun yeni bir heyecan ve yorumla yapılır, izleyenler de bu temsilde yeni şeyler bulur. Tiyatro oyunları içinde avangartlar da vardır. İçlerinde benim izlediklerim de oldu. Gerçekten müthiş etkileyici sahnelenirler. Moskova’da iyi bir konser dinlemek ya da kaliteli bir oyun izlemek insanı açar.

ÖĞRETEN ŞEHİR

Rusya, onu tanımak isteyenlere kendi dilini öğretir. Bunu gerek tiyatrosuyla, gerek edebiyatı ya da başka zenginlikleriyle yapar. Çok iyi kütüphanelere sahiptirler. Belki Amerikalılar kadar sistematik ve hızlı işlemeyebilirler ama Avrupa’daki benzerlerinden çok daha zengin bir içerik sunarlar. Ruslar bu kütüphanelere gider ve bol bol

▲ Tarihi bir eczane ve kütüphane konseptiyle hizmet veren Puşkin Kafe, 19. yüzyıl Çarlık Rusya’sı atmosferine sahip.

▲ Pushkin Cafe providing services with a historical drugstore and library concept, has the atmosphere of 19th century Czarist Russia.

jobs in these museums. Most importantly, there is a government which allocates a serious budget for these activities. And there is the sensitive people who voluntarily protect both museums and cultural venues which constantly attract public attention. People used to say “Houses are small, this is why people go out and visit cultural centers”. Now houses are bigger but the tradition has remained the same. Russians like to be outside, on the streets. It is not easy to comprehend their capacity to walk and look around. There are some other theater halls across and around famous Bolshoi Theater. Repertoire is amazingly rich. Nevertheless people watch a play by Nikolai Gogol for the umpteenth time for each play is produced with a new enthusiasm and interpretation, and audiences get to find new things in these spectacles. There are also avant-garde plays, some of which I got to watch, all spectacularly staged and performed. Listening to a good music performance or a high-quality theater play truly cheers one up.

A TEACHING CITY

Russia instructs its own language to those who are curious to learn about it through its theater, literature or other assets. They have some of the best libraries. Maybe not as systematic or fast as American libraries however a significantly better content is offered than its likes in Europe. Russians visit the libraries and read plenty. Moreover, they collect books. Russians like chatting and being friendly in a house or a restaurant, at a bus stop or a train station. They particularly like to keep company in exhibitions, museums or cultural events, whenever possible. One does not feel lonely in Moscow. Because the cultural atmosphere in the city is always lively and ready to teach if the visitor is curious. It demonstrates that there are other things in life as well. For instance, you come across student groups from various schools in Moscow museums. It is common to see a museum guide informing students on works, who is descended from a great writer. An ordinary-looking museum guide can very well be a former aristocrat or an intellectual.

kitap okurlar. Bununla da kalmaz, kitap toplarlar. Dahası Ruslar sohbet etmeyi ve ahbaplık etmeyi severler. Konuşabilmek için ne evde ne lokantada ne otobüs durağında ne de tren istasyonunda olmayı şart koşmazlar. Özellikle sergide, müzede ya da kültür etkinlikleri sırasındaki uygun zamanlarda dostluk etmeyi severler. Moskova'da yalnızlık çekmez insan. Çünkü şehrin kültür atmosferi her zaman canlıdır ve meraklısına her an bir şeyler öğretir. Moskova insana hayatın özgün yönlerini gösterir. Burası sadece bir yeme içme şehri değildir. Hayatta başka şeylerin olduğunu da size gösterir. Mesela Moskova müzelerinde okullardan gelen öğrenci gruplarını görürsünüz. O müzede, o eserleri öğrencilere anlatan kişilerin büyük bir yazarın soyundan geldiğine rastlamak zor değildir. Son derece sıradan görünen bir müze rehberi, pekâlâ eski bir aristokrat ve entelektüel olabilir.

YAKIN ÇEVRE

Moskova sizi şaşırtmaya yeminlidir. Bir parka gider kendinizi harika bir resim galerisinin içinde bulabilirsiniz. Üstelik bu resimler ağırlıklı olarak ticari değil, özgün sanat eserleri olabilir. Geçmişte bu sergilerdeki sanatsal unsurlar bugünkülerden daha baskındı. Moskova'nın yakın çevresi de görülmeye değerdir. Şehir merkezinden bir bilet alıp nehir yoluyla civarı keşfedebilirsiniz. Volga Nehri'nin sağ yakasındaki Yaroslavl'a uzandığınızda Rusya'nın bambaşka bir yüzüyle tanışırınız. Burada dev bir metropolden Orta Çağ'a adım atmış gibi olursunuz. Yaroslavl, ilk Rus tiyatrosunun kurulduğu, ilk gazetenin çıktığı yerdir. Biraz daha ilerideki Uglich kentinde ise Rusya'nın farklı bir dokusuyla karşılaşırınız. Özetle Moskova'yı merkez alarak birkaç gün içerisinde Rusya'nın köklü tarihinde süzülebilirsiniz. Rusya dışarıdan bakıldığında yeknesak bir ülke gibi görünür. Ama öyle değildir. İçine girdikçe size katmanlarını sunar. Her şeye rağmen renkli bir ülkedir. Moskova, ziyaretçilerine o büyük kalabalığın içinde dinlenme imkânı sunar. Eskiden şehirde bu kadar çok kahve, restoran ve benzeri yoktu. Başkent değişiyor. Orijinal kafeler açılmaya başladı. Gidenler Moskova'nın çok temiz bir şehir olduğunu söyler. Bu yeni bir şey değildir. Başkenti temiz tutmak için arkasında kararlı bir irade hep olmuştur. Gerçekten de Moskova'nın sunduğu fırsatlar saymakla bitmez.

IMMEDIATE VICINITY

Moscow is sworn to surprise you. You might visit a gallery and find yourself inside a magnificent art gallery. Besides, paintings here may mainly be original works of art rather than commercial pieces. Artistic elements in these exhibitions were more dominant in the past. Moscow's immediate vicinity is also worth visiting. Buying a single ticket from city center, you can discover the area by water. When you go all the way up to Yaroslavl on the right bank of Volga River, you see a whole different face of Russia. Here, it is as if you took a step into the Middle Ages from a giant metropolis. Yaroslavl is the town where first Russian theater is established and first newspaper was published. A bit further, Uglich welcomes you with a distinct Russian texture. In short, you can sail into the deep-rooted history of Russia in a few days taking Moscow as the center. Russia appears as a monotonous country from the outside however it is not. It presents you with its layers as you enter. Despite all, it is a very colorful country. Moscow offers its visitors the opportunity to relax in that huge crowd. There were not this many cafes, restaurants or such here. Capital is changing. Original cafes are being opened everyday. Those who visited Moscow tells it is a very clean city. This is not something new. There is always a resolved will to keep the capital clean. Moscow indeed offers innumerable opportunities.

▲ 1898 yılında kurulan Puşkin Devlet Güzel Sanatlar Müzesi'nde arkeolojik buluntuların yanı sıra modern sanat eserleri de sergileniyor.

▲ Artworks are exhibited alongside archaeological findings in Pushkin State Fine Arts Museum established in 1898.

Mustafa Özkan

UZAK ADADAKİ

Osmanlılar

OTTOMANS ON A REMOTE ISLAND

Ünlü İngiliz futbol takımı Portsmouth'un armasındaki ay-yıldız, Osmanlı'nın istihbarat faaliyetlerinden mi, yoksa 26 Türk denizcisinin şehit olmasından mı geliyor?

Does the crescent-star symbol on the crest of famous British football team Portsmouth originate from Ottoman's intelligence activities, or 26 Turkish mariners who were martyred?

Uzun yıllar Premier Lig'de başarıyla mücadele eden Portsmouth Futbol Kulübü'nün kökünün Osmanlı İmparatorluğu'na dayandığı biliniyor. İstihbarat çalışmalarının önem kazandığı 19. yüzyıl sonlarında İngiltere'nin Portsmouth kentinde Osmanlı Devleti tarafından kurdukları iddia edilen bu futbol takımının armasında gururla taşıdığı ay-yıldızın sırrı ise gizemini koruyor.

Successfully been competing in Premiere League for long years, it is known that Portsmouth Football Club have its origins in the Ottoman Empire. The crescent-star crest team proudly carries is still a mystery since the club is claimed to be established by the Ottoman State in the late 19th century in Portsmouth city of England, when intelligence activities gained importance.

FUTBOLDA MİSİLLEME

Osmanlı Devleti'nin altı asrı aşan dünya hâkimiyeti hiç şüphesiz sadece fethettiği yerleri siyasi olarak kendine bağlaması olarak anlatılamaz. Milyonlarca insana hükmeden Osmanlı, Doğu'dan Batı'ya kendi hakkında yazılan hikâyelerle de gündem oluşturmaya devam ediyor. Son yüzyıl ile birlikte değişen ekonomik şartlar, dünya savaşına doğru giden süreçte çok önemli hale gelen istihbarat çalışmalarını artırır. 19. yüzyıl sonlarına doğru kutuplaşmaya başlayan ülkeler arasında istihbarat faaliyetleri hız kazanır. Sınırları içerisinde bir taraftan isyanlarla diğer taraftan borçlarla uğraşan Osmanlı Devleti, özellikle İngiltere hakkında bilgi almak için çalışmalar yapar. Dönemin Padişahı Sultan İkinci Abdülhamid Han tarafından görevlendirilen birçok ajan, bu amaçla çekilmiş fotoğraf ve bilgileri İstanbul'a gönderir ve saraya sunarlar. İstihbarat çalışmaları sadece ajanlar yoluyla olmaz. Karşılıklı tedbirlerle bu alanda da bir mücadele verilir. 19. yüzyıl sonlarına doğru İngiltere'nin İstanbul'da bir futbol takımı kurduğunu öğrenen sultanın derhal mukabele-i bilmisli ile adada aynı işe yönelik bir emir verdiği söylenir. Hadisenin bundan sonraki kısmı rivayetlerden oluşmaktadır. Londra merkezli bir futbol takımının çok dikkat çekeceği düşünülerek, yakınındaki liman kenti Portsmouth'ta kurulmasına karar verilir. Portsmouth, o yıllarda İngiltere'nin güneydoğusunda Londra ile bağlantılı mühim bir liman şehridir.

RETALIATION IN FOOTBALL

Ottoman State's world domination that lasted over six centuries is undoubtedly not only due to annexing the conquered lands. Ottoman that ruled over millions of people remains current with the stories written about it both in the East and West. Economic conditions that changed in the last century, increased the intelligence activities which became crucial in the period that eventually led to world war. As polarization began towards the end of 19th century, intelligence activities gathered pace. Ottoman State dealing with insurrections and debts within its borders, made efforts to get intelligence particularly on England. Numerous spies assigned by the sultan of the period, Abdul Hamid Khan II, sent photographs and intelligence gathered for this purpose, and presented to the palace. Intelligence activities were not only carried out by spies. Another struggle was given in this field with mutual precautions taken. It is rumored that towards the end of the 19th century, upon finding out that England established a football club in Istanbul, Sultan immediately commanded the same as a retaliation in kind. The rest of the incident is hearsay. It was decided to establish the football club in port city Portsmouth near London because a London-based football team would attract too much attention. Portsmouth located in southeastern England, was then an important port city in connection with London.

▲ Mavi-beyaz renklere sahip Portsmouth Futbol Kulübünün arması.

▲ Crest of Portsmouth Football Club in blue-white colors.

◀ İngiliz takımı, maçlarını 20 bin 200 kapasiteli Fratton Park'ta oynuyor.

◀ English team plays its games in Fratton Park with a capacity of 20 thousand 200.

▲ Köklü bir ticari geçmişe sahip olan Portsmouth limanında akşamüstü.

▲ Nightfall in Portsmouth port, with a rooted trade history.

ŞEHİT EDEN SALGIN

Portsmouth'un bir diğer özelliği geçmişte yaşanan elim bir hadisedir. Osmanlı, dünyanın en güçlü deniz gücüne sahip ülkelerden biri olan İngiltere'ye seyir ve topçuluk eğitimi amacıyla denizciler gönderir. Mir'at-ı Zafer ve Çerâğ-ı Bahrî firkateynleri Portsmouth limanına demirler. Lacivert ceket, mavi pantolon, kemer ve kılıçlı üniformalarıyla Osmanlı leventleri şehirde büyük ilgi görür. Eski Osmanlı leventlerinin hikâyelerini bilenler, görmeyi umdukları ihtişamlı ve eksantrik kıyafet yerine kendilerinininkine benzeyen üniformalarla karşılaşınca biraz sukut-ı hayale uğrarlar. O esnada Portsmouth'ta kolera salgını çıkar. Kanalizasyon sistemlerinin olmadığı ortamlarda yaşayan tersane işçileri arasında hastalık çığ gibi büyür. Gemi mürettebatından bazısı hastalık kapar ve bunlardan 26'sı hayatını kaybeder. Bunlar Portsmouth'un hemen karşısına düşen Gosport şehrindeki askeri bir mezarlığa gömülürler. Şehit Türk denizcilerinin kabirleri, 1902 tarihinde Zymotic Hastanesi inşaatı sebebiyle Alver Gölü kıyısındaki Clayhall Bahriye Mezarlığı'na nakledilir. Şehitlik, nihayet 1985 yılında Türkiye tarafından restore edilir. Yaşananlar hem İngiliz hem de Türk kaynaklarında yankı bulur. Mir'at-ı Zafer'in Kumandanı Mustafa Bey, 16 sayfalık raporunda bunları anlatmaktadır. Bu trajik olay, aradan geçen yüzlerce yıla rağmen, Osmanlı'nın izlerini bıraktığı coğrafyalarda devam eden etkisini göstermektedir.

A MARTYRIZING EPIDEMIC

Another thing about Portsmouth was a deplorable incident of the past. Ottoman Empire sent mariners to England, a country with one of the strongest naval forces in the world, for navigation and artillery training. Mir'at-ı Zafer and Çerâğ-ı Bahrî frigates dropped anchors at Portsmouth port. In their navy jackets, blue trousers, belts and sabers, uniformed Ottoman mariners got city's attention. Those who knew the stories of old Ottoman mariners were a little disappointed when they saw them in uniforms similar to theirs instead of elegant and eccentric clothing they had hoped to see. Then a cholera epidemic broke out in Portsmouth. Epidemic snowballed among dock workers who lived in environments without sewage systems. Some of the ship crew got infected and 26 of them died. They were buried in a post cemetery in Gosport city right across Portsmouth. Graves of martyred Turkish mariners were transferred to Clayhall Naval Cemetery on the banks of Alver Lake in 1902 due to construction of Zymotic Hospital. Martyrs' cemetery was finally renovated in 1985 by the Turkish government. What happened made tremendous impact both in English and Turkish media. Commander of Mir'at-ı Zafer Sir Mustafa narrated the events in his 16 pages long statement. Despite the centuries that have passed, this tragic event demonstrates the influence Ottoman had in geographies it left its marks.

LONDRA'DAKİ OSMANLI MEZARLARI

İngiltere'deki bir diğer şehitlik ise Portsmouth kentinde yer alıyor. Türkiye Cumhuriyeti 11. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün ziyaretiyle gündeme gelen şehitlik, İngiltere'ye eğitime giden ve orada hayatını kaybeden Osmanlı subaylarından oluşuyor. 1830 tarihinde devlet bursu ile gönderilmeye başlayan öğrencilerin Avrupa'daki ilk adresleri Paris olmuştur. Londra'ya tahsil amacıyla ilk öğrenci grubu gittiğinde, tarih 1835'i gösterir. Bu grupta toplam 16 genç subay vardır. Bunlar topçu, mühendis, piyade ve bahriyeli subaylardan oluşur. Woolwich Kraliyet Harp Akademisine kayıt olan öğrenciler, topçuluk ve topçu mühendisliği alanlarında eğitim görür. Ancak bu öğrencilerin hepsi maalesef vatan toprağına geri dönebilir. Mühendishane-i Berri Hümayun öğrencilerinden biri olarak İngiltere'ye giden Arif Bey'in 1836 yılı başlarında ağır bir hastalığa yakalandığı haberi gelir. Bunun üzerine kendisinin 16 Nisan 1836'da Dersaadet'e geri getirilmesine ve yerine başka bir öğrencinin gönderilmesine karar verilmiştir. Fakat genç subayın ömrü memleketine geri dönmeye yetmez. 10 Ağustos 1836 tarihinde henüz 20 yaşındayken vefat eden Arif Bey, Portsmouth Woolwich'e defnedilerek Osmanlı Şehitliği'nin ilk sakini olur. Sonraki dönemde denizcilik ya da havacılık eğitimine giden grupların içinde dönmeyenler olur ve onlar da bu şehitlikte son yolculuklarına çıkarlar. Özetle Osmanlı şehit leventleri bu uzak adanın bağrında hâlâ Osmanlı adına nöbette olduklarını bizlere unutturuyor.

► Britanya halklarından İrlandalıların sultana teşekkür mektubu. Mavi Ordu olarak anılan Portsmouth, 1929 yılında sahaya çıkarken (altta).

► A letter of thanks from the Irish, a people of Britain. Portsmouth referred to as Blue Army, going on the field in 1929 (below).

OTTOMAN GRAVES IN LONDON

Another martyrs' cemetery in England is located in Portsmouth. In the cemetery that made it to the news with the visit of 11th President of Turkish Republic Abdullah Gül, rest Ottoman officers who went to England to receive training and passed away there. Paris was the first destination in Europe for the students sent in 1830 with state grants. It was 1835 when the first student group went to London for educational purposes. There were 16 young officers in the group: bombardiers, engineers, infantries and mariners. Students who enrolled in Woolwich Royal War Academy received training in artillery and artillery engineering fields. But unfortunately not all of those students returned to homeland. Sir Arif, who went to England as a student of Imperial School of Engineering, caught a serious disease at the beginning of 1836. On 16 April 1836, a decision was made to bring him back to Istanbul and send another student in his place. Unfortunately young officer did not live long enough to return to his home country. Sir Arif who passed away on 10 August 1836, at the young age of 20, was buried in Portsmouth Woolwich and became the first resident of the Ottoman Martyrs' Cemetery. In the following period, there were those who went to receive naval or aviation training and could not return, and embarked on their last journeys in this cemetery. In short, these martyred Ottoman mariners remind us that they are still on the watch on behalf of the Ottoman at the heart of this remote island.

✍ Suavi Kemal Yazgıç

DÜNYAYI GÜZELLEŞTİRMEK İÇİN

Mimari

ARCHITECTURE TO BEAUTIFY THE WORLD

Yerliliğe ve yerli yerindeliğe en çok ihtiyaç duyan sahalardan olan mimaride yetiştirdiğimiz mümtaz simalardan biri: Turgut Cansever

A preeminent figure in architecture raised in Turkey, a field where indigenouness and properness are much needed: Turgut Cansever

Turgut Cansever, 12 Eylül 1921'de Antalya'da doğdu. Türk Ocaklarının kurucularından Doktor Hasan Ferid Bey ile eşi Saime Hanım'ın beş çocuğundan en büyüğü olan Cansever, Galatasaray Lisesinin ardından okuduğu Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Mimarlık Bölümünden 1946'da mezun oldu. 1949'da İstanbul Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümünde tamamladığı "Osmanlı ve Selçuklu Mimarisinde

Turgut Cansever was born on 12 September 1921 in Antalya as the oldest of five children of Madame Saime and her husband, Doctor Hasan Ferid who was one of the founders of Turk Associations. Cansever completed his secondary education in Lycee de Galatasaray and graduated from State Fine Arts Academy Department of High Architecture in 1946. He completed his doctoral thesis titled "Column Heads in Ottoman and Seljuk Architectures"

Sütun Başlıkları” adlı doktora çalışması, aynı zamanda da Türkiye’de sanat tarihi alanında yapılmış ilk doktora tezi idi. Meslek hayatının ilk tecrübesi 1949 yılında gerçekleşen Sadullah Paşa Yalısı’nın restorasyonu olan Cansever, 1947- 1951 yılları arasında mezun olduğu okulda öğretim üyeliği yaptı. 1951’de Abdurrahman Hancı ile birlikte mimarlık bürosu kuran Cansever, 1952’de Nilüfer Hanım ile evlendi. Cansever, 1950’lerde Büyük Anadolu Kulübü Oteli, Karatepe Açık Hava Müzesi, Türk Tarih Kurumu Binası gibi projelere imza attı.

GÖREVLER, GÖREVLER...

1957 yılında İstanbul Belediyesi’nde planlama danışmanı olarak çalıştı ve İstanbul metropolü geliştirme biçimi ile ilgili ilk çalışmaları, çözüm alternatiflerini geliştirdi. 1957’de İmar Yasası ve İmar İskân Bakanlığı kuruluş çalışmalarına katılan Turgut Bey, 1961’de İstanbul Belediyesi Planlama Müdürlüğü’nün kuruluşunu sağladı ve İstanbul geçiş dönemi nazım planını hazırlattı. 1960’da ODTÜ (Orta Doğu Teknik Üniversitesi) Mimarlık Fakültesinde iki yarı yıl diploma projesi hocalığı yapan Cansever, 1974-1975’te İmar İskân Bakanlığında danışmanlık ve İstanbul Nazım Plan Bürosu başkanlığı yaptı. 1975-1980 yıllarında İstanbul Belediyesinde İstanbul metropol gelişme planında uygulanması öngörülen su, pis su, ulaşım, konut, turizm, koruma, şehir merkez alanları, yeni yerleşmeler, yeni sanayi bölgeleri, liman ve benzeri projelerin uygulanması için belediye başkanlığında danışman olarak görev yaptı. 1983’te Mekke Üniversitesinde eğitim programı hazırlık danışmanı olarak çalıştı. Aynı yıl, Ağa Han Mimarlık Ödülü Master Jürisi’nde görev aldı.

AĞA HAN MİMARLIK ÖDÜLÜ

Mimarlık ve kent sorunları üzerine çeşitli makaleler yayımlayan Turgut Cansever, 1980’de Türk Tarih Kurumu Binası (1951-1967, Ankara, Ertur Yener ile birlikte gerçekleştirdiği) ve Ahmet Erteğün Evi yenilemesi (1971-1973, Bodrum) ile iki Ağa Han Mimarlık Ödülü ve 1992’de üçüncü defa Ağa Han Mimarlık Ödülü’nü kazandı. Bu ödülü üç kez kazanan tek mimar olan Turgut Cansever’in mimarlıkta ki amacını anlattığı cümleler, her meslek erbabına mesleğini niçin yaptığı sorusu-

in Istanbul University Department of Art History in 1949 which was at the same time the first doctoral thesis in field of art history in Turkey.

Cansever’s first professional experience was the restoration of Sadullah Pasha Seaside Residence in 1949, and between 1947 – 1951 he acted as a faculty member in the school he had graduated from. Cansever who opened an architects office with Abdurrahman Hancı in 1951, married Madame Nilüfer in 1952. Cansever made projects such as Grand Anatolia Club Hotel, Karatepe Open Air Museum, and Turkish Historical Society building in 1950s.

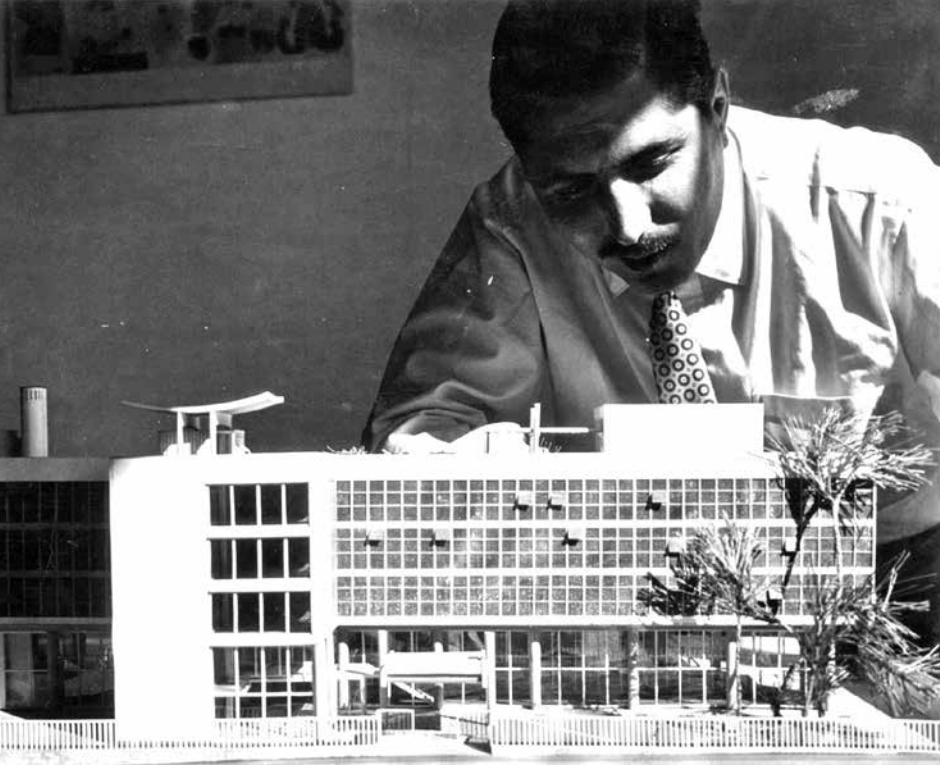
DUTIES, DUTIES...

He worked as a planning consultant in Istanbul Municipality in 1957 and his first works regarding development method for Istanbul metropolis, improved solution alternatives. Mr. Turgut who participated in efforts to establish Development Plan Law and Ministry of Public Works and Housing in 1957, enabled the establishment of Istanbul Municipality Planning Directorate in 1961 and had the Istanbul transition period structural plan prepared. Cansever was a graduation project supervisor for two half-terms in 1960 in Middle East Technical University (METU), a consultant in Ministry of Public Works and Housing and the head of Istanbul Master Plan Bureau in 1974-1975. Between 1975-

◀ Cansever, 2005’te Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından Kültür ve Sanat Büyük Ödülü’ne layık bulundu.

◀ Cansever was deemed worthy of Culture and Arts Grand Prize by Ministry of Culture and Tourism in 2005.

▲ Cansever, sadece mimariyle ilgilenenlere değil, kültürle yerlilikle sözün özü bu topraklarla ilgilenen herkese ilham kaynağı oldu.

▲ Cansever inspired not only those interested in architecture but also people who took interest in culture, locality, in short, this country.

na cevap verebilmesi için ilham kaynağı olabilir: “Mimarlığın, ‘insanın dünyadaki esas vazifesi dünyayı güzelleştirmektir.’ Hadis-i Şerifi’nde tarif edilmiş çerçeve içinde oluşmasını sağlamak, mimarının sosyal, ruhi ve inanca taalluk eden meselelerini doğru olarak ortaya koymak ve yanlışları bertaraf etmek için çaba sarf etmek benim için görev olmuştur.”

Ertur Yener ve Mehmet Tataroğlu ile birlikte 1958 yılında Diyarbakır Koleji müsabakasını ve 1960’da ODTÜ uluslararası proje müsabakasını kazandığı halde bu projeleri uygulanmadı. 1980’de hazırladığı Ankara Ulusal Müze projesi, 1984’te hazırladığı Avanos Kaya Otel projesi, Ankara Batıkent için geliştirdiği konut projeleri, Muğla Yağcılar Hanı projesi de pek çok diğer projesi gibi uygulanmadı. Uygulanan diğer eserleri arasında Çengelköy’de Sadullah Paşa Yalısı restorasyonu, Karatepe Açık Hava Müzesi, Salacak’ta Çürüksulu Ahmet Paşa Yalısı, Muharrem Nuri Birgi Evi yenilemesi Rafet Ataç Evi, Akın Yalısı, Sualtı Arkeoloji Enstitüsü sayılabilir.

YARATICI MUHAFAZAKÂR

Turgut Cansever ile yaptığı söyleşileri *Dünyayı Güzelleştirmek* adıyla kitaplaştıran Beşir Ayvazoğlu, *Gerçek Hayat* dergisinde Turgut Cansever ile ilgili bir

1980 he acted as a consultant for Istanbul municipality for implementation of water, sewage, transportation, housing, tourism, preservation, city center areas, new settlements, new industrial zones, port and similar projects envisaged as part of Istanbul metropolis development plan. He worked as a training program preparation consultant in Mecca University in 1983. He became a member in Ağa Han Architecture Prize Master Jury the same year.

AĞA HAN ARCHITECTURE PRIZE

Published numerous articles on architecture and urban affairs, Turgut Cansever received two Ağa Han Architecture Prizes in 1980 with Turkish Historical Society Building renovation (1951-1967, Ankara, with Ertur Yener) and Ahmet Ertegun House renovation (1971-1973, Bodrum) and for a third time in 1992. The only architect to receive this prize three times, Turgut Cansever’s sentences expressing his goals in architecture, may inspire all architects in answering the question why they chose architecture: “It has been my duty to enable the development of architecture in line with the frame described in the hadith ‘the real mission of humanity in the world is to beautify it’, to correctly present social, spiritual and faith-related architectural issues, and pay efforts to avert illusions.”

Although he won Diyarbakır College competition in 1958 with Ertur Yener and Mehmet Tataroğlu and METU international project competition in 1960, these projects were never implemented. He drafted Ankara National Museum project in 1980, Avanos Kaya Hotel project in 1984, housing projects for Ankara Batıkent district, Muğla Yağcılar Inn project however these were not implemented like his numerous other projects. Among his other executed works are Çengelköy Sadullah Pasha Seaside Mansion restoration, Karatepe Open Air Museum, Salacak Çürüksulu Ahmet Pasha Seaside Mansion, Muharrem Nuri Birgi House renovation, Rafet Ataç House, Akın Seaside Mansion, and Underwater Archeology Institute.

CREATIVE CONSERVATIVE

Beşir Ayvazoğlu who collected the interviews he held with Turgut Cansever in a book titled ‘Beautifying the World’, also contributed in a series on Turgut Cansever in ‘Gerçek Hayat’ magazine: “The person

dosyaya görüşleriyle katkıda bulunmuştu: “Kaybettiğimiz, sadece büyük bir mimar, şehirci ve düşünce adamı değil, doğru bildiği yolda kavgasına tek başına devam edecek cesarete sahip, yaptığı işi ciddiye alan ve başladığı her işi aynı titizlik ve ciddiyetle bitirmek isteyen, bu yüzden kısa yoldan neticeye ulaşarak daha çok kazanmak isteyenlerin hiç çalışmak istemedikleri bir karakter abidesiydi. Sıradanlığa hiç tahammülü yoktu. Her şart ve ortamda düşüncelerini büyük bir cesaret ve kararlılıkla savundu. Çok yönlü bir sanatkârdı; gençliğinde resim yapmış, ney üflemişti. Ayrıca sanat tarihi doktorası yapmış belki de ilk ve tek mimardı. Tasavvuf ve felsefeyle ilgilenir, sürekli okurdu. İbnü'l-Arabi'nin *Füsusü'l-Hikem*'ini kaç defa masasında görmüştüm. Onun mimarlığı, mimarlığı çok aşar ve üzerinde yıllarca düşünülmüş bir felsefeye dayanırdı. Neyi, nasıl ve niçin muhafaza edeceklerini bilmeyen muhafazakârların mutlaka okuması gereken metinlere ve eserlere imza atmıştı. Turgut Cansever, bence, Türkiye'de yaratıcı muhafazakârlığın temel ilkelerini belirleyen, düşünceleri ve eserleriyle bu manada bir muhafazakârlığı hayata geçiren adamdı.” Cansever, 22 Şubat 2009'da hayatını kaybetti. Kendisini rahmetle anıyoruz.

◀ Ünlü mimar birçok kitaba imza attı: *Kubbeyi Yere Koymamak, Ev ve Şehir Üzerine Düşünceler, Şehirleşme* bunlardan bazıları...

◀ Famous architect wrote several books including 'Not to put down the Dome', 'Thoughts on House and City', 'Urbanization'...

we have lost is not just a great architect, urban planner and thinker, but at the same time a paragon of character who struggled alone and had the courage of his convictions, who took his work seriously and wished to complete everything he started with the same meticulousness and earnestness which made him an undesired associate for those ambitious to earn more through cutting corners. He could not stand mediocrity. He would defend his ideas with a great courage and persistence under all conditions and occasions. He was a versatile artist; he painted in his youth, and played reed flute. He was also maybe the first and only architect who had a doctorate degree in art history. He took interest in Sufism and philosophy, and was an avid reader. I don't know how many times I saw 'Füsusü'l-Hikem' by İbnü'l-Arabi on his desk. His architecture went far beyond architecture and was based on a long-contemplated philosophy. He wrote texts and works all conservatives who do not know how to preserve what, how and why must read. In my opinion Turgut Cansever was the person who established the basic principles of creative conservatism in Turkey and in a way put this conservatism into practice with his ideas and works.” Cansever passed away on 22 February 2009. We pay our tribute.

Yrd. Doç. Dr. / Assistant Professor Ömer Osmanoğlu

Gazzâlî ve Descartes

GHAZALI vs. DESCARTES

Descartes'ın Gazzâlî'den haberdar olduğu, Gazzâlî araştırmalarıyla tanınan Raymond Lull'un *Ars Parva*'sındaki bir yöntemden etkilendiği tahmin edilmektedir. İşte 15 maddede iki düşünür arasındaki şaşırtıcı benzerlik.

It is presumed that Descartes was informed about Ghazali, and was influenced by a method in *Ars Parva* by Raymond Lull, known for his Ghazali studies. Here are the 15 amazing similarities between the two thinkers.

1. Hem Gazzâlî (1059-1111) hem de Descartes (1596-1650) çalkantılı ve buhranlı dönemlerde yaşamıştır. Gazzâlî ilimde “engin denizlerin derinliklerine cesurca daldıktan” sonra “her şeyin gerçek yüzünü öğrenmek” amacıyla çalışmalar yapmıştır. Descartes de “doğruyu yanlıştan ayırma” tutkusuyla ve “kendi içinde veya dünyanın büyük kitabında bulunabilecek olandan başka hiçbir bil-

1. Both Ghazali (1059-1111) and Descartes (1596-1650) lived in turbulent and critical periods. Ghazali worked towards “unmasking everything” after “courageously diving into the depths of vast seas” in science. Descartes embarked on his research with the passion of “distinguishing right from the wrong” after deciding on “seeking no other knowledge than the one within him

gi aramamaya” karar vererek araştırmalarına girişmiştir.

2. Gazzâlî fıkıh, hadis, kelâm ve akaid alanlarında uzmanlaşmış; felsefe, tasavvuf ve ahlak disiplinlerini analiz etmiştir. Mantıĝın önünü açmış ve yeni bir teoloji ortaya koymaya çalışmıştır. Modern felsefenin kurucusu sayılan Descartes ise bilim adamı ve filozof olarak metafizik ve epistemolojinin başlıca sorunlarıyla uğraşmış, kıta rasyonalizminin temellerini atmış, psikoloji ve etik üzerine kapsamlı düşünceler ortaya koymuştur. Her ikisi de entelektüel düşüncenin seyrini büyük ölçüde etkilemiştir.

3. Eş’arî, şafî ve sûfi olan Gazzâlî, İslam düşüncesine zarar veren fikir ve inanç akımlarıyla mücadele etmiştir. Gazzâlî, özellikle Meşşâî filozofları eleştirerek onları bid’at ve küfürle itham etmiştir. Buna raĝmen filozofları eleştirisinde Aristoteles mantıĝından faydalanmış, Platon ve Aristotelesçi etik anlayışıyla İslam ahlakı arasında bir uzlaşı saĝlamıřtır. Descartes ise Cizvitlerle ve uluslararası Rose Croix tarikatıyla yakın ilişkiler içinde olmuştur. Skolastiĝe çok şey borçlu olmasına raĝmen yeni bir paradigma kurmak için önce Aristotelesçi mantıĝa saldırmıştır. İyi bir Katolik gibi görünen Descartes, kiliseyle ters düşmek için bazı fikirlerini açıklamaktan geri durmuştur.

4. Gazzâlî gençliĝinde siyasete ilgi duymuş, vezir ve halifenin ilgisine mazhar olmuştur. Fakat ömrünün son döneminde siyasetle ilişkisini keserek daha sade bir hayat yaşamıştır. Descartes ise yaşamı boyunca siyasetten uzak durmuş fakat ömrünün son yıllarında İsveç Kraliçesi Christina’yla mektuplaşmaya başlamış ve saraya davet edilmiştir.

5. Gazzâlî, hakikati ararken kalbinde vesveselerin olduĝu ve bunlardan kurtulmak için çareler aradıĝı bir dönemde Allah’ın kalbine ihsan ettiĝi bir nurla kurtulduĝunu söyler. Medreseyi terk ettikten sonra da Kudüs ve Hicaz’daki kutsal mekânları ziyaret eder. Descartes gençliĝinde, yoğun araştırmalar yaptıĝı bir sırada, kendisini bir odaya kapatmışken gündüz vakti bir, gece vakti ise üç rüya gördüĝünü ve bu rü-

or the big book of the world”.

2. Ghazali was specialized in Islamic law, hadith, science of discourse and aqaid; he analyzed philosophy, Sufism and ethics disciplines. He paved the way for logic and worked towards presenting a new theology. Regarded as the founder of modern philosophy, Descartes dealt with principal problems of metaphysics and epistemology as a scientist and a philosopher, laid the foundations of continental rationalism, and put forth comprehensive ideas on psychology and ethics. Both greatly influenced the course of intellectual thought.

3. An Ash’arite, Shafiite and Sufi, Ghazali struggled against ideas and strands of belief which harmed Islamic thought. Particularly criticizing Meshai philosophers, he accused them of innovation and blasphemy. Nevertheless, he utilized Aristotelian logic in criticizing philosophers and brought Platonic and Aristotelian ethical approaches into accord with Islamic ethics. Descartes was in contact with Jesuits and international Rose Croix cult. Although he owed a lot to Scholastics, he began with attacking Aristotelian logic in order to construct a new paradigm. A seemingly good Catholic, Descartes abstained from disclosing some of his ideas in order not to go against the Church.

4. Ghazali took interest in politics in his youth, and attracted vizier’s and khalif’s attention. However in his declining years, he detached from politics and led a simpler life. Descartes avoided politics all his life. However, he started exchanging letters with the Queen of Sweden Christina at a later age, and was invited to the palace.

5. Ghazali explains that during the period he was searching for the truth, he was anxious and was seeking ways to overcome the anxiety. Then he was saved by the light God bestowed upon his heart. After discontinuing his education in madrasah, he visited sacred spaces in Jerusalem and Hejaz. In his youth, Descartes isolated himself while intensely conducting research, and one day he had one dream during the day and three at night. He speculated that these dreams were divine manifestations

▼ René Descartes’in Versay Sarayı’nda bulunan büstü.

▼ René Descartes’s bust in Versailles Palace.

► Descartes'ın *de Homine* isimli eseri, Avrupa'da fizyoloji üzerine yayınlanmış ilk kitap olarak biliniyor.

► Descartes's book 'de Homine' is known to be the first book on physiology published in Europe.

yaların araştırmaları için ilahî bir tezahür olduğunu düşünür. Bu ilahî rüyalara karşılık bir minnet borcu olarak İtalya seyahati sırasında Loretto'daki Meryem Ana Tapınağı'nı ziyaret eder.

6. Gazzâlî, kendi zamanındaki tüm ilim dallarını inceledikten sonra onları ihya etmek için çalışmalar yapmıştır. Descartes de yaptığı incelemeler neticesinde bilimleri yeni bir yöntemle ele almak ve onları hiç değilse metodolojik bakımdan tek bir çatı altında toplamak amacına yönelmiştir.

7. Gazzâlî ilimleri, dinî ve akli olmak üzere ikiye ayırır. Dinî ilimler usul, fûru, mukaddimât ve mütemmimat kısımlarından oluşur. Akli ilimler ise matematik, tıp ve siyaset gibi ilimlerdir. Descartes ise felsefeyi bir ağaca benzeterek; metafiziği köke, fiziği gövdeye; tıp, mekanik ve etiği ise bu gövdeden yeşeren dallara benzetir.

8. Gazzâlî, çocukken anne-babadan, üstatlardan, faziletli kişilerden ve çevreden telkin yoluyla edilen taklidî bilgilerin içinde doğru ile yanlışın bir arada bulunduğunu ve bunların yanlışla düşmemize neden olduğunu söyler. Descartes de çocuklukta edinilen kanaatlerden kurtulmak gerektiğini, bu bilgilerin çoğu kez insanı yanılttığını, daha sağlam ve hatasız hükümler vermemizi engellediğini düşünür.

9. Gazzâlî, filozoflara yönelik olumsuz

for his research. He visited the Shrine of Holy House in Loreto during his trip to Italy as a debt of gratitude to these divine dreams.

6. After studying all branches of science of his time, Ghazali worked towards improving these. As a result of his investigations, Descartes intended to approach sciences with a new method and gather these under a single roof, at least methodologically.

7. Ghazali categorizes disciplines of science as religious and rational. Religious sciences comprise of method, issue, muqaddimat and complementary elements. Rational sciences are such as mathematics, medicine and politics. Descartes likens philosophy to a tree, as metaphysics is the root, physics is the trunk; medicine, mechanics and ethics are branches coming out of this trunk.

8. Ghazali says non-scientific knowledge acquired as a child by suggestion of parents, mentors, virtuous people or environment may include both true and false, and these may be misleading. Descartes says one should be freed from opinions acquired as a child, these are misleading most of the time, and may prevent us from making more solid and accurate judgments.

9. Although Ghazali did not favor philosophers, he utilized the rules and terminology of Aristotelian logic.

tutumuna rağmen Aristoteles mantığı-
nın esaslarını ve terimlerini kullanır.
Gazzâlî'ye göre "mantık bilmeyenin il-
mine güven olmaz." Descartes ise Orta
Çağ'da mantık ve diyalektik önemli
olmasına rağmen Aristoteles mantığı
yerine kesinliğinden ötürü matema-
tiğe yönelerek matematiksel meto-
du felsefeye uygulamaya çalışır. Ona
göre "her şey matematiğe göre işler."

10. Gazzâlî'ye göre, "ilk bilgiler"
(*el-ulûmü'l-üvel*) doğruluğu kesin kabul
edilen burhanî bilgilerdir. Bu doğuştan
idelerin (*tezekkür*) kaynağı ilahîdir. Des-
cartes ise insan zihnindeki kavramları
doğuştan gelenler (*ideae innatae*), du-
yular aracılığı ile dışardan gelenler ve
insan tarafından yapılmış idealar biçiminde üçe ayırır. Yani, her iki filozof da
doğuştan bilgilerin varlığını kabul eder.

11. Gazzâlî ve Descartes şüphe yöntemi-
ni kullanmıştır. Gazzâlî'ye göre kesinlik
sağlayan ilimde (*ilmü'l-yakîn*), şüphe,
hata ve vehim bulunmaz. Duyu organları
ve aklın sağladığı bilgiler güvenilir de-
ğildir. Her iki bilgi kaynağı da tüm me-
seleleri kavrama gücünden yoksundur
ve insanı yanıltabilir. Aklın da ötesinde
başka bir hüküm sahibinin olması ge-
reker. Dolayısıyla kesin bilgiye ulaşmak
zordur. Gazzâlî, Allah'ın kalbine ihsan
ettiği bir nurla bu vesveseli durumdan
kurtulduğunu söyler. Bu nur, birçok il-
min kaynağıdır. Gazzâlî'ye göre bahsî
(araştırmacı) akıl yeterli değildir, hadsî

*According to Ghazali "if one does not
know logic, their science cannot be
trusted." Although logic and dialectics
were of importance in the Middle Ages,
Descartes steered towards mathematics
instead of Aristotelian logic and tried
to apply mathematical method to
philosophy. According to him "everything
works in accordance to mathematics."*

10. *According to Ghazali, "primary
knowledge" is evident knowledge
considered certain. Source of these innate
ideas is divine. Descartes categorizes the
notions in human mind as innate, sensory
which come from the outside world, and
man-made. This means both philosophers
acknowledge innate knowledge.*

11. *Both Ghazali and Descartes
employed skepticism as a method.
According to Ghazali, in the knowledge
acquired by science there are no doubts,
errors or suspicions. Knowledge obtained
through senses and mind are not
trustworthy. Both sources of knowledge
lack the ability to comprehend issues
entirely, and may mislead one. There
must be a judge beyond even the mind.
Therefore it is difficult to attain certain
knowledge. Ghazali says he overcame
this anxiety by the light bestowed
upon his heart by God. This light is the
source of many branches of science.
According to Ghazali, inquisitive mind is
insufficient; an intuitive mind is required
as well. Descartes' method resembles*

◀ Descartes, *Metot
Üzerine Konuşma* adı
verilen eserinde bilginin
sağlam temele oturması
için gereken dört altın
kuralı yazdı.

◀ In his book titled
'Discourse on the
Method', Descartes wrote
four golden rules on
which solid knowledge is
based on.

▲ Gazzâlî'nin *Yaratılış Hikmetleri* adlı eseri, İslam klasikleri arasında bulunuyor.

▲ Al-Ghazali's book 'The Mysteries of Creation' is regarded an Islam classic.

(sezgisel) akıl da gereklidir. Descartes'ın yöntemi Gazzâlî'nin metoduna benzer. Bu yöntem, şüpheden kurtulmak ve kesin bir hakikate ulaşmak için şüphe etmeyi gerekli kılar. Descartes'a göre iç ve dış duyuyla elde edilen bilgiler bizi yanıltabilir. O halde, mevcut evren bir görüntüden mi ibarettir? Veya kötü bir ruh bizi aldatarak yanlış düşüncelere mi sevk ediyor? Acaba Tanrı da aldatan bir varlık mıdır? Descartes bu noktada şüphesini durdurur ve yetkin varlık olan Tanrı'nın bizi yanıltmayacağını, aklın Tanrı tarafından yaratıldığını ve Tanrı'nın aklın hata yapmasına izin veremeyecek kadar hayırsever olduğunu söyler. Akıl Tanrı'nın bir lütfu ve ışığıdır. İnsan her şeyden şüphe etse bile kendi varlığından şüphe etmeyen bir "ben"e sahip olduğunu fark edecektir: "Düşünüyorum, o halde varım." (*Cogito, ergo sum*). Şüphe etmek düşünmek, düşünmek de var olmak demektir. Kendi varlığımız, açık ve seçiktir; bütün bilgileri kendisinden türetebileceğimiz bir kaynaktır.

12. Gazzâlî'ye göre cevher, kendi kendine kaim olan varlıktır. Cevherin özelliği yer kaplaması ve basit olmasıdır. Tüm cevherler Allah tarafından yaratıldığı ve cevherler de ârazilardan tarafından belirlendiği için Allah bir cevher değildir. Cevherler Allah'ın kudretindedir. Descartes,cevheri (töz) var olmak için kendinden başkasına muhtaç olmayan şey olarak tanımlar. Bu vasfı haiz olan tek varlık Tanrı'dır; o hakiki ve sonsuz cevherdir. Tanrı'dan başka bütün cevherler yaratılmış olduğu için onlar sonlu cevherlerdir. Maddi cevherlerin (cisimler) temel özelliği yer kaplamadır (*res extensa*). Madde, varlığını Tanrı'dan alır.

13. Gazzâlî'ye göre sebep - sonuç arasındaki bağ zorunlu değildir; bu, alışkanlığın ürünüdür. Sebep-sonuç illiyetini zorunlu görmek kaza ve kaderle çatıştığı için Gazzâlî, tabii nedenselliğin yerine ilahî nedenselliği kabul eder. Âlem, üstün ve mükemmel bir düzende yaratılmıştır ve Allah'tan başka hakiki fail ve sebep yoktur. Âlemde akla hayret verecek bir gayelilik vardır. Gayeli hareketler, Allah'ın takdiri ve dilemesiyle cereyan eder, âlemi oluşturan parçalar bu düzene uygun hareket ederler. Gaye, bu parçalara Allah'ın iradesiyle verilir. Descartes'e göre de her olup bitenin bir

*that of Ghazali. This method makes skepticism essential to eliminate doubts and to acquire absolute truth. According to Descartes, some of the knowledge acquired through internal and external senses may be misleading. So is the universe just an apparition? Or does an evil soul deceive us and lead us to misconceptions? Is God a beguiling entity as well? Descartes ceases to doubt at this point and says that God as a mighty being would not mislead us, mind is created by God and God is benevolent that he would not let the mind make mistakes. Mind is a grace and light of the God. Even if one doubts everything, one will eventually realize that there is a "self" that does not doubt its own existence: "I think therefore I am." (*Cogito, ergo sum*). Doubting is thinking and thinking is existing. Our existence is evident; it is a source through which we can derive all knowledge.*

12. According to Ghazali, substance is an entity that exists by itself. Properties of substance are taking up space and being simple. God is not a substance because all substances are created by God and determined by properties. Substances are within the power of God. Descartes defines substance to be an entity which needs no other entity to exist. The only being possessing this quality is God; God is the true and eternal substance. All substances except God, are created and finite. The basic property of material substances is taking space (*res extensa*). Material gets its existence from the Divine.

13. According to Ghazali, the relation between cause and effect is not necessary but is an outcome of praxis. Because regarding that causality is necessary conflicts with accident and fate, Ghazali assumes divine causality instead of natural causality. Universe is created in superior and excellent order, and there is no genuine actor or cause other than the God. There is an awe-inspiring purposefulness in the universe. Purposeful acts occur with the volition and wish of God, parts that make up the universe move in line with this order. Purpose is bestowed upon these parts through God's will. According to Descartes everything that happens, happens for a cause and God is the first cause of all acts. God created the

sebebi vardır ve tüm hareketlerin ilk sebebi Tanrı'dır. Tanrı evreni, ezelden belli bir hareket düzenine göre yaratmıştır. Evrendeki bu değişmezlik, Tanrı'nın tabiata koyduğu kanunlar nedeniyledir. Evren, bu düzen doğrultusunda tıpkı bir makine gibi çalışır. Tanrı, sonsuz bir güçtür ve isterse sistemin tersini doğru kılabilir. Fakat o, yarattıklarını aldatmaz.

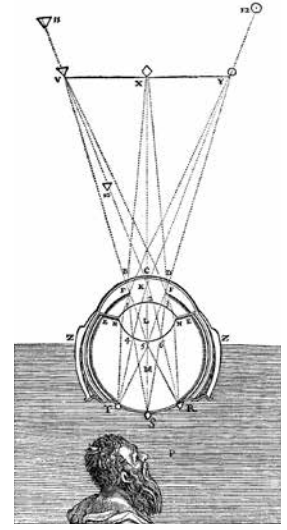
14. Gazzâlî, Allah'ın varlığını ispat için bazı akli deliller kullanır. Onun en sık başvurduğu delil hudûs delilidir. Her hâdisin meydana gelmesi için bir sebep olmalıdır. Âlem hâdistir, o halde bir muhdise ihtiyacı vardır, o da Allah'tır. Bir diğer delil ise düzen delilidir. İnsan dikkatlice düşündüğünde âlemi tertip eden ve intizamını yapan bir sanii (yaratıcı) ve onu idare eden bir müdebbir (idareci) olduğunu anlar. Descartes için de Tanrı'nın varlığının kanıtlanması önemlidir. Çünkü Tanrı sayesinde dış dünyanın varlığı kanıtlanır. O, daha ziyade ontolojik delili kullanır. Buna göre insan, yaratılışında sonsuz ve yetkin bir Tanrı fikriyle doğar. Yetkin varlık kavramı ne insan zihninin ürünüdür ne de duylardan kaynaklanır. Bu kavram, ancak yetkin bir varlık tarafından zihne yerleştirilmiş olabilir. Descartes Tanrı'yı sebep deliliyle de kanıtlar. İnsan kendi kendisinin sebebi olamaz, çünkü insan noksan bir varlıktır. Tanrı, evrendeki her şeyin sebebidir.

15. Gazzâlî'ye göre canlıları cansızlardan ayıran en önemli özellik harekettir. Bunu sağlayan da ruhtur (*nefs*). Gazzâlî Aristoteles'i takip ederek bitkisel, hayvani ve insani (*en-nefsü'n-nâtuka*) olmak üzere üç çeşit ruh kabul eder. Beden cisim ve âraz olması sebebiyle ancak ruhla birlikte varlık kazanır. Ruh, bedenün parçalarıyla birleşmez fakat onlardan ayrı da olmaz. Ruh bedenün her yerinde yayılmış durumdadır. Ruhun ilk tezahür ettiği organ ise beyindir. Descartes ise ruhun sadece insanda bulunduğunu savunur. Ruhun en temel özelliği ise düşünmedir. Ruh (*res cogitans*) taşımayan hayvanlar tam anlamıyla birer makine, içgüdüsel tepkilere bağımlı birer otomatır. Beden ve ruh bir arada bulunur, aralarında etkileşim vardır ama her iki ikisi de müstakildir. Ruh, beyindeki epifiz bezi dışında bedendeki hiçbir organla doğrudan temas halinde değildir.

universe in pre-eternity with an order of movement. This immutability in the universe is a result of the laws of nature made by God. Universe works just like a machine according to this order. God is a boundless power who can make true the inverse of what is, at will. But God does not deceive his creations.

14. Ghazali uses some rational evidence to prove that God exists. The evidence he appeals to most often is evidence of subsequent creation. There must be a reason for each hadith to occur. Universe is hadith therefore a creator is required which is God. Another evidence is the order. Upon thinking thoroughly, one realizes that there is a creator that forms and organizes the universe and there is an overseer. It is important also for Descartes to prove God's existence. Because through God, existence of outside world can be proven. He instead uses ontological evidence. According to this, human beings are born with the idea of a God, eternal and mighty in its existence. Notion of a capable being is neither a figment of human mind nor it originates from senses. This concept can only be placed in human mind by an all-powerful being. Descartes also proves the existence of God using causal evidence. Human cannot be its own cause because it is an imperfect being. God is the only reason behind all things in the universe.

15. According to Ghazali, the most important property that distinguishes living from the non-living is motion, and that is ensured by soul (self). Ghazali follows Aristotle and acknowledges three types of souls as plant, beast and human. Because body is a substance and it is a property, it only acquires existence with the soul. Soul does not unite with parts of the body but is not separate. Soul is dispersed all around the body. The organ that soul first manifests itself in, is the brain. Descartes claims that only humans have souls. The primary property of soul is thinking. Animals that do not have souls (*res cogitans*) are machines, automata depending on instinctive reactions. Body and soul exist together, there is interaction between them but both are self-contained. Soul is not in direct contact with any other body organ except the pineal body in the brain.

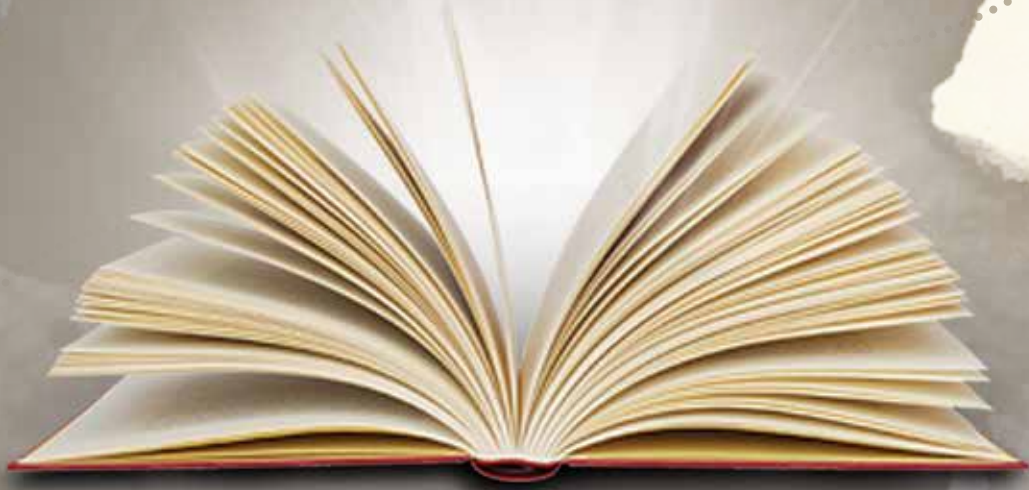

▲ Descartes'in çizimi ile oküler kırılım üzerine diyagram.

▲ A diagram drawn by Descartes on ocular refraction.

1 Albüm 3 Kitap

1 Album, 3 Books

Yusuf Meriç

AŞIK ÖLMEZ - YUNUS'UN İZİNDEN / SEDAT ANAR FOLLOWING YUNUS' FOOTSTEPS

Genç müzisyen Sedat Anar, üçüncü albümünde Yunus Emre ve Niyazi Mısri'yi selamlıyor. Notalarla çıktığı bu yolculuğunda hakikatin sesini âşıkların nefesiyle işitmeye, işittirmeye çalışıyor. Besteleriyle onların sözüne can katıyor. Üç bin yıllık bir çalgı olan santuruyla; tamburu, tefi ve 15'e yakın enstrümanla bizi geçmişin yankılarına götürdüğü kadar bugünün tınları eşliğinde geleceğe de taşıyor. Anar'ın müziği bizi kendi iç âleminizde derinleşmeye, kendi iç seslerimizle yüzleşmeye ve nihayetinde durup dinginleşerek kâinatın o büyük ritmine ayak uydurmaya davet ediyor.

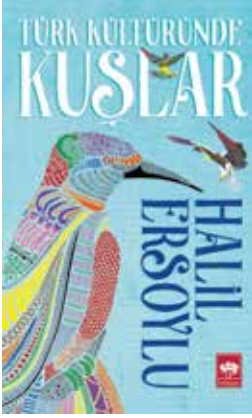
Young musician Sedat Anar hails Yunus Emre and Niyazi Mısri in his third album. In this journey he set out with notes, he tries to hear and make heard the sound of truth through poets' breathes. He breathes life into their lyrics with his compositions. With his dulcimer, a three-thousand years old instrument, his tamboura, tambourine and nearly 15 instruments, he not only brings us to the echoes of the past but also to the future with the accompaniment of modern tunes. Anar's music invites us to go deeper into our feelings, to face our inner voices, and eventually to stop and get calm to keep in step with the grand rhythm of universe.

OSMANLI MUTFAK İMPARATORLUĞU / PRISCILLA MARY İŞİN OTTOMAN CUISINE EMPIRE

Avusturyalı Profesör Bert Fragner, Osmanlı yemeklerinin etkisi altındaki geniş bölgeyi "Osmanlı Mutfak İmparatorluğu" olarak tarif ediyor. Ona göre Osmanlı mutfak imparatorluğu adını verebileceğimiz geniş bir bölge, yaşamaya devam ediyor. Osmanlı - Türk mutfağı araştırmacısı Priscilla Mary Işın, Fragner'in bu fikirden yola çıkarak kitabında birbirinden ilginç konuları ele alıyor: 17. yüzyıldan yiyecek manzaraları, Osmanlı'da kadının mutfaktaki rolü, mizaha yansıyan yemek kültürü, Karagöz'de yemek ve mutfak, Osmanlı mutfağında av etleri gibi...

Austrian Professor Bert Fragner defines the wide geography under the influence of Ottoman dishes as "Ottoman Cuisine Empire". In his opinion there is still a broad region which can be termed as Ottoman cuisine empire. Ottoman-Turkish cuisine researcher Priscilla Mary Işın sets out from Fragner's idea and discusses subjects each more gripping than the next such as food scenes from 17th century, role of women in Ottoman kitchen, cuisine culture that echoes on humor, dining and cuisine in Karagöz, game meats in Ottoman cuisine...

TÜRK KÜLTÜRÜNDE KUŞLAR / HALİL ERSOYLU BIRDS IN TURKISH CULTURE

En eski çağlardan beri çeşitli kuş adları Türk düşüncesinde, dil, yaşayış ve kültüründe pek çok varlığa isim olmuş. İslam öncesi Türk inançları içinde bile kuşlarla ilgili söylemlere sıkça rastlanıyor. Dahası kuşların Türk kültüründe ve güzel sanatların hemen her dalında müstesna bir yere konulduğu anlaşılıyor. Ersoylu'nun hazırladığı kitap, üç ana bölümden oluşuyor: İlkinde "Türk Dünyasının Düşünce, Dil ve Edebiyatındaki Kuşlar", ikinci bölümde "Türk Dünyasının İnanç ve Yaşayışında Kuşlar" ve üçüncüde ise "Türk Dünyasının Folklor ve Etnografyasında Süs Unsuru Olarak Kullanılan Kuşlar" yer alıyor.

Since the ancient ages, various birds gave their names to numerous entities in Turkish thinking, language, living and culture. Sayings about birds are quite common even in pre-Islamic Turkish beliefs. Moreover it appears that birds had an exceptional place in Turkish culture and in almost all branches of fine arts. Book by Ersoylu consists of three main sections first being "Birds in Turkish World's Thinking, Language and Literature", second "Birds in Beliefs and Living of Turkish World" and third "Birds as Decorative Elements in Turkish Folklore and Ethnography".

OSMANLILARDA KÜTÜPHANELER VE KÜTÜPHANECİLİK / İSMAİL E. ERÜNSAL LIBRARIES AND LIBRARIANSHIP IN OTTOMAN

30 yıllık bir çalışmanın ürünü olan eserde Osmanlı vakıf kütüphanelerinin geçirdiği değişim ve gelişmeler imparatorluğun kuruluşundan Cumhuriyet'e kadarki devrede ele alınıyor. Kitapta dönemsel özellikleri belirtilerek tarihî bir sıra içinde incelenen eserlerin yanı sıra, vakıf kütüphanelerinin organizasyonu ve çalışma esasları da tespit ediliyor. Aynı bir bölümde ise Osmanlı kütüphanelerinin teşkilatlanmasına yer veriliyor. Türk kültür tarihi ile ilgilenenlerin başucu kitabı niteliğindeki bu eser, birçok çalışmaya öncülük edebilecek zenginlikte.

A product of 30 years of effort, this book discusses the transformation and improvements Ottoman foundation libraries went through in the period between the establishment of the Empire and Republic. In addition to studying works chronologically and specifying their features in their respective periods, organization and procedural rules of foundation libraries are established. Organization of Ottoman libraries is discussed in a separate section. A reference book for those taking an interest in Turkish cultural history, this work is rich enough to guide various works to follow.

JAPONYA'DA ACININ

✍ Mustafa Gazalıcı

Dostluğa Dönüşü

SORROW TURNED INTO FRIENDSHIP IN JAPAN

Bu yıl 540 Türk denizcisinin şehit olduğu Ertuğrul gemisinin Japonya kıyılarında batışının 125. yılı. Bu acı olay aynı zamanda Japon - Türk dostluğunun başlangıcı sayılıyor.

It has been 125 years since Ertuğrul frigate sank off the Japanese coast and 540 Turkish mariners were martyred. This tragic event is also considered the beginning of the friendship between Japan and Turkey.

Uzun yıllardan bu yana iki ülke hem bu acı olayı anıyor hem de her alandaki ilişkilerini artırıyor. Ozanın "Acıyı bal eylemek" deyişi bu olsa gerek...

Ertuğrul gemisinin batışının 125. yılı nedeniyle iki ülke ilgilileri, Yunus Emre Enstitüsü, Japon ve Türk Büyükelçiliğinin katkılarıyla Japonya'da 2015 yazında kapsamlı bir program hazırlandı. Bizler de bu etkinlikleri izlemek için bir grupla birlik-

Two countries both commemorate this tragic event and improve their relations in every field, for long years. I guess this is what the poet means with the saying "Making sorrow into honey"...

An extensive program is prepared to commemorate the sinking of Ertuğrul frigate in its 125th year, with contributions of officials from both countries, Yunus Emre Institute and Japanese and Turkish Embassies.

te Türkiye'den katıldık. İstanbul'dan kalan Türk Hava Yolları uçağıyla yaklaşık 12 saat süren yolculuktan sonra Japonya Osaka Havaalanı'na indik. Grubumuzda Türk Silahlı Kuvvetleri'ne bağlı Mehteran Takımı'nın yanı sıra Yunus Emre Enstitüsü yetkilileri ve Gazeteci İpek İzci vardı.

Osaka Kansai Havaalanı'nda bizleri, Yunus Emre Enstitüsü Tokyo Şube Müdürü Talat Aydın karşıladı.

Osaka ışıllı ışıllı... Türkiye ile altı saat fark olduğu için buraya vardığımızda neredeyse akşam olmuştu. Türklerin işlettiği bir lokantada akşam yemeği yedik. Yemeğin ardından hep birlikte bir otobüse binerek Ertuğrul gemisinin battığı yerin yakınındaki Kushimoto kentine doğru yola çıktık. Kara yolculuğu yaklaşık beş saat sürdü.

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) 22. dönemde Türk - Japon Dostluğu Derneği yönetimindeydim. Başkanı da Dışişleri Bakanlığı yapan Mevlüt Çavuşoğlu'ydu. O zaman Japonya'ya gelmek bir türlü kismet olmamıştı. Dernek yönetim toplantılarının birinde "Ertuğrul gemisi faciasının filmi yapılmalı" diye önermişim. Bu filmin bir Japon şirketi tarafından çekildiğini yakında gösterime gireceğini öğrenince sevindim.

Japonlar yapılan iyiliği hiç unutmuyor. İran - Irak savaşı başlangıcında Japonların o ülkeden Türk uçakları tarafından taşınmasını da hiç unutmuyorlar.

Daha önce Ertuğrul gemisiyle ilgili bir şeyler okumuştum. Bu seyahatte okumak

We traveled to Japan as a group from Turkey to attend to these events. After a 12-hours long flight with Turkish Airlines from Istanbul, we landed in Osaka Airport in Japan. Janissary Band affiliated with Turkish Armed Forces, officials from Yunus Emre Institute and journalist İpek İzci were on our group.

Yunus Emre Institute Tokyo Branch Director Talat Aydın welcomed us in Osaka Kansai Airport.

Osaka is sparkling... It was almost evening when we arrived, due to six hours time difference with Istanbul. We had dinner at a restaurant ran by Turks. After the dinner, we got on a bus and set off to Kushimoto city near where Ertuğrul frigate sank. Land trip took around five hours.

I was in the administration of Turkish-Japanese Friendship Association in the 22nd period of Grand National Assembly of Turkey as Minister of Foreign Affairs Mevlüt Çavuşoğlu was the director. I did not get a chance to visit Japan then. I had suggested in a board meeting to "make a film on Ertuğrul Frigate disaster". I was pleased when I heard that a Japanese company made the film and it was soon to be released.

The Japanese never forget a favor. They never forgot that Turkish airplanes carried the Japanese out of Iran and Iraq when the war broke out between the two countries.

I had read about Ertuğrul Frigate before. I brought along three books on Japan with me, to read during my journey. First was

için yanıma Japonya'yla ilgili üç kitap aldım. Birincisi Deniz Kurmay Binbaşı Arif Hikmet Ilgaz ve Hasane Ilgaz'ın yazdığı *Ertuğrul Firkateyni*. Yüzüncü yıl armağanı olarak yazılmış. Önceliği bu kitaba verdim. Uçakta okumaya başladığım kitabı, Osaka yolunda bitirdim.

11 Eylül 1890 tarihinde Japonya'nın Kushimoto kıyılarında tayfuna tutularak kayalıklara çarpıp batan Ertuğrul gemisinin 609 yolcusundan yalnızca 69 kişi kurtulmuş. Geri kalan yolcular, Osman Kaptan da dâhil şehit olmuşlar. Japon ilgililerinin çabasıyla kurtarılanlar bir süre sonra yaralı olarak iki Japon gemisiyle İstanbul'a getirilmiş.

Yanıma aldığım ikinci kitap Ruth Benedict'in *Krizantem ve Kılıç* adlı yapıtı. Yazar çeşitli yönleriyle Japonları anlatmış. Üçüncüsü de Japonların ünlü yazarlarından Kazuo Ishiguro'nun *Avunamayanlar*. 540 sayfalık bir roman. Doğduğu kasabaya konser vermeye gelen bir müzikçinin iki üç günde yaşadıklarını ustaca anlatmış. Yaklaşık bir haftada bendeki izlenim şöyle: Japonlar güler yüzlü, yumuşak insanlar. Karşılaştığınız her kişi sizi gülümseyerek, incelikle selamlıyor.

Ertuğrul gemisinin battığı yere anıt dikilmiş. Bu yıl da bir müze açıldı. Müzede batıktan çıkanlar sergileniyor. Burada koca bir kazan dikkatimi çekti. Türk Deniz Kuvvetleri 250 denizci ile TCG Geditz firkateyni Japonya'ya geldi ve anma toplantılarına katıldı. Gemiden saygı ve anma amaçlı olarak top atışı yapıldı. Deniz çelenkler bırakıldı. Dalgıçlar geminin battığı yerde daldılar, kayalıkların dibine plaketter bıraktılar.

'Ertuğrul Frigate', written by Staff Lieutenant Admiral Arif Hikmet Ilgaz and Hasane Ilgaz. It was written as a 100th anniversary gift. I gave precedence to this book. I started reading on the plane and completed on the road to Osaka.

Only 69 people survived out of 609 passengers on Ertuğrul frigate which encountered a typhoon off the coast of Kushimoto in Japan, and subsequently drifted into a reef and sank. Rest of the crew, including Admiral Osman were martyred. With the efforts of Japanese officials, injured survivors were brought to Istanbul aboard two Japanese ships.

Second book I brought along was 'The Chrysanthemum and the Sword' by Ruth Benedict. Writer portrays the Japanese with their various characteristics. The third is 'The Unconsoled' by the acclaimed Japanese writer Kazuo Ishiguro. It is a 540 pages long novel. Writer skillfully narrates a musician who returned to the town he was born in and what he goes through in a couple of days. My impressions after nearly a week: Japanese are genial, mild-mannered people. Every person you come across greets you gracefully, with a smile.

A monument is erected where Ertuğrul frigate sank. A museum was also opened this year where remains of the shipwreck are exhibited. A giant cauldron caught my attention in the museum. Turkish Navy came to Japan with 250 mariners aboard TCG Frigate and attended commemoration meetings. Frigate fired cannons to pay homage and to commemorate the event. Wreaths were cast in the sea. Divers dove where the ship sank, and placed plaques at the bottom of the reef.

Anmalara TBMM Başkanı Cemil Çiçek, Deniz Kuvvetleri komutanı Bülent Bostanoğlu da katılıp konuşma yaptılar. Japonya'yı Prenses Akiko Mikasa ile Osaka ve Kushimoto yöneticileri temsil etti. Konuşmalar yapıldı. Şehitlik gezildi. Şehitler anısına çiçekler bırakıldı. Ayrıca Mehteran Takımı, Kushimoto ve Tokyo'da gösteriler yaptı. Mehteran Takımı ise *Plevne, Yelkenler Biçilecek, Sakura, Sancak, Fatih, Bülbüller Ötüyor, Tekbir ve Cenk, Genç Osman, Ordu, Ceddin Dede, Mehterhan-i Hakani, Hücum* gibi marşları coşkuyla seslendirdi. Mehteran Takımı, özellikle çok beğenilen *Ceddin Dede* marşını Japon Askeri Bandosu'yla birlikte çaldı. 6 Haziran 2015 günü Tokyo'nun Omotesando Caddesi'nde Mehteran yürüyüşü düzenlendi. Ellerinde Japon ve Türkiye bayraklarıyla yürüyüşe katılan çok sayıda Japon ve Türk, Mehteran bandosunun çalıp söylediği marşlar eşliğinde yürüyüş yaptı. Cadde kıyısından yaptıkları yürüyüşü, Japonlar ilgi ile izlediler. Tokyo'da yaşayan Türkler de bu yürüyüşe ve etkinliklere büyük ilgi gösterdi.

Japonya'nın nüfusu 125 milyon. Yüzölçümleri yaklaşık bizim yarımımız kadar olmasına karşın, trafik karmaşası yok. Dönüşte Osako'dan Tokyo'ya hızlı trenle geldik. Hızlı trenleri, geniş parkları, temiz caddeleri, tünelleri, deniz üzerindeki yolları, metrosu, düzenli trafiği ile çağdaş bir ülke.

Japonya'da arabaların direksiyonu sağda. Açık havada sigara içilmiyor. Yerlerde çöp yok. Caddeler, kaldırımlar pırıl pırıl. Parklar çok büyük. Bir acıyı dostluğa dönüştüren iki ülkenin gelecekte ekonomik ve kültürel ilişkileri daha fazla arttıracığına kuşku yok.

Turkish Parliamentary Speaker Cemil Çiçek and Naval Forces Admiral Bülent Bostanoğlu also attended the commemoration, and made speeches. Japan was represented by Princess Akiko Mikasa and Osaka and Kushimoto seniors. Speeches were made. A cemetery tour was organized. Flowers were left in memory of martyrs. Janissary Band enthusiastically performed in Kushimoto and Tokyo the marches 'Pleven', 'Sails will be Cut Out', 'Sakura', 'Sanjak', 'Conqueror', 'Mockingbirds Singing', 'Saying Allahuekber and Battle', 'Young Osman', 'Army', 'Ceddin Dede', 'Mehterhan-i Hakani', 'Attack'. Janissary Band performed very popular 'Ceddin Dede' march with Japanese Military Band. A Janissary Band march was also organized on Tokyo Omotesando Avenue on 6 June 2015. Numerous Japanese and Turkish nationals joined the march carrying Japanese and Turkish flags, and accompanied Janissary Band performing marches. Japanese people watched the march on the side of the walk with interest. Turkish expats living in Tokyo showed great interest towards the march and activities.

Japan's population is 125 millions, and although the surface area is nearly half of Turkey, there is no traffic chaos. We took the high-speed train from Osaka to Tokyo on our way back. It is a modern country with high-speed trains, large parks, clean avenues, tunnels, above sea roads, subway and regulated traffic.

The steering wheels in Japan are on the right. Outdoor smoking is prohibited. There is no litter on the streets. Avenues and pavements sparkle. Parks are huge. There is no doubt that two countries which transformed sorrow into friendship will further improve economic and cultural relations in the future.

Università degli studi di Napoli
"L'Orientale"

15th ICTA

International Congress of Turkish Art
Uluslararası Türk Sanatları Kongresi
Congresso Internazionale di Arte Turca

Naples, 16th - 18th September 2015

TÜRK SANATLARI Turkish Art in Naples

Napoli'de

Her dört yılda bir dünyanın farklı yerlerinde gerçekleştirilen Uluslararası Türk Sanatları Kongresi'nin 15'incisi İtalya'nın tarihi şehri Napoli kentinde gerçekleştirildi.

Organized every four years in a different city of the world, 15th "International Congress of Turkish Art" was held in Naples, Italy.

Uluslararası Türk Sanatları Kongresi'nin ilki "Milletlerarası Birinci Türk Sanatları Kongresi" adıyla, Ord. Prof. Dr. Suut Kemal Yetkin'in yönetiminde 1959 yılında Ankara'da yapılmıştır. Kongre, her dört yılda bir çeşitli ülkelerden Türk sanatı alanında çalışan bilim insanlarını bir araya getirerek araştırmacıların bilimsel çalışmalarını sunmalarına imkân vermektedir. Kongre sırasında yapılan çeşitli etkinliklerle Türk kültür ve sanatı uluslararası bir organizasyon aracılığıyla tanıtılmaktadır.

Uluslararası Türk Sanatları Kongresi'nin (ICTA) 15'incisi, 16-18 Eylül 2015 tarihleri arasında Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın himayesinde, Başbakanlık Tanıtma Fonu, Roma Büyükelçiliği, Yunus Emre Enstitüsü, Napoli Belediyesi ve diğer destekçilerle birlikte Napoli Orientale Üniversitesi'nin ev sahipliğinde düzenlendi.

Türkiye ve dünyanın farklı üniversitelerinden 120'nin üzerinde akademisyenin bildiri sunduğu kongrede arkeolojiden Türk-İslam kültüründe sanat anlayışına, Osmanlı dönemi çini ve kumaşlarından İtalyan zanaatlarında Türk imgesine kadar pek çok konu gündeme getirilip tartışıldı.

First International Turkish Art Congress was organized in Ankara in 1959 with direction of Professor in Ordinary Dr. Suut Kemal Yetkin with the title "First International Turkish Art Congress". Congress brings scientists working in the field of Turkish art from various countries once every four years, and enables them to present their scientific works. Turkish culture and art is promoted in an international organization with various activities held throughout the congress.

15th International Congress of Turkish Art (ICTA) was hosted by Naples Orientale University between 16-18 September 2015, under auspices of Turkish Republic Ministry of Culture and Tourism, and with supports of Prime Ministry Promotion Fund, Rome Embassy, Yunus Emre Institute, Naples Municipality and other institutions.

In the congress where more than 120 academics from various Turkish and world universities presented assertions, many subjects from archeology to Turk-Islam art perception, from Ottoman tile and textiles to Turkish image in Italian art were discussed.

PODGORİTSA'DA Gravür Sergisi

A Gravure Exhibition in Podgoritsa

**Podgoritsa Yunus Emre Enstitüsü tarafından düzenlenen Ressam Cemal Akyıldız'ın
Gravür Resim Sergisi, Karadağlı sanatseverlerin beğenisine sunuldu.**

The artist, Cemal Akyıldız's Gravure Painting Exhibition organised by the Podgoritsa Yunus Emre Institute, has been presented to the artlovers of Montenegro.

Serginin açılışı BIHOR Kültür Sanat Festivali kapsamında, Karadağ'ın başkenti Petnyitsa Kültür Sanat Evi'nde gerçekleştirildi. Yurt içi ve yurt dışında bugüne kadar birçok sergi açmış, 50'den fazla kitabı olan Cemal Akyıldız, çizdiği resimlerle geleceğin genç sanatçılara ışık tutuyor. Geleneksel Türk evleri ve konaklarını konu alan resim çalışmaları da bulunan sanatçı, Podgoritsa ve Balkanlarda kendini evinde gibi hissettiğini söylüyor.

CEMAL AKYILDIZ KİMDİR?

1933 yılında Trabzon'da doğan Cemal Akyıldız, Güzel Sanatlar Akademisine girmek için 1949 yılında İstanbul'a gitti. Eğitimini birçok ünlü ressamın atölyesinde çalışarak geliştiren sanatçı, gravür sanatını yeniden hayata geçiren sayılı isimlerden birisi oldu. Bir dönem İstanbul ağırlıklı çalışan ancak daha sonra Anadolu'ya açılan Akyıldız, çalışmalarında özellikle tarihi temaları işlemektedir. Milli mücadele süresince Türkiye'de yer alan önemli tarihi mekânları çizmek için Türkiye Cumhurbaşkanlığı tarafından görevlendirilen Akyıldız'ın yaptığı çalışmalar Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yayımlanmıştır.

The opening of the exhibition took place at the Petnyitsa Culture House in the capital city of Montenegro as part of the BIHOR Culture and Art Festival. Akyıldız, who has had many exhibitions held both nationally and internationally and who is also the author of more than 50 books, sheds light to future artists with his paintings. The artist, who also has paintings on traditional Turkish houses and mansions, stated that he feels like home in Podgoritsa and the Balkans.

WHO IS CEMAL AKYILDIZ?

Cemal Akyıldız, who was born in Trabzon in 1933, moved to Istanbul in 1949 for the purposes of studying at the Fine Arts Academy. The artist, who further developed his talents at the workshops of many famous artists, became one of the few names to have resurrected the art of gravures. Cemal Akyıldız, who had initially painted works on Istanbul but later also explored Anatolia, concentrates mostly on historical themes within his works. The works of Akyıldız, who had been appointed by the Presidency of Turkey to paint pictures of the historically significant locations during the National Struggle Movement, have been published by the Ministry of Culture and Tourism.

ZİRAAT BANKASI DÜNYADA

ALMANYA FRANKFURT HAMBURG KÖLN HANNOVER BERLİN DUISBURG
STUTTGART MÜNİH NÜRNBERG **AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ** NEW
YORK **İNGİLTERE** LONDRA **KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ** LEFKOŞA
AKDOĞAN YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ GİRNE KARAKUM KARAOĞLANOĞLU
GAZİMAĞUSA GÜZELYURT İSKELE GÖNYELİ **BOSNA-HERSEK** SARAYBOSNA
TUZLA ZENİCA ILİDZA MOSTAR BİHAC TRAVNİK GORAZDE BANJA LUKA
BRCKO FERHADİJA BUTMİR MAGLAJ LUKAVAC VOGOSCA VISOKO KONJIC
NOVİ GRAD JELAH NOVO SARAJEVO GRACANICA KAKANJ HADZICI
SREBRENİK CAZİN DOBRİNJA SREBRENİTSA **KAZAKİSTAN** ALMATI ASTANA
ÇİMKENT **YUNANİSTAN** ATİNA GÜMÜLCİNE RODOS İSKEÇE **AZERBAYCAN**
BAKÜ GENÇE NAHÇIVAN **TÜRKMENİSTAN** AŞKABAT DAŞOĞUZ TÜRKMENABAT
MARY **RUSYA** MOSKOVA **ÖZBEKİSTAN** TAŞKENT OPERU YUNUSABAD
BULGARİSTAN SOFYA FİLİBE KIRCAALİ VARNA **İRAK** BAĞDAT ERBİL
GÜRCİSTAN TİFLİS **BATUM SUUDİ ARABİSTAN** CİDDE **İRAN** TAHRAN **KOSOVA**
PRİŞTİNE **KARADAĞ** PODGORİCA **ALMANYA** FRANKFURT HAMBURG KÖLN
HANNOVER BERLİN DUISBURG STUTTGART MÜNİH NÜRNBERG **AMERİKA**
BİRLEŞİK DEVLETLERİ NEW YORK **İNGİLTERE** LONDRA **KUZAY KIBRIS TÜRK**
CUMHURİYETİ LEFKOŞA AKDOĞAN YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ GİRNE
KARAKUM KARAOĞLANOĞLU GAZİMAĞUSA GÜZELYURT İSKELE GÖNYELİ
BOSNA-HERSEK SARAYBOSNA TUZLA ZENİCA ILİDZA MOSTAR BİHAC
TRAVNİK GORAZDE BANJA LUKA BRCKO FERHADİJA BUTMİR MAGLAJ
LUKAVAC VOGOSCA VISOKO KONJIC NOVİ GRAD JELAH NOVO SARAJEVO
GRACANICA KAKANJ HADZICI SREBRENİK CAZİN DOBRİNJA SREBRENİTSA
KAZAKİSTAN ALMATI ASTANA ÇİMKENT **YUNANİSTAN** ATİNA GÜMÜLCİNE
RODOS İSKEÇE **AZERBAYCAN** BAKÜ GENÇE NAHÇIVAN **TÜRKMENİSTAN**
AŞKABAT DAŞOĞUZ TÜRKMENABAT MARY **RUSYA** MOSKOVA **ÖZBEKİSTAN**
TAŞKENT OPERU YUNUSABAD **BULGARİSTAN** SOFYA FİLİBE KIRCAALİ
VARNA **İRAK** BAĞDAT ERBİL **GÜRCİSTAN** TİFLİS **BATUM SUUDİ ARABİSTAN**
CİDDE **İRAN** TAHRAN **KOSOVA** PRİŞTİNE **KARADAĞ** PODGORİCA **ALMANYA**
FRANKFURT HAMBURG KÖLN HANNOVER BERLİN DUISBURG STUTTGART
MÜNİH NÜRNBERG **AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ** NEW YORK **İNGİLTERE**
LONDRA **KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ** LEFKOŞA AKDOĞAN YAKIN
DOĞU ÜNİVERSİTESİ GİRNE KARAKUM KARAOĞLANOĞLU GAZİMAĞUSA
GÜZELYURT İSKELE GÖNYELİ **BOSNA-HERSEK** SARAYBOSNA TUZLA ZENİCA
İLİDZA MOSTAR BİHAC TRAVNİK GORAZDE BANJA LUKA BRCKO FERHADİJA
BUTMİR MAGLAJ LUKAVAC VOGOSCA VISOKO KONJIC NOVİ GRAD JELAH
NOVO SARAJEVO GRACANICA KAKANJ HADZICI SREBRENİK CAZİN
DOBRİNJA SREBRENİTSA **KAZAKİSTAN** ALMATI ASTANA ÇİMKENT
YUNANİSTAN ATİNA GÜMÜLCİNE RODOS İSKEÇE **AZERBAYCAN** BAKÜ

BİR BANKADAN DAHA FAZLASI

Ziraat Bankası

MİLPLUS PLATINUM'LA DÜNYADA KEŞFEDECEK ÇOK YER KAÇIRILMAYACAĞI ÇOK FIRSAT VAR

VakıfBank MilPlus Platinum Kart ile uçak bileti alımlarınızda Worldpuanlarınız kat kat değerli, üstelik ücretsiz seyahat sigortasından Lounge'a, yurt dışı kampanyalarından Asistans Hizmeti'ne kadar size özel ayrıcalıklar MilPlus Platinum'da

ÜCRETSİZ LOUNGE HİZMETİ

Sabiha Gökçen Havaalanı ile Esenboğa Havaalanı iç ve dış hatlarda bulunan konforlu lounge salonlarımızda uçuş anına kadar keyifli ve konforlu anlar yaşayabilir, lezzetli yiyecek ve içecek ikramlarından ücretsiz faydalanabilirsiniz.

WORLDPUANLAR 3 KAT DAHA DEĞERLİ

Yurt içi ve yurt dışı uçak bileti alırken Worldpuanlarınız 3 ile çarpılarak çok daha değerli hale gelir. Böylece dilediğiniz hava yoluyla, dilediğiniz yere seyahat edebilirsiniz.

YURT DIŞI AYRICALIKLARI

Yurt dışında tek seferde yapacağınız her 100 USD ve üzeri harcamanızda %5 indirim fırsatından yararlanabilirsiniz. Ayrıca yurt dışında yapacağınız 100 TL ve üzeri harcamalarınızı faizsiz ve ücretsiz 3 ay erteleyebilirsiniz.

ÜCRETSİZ SEYAHAT SİGORTASI

Seyahatiniz sırasında yaşayabileceğiniz sağlık sorunlarına karşı VakıfBank MilPlus yanınızda, Yurt dışında bulunduğunuz sırada hastalanmanız veya yaralanmanız durumunda 30.000 Euro'ya kadarki sağlık harcamalarınız VakıfBank MilPlus sayesinde, Güneş Sigorta tarafından sunulan seyahat sigortası ile ücretsiz olarak karşılanıyor.

ÜCRETSİZ TREN GARI LOUNGE HİZMETİ

Ankara, Eskişehir ve Konya Garı'ndaki Rail&Miles CIP Lounge salonundan ücretsiz yararlanabilirsiniz.

ASİSTANS HİZMETLERİ

Nerede olursanız olun teknik, medikal, konut, concierge ve danışma konularında 7 gün 24 saat yardım alabileceğiniz Asistans Hizmetleri'nden yararlanabilmek için 444 0 724'ü aramanız yeterli.

YAŞAMINIZI KOLAYLAŞTIRIN

İndirimli Deniz Taksi, Motovale, Çiçek Sepeti veya Yoyo Üyeligi gibi hayatınızı kolaylaştıran detaylar ve çok daha fazlası MilPlus'ta.

ALIŞVERİŞ KEYFİ

MilPlus'un fırsatlar dünyasında alışverişler de size özel hale geliyor. PeşineTaksit özelliği ile harcamalarınızı taksitlendirebilir, temassız kart özelliği ile hayatınıza hız katabilirsiniz. Siz de hem yurt içinde hem de yurt dışında MilPlus'ta alışveriş keyfinize keyif katın.

Diğer fırsatlar, detaylı bilgi ve kampanya şartları için: www.vakifkart.com.tr'yi ziyaret ediniz.

444 0 724 | vakifkart.com.tr

VakıfBank

Burası Sizin Yeriniz